

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
Π.Μ.Σ. ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: "ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ"

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΥΜΟΥΡΗΣ

*Η πρόσβαση των πολιτών στα κοινοτικά
έγγραφα και ο νέος Κανονισμός 1049/2001*

Επιβλέπων Καθηγητής: Κωνσταντίνος Στεφάνου

ΑΘΗΝΑ 2001

«Η μυστικότητα καταδεικνύει την αδυναμία
ενός κακού καθεστώτος, ενώ η διαφάνεια
καταδεικνύει την ισχύ ενός
καλού καθεστώτος».

De Heer Jan-Kees Wiebenga^{*}

^{*} Ολλανδός Ευρωβουλευτής, μέλος της Ομάδας του Ευρωπαϊκού Κόμματος των Φιλελευθέρων Δημοκρατών και Μεταρρυθμιστών.

Περιεχόμενα	2
Συντομογραφίες	4
Εισαγωγή	6
Κεφάλαιο 1 - Μια πρώτη προσέγγιση του θέματος	7
1.1 Προσδιορισμός της έννοιας	7
1.2 Σύντομη Ιστορική Αναδρομή	9
1.3 Λόγοι Καθυστέρησης της Διαφάνειας	12
Κεφάλαιο 2 - Νομικές Βάσεις	14
2.1 Θέτοντας τις πρώτες βάσεις	14
2.2 Το πρώτο βήμα	14
2.3 Ο Κώδικας Συμπεριφοράς του '93	16
2.4 Απόφαση 93/731: Ο ακρογωνιαίος λίθος της διαφάνειας	17
2.5 Οι «Αποφάσεις Solana»	21
2.6 Η σειρά της Επιτροπής με την Απόφαση 94/90	23
2.7 Η Συνθήκη του Άμστερνταμ: Τι προηγήθηκε και τι ακολούθησε	24
Κεφάλαιο 3 - Ο νέος Κανονισμός 1049/2001	29
3.1 Μια πρώτη προσέγγιση	29
3.2 Παρουσίαση των βασικών διατάξεων	31
3.2.1 Δικαιούχοι και πεδίο εφαρμογής	31
3.2.2 Εξαιρέσεις	32
3.2.3 Έγγραφα στα κράτη μέλη	33
3.2.4 Υποβολή και Επεξεργασία Αρχικών Αιτήσεων	34
3.2.5 Επεξεργασία Επιβεβαιωτικών Αιτήσεων	35
3.2.6 Επεξεργασία Ευαίσθητων Εγγράφων	36
3.2.7 Πρόσβαση κατόπιν Αιτήσεως	36
3.2.8 Μητρώα	37
3.2.9 Διοικητικές πρακτικές εντός των θεσμικών οργάνων	37
3.2.10 Εκθέσεις	38
3.2.11 Μέτρα εφαρμογής	38
3.2.12 Έναρξη ισχύος	39
3.3 Η Συζήτηση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	39
3.4 Η άποψη του Συμβουλίου και της Επιτροπής	43
3.5 Ένας πρώτος σχολιασμός του Κανονισμού	45
Κεφάλαιο 4 - Η Διαφάνεια στα Θεσμικά Όργανα και τους Οργανισμούς της Ε.Ε.	48
4.1 Το Συμβούλιο των Υπουργών	48
4.2 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή	54
4.3 Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	62

4.4 Ευρωπαϊός Διαμεσολαβητής	65
4.5 Λοιπά Όργανα και Υπηρεσίες	68
Κεφάλαιο 5 - Η Συμβολή του Δ.Ε.Κ. και του Π.Ε.Κ.	72
5.1 Η Νομική Βάση της Απόφασης 93/731	73
5.2 Οι Εξαιρέσεις του 4§1 και τα θέματα Νομικής Υπηρεσίας	75
5.3 Το Απόρρητο των Συνεδριάσεων του Συμβουλίου	77
5.4 Η περίπτωση των εγγράφων της ΚΕΠΠΑ	79
5.5 Περί διευκρίνησης της άρνησης πρόσβασης	80
5.6 Τα έγγραφα της Επιτροπής και η Απόφαση 94/90	82
Κεφάλαιο 6 - Διαφάνεια στο πεδίο του Ανταγωνισμού	91
6.1 Γιατί διαφάνεια στον Ανταγωνισμό;	91
6.2 Το Νομοθετικό πλαίσιο	92
6.3 Η Νομολογιακή προσέγγιση του θέματος	94
Κεφάλαιο 7 - Τα όρια της διαφάνειας και η Κ.Ε.Π.Π.Α. / Κ.Ε.Π.Α.Α.	103
7.1 Η Καταγγελία του Statewatch στον Διαμεσολαβητή	104
7.2 Η γέννηση ενός ερωτήματος	105
7.3 Το ζήτημα των δημοσίων συνεδριάσεων	107
7.4 Ένα πρώτο Συμπέρασμα	107
Κεφάλαιο 8 - Κάποια Στατιστικά Στοιχεία για τη Διαφάνεια	108
8.1 Στοιχεία για το Συμβούλιο	108
8.2 Στοιχεία για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή	114
Αντί Επιλόγου - Η Διαφάνεια στη νέα εποχή της Ε.Ε.	118
i) Νέες μορφές Διακυβέρνησης και Διαφάνεια	118
ii) Η διαφάνεια ως Ανθρώπινο Δικαίωμα	120
iii) Το Νομικό καθεστώς της διαφάνειας στην Ελλάδα	121
iv) Ποια η χρησιμότητα της διαφάνειας;	123
v) Οι μελλοντικές προκλήσεις	125
Ευρετήριο Πινάκων	131
Βιβλιογραφία	132
Παραρτήματα	
Παράρτημα 1: Κανονισμός 1049/2001	145
Παράρτημα 2: Απόφαση 93/731 [κωδικοποιημένη απόδοση]	158
Παράρτημα 3: Απόφαση 94/90 [κωδικοποιημένη απόδοση]	163
Παράρτημα 4: Οδηγία 80/723 [κωδικοποιημένη απόδοση]	169
Παράρτημα 5: Κατάλογος Δημοσίου Μητρώου Εγγράφων του Συμβουλίου	179

Συντομογραφίες

αριθ.	αριθμός
CMLRev	Common Market Law Review
βλ.	βλέπε
Γ.Γ.	Γενικός Γραμματέας
Δ.Δ.	Διακυβερνητική Διάσκεψη
Δ.Ε.Κ.	Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
δηλ.	δηλαδή
ECR	Συλλογή Νομολογίας Δ.Ε.Κ. (European Court Review)
έγγρ.	έγγραφο
edit.	έκδοση (edition)
eds.	εκδότες (editors)
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕ	Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
EIPA	European Institution of Public Administration
Ε.Κ.	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
ΕΚ	Ευρωπαϊκή Κοινότητα
ΕΚΑΕ	Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενεργείας
ΕΚΑΧ	Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακος και Χάλυβα
εκδ.	εκδότης / εκδόσεις
EMA	Επιτροπή Μόνιμων Αντιπροσώπων
επιμ.	επιμέλεια
Ε.Σ.Σ.Δ.	Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών
Η.Π.Α.	Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής
JCMS	Journal of Common Market Studies
Κ.Ε.Π.Α.Α.	Κοινή Εξωτερική Πολιτική Άμυνας και Ασφάλειας
Κ.Ε.Π.Π.Α.	Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας
κ.λπ.	και λοιπά
Ν.	Νόμος
No.	Αριθμός (Number)

ν.π.δ.δ.	νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου
ν.π.ι.δ.	νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου
OJ	Official Journal of European Communities
ό.π.	όπως παραπάνω
παρ.	παράγραφος
Π.Ε.Κ.	Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
πρβλ.	παράβαλε
π.χ.	παραδείγματος χάρη
σελ.	σελίδα
σημ.	σημείο
σκ.	σκέψη
σ.σ.	στις σελίδες
ΣυνθΕΕ	Συνθήκη Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΣυνθΕΚ	Συνθήκη Ευρωπαϊκής Κοινότητας
ΣυνθΕΟΚ	Συνθήκη Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας
Vol.	Τεύχος (Volume)
υποσημ.	υποσημείωση
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως

Εισαγωγή

Η ενίσχυση των δικαιωμάτων των πολιτών αποτελεί ένα ζήτημα που τις τελευταίες δεκαετίες εμφανίζεται ως ένα από τα βασικότερα αιτήματα, που στόχο έχει την κάλυψη του δημοκρατικού ελλείμματος, το οποίο κατά πολλούς εμφανίζεται ως ένα από τα κύρια προβλήματα που κυριαρχούν στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα. Η στενά συνδεδεμένη σχέση που υπάρχει μεταξύ των δύο αυτών εννοιών, του δημοκρατικού ελλείμματος και της αδιαφάνειας, γίνεται ευκόλως αντιληπτή αν αναλογιστούμε το πώς η έλλειψη διαφάνειας δεν επιτρέπει την άσκηση ενός αποτελεσματικού δημοκρατικού ελέγχου¹.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο προσπαθεί να κινηθεί μια ολοκληρωμένη πολιτική από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με σκοπό την βελτίωση της πρόσβασης των ευρωπαίων πολιτών στα κοινοτικά έγγραφα, κάτι το οποίο διαφαίνεται και από τον πρώτο Κανονισμό περί διαφάνειας.

Αυτήν ακριβώς την προσπάθεια της Ένωσης προτιθέμεθα να παρουσιάσουμε με την εν λόγω εργασία, η οποία και θα προσεγγίσει το ζήτημα της διαφάνειας ως ανθρώπινο δικαίωμα. Ως κεντρικούς άξονες της ανάλυσής μας θα θέσουμε όχι μόνο τα κοινοτικά νομοθετικά κείμενα, αλλά και ένα σύνολο βιβλιογραφίας και αρθρογραφίας, παρά το γεγονός ότι ιδίως οι βιβλιογραφικές αναφορές στον τομέα της διαφάνειας είναι αρκετά περιορισμένες.

Μεθοδολογικά απαραίτητη κρίνεται και η αναφορά μας στη νομολογία των ευρωπαϊκών δικαιοδοτικών οργάνων, η οποία θα μας βοηθήσει καταλυτικά στην καλύτερη εμβάθυνση και κατανόηση του όλου θέματος.

¹ Στεφάνου Κωνσταντίνος (1999): «Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση», τόμος Γ' Πολιτικές και Δυναμική της Ολοκλήρωσης, 4^η εκδ., Αντ. Ν. Σάκκουλας, σελ. 203.

Κεφάλαιο 1

Μια πρώτη προσέγγιση του θέματος

1.1 Προσδιορισμός της έννοιας

Στην προσπάθειά μας για την εξεύρεση ενός εννοιολογικού προσδιορισμού της διαφάνειας, θα σταθούμε στον ορισμό που μας δίνει ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής. Σύμφωνα, λοιπόν, με τον Jacob Söderman:

«Διαφάνεια σημαίνει ότι οι διαδικασίες, διαμέσου των οποίων οι δημόσιες αρχές λαμβάνουν αποφάσεις, να είναι ανοιχτές και κατανοητές, ότι οι αποφάσεις που λαμβάνονται πρέπει να είναι αιτιολογημένες και όσο είναι δυνατό, οι πληροφορίες βάση των οποίων λαμβάνονται αποφάσεις να είναι διαθέσιμες στο κοινό»².

Γίνεται, επομένως, αντιληπτό από τα παραπάνω, ότι ο Ombudsman στον ορισμό του, αντιλαμβάνεται την ύπαρξη περιορισμένης διαφάνειας από την πλευρά της Κοινότητας ως εγγενές χαρακτηριστικό όχι μόνο της εκτελεστικής λειτουργίας, αλλά και της νομοθετικής. Με άλλα λόγια, ο Ευρωπαίος πολίτης αγνοεί σε μεγάλο βαθμό το αν και κατά πόσο οι αποφάσεις που τον ενδιαφέρουν και τον αφορούν λαμβάνονται σε κοινοτικό ή εθνικό επίπεδο, ή ακόμη περισσότερο δεν είναι σε θέση να γνωρίζει ποια είναι η στάση που τηρούν οι εθνικοί του εκπρόσωποι στις συνεδριάσεις των διακυβερνητικών οργάνων της Ένωσης³.

² «The Citizen, the Administration and Community Law», General report prepared by the European Ombudsman Jacob Söderman for the 1998 FIDE Congress, Stockholm, Sweden, June 3-6, 1998, (18.05.1998), σελ. 6, βλ. και Show Jo (2000) «Law of the European Union», 3rd edit., Palgrave, σελ. 384.

³ Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα ερωτήματα που θέτονται ήδη από το 1972 από τον K. Kaiser στο άρθρο του «Transnational Relations as a Threat to the Democratic Process», στο συλλογικό έργο των Keohane Robert / Nye Joseph (eds.) (1972): «Transnational Relations and World Politics», Cambridge, Mass.: Harvard University Press, σελ. 356.

Οι δραστηριότητες της δημόσιας ζωής είναι θέμα που ενδιαφέρει όλους τους πολίτες. Αυτό ισχύει τόσο σε τοπικό και περιφερειακό, όσο και σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Η πρόσβαση στα έγγραφα ρίχνει, ουσιαστικά, φως στο έργο των δημόσιων θεσμικών οργάνων και αποτελεί έναν από τους ακρογωνιαίους λίθους μιας δημοκρατικής κοινωνίας. Η ύπαρξη αυτού ακριβώς του δημόσιου ελέγχου είναι δυνατόν να εξασφαλισθεί με το ανοικτό πνεύμα και τη διαφάνεια στο έργο των δημόσιων αρχών. Μόνο όταν οι πολίτες αποκτήσουν το δικαίωμα της συμμετοχής στη δημόσια ζωή μπορεί να τροφοδοτηθεί και να ευδοκιμήσει μια ελεύθερη ανταλλαγή απόψεων.

Αποτελεί πλέον κοινό τόπο η αλληλοσύνδεση μεταξύ της ανοικτής δημόσιας διοίκησης και του χαμηλού επιπέδου διαφθοράς. Η γνώση ότι τα έγγραφα και η αλληλογραφία μπορούν να ελεγχθούν, είναι δυνατόν να εμποδίσει τους αξιωματούχους και τους πολιτικούς από το να καταχραστούν την εξουσία και την επιρροή τους, και έτσι συνεισφέρει σε ελάττωση της διαφθοράς και της κακοδιοίκησης. Η διαφάνεια στα δημόσια θεσμικά όργανα πρέπει να θεωρηθεί απαραίτητο μέσο για την εξασφάλιση του κράτους δικαίου, της αποτελεσματικότητας και της δημοκρατικής ανταλλαγής απόψεων και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Οι αυξημένες αρμοδιότητες και ο νέος ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν κατά την τελευταία δεκαετία αυξήσει το ενδιαφέρον του κοινού στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Οι πρόσφατες εξελίξεις, ιδίως μετά την παραίτηση της Επιτροπής Santer, προκάλεσαν επίσης τη διατύπωση επικρίσεων εναντίον της κοινοτικής δημόσιας διοίκησης, δεδομένου ότι πολλά θεσμικά όργανα δεν διαθέτουν σφαιρικούς κανόνες για την πρόσβαση στα έγγραφα, ούτε παρουσιάζουν κουλτούρα εργασίας που να χαρακτηρίζεται από διαφάνεια⁴.

Γι' αυτούς ακριβώς τους λόγους θα πρέπει να ληφθεί ένα συνολικό νομοθετικό πλαίσιο με το οποίο θα θέτονται σαφείς και συνολικοί κανόνες για την πρόσβαση στα έγγραφα, καθιστώντας κατ' αυτόν τον τρόπο γενικό κανόνα το

⁴ βλ. τη Συνοπτική Αιτιολόγηση που παραθέτει το Μέλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Michael Cashman της Επιτροπής Ελευθεριών και Δικαιωμάτων των Πολιτών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, ως Εισηγητής της Έκθεσης (A5-0318/2000) «σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που αφορά την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα

ανοικτό πνεύμα και εξαίρεση τη μυστικότητα. Η αρχή, μάλιστα, έγινε με τον νέο Κανονισμό 1049/2001, τον πρώτο που ρυθμίζει θέματα διαφάνειας και τον οποίο προτιθέμεθα να αναλύσουμε σε επόμενο κεφάλαιο.

1.2 Σύντομη Ιστορική Αναδρομή

Μέχρι την έναρξη της Διακυβερνητικής Διάσκεψης του 1991, που κατέληξε στην υπογραφή της Συνθήκης του Μάαστριχτ, το ενδιαφέρον που είχε επιδείξει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα για το θέμα της διαφάνειας ήταν πραγματικά ελάχιστο.

Σαν σταθμούς στην προ - Μάαστριχτ εποχή θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε το Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την υποχρεωτική δημοσίευση πληροφοριών από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα⁵. Το γνωστό για την ευαισθησία του Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αντιλαμβανόμενο το εμφανιζόμενο δημοκρατικό έλλειμμα υιοθέτησε το εν λόγω Ψήφισμα, μέσω του οποίου διαπίστωνε την ανάγκη άμεσης λήψης ενός νομοθετικού πλαισίου, το οποίο θα διασφαλίζει την αρχή της δημοσιότητας.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα κινηθεί για πρώτη φορά τέσσερα χρόνια αργότερα, και το 1988 θα καταθέσει μια πρόταση οδηγίας για τη πρόσβαση στην περιβαλλοντική πληροφόρηση, αποκλειστικά όμως από τα εθνικά όργανα και όχι για την παροχή πληροφοριών που κατείχαν τα ίδια τα κοινοτικά όργανα⁶, κάτι που ασφαλώς απέχει πάρα πολύ από την παροχή στους Ευρωπαίους πολίτες του δικαιώματος της πρόσβασης στα κοινοτικά έγγραφα.

Μεγάλο, πάντως, ενδιαφέρον έχει μια υπόθεση που απασχολούσε την εποχή εκείνη το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Στην Υπόθεση J.J. Zwartveld και λοιποί⁷, Ολλανδός δικαστής, ο οποίος διεξήγαγε έρευνα για την εξιχνίαση μιας υπόθεσης για απάτη στη χώρα του, ζήτησε από την Commission να του παράσχει κάποιες πληροφορίες, τις οποίες όμως η Επιτροπή αρνήθηκε να του

του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής» (COM(2000)0030 – C5-0057/2000 – 2000/0032(COD)), της 27^{ης} Οκτωβρίου 2000, σελ. 54.

⁵ ΕΕ C 172/176 της 2^{ας}/7/1984.

⁶ COM(88)0484 τελικό «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με τη ελεύθερη πληροφόρηση για τα θέματα του περιβάλλοντος», ΕΕ C 335/5 της 30^{ης}/12/1988, που κατέληξε στην Οδηγία 90/313/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 7^{ης} Ιουνίου 1990, ΕΕ L 158/56 της 23^{ης}/06/1990.

τις δώσει, θεωρώντας ότι τα ζητούμενα έγγραφα αποτελούσαν μέρος των αρχείων της Κοινότητας σύμφωνα με τον Κανονισμό 354/83⁸. Στη διάταξή του, όμως, το Δ.Ε.Κ. θα σημειώσει με έμφαση ότι τα Κοινοτικά όργανα οφείλουν σε παρόμοιες υποθέσεις να παρέχουν στα εθνικά δικαιοδοτικά όργανα τα απαραίτητα έγγραφα, όπως επίσης και να εξουσιοδοτούν τους αρμοδίους υπαλλήλους τους να καταθέτουν ως μάρτυρες σε τέτοιου είδους διαδικασίες⁹.

Στις διαπραγματεύσεις που προηγήθηκαν της Συνθήκης του Μάαστριχτ, έντονο ήταν το ενδιαφέρον που αναπτύχθηκε από ορισμένα κράτη μέλη για το ζήτημα της διαφάνειας. Πιο συγκεκριμένα, η Ολλανδία υπήρξε η χώρα που πίεσε για την εισαγωγή μιας ξεκάθαρης διάταξης, η οποία να ρυθμίζει το θέμα της πρόσβασης των πολιτών στα κοινοτικά έγγραφα¹⁰. Για την ακρίβεια πρότειναν να δοθεί στο Συμβούλιο η αρμοδιότητα για την υιοθέτηση ενός κανονισμού που θα ρύθμιζε την πρόσβαση του κοινού στις πληροφορίες των θεσμικών οργάνων της Κοινότητας. Το όλο ζήτημα, πάντως, επικεντρωνόταν στο αν και κατά πόσο το δικαίωμα της πρόσβασης θα ρυθμιζονταν μέσα από ένα συνολικό νομοθετικό πλαίσιο, απ' όπου το συγκεκριμένο δικαίωμα θα εμφανιζόταν ως θεμελιώδες δικαίωμα που αποτελεί φυσική απόρροια της ουσίας της δημοκρατίας, όπως επιθυμούσε η ολλανδική αντιπροσωπεία, ή θα ρυθμιζονταν μέσα στα πλαίσια των εσωτερικών κανόνων διαχείρισης και οργάνωσης των κοινοτικών οργάνων, κάτι το οποίο επιθυμούσαν οι υπόλοιπες αντιπροσωπείες.

Αυτό που συμφωνήθηκε τελικά ήταν να υιοθετηθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 15^{ης} Δεκεμβρίου 1991 η **Δήλωση αριθ. 17** σχετικά με το δικαίωμα της πρόσβασης στην πληροφόρηση¹¹. Στη συγκεκριμένη δήλωση αναγράφονταν ότι:

⁷ C-2/88 Imm. Διάταξη του Δ.Ε.Κ. της 13^{ης}/7/1990, Συλλογή 1990, I-3365 και Διάταξη της 6^{ης}/12/1990, Συλλογή 1990, I-4405.

⁸ Κανονισμός (ΕΟΚ, Ευρατόμ) αριθ. 354/83 του Συμβουλίου της 1^{ης} Φεβρουαρίου 1983 «για το άνοιγμα στο κοινό των ιστορικών αρχείων της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας», ΕΕ L 43/1 της 15^{ης}/2/1983.

⁹ Watson J.S. (1991): «Case 2/88 Imm., J.J. Zwartveld et al., Orders of the Court of 13 July 1990 and of 6 December 1990, not yet reported», CMLRev (1991) 28, σ.σ. 428 - 443, σελ. 430.

¹⁰ Curtin Deirdre «Betwixt and between: Democracy and Transparency in the Governance of the European Union», στο Jan A. Winter, Deirdre Curtin, Alfea Kellerman, Bruno de Witte (eds.) (1996), «Reforming the Treaty on European Union - The Legal debate», T.M.C. Asser Institut, Kluwer Law International, σελ. 101.

¹¹ Μαρίας Νότης (1997) «Για μια Ευρωπαϊκή Ένωση των Πολιτών και της Αλληλεγγύης - Η πορεία προς το Άμστερνταμ», εκδ. Τυπωθήτω Γιώργος Δαρδάνος, σελ. 186.

«Η συνδιάσκεψη θεωρεί ότι η διαφάνεια της διαδικασίας λήψης αποφάσεων ενισχύει τη δημοκρατικότητα των οργάνων καθώς και την εμπιστοσύνη του κοινού προς τον διοικητικό μηχανισμό. Γι' αυτό το λόγο, η συνδιάσκεψη συνιστά να υποβάλει η Επιτροπή στο Συμβούλιο, το αργότερο το 1993, έκθεση σχετικά με μέτρα που αποσκοπούν να διευρύνουν την πρόσβαση του κοινού στις πληροφορίες που διαθέτουν τα όργανα».

Το σοκ που επήλθε στην ευρωπαϊκή οικογένεια μετά το αρνητικό δημοψήφισμα στη Δανία κατά τις διαδικασίες για την επικύρωση της Συνθήκης, αλλά και οι φωνές διαμαρτυρίας που ακούστηκαν σε αρκετά εθνικά κοινοβούλια των δώδεκα - τότε - κρατών μελών¹², οδήγησε αναπόφευκτα στην επίστρωση των διαδικασιών για την ενίσχυση της διαφάνειας και το άνοιγμα των συνεδριάσεων των κοινοτικών θεσμικών οργάνων στον δημόσιο έλεγχο. Δεν υπήρξε τυχαία άλλωστε η δήλωση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στα Συμπεράσματα της Συνόδου Κορυφής στη Λισσαβώνα, όπου μεταξύ άλλων σημειώθηκε ότι «πρέπει να γίνουν συγκεκριμένες ενέργειες για να αυξηθεί η διαφάνεια της διαδικασίας λήψης αποφάσεων της Κοινότητας»¹³. Αλλά και λίγους μήνες αργότερα, το ίδιο θεσμικό όργανο, σε συνεδριάσή του στο Μπέρμιγχαμ αυτήν την φορά, θα εκδηλώσει για άλλη μια φορά την προσήλωσή του στις αρχές της διαφάνειας και της δημοσιοποίησης των εγγράφων, παραθέτοντας στα Συμπεράσματα της Προεδρίας μια Δήλωση με τον τίτλο «Μία Κοινότητα κοντά στους πολίτες της»¹⁴. Στο εν λόγω κείμενο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ανέθεσε στους Υπουργούς Εξωτερικών να καταθέσουν προτάσεις - πριν από τη Σύνοδο Κορυφής του Εδιμβούργου τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους - σχετικά με τους «τρόπους ανοίγματος των εργασιών των κοινοτικών θεσμικών οργάνων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η

¹² Το όλο σκεπτικό που επικράτησε στη Δανία τη χρονική περίοδο που προηγήθηκε του δημοψηφίσματος, αλλά και οι αντιλήψεις του συνόλου των σκανδιναβικών κρατών για το θέμα της διαφάνειας και της δημοσιότητας των κρατικών εγγράφων φαίνεται καθαρά στο άρθρο του Peter Lawler: «Scandinavian exceptionalism and European Union», JCMS, Vol. 35, No. 4, December 1997, σελ. 564 - 594. βλ. επίσης και Neill Nugent (1999) «The Government and Politics of the European Union», 4th edit., MacMillan Press LTD, σελ. 65 - 66.

¹³ Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβώνας (26-27 Ιουνίου 1992), Δελτίο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αριθ. 6-1992, σελ. 12, σημείο I.6, και SN 3321/1/92, REV. 1.

δυνατότητα κάποιων ανοικτών συζητήσεων του Συμβουλίου - π.χ. για μελλοντικά προγράμματα εργασίας». Ταυτόχρονα, κάλεσε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή «να ολοκληρώσει, στις αρχές του επόμενου έτους, τις εργασίες της για τη βελτίωση της δημόσιας πρόσβασης στις πληροφορίες που έχει στη διάθεσή της η ίδια και τα άλλα κοινοτικά όργανα» καταλήγοντας μάλιστα με την πρόθεσή τους ότι θέλουν να γίνει η κοινοτική νομοθεσία απλούστερη και σαφέστερη, κάτι που θα επαναληφθεί και στη Σύνοδο του Εδιμβούργου¹⁵, ενώ στο ίδιο πνεύμα θα κινηθεί το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και στη Κοπεγχάγη τον Ιούνιο του 1993, όπου και θα κληθεί το Συμβούλιο και η Επιτροπή «να συνεχίσουν τις εργασίες τους στον τομέα της ανοικτής πρόσβασης στις πληροφορίες, βάσει της αρχής του να έχουν οι πολίτες την πληρέστερη δυνατή πρόσβαση στην ενημέρωση»¹⁶.

1.3 Λόγοι Καθυστερήσης της Διαφάνειας

Η αντίδραση των εθνικών κοινοβουλίων στην επικύρωση της ΣυνθΕΕ και η αντίδραση των Δανών με το «όχι» στο δημοψήφισμά τους, δεν μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι αποτελούν τους κύριους λόγους για τους οποίους παρατηρήθηκε μια στροφή στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα υπέρ της διαφάνειας.

Ο κυριότερος λόγος, μολονότι αυτή η προσέγγιση δεν παρουσιάζεται στη διεθνή βιβλιογραφία, αποτελεί η πτώση του Ανατολικού μπλοκ και η λήξη της ψυχροπολεμικής περιόδου. Πέρα πάσης αμφιβολίας, από το πέρας του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και μέχρι τα γεγονότα των ετών '89-'90, το διεθνές σύστημα διέπονταν από τον ανταγωνισμό των εκπροσώπων του διπολισμού (Η.Π.Α. - Ε.Σ.Σ.Δ.) και από την προσπάθειά τους για την ανάπτυξη μιας αποτρεπτικής στρατηγικής. Η - τότε - Ε.Ο.Κ. βρισκόμενη στο μεταίχμιο, προσπάθησε να διαδραματίσει τον ρόλο του εξισορροπητικού παράγοντα, αναγκαζόμενη

¹⁴ Παράρτημα 1 Δήλωση του Μπέρμιγχαμ - Μία Κοινότητα κοντά στους πολίτες της (16 Οκτωβρίου 1992), Δελτίο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αριθ. 10-1992, σελ. 19, σημείο 1.8.

¹⁵ Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Εδιμβούργου για τη διαφάνεια και την εφαρμογή της δήλωσης του Μπέρμιγχαμ (12 Δεκεμβρίου 1992), Δελτίο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αριθ. 12-1992, σελ. 19-21, Παράρτημα 3 του τμήματος Α.

¹⁶ Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Κοπεγχάγης για την πρόσβαση στις πληροφορίες (21-22 Ιουνίου 1993), εγγρ. SN 180/1/93, κεφ. 15.

ταυτόχρονα να «παίξει» με τους όρους του παιχνιδιού που είχαν καθοριστεί από τις δύο Μεγάλες Δυνάμεις.

Μέσα, λοιπόν, σ' αυτό το πλαίσιο μυστικοπάθειας και απόκρυψης όσο το δυνατόν περισσότερων πληροφοριών, τα κράτη μέλη της Κοινότητας δεν ήταν δυνατόν σε καμία περίπτωση να προβάλουν μια πολιτική «ανοιχτών θυρών» προς τα αρχεία και τα έγγραφά της. Η έκδοση, μάλιστα, της Οδηγίας για την πρόσβαση στα έγγραφα που άπτονται στον τομέα του περιβάλλοντος, την οποία και αναφέραμε παραπάνω, αλλά και αυτών που σχετίζονται με την πολιτική του ανταγωνισμού (βλ. Κεφάλαιο 7), ουσιαστικά επιβεβαιώνει τα όσα υποστηρίζουμε, μια που αναμφίβολα κυρίως ο τομέας του περιβάλλοντος αποτελεί έναν «αθώο» τομέα για πρόσβαση στα έγγραφα.

Με τη λήξη του Ψυχρού Πολέμου, η Ε.Κ./Ε.Ε. άρχισε να αντιλαμβάνεται ότι δεν υφίσταται πλέον κανένας λόγος απόκρυψης των πληροφοριών και των εγγράφων που κατέχει. Ως εκ τούτου, εγκαινίασε μια σταδιακή πολιτική, μέσα στα πλαίσια των θεσμικών της οργάνων αρχικώς, υιοθέτησης σειράς νομοθετικών κειμένων που θα επιτρέπουν στους ευρωπαϊούς πολίτες την πρόσβασή τους στα έγγραφα αυτά.

Εκτός, όμως, από τους παραπάνω λόγους, δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να λησμονήσουμε και την πολύ σημαντική προσφορά στο όλο θέμα και των σκανδιναβικών κρατών. Ήδη από το 1995, η Φιλανδία και η Σουηδία, ευθύς μετά την προσχώρησή τους στην Ένωση, κατέθεσαν τις δικές τους προτάσεις για την περαιτέρω ενδυνάμωση της διαφάνειας στις διαδικασίες και τις εργασίες του Συμβουλίου. Γενικά παρατηρήθηκε μια αύξηση των πιέσεων υπέρ της επέκτασης της διαφάνειας και υπέρ του «ανοιχτού χαρακτήρα» των κοινοτικών θεσμών. Θεωρήθηκε, με λίγα λόγια, απαραίτητη η προσθήκη στη θεσμική συγκρότηση της Ένωσης του μοντέλου της «ανοιχτής διακυβέρνησης» (open government), μιας αρχής που αποτελεί συνταγματική κατοχύρωση των σκανδιναβικών κρατών¹⁷.

¹⁷ Ιωακείμης Π.Κ. (1998) «Η Συνθήκη του Άμστερνταμ. Νέο πρότυπο ολοκλήρωσης ή σύμπτωμα από-ολοκλήρωσης;», εκδ. Θεμέλιο, σελ. 155.

Κεφάλαιο 2

Νομικές Βάσεις

2.1 Θέτοντας τις πρώτες βάσεις

Ανταποκρινόμενο στην πρόσκληση που του απηύθυνε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Μπέρμιγχαμ και το Εδιμβούργο, η Commission προέβη στην υποβολή δύο Ανακοινώσεων προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ο.Κ.Ε..

Στην πρώτη της ανακοίνωση¹⁸ η Επιτροπή μεταξύ άλλων πρότεινε να γίνει δεκτό ως γενική αρχή το δικαίωμα της πρόσβασης στα έγγραφα των κοινοτικών οργάνων, υπό την επιφύλαξη ορισμένων εξαιρέσεων. Στη δεύτερη ανακοίνωσή της¹⁹, η Commission, πέρα από την ανάπτυξη των βασικών αρχών πρόσβασης στα έγγραφα, τόνιζε και την ανάγκη ανάπτυξης μιας συνεργασίας μεταξύ των κοινοτικών θεσμικών οργάνων υπό τη μορφή μιας διοργανικής συμφωνίας²⁰.

2.2 Το πρώτο βήμα

Το αίτημα που κατέθεσε η Επιτροπή στην ανακοίνωσή της, θα γίνει πραγματικότητα στις 25 Οκτωβρίου 1993, όταν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή κατέθεσαν την πρώτη **Διοργανική Συμφωνία για τη δημοκρατία, τη διαφάνεια και τη επικουρικότητα**²¹.

¹⁸ COM(93)191 τελικό, Ανακοίνωση προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με την «Πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα των κοινοτικών οργάνων», της 5^{ης} Μαΐου 1993.

¹⁹ COM(93)258 τελικό, Ανακοίνωση προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με την «Διαφάνεια στην Κοινότητα», της 2^{ας} Ιουνίου 1993, βλ. και ΕΕ C 166 της 17/06/1993 σελ. 4.

²⁰ βλ. και Curtin Deirdre «Betwixt and between: Democracy and Transparency in the Governance of the European Union», ό.π., σελ. 111.

²¹ Διοργανική δήλωση σχετικά με τη δημοκρατία, τη διαφάνεια και την επικουρικότητα (25 Οκτωβρίου 1993), Δελτίο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αριθ. 10-1993, σελ. 128-129, σημείο 2.2.1, και ΕΕ C 329/133 της 6^{ης}/12/1993.

Με το εν λόγω κείμενο, επιβεβαιώνονταν από την πλευρά των θεσμικών οργάνων, η προσήλωσή τους στην εφαρμογή της αρχής της διαφάνειας και την ενίσχυση των δημοκρατικών θεσμών στους κόλπους της Ένωσης. Δεν δίστασαν μάλιστα να προβούν και σε δεσμεύσεις για μελλοντικά μέτρα που προτίθενται να λάβουν.

Έτσι, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα επιβεβαιώσει, τροποποιώντας τον εσωτερικό του κανονισμό, τον δημόσιο χαρακτήρα των συνεδριάσεων των επιτροπών του και των συνόδων της ολομελείας του. Από τη δική του την πλευρά το Συμβούλιο θα αποφασίσει το άνοιγμα ορισμένων συνεδριάσεών του στο κοινό, τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων των ψηφοφοριών που διενεργούνται στους κόλπους του, καθώς και την πρόσβαση των Ευρωπαίων πολιτών στα αρχεία του.

Τέλος, η Επιτροπή σημείωσε ότι προς το παρόν έχει ήδη λάβει ή ετοιμάζεται να λάβει σειρά μέτρων που αφορούν στη διεξαγωγή ευρύτερων διαβουλεύσεων πριν από την υποβολή προτάσεων και, ειδικότερα, προσφυγή σε Πράσινα και Λευκά Βιβλία, στη θέσπιση της λεγόμενης «διαδικασίας διαβούλευσης», η οποία συνίσταται στη δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα σύντομης περίληψης για κάθε πρωτοβουλία την οποία προτίθεται να αναλάβει η Επιτροπή, με ένδειξη της προθεσμίας εντός της οποίας τα ενδιαφερόμενα μέρη μπορούν να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, αλλά και στη δημοσίευση των προγραμμάτων εργασίας και του νομοθετικού προγράμματος στην Επίσημη Εφημερίδα, ώστε να γίνονται ευρύτερα γνωστές οι δράσεις τις οποίες προτίθεται να αναλάβει η Επιτροπή. Σημειώνει την ανάγκη ταχύτερης δημοσίευσης των εγγράφων της Επιτροπής σε όλες τις γλώσσες της Κοινότητας, και τονίζει την πρόθεσή της να βελτιώσει τόσο τη πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα που έχει στην κατοχή της η Επιτροπή ήδη από την 1^η Ιανουαρίου 1994 ²², όσο και της προσωπικής, τηλεφωνικής ή γραπτής επαφής μεταξύ των Ευρωπαίων πολιτών και της Επιτροπής.

²² Κάτι που θα πραγματοποιηθεί και μέσω της εβδομαδιαίας δημοσίευσης στην Επίσημη Εφημερίδα κατάλογου των εγγράφων που αφορούν στα γενικά θέματα, καθώς επίσης και στη διεύρυνση της πρόσβασης του κοινού στα έγγραφα κλαδικού χαρακτήρα.

2.3 Ο Κώδικας Συμπεριφοράς του '93

Στις 6 Δεκεμβρίου 1993, το Συμβούλιο και η Επιτροπή θα επανέλθουν στο θέμα της διαφάνειας και θα συνάψουν έναν **«Κώδικα Συμπεριφοράς όσον αφορά την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα»** (93/730/ΕΚ)²³.

Ως γενική αρχή, τα δύο θεσμικά όργανα συμφώνησαν ότι

«Το κοινό θα έχει την ευρύτερη δυνατή πρόσβαση στα έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή της Επιτροπής και του Συμβουλίου».

Σύμφωνα με τον εν λόγω Κώδικα, η αίτηση πρόσβασης σε ένα έγγραφο²⁴ πρέπει να διατυπώνεται κατ' έναν τρόπο αρκετά ακριβή και εγγράφως, ιδίως όμως να περιέχει στοιχεία που θα επιτρέπουν τον προσδιορισμό του ή των συγκεκριμένων εγγράφων. Στην περίπτωση κατά την οποία το θεσμικό όργανο κρίνει δύναται να καλέσει τον αιτούντα να διευκρινίσει περαιτέρω την αίτησή του.

Αν το έγγραφο, το οποίο βρίσκεται στην κατοχή ενός εκ των δύο οργάνων, προέρχεται από ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο, κράτος μέλος ή από άλλο θεσμικό όργανο ή κοινοτική υπηρεσία ή οποιοδήποτε άλλο εθνικό ή διεθνή οργανισμό, τότε ο αιτών θα πρέπει να απευθυνθεί απευθείας στον συντάκτη του κειμένου²⁵.

Σημαντική είναι και η πρόβλεψη, η οποία πιθανότατα απευθύνεται σε δημοσιογράφους, σύμφωνα με την οποία το θεσμικό όργανο θα μπορούσε να προβλέψει ότι το πρόσωπο στο οποίο κοινοποιείται το έγγραφο δεν μπορεί να ανατυπώσει, να το διανείμει ή να το χρησιμοποιήσει για εμπορικούς σκοπούς με απευθείας πώληση χωρίς προηγούμενη άδεια του ενδιαφερόμενου θεσμικού οργάνου.

²³ ΕΕ L 340/41 της 31^{ης}/12/1993.

²⁴ Με τον όρο «έγγραφο» νοείται κάθε γραπτό κείμενο, ανεξάρτητα από τον χρησιμοποιούμενο υλικό φορέα, που περιέχει υφιστάμενα στοιχεία και βρίσκεται στην κατοχή του Συμβουλίου ή της Επιτροπής.

²⁵ Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η συγκεκριμένη πολιτική αποτελεί πάγια τακτική της Επιτροπής, όπως αυτό γίνεται αντιληπτό από τη Γραπτή Ερώτηση E-0886/98 υποβολή: Bill Miller (PSE) προς την Επιτροπή (26 Μαρτίου 1998) (ΕΕ C 323/91 της 21^{ης}/10/1998) και την Απάντηση του κ. Santer εξ ονόματος της Επιτροπής (22 Απριλίου 1998) (ΕΕ C 310/144 της 9^{ης}/10/1998), όπου θα σημειωθεί ότι η Επιτροπή «παρέχει πρόσβαση αποκλειστικά στα δικά της έγγραφα και καλεί όσους ζητούν αντίγραφο εγγράφου μη προερχόμενου από τις υπηρεσίες της να απευθυνθούν στον συντάκτη του εγγράφου».

Μέσα σε χρονικό διάστημα ενός μήνα, και στην περίπτωση κατά την οποία ο αιτών ενημερωθεί από το εν λόγω θεσμικό όργανο ότι η αίτησή του απορρίπτεται, δύναται να υποβάλει επαναληπτική αίτηση με στόχο την αναθεώρηση της αρχικής θέσης.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η - για πρώτη φορά - απαρίθμηση των περιπτώσεων κατά τις οποίες τα δύο θεσμικά όργανα νομιμοποιούνται να δώσουν αρνητική απάντηση σε αίτημα για πρόσβαση στα έγγραφα του Συμβουλίου και της Επιτροπής. Έτσι, λοιπόν, στο καθεστώς των εξαιρέσεων υπάγονται τα έγγραφα εκείνα η κοινολόγηση των οποίων είναι δυνατόν να αποβεί εις βάρος:

- της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος (δημόσια ασφάλεια, διεθνείς σχέσεις, νομισματική σταθερότητα, δικαστικές διαδικασίες, επιθεωρήσεις και έρευνες),
- της προστασίας του προσώπου και της ιδιωτικής ζωής,
- της προστασίας του απορρήτου στον εμπορικό και βιομηχανικό τομέα,
- της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας,
- της προστασίας της εχεμύθειας που ζητά το φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο παρέσχε την ή τις πληροφορίες ή που απαιτείται από τη νομοθεσία του κράτους μέλους το οποίο παρέσχε την πληροφορία.

Πλην των παραπάνω εξαιρέσεων, τα θεσμικά όργανα δύνανται να αρνηθούν την πρόσβαση για να εξασφαλίσουν προστασία του συμφέροντος των θεσμικών οργάνων σε συνάρτηση με το απόρρητο των διαβουλεύσεών τους.

2.4 Απόφαση 93/731: Ο ακρογωνιαίος λίθος της διαφάνειας

Η σημαντικότερη, ίσως, διαπίστωση της ανάγκης για την ύπαρξη διαφάνειας, καθώς επίσης και της δυνατότητας των πολιτών να έχουν πρόσβαση στα κοινοτικά έγγραφα, θα φανεί από την έκδοση από την πλευρά του Συμβουλίου της

Απόφασης 93/731/ΕΚ της 20^{ης} Δεκεμβρίου 1993 «σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Συμβουλίου»²⁶.

Σύμφωνα με την κορυφαία αυτήν Απόφαση, που ανοίγει και επίσημα τον δρόμο για την υλοποίηση της αρχής της διαφάνεια, είναι δυνατόν να επιτραπεί η πρόσβαση σε **όλα** τα έγγραφα του Συμβουλίου, κάτι που στις περισσότερες εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών αποκλείεται, συμπεριλαμβανομένης και της πρόσβασης στα έγγραφα και τις εκθέσεις ενδοϋπηρεσιακής χρήσεως, όπως στα προπαρασκευαστικά έγγραφα που δεν οδηγούν στη λήψη αποφάσεως²⁷.

Προσπαθώντας, τώρα, να προβούμε σε μία παρουσίαση των σημαντικότερων σημείων του κειμένου αυτού, θα πρέπει να σταθούμε κατ' αρχήν στο άρθρο 2 της Απόφασης, το οποίο ορίζει ότι οι αιτήσεις πρόσβασης σε έγγραφα του Συμβουλίου πρέπει να διατυπώνονται με επαρκή ακρίβεια και να περιέχουν στοιχεία ικανά να οδηγήσουν στην εξακρίβωση της ταυτότητας του ζητούμενου εγγράφου. Ο στόχος αυτής της πρόβλεψης είναι η αποφυγή κάποιων γενικόλογων αιτήσεων, με αόριστη ή πολύ γενική διατύπωση όπως για παράδειγμα «όλες οι προπαρασκευαστικές εργασίες της οδηγίας...», «όλα τα κείμενα που έχουν σχέση με τη Σύμβαση...», «στατιστικές για τις ψηφοφορίες με ειδική πλειοψηφία από...»²⁸, κ.λπ.

Στο άρθρο 3§2 σημειώνεται ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας θα προσπαθούν να εξεύρουν μια δίκαιη λύση για να ικανοποιήσουν τις επαναληπτικές αιτήσεις και / ή τις αιτήσεις με αντικείμενο πολυσέλιδα έγγραφα. Η απόφαση, όμως, σε κανένα της σημείο δεν θεσπίζει άλλο μηχανισμό που να επιτρέπει στο Συμβούλιο να αντιμετωπίσει περιπτώσεις αιτήσεων που θα μπορούσαν να κριθούν υπερβολικές ή που να συνεπάγονται δυσανάλογο κόστος. Εξάλλου, οι αιτούντες δεν υποχρεούνται από το εν λόγω κείμενο σε καμία περίπτωση να αποδείξουν ότι έχουν έννομο συμφέρον από τις εργασίες του Συμβουλίου.

²⁶ ΕΕ L 340/43 της 31^{ης}/12/1993. Η κωδικοποιημένη απόδοση της Απόφασης παρουσιάζεται στο Παράρτημα II της παρούσας εργασίας.

²⁷ Για τη διαμάχη που προέκυψε σχετικά με τη νομική βάση της Απόφασης, βλ. την ανάλυση της Υπόθεσης C-58/94, στο Κεφάλαιο 5.1.

²⁸ βλ. την «Πρώτη έκθεση για την εφαρμογή της Απόφασης 93/731/ΕΚ του Συμβουλίου όσον αφορά την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Συμβουλίου» (Ιούλιος 1996), εγγρ. 8330/96.

Όπως, και στον Κώδικα Συμπεριφοράς, που παρουσιάσαμε παραπάνω, έτσι και εδώ και συγκεκριμένα στο άρθρο 4 παρουσιάζονται οι εξαιρέσεις στην εφαρμογή της γενικής αρχής περί πρόσβασης στα έγγραφα του Συμβουλίου, οι οποίες και παρουσιάζουν αρκετές συνάφειες με τις εξαιρέσεις του Κώδικα. Σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη δεν επιτρέπεται η πρόσβαση σε έγγραφο του Συμβουλίου του οποίου η κοινολόγηση είναι δυνατόν να αποβεί σε βάρος:

- της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος (δημόσια ασφάλεια, διεθνείς σχέσεις, νομισματική σταθερότητα, δικαστικές διαδικασίες, επιθεωρήσεις και έρευνες)²⁹,
- της προστασίας του ατόμου και της ιδιωτικής ζωής,
- της προστασίας του απορρήτου στον εμπορικό και βιομηχανικό τομέα,
- της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας,
- της προστασίας της εχεμύθειας που ζήτησε το φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο έδωσε μία από τις πληροφορίες τις περιλαμβανόμενες στο έγγραφο ή την οποία απαιτεί η νομοθεσία του κράτους μέλους που έδωσε μία από τις πληροφορίες αυτές.

Δεν επιτρέπεται, επίσης, και η πρόσβαση σε έγγραφο για λόγους προστασίας του απορρήτου των διασκέψεων του Συμβουλίου³⁰.

Παράλληλα, η Απόφαση 93/731/EK τάσσει με το άρθρο 7 προθεσμία ενός μηνός τόσο για την πρώτη απάντηση που δίνεται από το Γενικό Γραμματέα, όσο και για την απάντηση που δίνει το Συμβούλιο, προκειμένου περί επαναληπτικής αιτήσεως. Εάν δεν δοθεί απάντηση εντός της προθεσμίας αυτής, θεωρείται ότι η αίτηση πρόσβασης στα έγγραφα απερρίφθη. Βέβαια, όχι μόνο η πείρα αλλά και η ίδια η λογική αποδεικνύει ότι η μηνιαία προθεσμία δεν επαρκεί σε ορισμένες περιόδους του έτους, όπως π.χ. σε περιόδους αδειών ή ενάρξεως Προεδριών, αλλά και όταν πρόκειται για αιτήσεις που άπτονται είτε «ευαίσθητων» θεμάτων, είτε

²⁹ Σε αυτήν την κατηγορία υπάγεται και η περίπτωση δημοσιοποίησης εγγράφων που περιέχουν γνωματεύσεις της Νομικής Υπηρεσίας του Συμβουλίου. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως προς αυτό παρουσιάζει και η Υπόθεση C-350/92, βλ. Κεφάλαιο 5.2. Για τις υπόλοιπες εξαιρέσεις που υπάγονται στο άρθρο 4§1 βλ. τα Κεφάλαια 5.3 και 5.4.

³⁰ βλ. γι' αυτό τις Υποθέσεις Carvel στο Κεφάλαιο 5.3.

αφορούν μεγάλο αριθμό εγγράφων. Θα μπορούσε, επομένως, η Απόφαση να συμπεριλάβει μια διάταξη η οποία θα επιτρέπει μηνιαία παράταση των προθεσμιών που απαιτούνται για την πρώτη αλλά και για την τυχόν επαναληπτική αίτηση. Ο αιτών θα ενημερώνεται γραπτώς για την κατάσταση, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι έχει περισσότερες εγγυήσεις για την προσήκουσα εξέταση της αίτησής του εκ μέρους των διαφόρων αρμοδίων.

Τέλος, το άρθρο 8 της Απόφασης προβλέπει ότι το σύστημα πρόσβασης του κοινού στα έγγραφα **«εφαρμόζεται τηρουμένων των διατάξεων που διέπουν την προστασία των ταξινομημένων πληροφοριών»**. Το καθεστώς προστασίας των διαβαθμισμένων πληροφοριών ρυθμιζόταν αρχικώς από την **Απόφαση 95/24** του Γενικού Γραμματέα του Συμβουλίου, που τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαρτίου 1995³¹. Σύμφωνα μ' αυτήν, κριτήριο διαβάθμισης αποτελεί ο βαθμός ασφάλειας ο οποίος απαιτείται ανάλογα με το περιεχόμενό τους. Η απόφαση αυτή δεν επηρεάζει τους κανόνες και τις διαδικασίες που θέσπισε το Συμβούλιο ως προς τη διαφάνεια. Η συγκεκριμένη διάταξη της 93/731 δεν εμπόδισε το Συμβούλιο να επιτρέψει την πρόσβαση του κοινού σε έγγραφα «διαβαθμισμένα», αφού στάθμισε τα διακυβευόμενα συμφέροντα και προέβη σε αποχαρακτηρισμό των εγγράφων. Σε άλλες περιπτώσεις αποφασίστηκε να μη γίνει αποχαρακτηρισμός, και έγινε επίκληση της εμπιστευτικής φύσεως του εγγράφου για να αιτιολογηθεί η απόρριψη της αιτήσεως. Σημειωτέον ότι η διαβάθμιση ασφαλείας του εγγράφου ποτέ δεν απετέλεσε μοναδικό γνώμονα για την πρόσβαση ή μη σ' αυτό, στο πλαίσιο της αποφάσεως. Απλώς το Συμβούλιο, για να τηρηθεί το άρθρο 8, αποχαρακτήρισε τα εμπιστευτικά έγγραφα τα οποία αποφάσισε να παράσχει.

Τρία χρόνια αργότερα, στις 6 Δεκεμβρίου 1996, η Απόφαση 93/731/EK θα υποστεί μικρές τροποποιήσεις από νεότερη Απόφαση του Συμβουλίου, την **96/705/Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΟΚ**³². Η δύο σημαντικότερες αλλαγές έχουν να κάνουν αφ' ενός με την παροχή στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της δυνατότητας να παρατείνει κατά ένα μήνα - και αφού προηγουμένως έχει ενημερώσει τον αιτούντα - των προθεσμιών που αναφέρονται στο άρθρο 7§1 και §3, και αφ' ετέρου

³¹ ΕΕ L 31/14 της 10^{ης}/2/1995.

³¹ ΕΕ L 212/9 της 23^{ης}/8/2000.

³² ΕΕ L 325/19 της 14^{ης}/12/1996.

με την τροποποίηση του άρθρου 9, βάσει του οποίου ο Γ.Γ. θα πρέπει να υποβάλλει ανά διετία έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της Απόφασης 93/731.

2.5 Οι «Αποφάσεις Solana»

Η Απόφαση 93/731 θα υποστεί στις 14 Αυγούστου 2000 μια αιφνίδια τροποποίηση από την **Απόφαση 2000/527/ΕΚ**³³. Με τη νέα απόφαση παρατηρείται μια πρόθεση για τον αποκλεισμό από τη δημόσια πρόσβαση καθώς και από το μητρώο εγγράφων του Συμβουλίου όλων των εγγράφων και όλων των αναφορών που ταξινομούνται ως «απολύτως εμπιστευτικό, απόρρητο και εμπιστευτικό», σχετικά με ζητήματα ασφάλειας και άμυνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή ενός ή περισσότερων από τα κράτη μέλη της ή τη στρατιωτική και μη στρατιωτική διαχείριση κρίσεων³⁴.

Στόχος των τροποποιήσεων αποτέλεσε η ανάγκη να εναρμονίσει το Συμβούλιο τους κανονισμούς του περί πρόσβασης του κοινού στα έγγραφά του με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που συνήλθε στο Ελσίνκι τον Δεκέμβριο του 1999³⁵, όπου δόθηκε πολιτική ώθηση στην ανάπτυξη των μέσων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη στρατιωτική και μη στρατιωτική διαχείριση κρίσεων στα πλαίσια μιας ενισχυμένης ευρωπαϊκής πολιτικής στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας.

Μέσα σε αυτά τα πλαίσια, το Συμβούλιο θεώρησε ότι οφείλει να θεσπίσει κανόνες που θα εξασφαλίζουν την αποτελεσματική προστασία των εγγράφων των σχετικών με τους τομείς αυτούς, η κοινολόγηση των οποίων θα μπορούσε να βλάψει τα ουσιώδη συμφέροντα της Ένωσης ή ενός ή περισσότερων κρατών μελών της. Για το λόγο αυτό, δυνάμει της **Απόφασης 2000/823 του Γενικού Γραμματέα του Συμβουλίου / Υπάτου Εκπροσώπου για την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας, της 27^{ης} Ιουλίου 2000**³⁶, περί των μέτρων προστασίας των διαβαθμισμένων πληροφοριών, που ισχύουν στη Γενική

³³ ΕΕ L 212/9 της 23^{ης}/8/2000.

³⁴ Duke Simon (2000) «From Feira to Nice: more *bonnes paroles*?», Eipascopes 3000/3, σ.σ. 14-18, σελ. 15.

³⁵ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ελσίνκι (10-11 Δεκεμβρίου 1999), SN 300/99.

³⁶ ΕΕ C 239/1 της 23^{ης}/8/2000.

Γραμματεία του Συμβουλίου, τα έγγραφα αυτού του είδους πρέπει να διαβαθμίζονται ως ΑΚΡΩΣ ΑΠΟΡΡΗΤΑ, ΑΠΟΡΡΗΤΑ ή ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΑ (TRÈS SECRET / TOP SECRET, SECRET ή CONFIDENTIEL). Σύμφωνα με το εισαγωγικό μέρος της εν λόγω Απόφασης, υφίστανται βάσιμες υποψίες ότι οι συνέπειες της κοινολόγησης των εγγράφων αυτών, ιδίως όσον αφορά στις προοπτικές ανάπτυξης αυτής της νέας ενισχυμένης ευρωπαϊκής πολιτικής στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας, και η αναγκαία εμπιστοσύνη που πρέπει να μπορούν να έχουν οι διάφοροι παρεμβαίνοντες σε μια κρίσιμη στιγμή της ανάπτυξης της πολιτικής περί πρόσβασης του κοινού στα έγγραφα του Συμβουλίου, αυτό δε για όσο διάστημα δεν θα έχουν αποχαρακτηρισθεί ή αποδιαβαθμισθεί, είναι σοβαρότατες. Η ανταλλαγή πληροφοριών στους ιδιαίτερα ευαίσθητους τομείς που αναφέρονται στο κείμενο της Απόφασης, η οποία είναι ένα από τα στοιχεία ανάπτυξης της νέας αυτής πολιτικής, δεν μπορεί να λειτουργήσει παρά μόνον αν ο παρέχων τις πληροφορίες αυτές μπορεί να είναι βέβαιος ότι καμία πληροφορία προερχόμενη από τον ίδιο δεν θα κοινολογηθεί παρά τη θέλησή του. Απαιτείται επομένως να προβλεφθεί ότι έγγραφο του Συμβουλίου που επιτρέπει να συναχθούν συμπεράσματα για το περιεχόμενο διαβαθμισμένων πληροφοριών προερχομένων από ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο, κράτος μέλος, άλλο όργανο ή οργανισμό των Κοινοτήτων ή κάθε άλλο εθνικό ή διεθνή οργανισμό, δεν μπορεί να καταστεί προσιτό στο κοινό παρά με την προηγούμενη γραπτή συγκατάθεση του συντάκτη που παρέσχε τις εν λόγω πληροφορίες.

Έτσι, μεταξύ άλλων, η πρώτη παράγραφος του άρθρου 1 θα τροποποιηθεί, και θα αναφέρει ότι «**Το κοινό έχει πρόσβαση στα έγγραφα του Συμβουλίου, εξαιρουμένων των εγγράφων που έχουν διαβαθμισθεί ως ΑΚΡΩΣ ΑΠΟΡΡΗΤΑ, ΑΠΟΡΡΗΤΑ ή ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΑ (TRÈS SECRET / TOP SECRET, SECRET ή CONFIDENTIEL)...**», ενώ στις εξαιρέσεις του άρθρου 4§1, η πρώτη περίπτωση θα αντικατασταθεί έτσι ώστε στην προστασία του δημοσίου συμφέροντος να συμπεριληφθεί και η ασφάλεια και άμυνα της Ένωσης, ή ενός η

περισσοτέρων κρατών μελών της, στρατιωτική και μη στρατιωτική διαχείριση κρίσεων, διεθνείς σχέσεις, κ.λ.π.³⁷.

Όπως ήταν άλλωστε λογικό και αναμενόμενο, η παραπάνω τροποποίηση θα ανοίξει ουσιαστικά τους «ασκούς του Αιόλου», με αποτέλεσμα να ακουστούν από μερίδα μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κατηγορίες για προσπάθεια υπονόμησης του δικαιώματος της διαφάνειας από το Συμβούλιο και ιδίως από τον Γενικό του Γραμματέα, Xavier Solana³⁸.

2.6 Η σειρά της Επιτροπής με την Απόφαση 94/90

Η Commission, παίρνοντας τη σκυτάλη από τη Συμβούλιο, θα αποφασίσει να εκδώσει την πρώτη της Απόφαση σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα της Επιτροπής. Ουσιαστικά, στην **Απόφαση 94/90/EKAX, ΕΚ, Ευρατόμ** της 8^{ης} Φεβρουαρίου 1994³⁹, η Επιτροπή με ένα ...ολιγόλογο κείμενο τριών μόνο άρθρων θα εντάξει το κείμενο του «**Κώδικα Συμπεριφοράς**» (93/730/EK) του Συμβουλίου και της Επιτροπής, που εξετάσαμε και παραπάνω, στην Απόφασή της.

Στο κείμενο της Απόφασης επαναλαμβάνονται, λοιπόν, κατά γράμμα τα όσα αναγράφονταν στον Κώδικα, με πιο ενδιαφέρον κομμάτι - και πάλι - αυτό των εξαιρέσεων. Οπότε και στην εν λόγω περίπτωση, στο καθεστώς των εξαιρέσεων υπάγονται τα έγγραφα εκείνα, η κοινολόγηση των οποίων είναι δυνατόν να αποβεί εις βάρος:

- της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος (δημόσια ασφάλεια, διεθνείς σχέσεις, νομισματική σταθερότητα, δικαστικές διαδικασίες, επιθεωρήσεις και έρευνες)⁴⁰,
- της προστασίας του προσώπου και της ιδιωτικής ζωής,

³⁷ Το κείμενο της Απόφασης 93/731 παρατίθεται στο Παράρτημα II της παρούσης εργασίας σε κωδικοποιημένη μορφή, συμπεριλαμβάνοντας όλες τις τροποποιήσεις που κατά καιρούς έχει υποστεί.

³⁸ βλ. τα αποσπάσματα από τις θέσεις των Ευρωβουλευτών στη συζήτηση για την έκδοση του Κανονισμού 1049/2001, που παρουσιάζονται στο Κεφάλαιο 3.3.

³⁹ ΕΕ L 46/58 της 18^{ης}/2/1994.

⁴⁰ Για το θέμα αυτό βλ. την πλούσια νομολογία στο Κεφάλαιο 5.5.

- της προστασίας του απορρήτου στον εμπορικό και βιομηχανικό τομέα,
- της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας,
- της προστασίας της εχεμύθειας που ζητά το φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο παρέσχε την ή τις πληροφορίες ή που απαιτείται από τη νομοθεσία του κράτους μέλους το οποίο παρέσχε την πληροφορία.

Η 94/90 θα τροποποιηθεί δύο χρόνια αργότερα με την **Απόφαση 96/567/Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΚ**⁴¹, όπου το αρχικό κείμενο θα υποστεί ελάχιστες αλλαγές διαδικαστικού και οικονομικού κυρίως χαρακτήρα.

2.7 Η Συνθήκη του Άμστερνταμ: Τι προηγήθηκε και τι ακολούθησε

Οι πιέσεις που ασκούσαν τα σκανδιναβικά κυρίως κράτη, διαθέτοντας στο εσωτερικό τους μεγάλη παράδοση στα ζητήματα της διαφάνειας, ήταν εκείνα που άσκησαν και τις μεγαλύτερες πιέσεις κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για την τροποποίηση της Συνθήκης του Μάαστριχτ, προσπαθώντας να πετύχουν ανοικτότερες διαδικασίες στη λήψη των αποφάσεων.

Αρχικά, η Ομάδα Προβληματισμού, ασχολήθηκε εκτεταμένα με το εν λόγω θέμα, και αφού διαπίστωσε ότι η ως τώρα πρακτική της Κοινότητας στον τομέα αυτό δεν έπεισε τους Ευρωπαίους πολίτες⁴², κατέληξε στο συμπέρασμα ότι «η διασφάλιση της αρχής αυτής με πράξη δευτερογενούς νομοθεσίας ή με την ανάληψη πολιτικών δεσμεύσεων δεν είναι επαρκής και ότι απαιτείται νομική βάση στη Συνθήκη, ούτως ώστε να διασφαλισθεί ότι οι πολίτες και τα εθνικά κοινοβούλια θα έχουν αμεσότερη πρόσβαση στα έγγραφα αυτά»⁴³.

Κατά τη διάρκεια της Διακυβερνητικής Διάσκεψης εξετάστηκαν πολλές εναλλακτικές προτάσεις που κατατέθηκαν από την Προεδρία, το Κοινοβούλιο⁴⁴ και

⁴¹ ΕΕ L 247/45 της 28^{ης}/9/1996.

⁴² Τσινισιζέλης Μιχάλης (επιμ.) (1996) «Σκέψεις για την Ευρωπαϊκή Ένωση», Ι. Σιδέρης, σελ. 41.

⁴³ Έκθεση της Ομάδας Προβληματισμού, SN 520/2/95 (REFLEX 21), σελ. 20-21, παρ. 67-68. Για το κείμενο της Έκθεσης βλ. επίσης «Διακυβερνητική Διάσκεψη του 1996 (ΔΔ '96) - Έκθεση της Ομάδας Προβληματισμού και άλλα στοιχεία Τεκμηρίωσης», Γενική Γραμματεία Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Βρυξέλλες, Δεκέμβριος 1995, σελ. 55-56, και στο Νότης Μαρίας & Κατερίνα Πολυχρονάκη (1999) «Η Διακυβερνητική Διάσκεψη και η Συνθήκη του Άμστερνταμ - Ανάλυση Διατάξεων - Συλλογή Κειμένων», εκδ. Τυπωθήτω Γιώργος Δαρδάνος, σελ. 282.

⁴⁴ PE 210.692

τα κράτη - μέλη. Από την πλευρά των τελευταίων, και ιδίως η Δανία, η Ιρλανδία και η Ισπανία, τάχθηκαν υπέρ της δημοσιότητας των συνεδριάσεων του Συμβουλίου, όταν ενεργεί ως νομοθέτης, ενώ η Σουηδία επεσήμανε πως η ελεύθερη πρόσβαση των κοινοτικών πολιτών στα έγγραφα αποτελεί βασική αρχή εγγύησης του δημοκρατικού ελέγχου κάθε μορφής διακυβέρνησης⁴⁵.

Τα ειδικότερα θέματα που απασχόλησαν την Δ.Δ. ήταν μεταξύ άλλων, ο αριθμός των οργάνων της Ε.Ε. για τα οποία θα ίσχυε πρόσβαση στα έγγραφα, η δυνατότητα ή μη προσφυγής των πολιτών στο Δικαστήριο σε περίπτωση άρνησης ενός κοινοτικού οργάνου να απελευθερώσει έγγραφα, οι περιορισμοί στην πρόσβαση, η δημοσιότητα των εργασιών του Συμβουλίου, κ.ά.

Η Δ.Δ., τελικά, κατέληξε σε συμφωνία για τη διαφάνεια και τη δημοσιότητα που περιελάμβανε:

- α) Αποτύπωση της αρχής της δημοσιότητας στη Συνθήκη. Για το σκοπό αυτό αποφασίσθηκε η τροποποίηση του άρθρου 1 (π.α. Α) ΣυνθΕΕ, στο οποίο προστίθεται η φράση ότι «οι αποφάσεις λαμβάνονται όσο το δυνατό πιο ανοιχτά» («as openly as possible»).
- β) Προσθήκη νέου άρθρου στη ΣυνθΕΚ (άρθρο 191Α / ν.α. 255), με το οποίο κατοχυρώνεται το δικαίωμα κάθε πολίτη και κάθε φυσικού ή νομικού προσώπου της Ε.Ε. να έχει πρόσβαση στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής. Δεν επεκτείνεται δηλαδή το «δικαίωμα πρόσβασης» στα υπόλοιπα θεσμικά (όπως στο Δ.Ε.Κ. ή στο Ελεγκτικό Συνέδριο) ή επικουρικά όργανα της Ένωσης. Το άρθρο προβλέπει ότι το Συμβούλιο θα καθορίσει, με τη διαδικασία της συναπόφασης, τους όρους για την υλοποίηση της αρχής της πρόσβασης στα έγγραφα εντός διετίας από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης.
- γ) Καθένα από τα τρία όργανα θα έπρεπε να προσαρμόσει τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας του, προκειμένου να περιλάβει διατάξεις για την πρόσβαση στα έγγραφα. Με σχετική προσθήκη στο άρθρο 207 (π.α. 151) ΣυνθΕΚ προβλέπεται ρητά και δεσμευτικά ότι το Συμβούλιο θα εισάγει στον εσωτερικό του κανονισμό ρυθμίσεις για την πρόσβαση στα έγγραφα. Ταυτόχρονα θα προσδιορίσει τις περιπτώσεις, στις οποίες ενεργεί στα πλαίσια

⁴⁵ E.P., Secretariat Working Party, Task Force on Intergovernmental Conference, PE 166.171.

της νομοθετικής εξουσίας, ώστε να επιτραπεί μεγαλύτερη πρόσβαση στα έγγραφα αλλά και δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων των ψηφοφοριών⁴⁶.

Με την έκδοση της Συνθήκης του Άμστερνταμ, θα γίνουν πλέον ορατές οι σημαντικές καινοτομίες που αποφασίσθηκαν να συμπεριληφθούν στο πρωτογενές κοινοτικό δίκαιο, ωθώντας κατ' αυτόν τον τρόπο το ευρωπαϊκό οικοδόμημα προς διαδικασίες περισσότερο διαφάνειας, υπό το φως - ή καλύτερα υπό την «απειλή» - της δημοσιότητας.

Έτσι στο άρθρο 1 (π.α. Α) ΣυνθΕΕ η δεύτερη παράγραφος θα αντικατασταθεί από το ακόλουθο κείμενο:

«Η παρούσα Συνθήκη διανοίγει νέα φάση στη διαδικασία μιας διαρκώς στενότερης ένωσης των λαών της Ευρώπης, στην οποία οι αποφάσεις λαμβάνονται όσο το δυνατόν πιο ανοικτά και όσο το δυνατόν εγγύτερα στους πολίτες.»

Η σημαντικότερη όπως τροποποίηση των Συνθηκών είναι ως προς την προσθήκη του άρθρου 255 (π.α. 191 Α) ΣυνθΕΚ, το οποίο ορίζει ότι:

«Άρθρο 255

- 1. Κάθε πολίτης της Ένωσης και κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο κατοικεί ή έχει την καταστατική έδρα του σε ένα κράτος μέλος, έχει δικαίωμα πρόσβασης σε έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής, με την επιφύλαξη των αρχών και των προϋποθέσεων που θα καθοριστούν σύμφωνα με τις παραγράφους 2 και 3.**
- 2. Οι γενικές αρχές και τα όρια, εκ λόγων δημοσίου ή ιδιωτικού συμφέροντος, που διέπουν αυτό το δικαίωμα πρόσβασης σε έγγραφα, καθορίζονται από το Συμβούλιο σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251, εντός διετίας από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης του Άμστερνταμ.**

⁴⁶ Για τις θέσεις που συζητήθηκαν στα πλαίσια της Δ.Δ. βλ. Ιωακειμίδης Π.Κ. (1998) «Η Συνθήκη του Άμστερνταμ...» ό.π. σελ. 156-157.

3. Καθένα από τα ανωτέρω αναφερόμενα όργανα εισάγει, στον εσωτερικό του κανονισμό, ειδικές διατάξεις για την πρόσβαση στα δικά του έγγραφα.»

Εξαιρετικό, όμως, ενδιαφέρον παρουσιάζει και το γεγονός ότι οι ρυθμίσεις της Συνθήκης για τη δημοσιότητα και την πρόσβαση στα κοινοτικά έγγραφα αποφασίστηκε να εφαρμόζεται τόσο στο πεδίο της Κ.Ε.Π.Π.Α., όπως σημειώνει το άρθρο 28§1 (π.α. Ι.18§1) ΣυνθΕΕ, όσο και στον τίτλο για την Αστυνομική και Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις, βάσει του άρθρου 40§1 (π.α. Κ.13) ΣυνθΕΕ.

Σημαντική θα είναι και η εξέλιξη που θα επέλθει με την τροποποίηση του άρθρου 207 (π.ά. 151), στην τρίτη παράγραφο του οποίου θα προβλεφθεί ότι **«το Συμβούλιο εισάγει στον εν λόγω κανονισμό τις προϋποθέσεις για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Συμβουλίου. Για τους σκοπούς της παρούσας παραγράφου, το Συμβούλιο ορίζει τις περιπτώσεις στις οποίες πρέπει να θεωρείται ότι ενεργεί στα πλαίσια της νομοθετικής του εξουσίας, με σκοπό να καθίσταται δυνατή μια μεγαλύτερη πρόσβαση στα έγγραφα για τις περιπτώσεις αυτές, παράλληλα δε να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Σε κάθε περίπτωση, όταν το Συμβούλιο ενεργεί στα πλαίσια της νομοθετικής του εξουσίας, δημοσιοποιούνται τα αποτελέσματα της ψηφοφορίας και η αιτιολόγηση των ψήφων καθώς επίσης και οι δηλώσεις στα πρακτικά»⁴⁷.**

Κλείνοντας, πάντως, το κεφάλαιο για τις τροποποιήσεις που επέφερε η Συνθήκη του Άμστερνταμ, αξίζει να σημειώσουμε ότι η αναγνώριση της δημοσιότητας και της διαφάνειας «ως αρχής» που διέπει τη συγκρότηση και λειτουργία της Ένωσης, συνιστά αναμφισβήτητα μια άκρως σημαντική πρόοδο

⁴⁷ Αξίζει, πάντως, να σημειωθεί ότι σε πολλούς γεννήθηκε η απορία για τους λόγους που ώθησαν τη Διακυβερνητική Διάσκεψη να συμπεριλάβει μια τέτοια πρόβλεψη αποκλειστικά και μόνο για τον εσωτερικό κανονισμό του Συμβουλίου, και όχι και για τους εσωτερικούς κανονισμούς της Επιτροπής και του Κοινοβουλίου, στα άρθρα 218 και 196 αντιστοίχως. Για τον όλο προβληματισμό βλ. Weatherill Stephen - Beaumont Paul (1999) «EU Law, the essential guide to the legal workings of the European Union», 3rd edit., Penguin books, σελ. 79, υποσημ. 33.

προς την κατεύθυνση του εκδημοκρατισμού της Ένωσης⁴⁸. Ωστόσο, η αρχή της πρόσβασης στα έγγραφα περιορίζεται μόνο στους τρεις κεντρικούς θεσμούς (Κοινοβούλιο, Συμβούλιο, Επιτροπή), ενώ η δημοσιότητα των εργασιών του Συμβουλίου στο νομοθετικό έργο εξακολουθεί δυστυχώς να παραμένει σχετικά περιορισμένη⁴⁹.

⁴⁸ Γ. Παπαδημητρίου: «Διακυβερνητική Διάσκεψη και “Πολιτευματικά” Ελλείμματα», στο συλλογικό έργο Σ. Ντάλης (επιμ.) (1997) «Από το Μάαστριχτ στο Άμστερνταμ - Αποτίμηση της Διακυβερνητικής Διάσκεψης και Ανάλυση της Νέας Συνθήκης της Ε.Ε.», εκδ. Ι. Σιδέρης, σ.σ. 368-379, σελ. 373.

⁴⁹ Πέρα από τα παραπάνω, ένα πρόσθετο εμπόδιο στην πρόσβαση των πολιτών στα έγγραφα μπορεί να θεωρηθεί και η Δήλωση αριθ. 35 σχετικά με το άρθρο 255, παράγραφος 1 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, όπου υπογραμμίζεται ότι **«Η Διάσκεψη συμφωνεί ότι, οι κατ’ άρθρον 255, παράγραφος 1 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας αρχές και προϋποθέσεις, επιτρέπουν στα κράτη μέλη να ζητούν από την Επιτροπή ή το Συμβούλιο να μην ανακοινώνουν σε τρίτους έγγραφα προερχόμενα από το εκάστοτε αιτούν κράτος χωρίς την προηγούμενη συγκατάθεσή του.»**

Κεφάλαιο 3

Ο νέος Κανονισμός 1049/2001

3.1 Μια πρώτη προσέγγιση

Στις 28 Ιανουαρίου 2001, η Commission ενεργώντας στα πλαίσια του άρθρου 255§2 ΣυνθΕΚ υπέβαλε πρόταση στο Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο για την έκδοση το Πρώτου Κανονισμού που θα καθορίζει τους κανόνες της πρόσβασης των πολιτών στα έγγραφα των τριών θεσμικών οργάνων^{50, 51}. Σκοπός της Επιτροπής πέρα των υπολοίπων υπήρξε και η αντικατάσταση από τον Κανονισμό των Αποφάσεων 93/731/ΕΚ του Συμβουλίου, 94/90/ΕΚΑΧ, ΕΚ, Ευρατόμ της Επιτροπής και αυτήν απόφαση 97/632/ΕΚ, ΕΚΑΧ, Ευρατόμ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, έτσι ώστε οι κανόνες της πρόσβασης να ρυθμίζονται αποκλειστικά και μόνο από ένα νομικό κείμενο.

Ακολουθώντας τη διαδικασία της συναπόφασης (άρθρο 251 ΣυνθΕΚ) στις 16 Νοεμβρίου 2000, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ψήφισε τροπολογίες στην πρόταση αυτή⁵², το μεγαλύτερο μέρος των οποίων δεν έγινε αποδεκτό από την Επιτροπή. Αναβάλλοντας την ψηφοφορία επί του νομοθετικού ψηφίσματός του, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έδωσε τη δυνατότητα διεξαγωγής διαπραγματεύσεων μεταξύ των οργάνων πριν από την τυπική λήξη της πρώτης ανάγνωσης. Διεξήχθησαν «άτυπες τριμερείς διαπραγματεύσεις», από τις 24 Ιανουαρίου 2001, που κατέληξαν σε έγγραφο συμβιβασμού, το οποίο εγκρίθηκε στις 25 Απριλίου

⁵⁰ COM(2000)30 τελικό (2000/0032/COD), ΕΕ CE 177/70, της 27^{ης}/6/2000, ΔελτίοΕΕ 1/2-2000, σημ.1.9.2.

⁵¹ Οι διεργασίες για την έκδοση της πρότασης πιθανότατα να υπήρξε αποτέλεσμα των εργασιών μια ομάδας εργασίας που συστήθηκε για την προετοιμασία της εφαρμογής του άρθρου 255 ΣυνθΕΚ. Συγκεκριμένα, στη Γραπτή Ερώτηση E-2168/98 που υπέβαλε ο Ευρωβουλευτής Astrid Thors προς την Επιτροπή (13 Ιουλίου 1998) (ΕΕ C 50/131 της 22^{ης}/2/1999) ο J. Santer εξ ονόματος της Επιτροπής (31 Ιουλίου 1998), θα σημειώσει ότι συστάθηκε ομάδα εργασίας στα πλαίσια της προετοιμασίας της εφαρμογής του νέου άρθρου 255 που εισήχθη από τη συνθήκη του Άμστερνταμ. «Η εν λόγω ομάδα εργασίας, αποτελούμενη από υπαλλήλους της Επιτροπής, του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, έχει ως καθήκον να εξετάσει τα διάφορα θέματα που τίθενται ενόψει της υποβολής εκ μέρους της Επιτροπής της νομοθετικής πρότασης που προβλέπεται στο άρθρο 255».

⁵² Έκθεση Caschman A5-318/2000, ό.π., υποσημ. 4.

2001 από την Επιτροπή Ελευθεριών και Δικαιωμάτων των Πολιτών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, από την Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων των κρατών μελών (δεύτερο μέρος) καθώς και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή⁵³.

Στη σύνοδο ολομελείας της 2^{ας} και 3^{ης} Μαΐου 2001, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε τροπολογίες που τροποποιούν την πρόταση της Επιτροπής σύμφωνα με το συμβιβασμό στον οποίο είχαν καταλήξει οι μεταξύ των τριών οργάνων διαπραγματεύσεις. Σε συνεδρίασή της, η Επιτροπή δήλωσε ότι αποδέχεται όλες τις προαναφερόμενες τροπολογίες.

Έτσι μετά τη Γνώμη του Κοινοβουλίου της 3^{ης} Μαΐου 2001⁵⁴ και την Απόφαση του Συμβουλίου της 28^{ης} Μαΐου⁵⁵, θα γίνει τελικά πράξη ο Πρώτος Κανονισμός για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής, ο **Κανονισμός 1049/2001**⁵⁶.

Ο παρών κανονισμός αποσκοπεί ουσιαστικά στο να προσδώσει μια όσο το δυνατόν πληρέστερη πρακτική ισχύ στο δικαίωμα της πρόσβασης του κοινού στα έγγραφα, με την θέσπιση μιας σειράς γενικών αρχών.

Οι συντάκτες θεωρούν απαραίτητο να εξασφαλισθεί ευρύτερη πρόσβαση σε έγγραφα όταν τα θεσμικά όργανα ενεργούν ως νομοθέτες, συμπεριλαμβανομένων και των περιπτώσεων κατά τις οποίες ενεργούν κατόπιν εκχωρήσεως εξουσιών, ενώ συγχρόνως θα πρέπει να διαφυλαχθεί η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας λήψης αποφάσεων του οικείου οργάνου. Αυτά τα έγγραφα, επομένως, θα πρέπει να είναι άμεσα προσβάσιμα στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό.

Παρά το γεγονός, όμως, ότι στόχος είναι η πρόσβαση σε όλα τα έγγραφα των θεσμικών οργάνων, εντούτοις, ορισμένα δημόσια και ιδιωτικά συμφέροντα θα

⁵³ COM(2001)299 τελικό (2000/0032/COD) της 31^{ης}/5/2001, ΕΕ CE 240/165, της 28^{ης}/8/2001, ΔελτίοΕΕ 5-2001, σημ.1.1.2.

⁵⁴ Η Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ενέκρινε με 388 ψήφους υπέρ, 87 κατά και 12 αποχές την έκθεση Caschman, η οποία είχε αρχικώς εγκριθεί από την Επιτροπή Ελευθεριών και Δικαιωμάτων των Πολιτών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων με ψήφους 29-6, βλ. Black Ian (2001) «EU strikes new deal on freedom of information», The Guardian 26/4/2001 και Dempsey Judy - George Nicholas (2001) «EU states in dispute over draft code on openness», Financial Times 24/4/2001.

⁵⁵ 2346th Council meeting - GENERAL AFFAIRS - Brussels, 14/15 May 2001, C/01/169, 8441/01 (Presse 169), XIII.

⁵⁶ ΕΕ L 145/43 της 31^{ης}/5/2001 και Δελτίο Τύπου IP/01/639. βλ. επίσης το ενδιαφέρον άρθρο του Castle Stephen (2001) «EU agrees new rules on public access to documents», Independent 26/4/2001.

πρέπει να προστατεύονται μέσω εξαιρέσεων. Θα πρέπει να επιτραπεί στα θεσμικά όργανα να προστατεύουν τις εσωτερικές γνωμοδοτήσεις και διαβουλεύσεις τους όταν κρίνεται απαραίτητο να προστατευθεί η δυνατότητα λειτουργίας τους. Για τον καθορισμό των εξαιρέσεων, τα θεσμικά όργανα θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις αρχές της κοινοτικής νομοθεσίας σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων σε όλους τους τομείς δραστηριοτήτων της Ένωσης.

Αξίζει, πάντως, να σημειωθεί ότι από το πνεύμα και το γράμμα του κειμένου, ο παρών κανονισμός σε καμία περίπτωση δεν έχει ούτε ως αντικείμενο ούτε ως αποτέλεσμα την τροποποίηση των εθνικών νομοθεσιών όσον αφορά την πρόσβαση στα έγγραφα. Ωστόσο εξυπακούεται ότι δυνάμει της αρχής της εντίμου συνεργασίας που διέπει τις σχέσεις των θεσμικών οργάνων με τα κράτη μέλη, τα τελευταία αυτά θα πρέπει να μεριμνούν ώστε να μην θίγεται η ορθή εφαρμογή του Κανονισμού και να τηρούνται οι κανόνες ασφαλείας των οργάνων.

Σημαντικό γεγονός αποτελεί και το ότι στο τελικό κείμενο δεν ακολουθείται η πρόταση που κατέθεσε η Επιτροπή, κι έτσι οι Αποφάσεις του Συμβουλίου, της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα δεν καταργούνται από τον Κανονισμό. Εντούτοις, σημειώνεται ότι θα πρέπει να εξεταστεί το αν και κατά πόσο χρειάζεται είτε να τροποποιηθούν είτε να καταργηθούν⁵⁷.

3.2 Παρουσίαση των βασικών διατάξεων

3.2.1 Δικαιούχοι και πεδίο εφαρμογής

Προσπαθώντας τώρα να προσεγγίσουμε τις διατάξεις του νέου Κανονισμού, θα πρέπει αρχικώς να σημειώσουμε ότι σύμφωνα με το άρθρο 2 κάθε πολίτης της Ένωσης και κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατοικεί ή έχει την έδρα του σε ένα κράτος μέλος έχει δικαίωμα πρόσβασης σε έγγραφα των θεσμικών οργάνων, υπό την επιφύλαξη των αρχών, όρων και περιορισμών που καθορίζονται στον παρόντα κανονισμό (§2). Η εφαρμογή του επεκτείνεται σε όλα τα έγγραφα⁵⁸ που

⁵⁷ πρβλ. την σκ. 13 του COM(2000)30 με την σκ. 17 του κειμένου του Κανονισμού 1049/2001.

⁵⁸ Το ίδιο το κείμενο του Κανονισμού μας προσδιορίζει την έννοια του εγγράφου. Έτσι, σύμφωνα με το άρθρο 3 εδ. α) ως «έγγραφο» νοείται οποιοδήποτε περιεχόμενο ανεξάρτητα από το χρησιμοποιηθέν υπόθεμα (γραμμένο σε χαρτί ή αποθηκευμένο υπό ηλεκτρονική μορφή, ή με

βρίσκονται «εις χείρας» των θεσμικών οργάνων, δηλαδή σε όσα συντάσσονται ή παραλαμβάνονται από αυτά και βρίσκονται στην κατοχή τους, σε όλους τους τομείς δραστηριότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (§3). Σημειώνεται, πάντως, ότι ο Κανονισμός σε καμία περίπτωση δεν θίγει τα δικαιώματα πρόσβασης του κοινού σε έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή των θεσμικών οργάνων τα οποία ενδεχομένως απορρέουν από πράξεις διεθνούς δικαίου ή από πράξεις που θεσπίζονται από τα θεσμικά όργανα προς εφαρμογή τους (§6).

3.2.2 Εξαιρέσεις

Και σε αυτό το κείμενο σημαντικό κομμάτι αποτελεί αυτό των εξαιρέσεων στην πρόσβαση του κοινού. Γι' αυτόν τον λόγο σημειώνεται ότι παρέχεται το δικαίωμα στα θεσμικά όργανα να αρνηθούν την πρόσβαση του κοινού σε ένα έγγραφο, εάν κρίνουν ότι η γνωστοποίησή του θα έθιγε την προστασία του δημόσιου συμφέροντος (στους τομείς της δημόσιας ασφάλειας, της άμυνας και των στρατιωτικών υποθέσεων, των διεθνών σχέσεων, όπως επίσης και της δημοσιονομικής, νομισματικής ή οικονομικής πολιτικής της Κοινότητας ή ενός κράτους μέλους) και της ιδιωτικής ζωής και της ακεραιότητας του ατόμου, ιδίως σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων (άρθρο 4§1).

Παράλληλα, δύνανται να την αρνούνται στην περίπτωση κατά την οποία κρίνεται ότι θίγεται η προστασία των εμπορικών συμφερόντων ενός συγκεκριμένου φυσικού ή νομικού προσώπου, συμπεριλαμβανομένης της πνευματικής ιδιοκτησίας, των δικαστικών διαδικασιών και της παροχής νομικών συμβουλών και του σκοπού επιθεώρησης, έρευνας και οικονομικού ελέγχου, εκτός εάν για τη γνωστοποίηση του εγγράφου υπάρχει υπερισχύον δημόσιο συμφέρον (άρθρο 4§2).

Στις εξαιρέσεις της πρόσβασης εντάσσεται επίσης και η περίπτωση του εγγράφου, το οποίο έχει συνταχθεί από ένα θεσμικό όργανο για εσωτερική χρήση ή που έχει παραληφθεί από ένα θεσμικό όργανο, και το οποίο σχετίζεται με θέμα επί του οποίου δεν έχει αποφασίσει, μια που κάτι τέτοιο θα έθιγε σοβαρά τη διαδικασία

ηχητική, οπτική ή οπτικοακουστική εγγραφή) που αφορά τις πολιτικές, τις δράσεις και τις αποφάσεις αρμοδιότητας του θεσμικού οργάνου.

λήψης αποφάσεων, όπως επίσης εκείνων των εγγράφων που περιέχουν απόψεις για εσωτερική χρήση, ως μέρος συζητήσεων και προκαταρκτικών διαβουλεύσεων εντός του σχετικού θεσμικού οργάνου, ακόμη και αφού έχει ληφθεί η απόφαση, εκτός βεβαίως εάν για τη γνωστοποίηση του εγγράφου υπάρχει υπερισχύον δημόσιο συμφέρον (άρθρο 4§3).

Όταν έχουμε έγγραφα τρίτων⁵⁹, το θεσμικό όργανο διαβουλεύεται με τον τρίτο προκειμένου να εκτιμήσει κατά πόσον μπορεί να εφαρμοσθεί η εξαίρεση που προβλέπεται στις δύο πρώτες παραγράφους της διάταξης, εκτός εάν είναι σαφές ότι το έγγραφο θα δημοσιοποιηθεί ή όχι. Επίσης, ένα κράτος μέλος μπορεί να ζητήσει από το θεσμικό όργανο να μην δημοσιοποιήσει ένα έγγραφο προερχόμενο από αυτό χωρίς προηγούμενη συμφωνία του (§4,5).

Εάν διαπιστωθεί ότι ένα μόνο μέρος του ζητούμενου εγγράφου καλύπτεται από οποιαδήποτε εξαίρεση, τα υπόλοιπα μέρη του εγγράφου θα πρέπει να δίνονται στη δημοσιότητα.

Δεν θα πρέπει, τέλος, να λησμονούμε ότι, όπως κατ' επανάληψη έχει σημειωθεί στη νομολογία του Πρωτοδικείου, η προστασία οφείλεται να δικαιολογείται εκ του περιεχομένου του εγγράφου. Οι εξαιρέσεις, πάντως, μπορούν να εφαρμοστούν για μέγιστη περίοδο 30 ετών, όπως ισχύει με τα ιστορικά αρχεία της Κοινότητας. Στην περίπτωση εγγράφων που καλύπτονται από τις εξαιρέσεις οι οποίες σχετίζονται με το σεβασμό της ιδιωτικής ζωής ή τα εμπορικά συμφέροντα, και στην περίπτωση ευαίσθητων εγγράφων, οι εξαιρέσεις μπορούν εν ανάγκη να εξακολουθήσουν και μετά την περίοδο αυτή (§7).

3.2.3 Έγγραφα στα κράτη μέλη

Σύμφωνα με τον νέο Κανονισμό, όταν ένα κράτος μέλος παραλαμβάνει αίτηση για έγγραφο που βρίσκεται στην κατοχή του, προερχόμενο από κάποιο θεσμικό όργανο, εκτός εάν είναι σαφές ότι το έγγραφο θα δοθεί ή όχι, διαβουλεύεται με το σχετικό θεσμικό όργανο προκειμένου να ληφθεί απόφαση η

⁵⁹ Σύμφωνα με άρθρο 3 εδ. β) «τρίτος» θεωρείται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή οντότητα εκτός του αρμόδιου θεσμικού οργάνου, περιλαμβανομένων των κρατών μελών, άλλων κοινοτικών ή εξωκοινοτικών θεσμών και φορέων και των τρίτων κρατών.

οποία δεν θα θέτει σε κίνδυνο την επίτευξη των στόχων του παρόντος κανονισμού, εκτός και αν αποφασίσει να παραπέμψει το αίτημα στο θεσμικό όργανο (άρθρο 5).

3.2.4 Υποβολή και Επεξεργασία Αρχικών Αιτήσεων

Από τη στιγμή που ο απώτερος στόχος του παρόντος κείμενο αποτελεί η πρόσβαση των πολιτών στα έγγραφα, δεν ήταν δυνατόν να μην ρυθμίζεται λεπτομερώς ο τρόπος με τον οποίο θα υποβάλλεται και θα εξετάζεται η κάθε αίτηση.

Έτσι, το άρθρο 6 σημειώνει ότι η αίτηση πρόσβασης σε ένα έγγραφο διατυπώνεται με οιαδήποτε γραπτή μορφή, συμπεριλαμβανομένης και της ηλεκτρονικής, σε μία από τις γλώσσες που μνημονεύονται στο άρθρο 314 ΣυνθΕΚ⁶⁰ και με επαρκή ακρίβεια, ούτως ώστε το θεσμικό όργανο να μπορέσει να προσδιορίσει το έγγραφο. Ο αιτών, όμως, σε καμία περίπτωση δεν υποχρεούται να δικαιολογήσει την αίτηση (§1).

Εάν η αίτηση δεν είναι επαρκώς σαφής, το θεσμικό όργανο έχει τη δυνατότητα να ζητήσει από τον αιτούντα να διευκρινίσει την αίτησή του, παρέχοντάς του ταυτοχρόνως και κάποια βοήθεια, όπως για παράδειγμα κατατοπίζοντάς τον σχετικά με τη χρήση του δημόσιου μητρώου εγγράφων (§2). Όταν η αίτηση αφορά πολύ ογκώδη έγγραφα ή πολύ μεγάλο αριθμό εγγράφων, το ενδιαφερόμενο θεσμικό όργανο μπορεί να συνεννοηθεί ανεπισήμως με τον αιτούντα για να βρεθεί μία λογική λύση (§3).

Με έμφαση, πάντως, σημειώνεται ότι τα θεσμικά όργανα οφείλουν να παρέχουν πληροφορίες και βοήθεια στους πολίτες ως προς το πως και που μπορούν να υποβάλλονται αιτήσεις για πρόσβαση σε έγγραφα (§4).

Την υποβολή της αίτηση την ακολουθεί η επεξεργασία τους από τα αρμόδια όργανα. Γι' αυτόν, ακριβώς, τον λόγο υπογραμμίζεται η δέσμευση των οργάνων να επεξεργάζονται τις αιτήσεις για πρόσβαση σε έγγραφα το ταχύτερο δυνατό. Αμέσως, αποστέλλεται στον αιτούντα απόδειξη παραλαβής. Εντός 15 εργάσιμων ημερών από την καταχώριση της αίτησης, το θεσμικό όργανο είτε καθιστά διαθέσιμο το ζητούμενο έγγραφο και παρέχει πρόσβαση σύμφωνα με το άρθρο 10 εντός της περιόδου αυτής, είτε, με γραπτή απάντηση, καθορίζει τους λόγους της

ολικής ή μερικής άρνησης και πληροφορεί τον αιτούντα ότι δικαιούται να υποβάλει επιβεβαιωτική αίτηση (άρθρο 7 §1).

Στην περίπτωση ολικής ή μερικής άρνησης, ο αιτών μπορεί, μέσα σε χρονικό διάστημα 15 εργάσιμων ημερών από την παραλαβή της απάντησης του θεσμικού οργάνου, να υποβάλει επιβεβαιωτική αίτηση ζητώντας από το θεσμικό όργανο να αναθεωρήσει τη θέση του (§2). Κατ' εξαίρεση, όπως π.χ. στην περίπτωση αίτησης που αφορά πολύ ογκώδη έγγραφα ή πολύ μεγάλο αριθμό εγγράφων, η προθεσμία αυτή είναι δυνατόν, μετά από ενημέρωση του αιτούντος και λεπτομερή αιτιολόγηση, να παραταθεί κατά 15 εργάσιμες ημέρες (§3). Το δικαίωμα, πάντως, να υποβάλει επιβεβαιωτική αίτηση παρέχεται στον αιτούντα και στην περίπτωση απουσίας απάντησης από την πλευρά του θεσμικού οργάνου, εντός της καθορισμένης προθεσμίας (§4).

3.2.5 Επεξεργασία Επιβεβαιωτικών Αιτήσεων

Τα όσα ισχύουν για την επεξεργασία των αρχικών αιτήσεων, ισχύουν και για τις επιβεβαιωτικές αιτήσεις. Σημειώνεται μεταξύ άλλων, ότι αν το θεσμικό όργανο αρνηθεί την πρόσβαση εν όλω ή εν μέρει, οφείλει να ενημερώσει τον αιτούντα για τα ένδικα μέσα που διαθέτει, δηλαδή τη δικαστική προσφυγή κατά του θεσμικού οργάνου και / ή την καταγγελία στον ευρωπαϊό διαμεσολαβητή, υπό τους όρους που προβλέπονται αντίστοιχα στα άρθρα 230 και 195 της Συνθήκης (άρθρο 8§1). Τα παραπάνω ισχύουν και εν απουσία απάντησης εκ μέρους του θεσμικού οργάνου εντός της προθεσμίας - πράγμα που σημαίνει ότι η απάντηση είναι αρνητική - οπότε ο αιτών έχει το δικαίωμα να ασκήσει δικαστική προσφυγή κατά του θεσμικού οργάνου και / ή να καταγγείλει το ζήτημα στον ευρωπαϊό διαμεσολαβητή, σύμφωνα με τα όσα ορίζει η Συνθήκη.

⁶⁰ Δηλαδή στη γαλλική, γερμανική, ιταλική και ολλανδική γλώσσα.

3.2.6 Επεξεργασία Ευαίσθητων Εγγράφων

Σημαντικό κεφάλαιο αποτελεί και η περίπτωση των ευαίσθητων εγγράφων. Ως ευαίσθητα έγγραφα είναι τα έγγραφα που προέρχονται από τα θεσμικά όργανα ή τους οργανισμούς που ιδρύουν, από τα κράτη μέλη, τις τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς, τα οποία διαβαθμίζονται ως «TRÈS SECRET / TOP SECRET», «SECRET» ή «CONFIDENTIEL» σύμφωνα με τους κανόνες των σχετικών οργάνων οι οποίοι προστατεύουν βασικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή ενός ή περισσότερων κρατών μελών της κυρίως στους τομείς της δημόσιας ασφάλειας, της άμυνας και των στρατιωτικών υποθέσεων.

Τις αιτήσεις για πρόσβαση σε ευαίσθητα έγγραφα τις χειρίζονται αποκλειστικά και μόνο πρόσωπα που έχουν το δικαίωμα να λάβουν γνώση των εγγράφων αυτών. Αυτά τα πρόσωπα αξιολογούν επίσης το ποιες αναφορές σε ευαίσθητα έγγραφα θα μπορούσαν να καταχωρισθούν στο δημόσιο μητρώο⁶¹. Το θεσμικό όργανο που αποφασίζει να αρνηθεί την πρόσβαση σε ευαίσθητο έγγραφο αιτιολογεί την απόφασή του κατά τρόπον ώστε να μη θίγονται τα συμφέροντα που προστατεύονται από το άρθρο 4. Παράλληλα, υπογραμμίζεται η υποχρέωση των κρατών μελών, κατά την επεξεργασία αιτήσεων για ευαίσθητα έγγραφα, να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να διασφαλισθεί η τήρηση των αρχών του παρόντος Κανονισμού (άρθρο 9).

3.2.7 Πρόσβαση κατόπιν Αιτήσεως

Η πρόσβαση στα έγγραφα ασκείται είτε με επιτόπια εξέταση, είτε με χορήγηση αντιγράφου, ακόμα και σε ηλεκτρονική μορφή, εφόσον διατίθεται, ανάλογα με την προτίμηση του αιτούντος. Το κόστος της παραγωγής και της αποστολής αντιγράφων δύναται να χρεωθεί στον αιτούντα. Η επιβάρυνση αυτή δεν υπερβαίνει το πραγματικό κόστος της παραγωγής και της αποστολής αντιγράφων. Η εξέταση επί τόπου, στα ολιγοσέλιδα έγγραφα και η άμεση πρόσβαση με ηλεκτρονική μορφή ή μέσω του μητρώου εγγράφων είναι δωρεάν (άρθρο 10§1).

Στην περίπτωση που ένα έγγραφο έχει ήδη δοθεί στη δημοσιότητα από το σχετικό θεσμικό όργανο και ο αιτών έχει εύκολη πρόσβαση σ' αυτό, το θεσμικό

⁶¹ Σημειώνεται, όμως, ότι τα ευαίσθητα έγγραφα καταχωρίζονται στο μητρώο ή δίδονται στη δημοσιότητα μόνον μετά από σύμφωνη γνώμη του συντάκτη τους.

όργανο μπορεί να εκπληρώσει την υποχρέωσή του ως προς την παροχή πρόσβασης σε έγγραφα, ενημερώνοντας τον αιτούντα με ποιον τρόπο μπορεί να αποκτήσει το ζητούμενο έγγραφο (άρθρο 10§2).

Ιδιαίτερο, μάλιστα, είναι το ενδιαφέρον που επέδειξαν οι συντάκτες του κειμένου για τα άτομα ειδικών αναγκών. Έτσι στο άρθρο 10§3 προβλέπεται ότι τα έγγραφα χορηγούνται σε υπάρχουσα διατύπωση και σε εναλλακτική μορφή όπως για παράδειγμα σε σύστημα Braille, με μεγάλα τυπογραφικά στοιχεία ή σε ταινία μαγνητοφώνου, λαμβάνοντας πλήρως υπόψη την προτίμηση του αιτούντος.

3.2.8 Μητρώα

Ακολουθώντας το παράδειγμα του Συμβουλίου και προκειμένου να πραγματοποιούν τα δικαιώματα των πολιτών στο πλαίσιο του παρόντος κανονισμού, κάθε θεσμικό όργανο προσφέρει πρόσβαση στο μητρώο εγγράφων που έχει δημιουργήσει. Η πρόσβαση στο μητρώο θα παρέχεται με ηλεκτρονική μορφή και τα στοιχεία αναφοράς των εγγράφων θα καταχωρούνται στο μητρώο χωρίς καθυστέρηση. Για κάθε έγγραφο, το μητρώο περιέχει μνεία του αριθμού εγγράφου (συμπεριλαμβανομένου, κατά περίπτωση, του διοργανικού αριθμού αναφοράς), το θέμα ή / και σύντομη περιγραφή του περιεχομένου του εγγράφου, και την ημερομηνία της παραλαβής ή σύνταξης του εγγράφου και της καταχώρισής του στο μητρώο⁶². Τα στοιχεία αναφοράς παρέχονται κατά τρόπον ώστε να μην υπονομεύεται η προστασία των κοινοτικών συμφερόντων. Πάντως, στην περίπτωση που δεν παρέχεται άμεση πρόσβαση μέσω του μητρώου, το μητρώο πρέπει να υποδεικνύει, κατά το δυνατόν, που βρίσκεται το έγγραφο (άρθρο 12§4).

3.2.9 Διοικητικές πρακτικές εντός των θεσμικών οργάνων

Για την ακόμα καλύτερη βελτίωση του όλου συστήματος διαφάνειας τα θεσμικά όργανα αναπτύσσουν ορθές διοικητικές πρακτικές προκειμένου να διευκολυνθεί η άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης στα έγγραφα, που εγγυάται ο παρών κανονισμός. Τα θεσμικά όργανα θα πρέπει να συγκροτήσουν μια

⁶² Τα θεσμικά όργανα οφείλουν, σύμφωνα με το άρθρο 11§3 να προβούν άμεσα σε όλες τις ενέργειες που απαιτούνται για τη δημιουργία μητρώου το οποίο θα βρίσκεται σε λειτουργία το αργότερο στις 3 Ιουνίου 2002.

διοργανική επιτροπή που ως κεντρικό της στόχο θα έχει τη διερεύνηση της βέλτιστης πρακτικής, την εξέταση ενδεχόμενων διαφορών και τη συζήτηση των μελλοντικών εξελίξεων περί την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα (άρθρο 15).

3.2.10 Εκθέσεις

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, κάθε ένα από τα θεσμικά όργανα οφείλει να δημοσιεύει - πάλι ακολουθώντας την πρακτική του Συμβουλίου και την Απόφαση 93/731 - ετησίως μία έκθεση για το προηγούμενο έτος, όπου θα περιλαμβάνεται ο αριθμός των περιπτώσεων στις οποίες το θεσμικό όργανο αρνήθηκε την πρόσβαση σε έγγραφα, καθώς και τους λόγους για τις αρνήσεις αυτές και τον αριθμό των ευαίσθητων εγγράφων που δεν καταχωρήθηκαν στο μητρώο. Το αργότερο μέχρι τις 31 Ιανουαρίου 2004, η Επιτροπή δημοσιεύει έκθεση για την εφαρμογή των αρχών του παρόντος κανονισμού και διατυπώνει συστάσεις, συμπεριλαμβανομένων, εάν χρειάζεται, προτάσεων για την αναθεώρηση του παρόντος κανονισμού καθώς και προγράμματος δράσης για τα μέτρα που πρέπει να λάβουν τα θεσμικά όργανα (άρθρο 17).

3.2.11 Μέτρα εφαρμογής

Αρκετά μεγάλη σημασία έχει και η ανάγκη που παρουσιάζεται για την άμεση προσαρμογή των εσωτερικών κανονισμών των θεσμικών οργάνων στις διατάξεις του παρόντος κανονισμού. Όπως ορίζει το άρθρο 18§1, οι προσαρμογές αυτές θα εφαρμόζονται από τις 3 Δεκεμβρίου 2001, όταν και θα αρχίσει να ισχύει ο νέος Κανονισμός. Εκτός από τα παραπάνω σημειώνεται και η ανάγκη, μέσα σε χρονικό διάστημα έξι μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού, η Επιτροπή να εξετάσει κατά πόσον ο κανονισμός (ΕΟΚ, Ευρατόμ) αριθ. 354/83 του Συμβουλίου, της 1^{ης} Φεβρουαρίου 1983, σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα ιστορικά αρχεία της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας⁶³ είναι σύμφωνος προς τον παρόντα κανονισμό, προκειμένου να εξασφαλίσει την πληρέστερη δυνατή διατήρηση και αρχειοθέτηση των εγγράφων.

⁶³ ΕΕ L 43/1 της 15.2.1983.

Τέλος, ανατίθεται στην Επιτροπή - εντός έξι μηνών από την έναρξη ισχύος του κανονισμού - να εξετάσει το κατά πόσον το παρόν νομικό πλαίσιο που διέπει την πρόσβαση στα έγγραφα είναι σύμφωνο προς τον νέο κανονισμό.

3.2.12 Έναρξη ισχύος

Κλείνοντας, θα πρέπει να υπογραμμίσουμε, όπως ήδη σημειώσαμε και παραπάνω, ότι ο Κανονισμός 1049/2000 αρχίζει να ισχύει την τρίτη ημέρα από τη δημοσίευσή του στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ενώ θα αρχίζει να εφαρμόζεται από τις **3 Δεκεμβρίου 2001** (άρθρο 19).

3.3 Η Συζήτηση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Η συζήτηση του Κανονισμού στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα διεξαχθεί στη Συνεδρίαση της Τετάρτης 2 Μαΐου 2001.

Στη συζήτηση παρενέβησαν περισσότερα από τριάντα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, με αποτέλεσμα να διεξαχθεί μια άκρως ενδιαφέρουσα συζήτηση, η οποία όπως ήταν φυσικό συχνά εντάσσονταν στα πλαίσια ενός συνεχούς ευχολογίου, ιδίως από την πλευρά των εισηγητών.

Εκείνο το οποίο επισημάνθηκε, σχετίζεται άμεσα με τους περιορισμούς που προβάλλονται από τον νέο Κανονισμό, όπως επίσης και τα «έγγραφα Solana».

Κατά τον κ. Margrietus van den Berg⁶⁴, το θέμα της πρόσβασης του κοινού στα κοινοτικά έγγραφα είναι σε ορισμένες χώρες μέλη, όπως στην Ολλανδία από την οποία προέρχεται, ιδιαίτερα σημαντικό. Η συμφωνία που επιτεύχθηκε είναι σαφέστατα το καλύτερο που θα μπορούσε να γίνει αυτή τη χρονική στιγμή και υπό την πίεση της χρονικής προθεσμίας που θέτει η συνθήκη, χωρίς ωστόσο να αμφισβητείται από κανέναν ότι χρειάζονται ακόμα πολλές βελτιώσεις. Ο ίδιος προσωπικά δεν θα μπορούσε να δεχθεί τον αρχικά μακροσκελή κατάλογο εξαιρέσεων, τώρα όμως ο κατάλογος αυτός είναι σαφώς βελτιωμένος σε σχέση με την αρχική πρόταση Solana. Υπόψη θα πρέπει να ληφθεί επίσης η εθνική νομοθεσία καθώς και κάποια άλλα σημαντικά σημεία, όπως οι αναφορές στο

NATO, τα οποία δεν μπόρεσαν τελικά να ενσωματωθούν στη συμφωνία για την πρόταση θέσπισης του κανονισμού.

Τα παραπάνω θα επαναλάβει και ο κ. Jan-Kees Wiebenga⁶⁵, ο οποίος έλαβε το λόγο εκ μέρους των Ευρωπαίων Φιλελευθέρων, και ο οποίος υπογράμμισε ότι εάν συγκρίνουμε την κατάσταση σήμερα με την κατάσταση πριν από έναν χρόνο, διαπιστώνουμε πόσο έχουμε κινηθεί προς τη σωστή κατεύθυνση. Πέρυσι οι προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ήταν αδύναμες, ενώ από την πλευρά του ο «γνωστός Xavier Solana» - όπως χαρακτηριστικά τον ανέφερε - είχε λάβει απόφαση, βάσει της οποίας διευκολυνόταν η διαβάθμιση πασών ειδών των εγγράφων. «Ας μην επαναπαυθούμε όμως στη δόξα μας» αναφώνησε ο κ. Wiebenga, καθώς το κείμενο παρουσιάζει όντως ορισμένες αδυναμίες. Βέβαια γεγονός είναι ότι ο γενικός κανόνας ο οποίος υιοθετείται, δηλαδή η αρχή της δημοσιοποίησης των εγγράφων, σημαίνει παράλληλα ότι η μη δημοσιοποίηση δεν αποτελεί παρά μόνο την εξαίρεση. Βάσει αυτής της θετικής προσέγγισης, θα πρέπει οι όποιες αποφάσεις άρνησης δημοσιοποίησης να δικαιολογούνται πλήρως, ενώ η πρόταση κανονισμού ούτως ή άλλως θα επανεξετασθεί και θα επαναξιολογηθεί τον Ιανουάριο του 2004. Έως τότε, καλό θα είναι οι υπέρμαχοι της διαβάθμισης των εγγράφων να κατανοήσουν ότι οι ευρωπαίοι πολίτες έχουν αντιληφθεί πλέον ότι επίκληση του απορρήτου απλώς γίνεται από όσους θέλουν να καλύψουν τις κυβερνητικές αδυναμίες για τις οποίες ενδεχομένως ευθύνονται.

Η κ. Pernille Frahm, εξ ονόματος της Ομάδας της Ευρωπαϊκής Ενωτικής Αριστεράς / Βόρειας Πράσινης Αριστεράς, τόνισε ότι πρόκειται για ένα συμβιβασμό που βρίσκεται στην κόψη του μαχαιριού. Η επίτευξή του προετοιμάσθηκε για πολύ καιρό πίσω από κλειστές πόρτες, αν και υποτίθεται ότι ο σχετικός κανονισμός θα συμβάλει στην προώθηση της διαφάνειας. Πρόκειται για ένα θέμα ιδιαίτερα σημαντικό για την Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς συμβάλει στην ύπαρξη ενεργών πολιτών, οι οποίοι θα συμμετέχουν επίσης ενεργά στη λήψη των αποφάσεων. Στη συμφωνία που επιτεύχθηκε υπάρχουν σίγουρα κάποια θετικά στοιχεία, άλλα πάλι όμως σημεία σημαίνουν σαφή οπισθοδρόμηση. Αυτό π.χ. ισχύει για τα εσωτερικά

⁶⁴ Μέλος της Ομάδας του Ευρωπαϊκού Σοσιαλιστικού Κόμματος.

⁶⁵ Μέλος της Ομάδας του Ευρωπαϊκού Κόμματος των Φιλελευθέρων Δημοκρατών και Μεταρρυθμιστών.

έγγραφα, για τα οποία δεν υπάρχει σαφής ορισμός, καθώς προβλέπεται γενικά ότι μπορούν να χαρακτηρισθούν εμπιστευτικά στην περίπτωση που η πρόσβαση σε αυτά θα είχε επίπτωση στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. «Τι σημαίνει πρακτικά αυτό», αναρωτήθηκε η ομιλήτρια. Επίσης, για τα έγγραφα Solana υπάρχει δυνατότητα εξαιρέσεων με διάφορους τρόπους οπότε και πάλι καταλήγουμε στο ίδιο αποτέλεσμα: ότι δηλαδή δεν υπάρχει σαφήνεια. Κατά την ομιλήτρια, αυτό που τελικά πετυχαίνει η πρόσφατα επιτευχθείσα συμφωνία είναι απλώς να επιτρέπει τη δημοσίευση των εγγράφων που και σήμερα με τους ισχύοντες κανόνες δίνονται στη δημοσιότητα. «Σε τι έγκειται λοιπόν η πρόοδος», διερωτήθηκε η κ. Frahm, για να καταλήξει τονίζοντας ότι το πιο σημαντικό είναι το 2004 που θα υπάρχει δυνατότητα αναθεώρησης του ισχύοντος συστήματος να καλυφθούν τα κενά που έχουν αφεθεί σήμερα.

Η γνωστή μας από τις ... δικαστικές της μάχες εναντίον του Συμβουλίου⁶⁶, κα. Heidi Hautala⁶⁷, η οποία υπήρξε και η συντάκτρια της γνωμοδότησης της Επιτροπής Νομικών Θεμάτων και Εσωτερικής Αγοράς, επεσήμανε καταρχάς, ότι κατά την περίοδο της σουηδικής Προεδρίας οι όποιες διαβουλεύσεις διεξήχθησαν κεκλεισμένων των θυρών. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα πρέπει να είναι πολύ προσεκτικό σχετικά με το πότε συμμετέχει σε μια τέτοιου είδους εσπευσμένη διαδικασία συναπόφασης, καθότι αυτή απέχει πολύ από τη διαφάνεια. Παράλληλα, προσομοίωσε τον νέο Κανονισμό με ...μια ρώσικη ξύλινη κούκλα. Ανοίγοντας την κούκλα βρίσκουμε μέσα της νέες κούκλες. Κατ' αυτόν ακριβώς τον τρόπο λειτουργούν και οι κανόνες του νέου κειμένου. Μέσα στον κανονισμό για τη διαφάνεια βρίσκεται ένας σκιώδης κανονισμός, τον οποίο πέτυχε να εισαγάγει εκεί λαθραία το Συμβούλιο δηλώνοντας ότι υπάρχει πλήθος εγγράφων που αποκαλούνται «ευαίσθητα», έγγραφα που περιέχουν ευαίσθητες πληροφορίες και που διέπονται από εντελώς διαφορετικούς κανόνες από εκείνους που έχουν εγγραφεί στις παραγράφους του άρθρου για τη διαφάνεια. Όταν αναφέρεται ότι ο παρών κανονισμός για τη διαφάνεια καταργεί την «απόφαση Solana», το μέλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου παρατήρησε πως ασφαλώς και δεν συμβαίνει κάτι τέτοιο, αλλά εδώ βρίσκονται εκ των πραγμάτων πρόσθετοι, νέοι κανόνες, με τους

⁶⁶ βλ. Κεφάλαιο 5.4.

⁶⁷ Μέλος της Ομάδας των Πρασίνων / Ελεύθερης Ευρωπαϊκής Συμμαχίας.

οποίους εμπεριέχεται σε νέα μορφή η απόφαση Solana στον παρόντα κανονισμό. Και τελικά ανακαλύπτουμε τον ίδιο τον κ. Solana! Το ζήτημα δηλαδή είναι ότι αυτά τα ευαίσθητα έγγραφα προσφέρουν ειδικά στο Συμβούλιο Υπουργών τη δυνατότητα να αποκρύψει ένα μεγάλο πλήθος εγγράφων. Καταλήγοντας, λοιπόν, με έμφαση σημείωσε πως είναι κρίμα που το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν έδωσε μια λίγο πιο δυναμική μάχη με το Συμβούλιο Υπουργών για το θέμα αυτό. Για κάτι τέτοιο θα χρειαζόμασταν λίγο περισσότερο χρόνο, λίγο περισσότερη διαφάνεια και δημόσιο διάλογο.

Αρκετοί Ευρωβουλευτές θα σχολιάσουν αρνητικά την αποδυνάμωση των κανόνων δημοσιοποίησης και πρόσβασης του κοινού που ισχύουν τώρα, π.χ. στα σκανδιναβικά κράτη, όπως οι Ole Krarup⁶⁸, Hanja Maij-Weggen, Jens-Peter Bonde⁶⁹ κ.α.

Ενδιαφέρουσα, επίσης, υπήρξε και η καυστικότατη παρατήρηση του κ. Graham Watson⁷⁰, προέδρου της Επιτροπής Ελευθεριών και Δικαιωμάτων των Πολιτών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, ο οποίος κλείνοντας την παρέμβασή του θα σημειώσει ότι «μόνο τρία νομοθετικά σώματα στον κόσμο λαμβάνουν τις αποφάσεις τους εξολοκλήρου κεκλεισμένων των θυρών: το ένα είναι στην Αβάνα, το άλλο στην Pyongyang και το τρίτο είναι το Συμβούλιο των Υπουργών στις Βρυξέλλες».

Κατά την κ. Hanja Maij-Weggen⁷¹, μια πολιτικό που από πολύ παλιά έκανε λόγο για το δημόσιο χαρακτήρα των εγγράφων και μάλιστα επί υπουργίας της στην Ολλανδία είχε λάβει μέτρα προς αυτήν την κατεύθυνση, η αρχική πρόταση που υποβλήθηκε πέρυσι ήταν πολύ κακή. Στη συνέχεια έγιναν βελτιώσεις και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στήριξε έντονα τη Σουηδική Προεδρία, η οποία σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε ένα νέο κείμενο, το οποίο βρίσκεται πολύ πιο κοντά στις αντιλήψεις του Κοινοβουλίου. Υποστηρίζει, όμως, ότι ο κανονισμός που εγκρίνεται με τη σύμφωνη γνώμη των τριών θεσμικών οργάνων επιδέχεται σίγουρα πολλές ακόμα βελτιώσεις, ιδίως όσον αφορά στα έγγραφα από

⁶⁸ Μέλος της Ομάδας για την Ευρώπη της Δημοκρατίας και της Διαφοράς.

⁶⁹ Πρόεδρος της Ομάδας για την Ευρώπη της Δημοκρατίας και της Διαφοράς.

⁷⁰ Μέλος της Ομάδας του Ευρωπαϊκού Κόμματος των Φιλελευθέρων Δημοκρατών και Μεταρρυθμιστών.

⁷¹ Μέλος της Ομάδα του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος / Ευρωπαίων Δημοκρατών.

τρίτη πλευρά καθώς και τα εμπιστευτικά έγγραφα. Το πιο σημαντικό είναι να ψηφισθεί τώρα η σχετική πρόταση κανονισμού και στη συνέχεια να καταβληθούν νέες προσπάθειες για τη βελτίωσή του. Αυτό πάντως που προέχει αυτή τη στιγμή, είναι κατά την ομιλήτρια, να γίνει η αρχή για διαφάνεια και πρόσβαση των πολιτών στα κοινοτικά έγγραφα.

Τελικά, η Ολομέλεια του Ε.Κ. ενέκρινε, τελικά, με 388 ψήφους υπέρ, 87 κατά και 12 αποχές την έκθεση Cashman.

3.4 Η άποψη του Συμβουλίου και της Επιτροπής⁷²

Αναπτύσσοντας τη θέση της Προεδρίας για το θέμα, η Υπουργός Δικαιοσύνης της Σουηδίας κ. Lejon τόνισε ότι με τον νέο Κανονισμό θεσμοθετείται η έναρξη της πρόσβασης του κοινού στα έγγραφα. Η σχετικά απόφαση θα συμβάλει στο ξεπέρασμα της αντίληψης που έχουν πολλοί Ευρωπαίοι πολίτες, ότι τα κοινοτικά όργανα είναι ξεπερασμένα και γραφειοκρατικά. Με την απόφαση αυτή θεσπίζεται η διαφάνεια των κοινοτικών οργάνων, τα οποία γίνονται πιο ευέλικτα και πιο ανοικτά στους πολίτες. Το άνοιγμα των κοινοτικών οργάνων στον Ευρωπαίο πολίτη είναι απολύτως αναγκαίο και το Κοινοβούλιο σε πολλά ψηφίσματά του είχε τονίσει την ανάγκη μεγαλύτερου ανοίγματος και πρόσβασης του κοινού στα έγγραφα. Ο νέος κανονισμός θα συμβάλει στην καταπολέμηση της κατάχρησης και συγκέντρωσης εξουσίας από τα κοινοτικά όργανα καθώς και στη μεγαλύτερη συμμετοχή των πολιτών στη λήψη των αποφάσεων.

Στη συνέχεια η κα. Lejon σημείωσε ότι στην πρωτοπορία της επίτευξης αυτού του στόχου βρέθηκαν τα σκανδιναβικά κράτη μέλη της Ένωσης, τονίζοντας ιδίως ότι η Σουηδία, ήδη κατά την υπογραφή της Συνθήκης ένταξής της στην Ένωση στην Κέρκυρα το 1994 είχε τονίσει την ανάγκη να υπάρξει μεγαλύτερη διαφάνεια σε ό,τι αφορά στην πρόσβαση των πολιτών στα έγγραφα των κοινοτικών οργάνων.

Αναγνωρίζει, βέβαια, ότι οι σχετικοί κανόνες δεν καλύπτουν βεβαίως όλα τα έγγραφα και σίγουρα θα χρειασθούν χρόνο για να εφαρμοσθούν και στην πράξη. Επίσης, ο κατάλογος των εμπιστευτικών εγγράφων παραμένει και αυτό είναι ένα

⁷² Οι θέσεις των δυο θεσμικών οργάνων διατυπώθηκαν κατά τη διάρκεια της Συνεδρίασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 2^{ας} Μαΐου.

θέμα που θα πρέπει να μας απασχολήσει εκ νέου στο μέλλον. Η πρόταση κανονισμού αντικατοπτρίζει πάντως το πνεύμα της εποχής καθώς διασφαλίζει την πρόσβαση στα έγγραφα μέσω του Διαδικτύου. Σημαντική βελτίωση αποτελεί και η μείωση του διαστήματος που θα έχουν τα όργανα στη διάθεσή τους για να αποφασίσουν εάν ένα έγγραφο είναι δημοσιεύσιμο ή όχι· προθεσμία, η οποία μειώθηκε πλέον σε 15 ημέρες. Οι νέοι κανόνες θα συμβάλλουν επίσης στην αλλαγή της διοικητικής κουλτούρας των υπαλλήλων, ενώ βεβαίως ενισχύεται κατά πολύ και η δημοκρατική νομιμοποίηση των κοινοτικών οργάνων.

Οι προτάσεις για τον νέο κανονισμό προήλθαν μέσα από συγκριτική μελέτη των ισχύοντων κανόνων στις διάφορες χώρες μέλη και βασίσθηκαν στους καλύτερους από αυτούς. Κατά την κα. Lejon επιτεύχθηκε ένας καλός συμβιβασμός μετά από σκληρή και έντονη εργασία. Δεν πρέπει βεβαίως να παραβλεφθεί ότι τον Ιανουάριο του 2004 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να υποβάλει έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού αυτού, και εφόσον έχει διαπιστωθεί μέχρι τότε ότι υπάρχουν ελλείψεις, θα πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια για την κάλυψή τους και γενικότερα για τη βελτίωση της σχετικής νομοθεσίας⁷³.

Από τη δική της τη μεριά, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δια στόματος του κ. Barnier, επεσήμανε ότι η θέσπιση σαφών κανόνων που αφορούν τα της πρόσβασης στα έγγραφα της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί κάτι το απολύτως θεμελιώδες για την εδραίωση της δημοκρατικής νομιμοποίησης των κοινοτικών οργάνων. Οι προτάσεις αυτές αποτελούν λοιπόν προϊόν εντατικής εργασίας 16 μηνών, καταλήγοντας σε ένα κείμενο που είναι ξεκάθαρο, ισορροπημένο, και κυρίως συγκεντρώνει τη συναίνεση και της Επιτροπής Ελευθεριών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αλλά και των κρατών μελών. Έτσι, η πρόταση κανονισμού προσεγγίζει πλέον τη νομοθεσία των χωρών εκείνων της Ένωσης, οι οποίες διαθέτουν την πλέον προηγμένη νομοθεσία σε ό,τι αφορά την διαφάνεια, καθώς αναμφίβολα σημειώνεται σημαντική πρόοδος σε σχέση με τις σημερινές πρακτικές· υπογραμμίζεται εξάλλου ότι ιδιαίτερα δυσχερές

⁷³ Το ίδιο το Συμβούλιο χαιρέτησε την έκδοση του Κανονισμού 1049/2001 με την έκδοση «Συμπερασμάτων του Συμβουλίου για τη Δημοσιότητα, τη Διαφάνεια και την Ορθή Διοικητική Συμπεριφορά», τα οποία εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο των Γενικών Υποθέσεων της 25^{ης} Ιουνίου 2001, 2362η σύνοδος έγγρ. 10228/01 (Presse 250), και που είχαν βασισθεί στο έγγρ. 10205/01 της 21^{ης}/6/2001.

ήταν το εγχείρημα αυτό λόγω των διαφορετικών διοικητικών παραδόσεων και νοοτροπιών των 15 κρατών μελών. Λογικό είναι λοιπόν το κείμενο αυτό να μην είναι τέλειο, αλλά αποτελεί την καλύτερη δυνατή πρόταση που μπορεί να κατατεθεί ρεαλιστικά αυτή τη στιγμή. Συνεπώς, καθώς η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί ότι η εν λόγω πρόταση κανονισμού θα πρέπει να υπερψηφισθεί και να εφαρμοσθεί ταχύτατα, γίνονται αποδεκτές όλες οι τροπολογίες των εισηγητών, οι οποίες εγκρίθηκαν από την Επιτροπή Ελευθεριών του Πολίτη κατά τη συνεδρίασή της, της 25^{ης} Μαρτίου. Η Επιτροπή, εξάλλου, δεσμεύεται ότι, ανταποκρινόμενη πλήρως στα καθήκοντά της του θεματοφύλακα του κοινοτικού δικαίου, θα καταβάλει κάθε προσπάθεια, ούτως ώστε όταν ο κανονισμός αυτός έχει εγκριθεί να τύχει άμεσης πρακτικής εφαρμογής στην Ευρωπαϊκή Ένωση⁷⁴.

3.5 Ένας πρώτος σχολιασμός του Κανονισμού

Εκείνο το οποίο κατ' αρχήν θα πρέπει να επισημάνουμε είναι ότι με τον νέο Κανονισμό θεσπίζεται τεκμήριο υπέρ της πρόσβασης του κοινού σε όλα τα έγγραφα και σε όλους τους τομείς των δραστηριοτήτων της Ένωσης, λαμβάνοντας βεβαίως υπόψη και τις όποιες απαγορεύσεις που αφορούν σε τομείς οι οποίοι σχετίζονται άμεσα με μια από τις απαριθμούμενες εξαιρέσεις.

Η πρόσβαση στα έγγραφα που αφορούν στις δραστηριότητες των θεσμικών οργάνων δίνει ουσιαστικά τη δυνατότητα στους πολίτες να αναζητούν ευθύνες από τα διοικητικά όργανα της Ε.Ε., ενθαρρύνοντας τη μεγαλύτερη αποδοτικότητα και ενισχύοντας τη δημοκρατία.

Προσπαθώντας να προσεγγίσουμε καλύτερα το νέο νομοθετικό κείμενο, θα πρέπει να σταθούμε κατ' αρχήν στο άρθρο 4, το κατά την προσωπική μας άποψη σημαντικότερο άρθρο, στο οποίο περιλαμβάνονται οι περιορισμοί της διαφάνειας, και το οποίο περιορίστηκε σημαντικά, μια που οι όποιοι περιορισμοί συνδέθηκαν πλέον με προϋποθέσεις. Πρέπει πάντοτε να προβάλλονται λόγοι για το απόρρητο των εγγράφων, αλλά ταυτόχρονα παρέχονται και οι δυνατότητες προσφυγής στον Διαμεσολαβητή ή στα Ευρωπαϊκά δικαιοδοτικά όργανα.

⁷⁴ βλ. και το Information Memo της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Directorate B SG.B.2: Transparency, access to documents, relations with civil society, 11/6/2001.

Κατά δεύτερον, παρουσιάζεται μια διεύρυνση του όρου «έγγραφο», το οποίο ερμηνευτικά είναι δυνατόν να συμπεριλάβει και το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

Η δημιουργία ενός μητρώου, όπου θα καταχωρούνται όλα τα έγγραφα με το όνομα και το θέμα τους, και το οποίο μητρώο θα δημοσιεύεται στο Διαδίκτυο, αποτελεί μια πολύ σημαντική εξέλιξη, μια που όπως είδαμε και στα στατιστικά του Συμβουλίου, υπάρχει καθημερινώς μεγάλος αριθμός επισκεπτών των ηλεκτρονικών σελίδων των κοινοτικών θεσμικών οργάνων.

Δυστυχώς, όμως, με θλίψη διαπιστώνουμε ότι η εθνική νομοθεσία, που υπερβαίνει αυτόν τον Κανονισμό - και αυτό άλλωστε αποτελεί ένα λεπτό σημείο ιδίως για τις χώρες που επιδεικνύουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην πρόσβαση στα έγγραφα - ουσιαστικά παρεμποδίζεται από τις διατάξεις αυτού του κανονισμού. Πιο συγκεκριμένα, το άρθρο 5 συνεπάγεται χωρίς αμφιβολία αποδυνάμωση των κανόνων δημοσιοποίησης και πρόσβασης του κοινού που ισχύουν τώρα, επί παραδείγματι στα σκανδιναβικά κράτη, με αποτέλεσμα να αποκλείεται η θέσπιση καλύτερων εθνικών κανόνων στο πεδίο της πρόσβασης.

Αν προσπαθήσουμε, τέλος, να απαντήσουμε στο ερώτημα για το αν αυτός ο Κανονισμός είναι ικανοποιητικός, η προσπάθεια δυστυχώς θα πρέπει να είναι αρνητική. Αναμφισβήτητα, αρκετά είναι τα μέρη τα οποία θα μπορούσαν να υποστούν βελτιώσεις, όπως για παράδειγμα ο τρόπος χειρισμού των εγγράφων τρίτων και η καταγραφή των απορρήτων εγγράφων, καθώς και ορισμένα άλλα θέματα⁷⁵.

Εντούτοις, είναι καλύτερο να υφίσταται αυτή τη στιγμή στο παράγωγο κοινοτικό δίκαιο ένας Κανονισμός που να διέπει τους κανόνες πρόσβασης στα κοινοτικά έγγραφα, παρά να συνεχιστεί το μέχρι πρότινος καθεστώς των Αποφάσεων των θεσμικών οργάνων. Ο Κανονισμός δείχνει την πρόθεση της Ένωσης να αναδείξει και να προστατέψει το δικαίωμα της πρόσβασης, και αυτό ουσιαστικά αποτελεί μια εξέλιξη υπέρ του πολίτη. Δεν θα πρέπει να λησμονούμε

⁷⁵ Άκρως ενδιαφέρουσα υπήρξε και η «αρθρογραφική» διαμάχη μεταξύ του Ευρωπαϊκού Διαμεσολαβητή και του Προέδρου της Επιτροπής κατά το προπαρασκευαστικό στάδιο του νέου Κανονισμού, σχετικά με το τι κανόνες θα έπρεπε να περιλαμβάνει το νέο κείμενο, βλ. γι' αυτό Söderman Jacob (2000) «The EU's Transparent Bid for Opacity», The Wall Street Journal, 24/2, και την απάντηση στο Prodi Romano (2000) «Let's Be Crystal Clear», The Wall Street Journal, 9/3.

άλλωστε, ότι οι όποιες αδυναμίες του παρόντος κειμένου είναι δυνατόν να τροποποιηθούν στο μέλλον ακολουθώντας τη διαδικασία της συναπόφασης.

Κεφάλαιο 4

Η Διαφάνεια στα Θεσμικά Όργανα **και τους Οργανισμούς της Ε.Ε.**

Στόχος του παρόντος Κεφαλαίου αποτελεί η παρουσίαση εκείνων των πτυχών της εσωτερικής λειτουργίας και εκείνων των διατάξεων του εσωτερικού κανονισμού τόσο των θεσμικών οργάνων όσο και των λοιπών οργανισμών και υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που άπτονται με το θέμα της διαφάνειας και της παροχής του δικαιώματος της.

4.1 Το Συμβούλιο των Υπουργών

Πέρα πάσης αμφιβολίας, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί την πιο δύσκολη περίπτωση θεσμικού οργάνου στο οποίο θα ήταν δυνατόν να τύχει εφαρμογής η αρχή της διαφάνειας⁷⁶.

Ως το κατεξοχήν νομοθετικό όργανο, στα πλαίσια του Συμβουλίου λαμβάνουν χώρα πολύωρες διαπραγματεύσεις μεταξύ των αντιπροσώπων των κρατών μελών μέχρι να βρεθεί μια λύση ή μέχρι μια πρόταση να συγκεντρώσει τον απαραίτητο αριθμό ψήφων προκειμένου να εγκριθεί. Σε αντίθεση με το καθεστώς που επικρατεί στην εσωτερική έννομη τάξη των κρατών μελών, όπου οι συνεδριάσεις των κύριων νομοθετικών οργάνων είναι δημόσιες, στο Συμβούλιο οι συνεδριάσεις είναι κλειστές. Το επιχείρημα που διατυπώνεται είναι ότι στην περίπτωση που οι συζητήσεις του Συμβουλίου ήταν ανοικτές, τότε ένα εκ των δύο θα λάμβανε χώρα: κατ' αρχήν, είτε η πρόοδος της ολοκλήρωσης θα συναντούσε τεράστια εμπόδια, από τη στιγμή που οι εθνικές αντιπροσωπείες θα έχαναν τα περιθώρια ελιγμών

⁷⁶ Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι πολλοί υποστηρίζουν - μεταξύ αστείου και σοβαρού - ότι αν το Συμβούλιο Υπουργών υπέβαλε αίτηση ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, θα απορρίπτονταν, επειδή το Συμβούλιο δεν θα πληρούσε τα κριτήρια ανοικτής διακυβέρνησης που απαιτούνται για τα υποψήφια προς ένταξη κράτη.

που είχαν και θα αποκτούσαν άκαμπτες θέσεις, είτε κατά δεύτερον οι δημόσιες συνεδριάσεις θα κατέληγαν να αποτελούν ένα είδος θεατρικής παράστασης, μια και οι πραγματικές συζητήσεις και διαπραγματεύσεις θα γίνονταν στους διαδρόμους ή στα «παρασκήνια» του Συμβουλίου, με έντονο τον φόβο για την επίδραση των μεγάλων κρατών στους μικρούς της Ευρώπης^{77, 78}.

Ήδη από την έναρξη λειτουργίας του Συμβουλίου, οι συνεδριάσεις του είναι κλειστές. Αυτό, άλλωστε, προβλέπεται και από τον εσωτερικό του κανονισμό. Το ερώτημα, βέβαια, του κατά πόσο υφίσταται γενικό δικαίωμα πρόσβασης σε έγγραφα και πρακτικά του Συμβουλίου απαντάται με την κατηγορηματική διάταξη ότι οι συνεδριάσεις του Συμβουλίου καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο. Με την **Απόφαση 93/662/ΕΚ** του Συμβουλίου της 6^{ης} Δεκεμβρίου 1993 «για τη θέσπιση του εσωτερικού του κανονισμού»⁷⁹, επήλθε μια κάποια βελτίωση χωρίς, όμως, αυτό να σημαίνει ανατροπή της όλης διαδικασίας μια και αρχή του απορρήτου των συνδιασκέψεων συνεχίζει να εμπεριέχεται στα άρθρο 5§1⁸⁰. Έτσι, το άρθρο 6§1 της **Απόφασης 2000/390** σημειώνει ότι:

«Υπό την επιφύλαξη των άρθρων 8 και 9 και άλλων εφαρμοστέων διατάξεων, οι συσκέψεις του Συμβουλίου καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο, εκτός αν το Συμβούλιο αποφασίσει άλλως.»

Πέρα, όπως, από την παραπάνω διάταξη περί του απορρήτου των συνεδριάσεων, αναγνωρίστηκαν με την προαναφερθείσα Απόφαση εξαιρέσεις ως

⁷⁷ Lodge Juliet (1994) «Transparency and Democratic Legitimacy», JCMS, Vol. 32, No. 3, σ.σ. 343-368, σελ. 356.

⁷⁸ Ο παραπάνω προβληματισμός θέτει το βασικό δίλημμα μεταξύ δημοκρατίας και αποτελεσματικότητας (efficiency). Από την μια πλευρά ο μέσος πολίτης δεν είναι σε θέση να γνωρίζει την στάση που τηρούν οι εκπρόσωποί του στα διακυβερνητικά όργανα ώστε να μπορεί να τους ελέγξει. Από την άλλη όμως η αύξηση της διαφάνειας θα μπορούσε να υπονομεύσει την αποτελεσματική λειτουργία του Συμβουλίου, λόγω του ότι υπό το φως της δημοσιότητας, οι κυβερνήσεις θα είναι λιγότερο διατεθειμένες να προβαίνουν σε παραχωρήσεις. Άλλωστε, η εφαρμογή της αρχής της διαφάνειας θα μπορούσε να αναірέσει ή να περιστείλει μια από τις βασικές λειτουργίες του κοινοτικού συστήματος, την μετάθεση του πολιτικού κόστους των αντιλαϊκών αποφάσεων από το εθνικό στο υπερεθνικό επίπεδο.

⁷⁹ ΕΕ L 304/1 της 10^{ης}/12/1993.

⁸⁰ Η εν λόγω απόφαση θα τροποποιηθεί δύο φορές με την **Απόφαση 1999/385/ΕΚ, ΕΚΑΧ, Ευρατόμ** (ΕΕ L 147/13 της 12^{ης}/6/1999) και την τελευταία πράξη του Συμβουλίου περί εγκρίσεως του εσωτερικού του κανονισμού, η **Απόφαση 2000/390/ΕΚ, ΕΚΑΧ, Ευρατόμ** (ΕΕ L 149/21 της 5^{ης}/6/2000), η οποία ουσιαστικά θα τροποποιήσει και την αρίθμηση των δύο πρώτων.

προς το δικαίωμα πρόσβασης, σ' ό,τι αφορά στην νομοθετική λειτουργία του Συμβουλίου. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 8 του εσωτερικού κανονισμού, αναγνωρίζεται η δυνατότητα δημόσιας αναμετάδοσης συζητήσεων σχετικά με το εξαμηνιαίο πρόγραμμα των εργασιών που υποβάλλει η Προεδρία και ενδεχομένως με το ετήσιο πρόγραμμα εργασιών της Επιτροπής. Σύμφωνα με τα όσα αναφέρει η εν λόγω διάταξη, οι δημόσιες συζητήσεις θα πραγματοποιούνται δύο φορές κατά τη διάρκεια κάθε προεδρίας, μια μέσα στα πλαίσια του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων και μια στα πλαίσια του Συμβουλίου για τα Οικονομικά και Δημοσιονομικά θέματα (ECO.FIN.)⁸¹. Η σημαντική εξέλιξη που επήλθε με την 2000/390 υπήρξε η τροποποίηση του καθεστώτος λήψης απόφασης στην περίπτωση δημόσιας συζήτησης και αναμετάδοσής της. Έτσι, ενώ μέχρι τώρα απαιτούνταν ομόφωνη απόφαση των κρατών μελών, πλέον απαιτείται ειδική πλειοψηφία. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 8§2:

«Το Συμβούλιο διεξάγει μία τουλάχιστον δημόσια συζήτηση επί των σημαντικών νέων νομοθετικών προτάσεων, κατ' απόφαση του Συμβουλίου ή της ΕΜΑ, που αποφαίνεται με ειδική πλειοψηφία.

Το Συμβούλιο ή η ΕΜΑ μπορεί να αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, κατά περίπτωση, τη διεξαγωγή και άλλων δημόσιων συζητήσεων επί σημαντικών θεμάτων που άπτονται των συμφερόντων της Ένωσης.

Εναπόκειται στην προεδρία, τα μέλη του Συμβουλίου ή την Επιτροπή να προτείνουν ειδικά θέματα ή ζητήματα για τέτοιον είδους συζητήσεις.»

Από τα παραπάνω, πάντως, γίνεται ευκόλως αντιληπτό ότι δεν προβλέπεται η διεξαγωγή καμίας δημόσιας συζήτησης για τις συγκεκριμένες νομοθετικές πρωτοβουλίες της Επιτροπής. Η πρακτική αυτή χαρακτηρίστηκε, μάλιστα, από τη Δανία ως «σοβαρό πρόβλημα» μια και οι προτεινόμενες από την Commission προτάσεις προς το Συμβούλιο δεν υπάγονταν σε καμία υποχρεωτική δημόσια συζήτηση. Πάντως, οι πιέσεις της Δανικής αντιπροσωπείας, η οποία και είχε προτείνει την αλλαγή ψηφοφορίας για το παραπάνω ζήτημα, από ομοφωνία σε

⁸¹ Η συγκεκριμένη διάταξη εισήχθη για πρώτη φορά στην Απόφαση 93/662, ως προσαρτημένη δήλωση στο Παράρτημα του κανονισμού εσωτερικής λειτουργίας του Συμβουλίου.

ειδική πλειοψηφία, τελικά απέδωσε καρπούς, αν και αρχικώς είχε συναντήσει τις σθεναρές αντιδράσεις των άλλων κρατών μελών⁸².

Παράλληλα, για το ζήτημα της δημοσίευσης των ψήφων, το άρθρο 9§3 επισημαίνει ότι:

« Τα αποτελέσματα των ψηφοφοριών δημοσιεύονται:

- α) όταν το Συμβούλιο ενεργεί στα πλαίσια του τίτλου V της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, με ομόφωνη απόφαση του Συμβουλίου ή της ΕΜΑ, η οποία λαμβάνεται κατόπιν αιτήσεως ενός των μελών τους·**
- β) όταν το Συμβούλιο καθορίζει κοινή θέση κατά την έννοια του τίτλου VI της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, με ομόφωνη απόφαση του Συμβουλίου ή της ΕΜΑ, η οποία λαμβάνεται κατόπιν αιτήσεως ενός των μελών τους·**
- γ) στις άλλες περιπτώσεις, με απόφαση του Συμβουλίου ή της ΕΜΑ, η οποία λαμβάνεται κατόπιν αιτήσεως ενός των μελών τους.**

Στην περίπτωση κατά την οποία τα αποτελέσματα των ψηφοφοριών του Συμβουλίου δημοσιοποιούνται, σύμφωνα με τα προηγούμενα στοιχεία α), β) και γ), η αιτιολόγηση ψήφου η οποία έγινε κατά την ψηφοφορία δημοσιοποιείται επίσης, κατόπιν αιτήσεως των ενδιαφερόμενων μελών του Συμβουλίου, τηρουμένου τον παρόντος εσωτερικού κανονισμού, της ασφάλειας του δικαίου και των συμφερόντων του Συμβουλίου.

Οι καταχωρούμενες στα πρακτικά του Συμβουλίου δηλώσεις και τα σημεία των πρακτικών αυτών που αφορούν την έκδοση των πράξεων των αναφερόμενων στα στοιχεία α), β) και γ), δημοσιοποιούνται με απόφαση του Συμβουλίου ή της ΕΜΑ, η οποία λαμβάνεται κατόπιν αιτήσεως ενός των μελών τους.».

⁸² Curtin Deirdre «Betwixt and between: Democracy and Transparency in the Governance of the European Union», ό.π., σελ. 105.

Τέλος, προβλέπεται διάταξη για την δυνατότητα δημοσίευση των πράξεων του Συμβουλίου. Το άρθρο 17 του εσωτερικού κανονισμού αναφέρεται στις πράξεις του Συμβουλίου που δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα. Έτσι, με φροντίδα του γενικού γραμματέα ή του αναπληρωτή γενικού γραμματέα το φως της δημοσιότητας βλέπουν οι πράξεις που αναφέρονται στο άρθρο 254§1 και 2 ΣυνθΕΚ, οι κοινές θέσεις που καθορίζει το Συμβούλιο με τις διαδικασίες των άρθρων 251 και 252 ΣυνθΕΚ, οι συμβάσεις που καταρτίζει το Συμβούλιο σύμφωνα με το άρθρο 34§2 ΣυνθΕΕ, οι συμβάσεις που υπογράφονται μεταξύ κρατών μελών βάσει του άρθρου 293 ΣυνθΕΚ, οι οδηγίες πλην εκείνων που αναφέρονται στο άρθρο 254§1 και 2 ΣυνθΕΚ, οι αποφάσεις πλην εκείνων που αναφέρονται στο άρθρο 254§1 ΣυνθΕΚ, οι συστάσεις, οι γνώμες κ.ά. Πάντως, και εδώ ως δικλείδα ασφαλείας παρουσιάζεται η ομοφωνία στη δημοσίευση για τις κοινές στρατηγικές, τις κοινές δράσεις και τις κοινές θέσεις που αναφέρονται στο άρθρο 12 ΣυνθΕΕ. Όπως επίσης και στις περιπτώσεις όπου μια συμφωνία συνάπτεται μεταξύ των Κοινοτήτων και ενός ή περισσότερων κρατών ή διεθνών οργανώσεων, μέσω της οποίας ιδρύεται ένα όργανο το οποίο έχει εξουσία να λαμβάνει αποφάσεις, το Συμβούλιο θα είναι εκείνο που θα αποφασίζει, κατά τη σύναψη της συμφωνίας αυτής, αν θα πρέπει να δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα οι αποφάσεις που θα λαμβάνει το όργανο αυτό.

Στα συμπεράσματα του Συμβουλίου για την επανεξέταση της απόφασης 93/731/ΕΚ του Συμβουλίου είχε γίνει λόγος για τη δυνατότητα κατάρτισης ενός τέτοιου μητρώου εγγράφων προκειμένου να διευκολυνθεί το κοινό να εντοπίζει τα έγγραφα⁸³.

Στις 19 Μαρτίου 1998, το Συμβούλιο αποφάσισε να δημιουργήσει ένα μητρώο που να περιέχει τίτλους, ημερομηνίες και κωδικούς των μη διαβαθμισμένων εγγράφων του Συμβουλίου. Το μητρώο αυτό θα αποτελούσε ένα εργαλείο πολύγλωσσο, προσιτό μέσω του Διαδικτύου, που να παρέχει ευρείες δυνατότητες με τις οποίες ο οποιοσδήποτε πολίτης να μπορεί να εντοπίζει τα έγγραφα του Συμβουλίου. Το μητρώο άρχισε να λειτουργεί τον Ιανουάριο του 1999.

Εν συνεχεία, στις 6 Δεκεμβρίου 1999, το Συμβούλιο εκδίδοντας την **Απόφαση 2000/23/ΕΚ** για τη βελτίωση της πληροφόρησης σχετικά με τις

νομοθετικές δραστηριότητες και το δημόσιο μητρώο των εγγράφων του Συμβουλίου⁸⁴, αποφάσισε ότι το δημόσιο μητρώο των εγγράφων του Συμβουλίου θα πρέπει να περιέχει τις αναφορές των διαβαθμισμένων εγγράφων. Ωστόσο, προβλέφθηκε να μην αναφέρεται το θέμα του εγγράφου εάν η κοινοποίησή του θα υπήρχε κίνδυνος να παραβιάσει ορισμένα άλλα συμφέροντα^{85 86}.

Μια άκρως ενδιαφέρουσα εξέλιξη από την πλευρά του Συμβουλίου, υπήρξε η έκδοση της τελευταίας του απόφασης για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του οργάνου, της **Απόφασης 2001/320/ΕΚ**⁸⁷ της 9^{ης} Απριλίου «**σχετικά με τη δημοσιοποίηση ορισμένων κατηγοριών εγγράφων του Συμβουλίου**».

Η απόφαση αυτή, που τέθηκε σε ισχύ την 1^η Μαΐου 2001, αποσκοπεί στο να τεθούν όσο το δυνατόν περισσότερα έγγραφα του Συμβουλίου στη διάθεση του κοινού μέσω του Διαδικτυακού τόπου του Συμβουλίου (<http://ue.eu.int/>), δίχως να αναμένονται πρώτα αιτήσεις του κοινού για πρόσβαση στα έγγραφα αυτά. Η απόφαση δεν προδικάζει ούτε την εφαρμογή της Απόφασης 93/731/ΕΚ ούτε το περιεχόμενο της πράξης για τις γενικές αρχές και τα όρια που διέπουν την άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης στα έγγραφα που πρέπει να υιοθετηθεί βάσει της διαδικασίας συναπόφασης από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.

Το Συμβούλιο έχει υιοθετήσει σειρά μέτρων με σκοπό την αύξηση της πληροφόρησης προς το κοινό. Η Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου έχει αναλάβει πρωτοβουλίες τόσο υπό την μορφή των παραδοσιακών δημοσιεύσεων αλλά και στον τομέα της ηλεκτρονικής δημοσίευσης. Το Συμβούλιο έχει δική του ιστοσελίδα (<http://ue.eu.int>) πρόσβασης, σ' όλες τις επίσημες γλώσσες, για όλες τις εκδόσεις που γίνονται από το Γραφείο Τύπου της Γενικής Γραμματείας του Συμβουλίου. Εξίσου υπάρχει βάση δεδομένων (data base) που καλύπτει σημαντικά κείμενα για την Κ.Ε.Π.Π.Α. και τον Τρίτο πυλώνα. Την ιστοσελίδα του Συμβουλίου

⁸³ Έγγρ. 11974/96 + COR 1 REV 1, σημ.2.3.

⁸⁴ ΕΕ L 9/22 της 13^{ης}/1/2000.

⁸⁵ Η απόδειξη ότι το μητρώο είναι χρήσιμο εργαλείο παρέχεται από τον αριθμό των προσώπων που το επισκέφθηκαν: 73.530 το 1999, υποβάλλοντας συνολικά 593.550 ερωτήματα στην οθόνη. Στις 31 Δεκεμβρίου 1999, το δημόσιο μητρώο παρείχε αναφορές σε περίπου 85.000 έγγραφα σε όλες τις γλώσσες, βλ στο Κεφάλαιο 8 τον Πίνακα 11.

⁸⁶ Η 2000/23 θα τροποποιηθεί και αυτή από την «απόφαση Solana», βλ. Κεφάλαιο 2.5.

⁸⁷ ΕΕ L 111/29 της 20^{ης}/4/2001.

επισκέπτονται 4.000 άτομα την εβδομάδα ενώ 80 αιτήσεις πληροφόρησης γίνονται εβδομαδιαίως⁸⁸.

4.2 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Οι κανόνες για την εσωτερική λειτουργία της Επιτροπής από την αρχή της ιδρύσεώς της περιλάμβαναν ρητή διάταξη η οποία προέβλεπε ότι οι συνεδριάσεις της Επιτροπής δεν θα ήταν ανοικτές και ότι οι διαβουλεύσεις θα ήταν απόρρητες. Η παραπάνω πρακτική ακολουθείται ως και σήμερα δίχως να έχει αλλάξει κάτι συγκεκριμένο⁸⁹.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή από την εποχή που άρχιζε να αναλαμβάνει περισσότερες αρμοδιότητες, έφερε και το βάρος της έλλειψης διαφανών διαδικασιών. Ως όργανο παρουσιαζόταν απρόσιτο με πρακτικές που χαρακτηρίστηκαν αντιδημοκρατικές. Ήδη από την προ-Μάαστριχτ εποχή, στους διαδρόμους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είχαν ξεκινήσει οι συζητήσεις για την εισαγωγή διαφανών διαδικασιών, οι οποίες και θα συντελούσαν για την αύξηση της εμπιστοσύνης του πολίτη προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Άλλωστε το πρόβλημα δεν ήταν τόσο το περιεχόμενο των προτάσεων της Επιτροπής όσο ο τρόπος που λαμβάνονται οι αποφάσεις. Ως ένα πρώτο βήμα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή άρχισε να καταφεύγει όλο και περισσότερο στην χρήση των Πράσινων και Λευκών Βιβλίων⁹⁰. Σκοπός της μέσα από αυτήν την προσέγγιση ήταν η εξαφάνιση του

⁸⁸ βλ. τη Δεύτερη έκθεση για την εφαρμογή της Απόφασης 93/731/EK για την περίοδο 1996-1997, έγγρ. 6715/2/98 REV 2 COR 1.

⁸⁹ Συγκεκριμένα το άρθρο 9 του Εσωτερικού Κανονισμού της Επιτροπής προβλέπει ότι «οι συνεδριάσεις της Επιτροπής δεν είναι δημόσιες. Οι συζητήσεις είναι εμπιστευτικές».

⁹⁰ Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χρησιμοποιεί διάφορα μέσα για την εξασφάλιση της διαφάνειας και τον προσδιορισμό των αντικειμένων και των ενεργειών που πρόκειται να αναλάβει. Μερικά από αυτά τα μέσα που χρησιμοποιεί είναι και τα εξής:

- Πράσινο Βιβλίο: Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσα από το Πράσινο Βιβλίο, εκφράζει στο κοινό τις αρχικές ιδέες και αντιλήψεις για ένα συγκεκριμένο πεδίο δράσης.
- Λευκό Βιβλίο: Είναι πιο λεπτομερές από το προηγούμενο και πιο επικεντρωμένο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί ακόμα μέσω του Λευκού Βιβλίου να προτείνει και ενδεχόμενες προτάσεις για οδηγίες.
- Ετήσιο Πρόγραμμα Εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Annual Work Program): Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καταγράφει τις πολιτικές προτεραιότητες και νομοθετικές πρωτοβουλίες, που σκοπεύει να αναλάβει στα μέσα του έτους.
- Ανακοινώσεις (COM): Εκδίδονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με σκοπό να αναλύσουν μια κατάσταση, να τονίσουν επιλογές, γνωστοποιώντας στο κοινό την γνώμη της Ευρ. Επιτροπής για το συγκεκριμένο ζήτημα.

αιφνιδιασμού αλλά και της έγκαιρης προειδοποίησης του κοινού, αποσκοπώντας στον εγκαινιασμό συζήτησης μ' όλους τους παράγοντες της κοινωνίας. Η βελτίωση της πρόσβασης στην πληροφόρηση αποτελούσε ένα μέσο που θα έφερνε τον πολίτη πιο κοντά στα κοινοτικά όργανα. Τον Δεκέμβριο του 1992 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε δύο συμπληρωματικές ανακοινώσεις μια για την διαφάνεια και μια για τον διάλογο με τις ομάδες συμφερόντων⁹¹.

Η πρώτη από τις παραπάνω ανακοινώσεις είχε σκοπό τον προσδιορισμό κάποιων αρχών για έναν ανοικτό και συγκροτημένο διάλογο ανάμεσα στην Ευρ. Επιτροπή και τις ομάδες συμφερόντων (interest groups). Η ανακοίνωση μπορεί να φαίνεται περίεργη, μια και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε ανέκαθεν σταθερούς δεσμούς με ορισμένες από αυτές τις ομάδες. Οι ομάδες συμφερόντων αποτελούσαν την κύρια πηγή γνώσεων και υποστήριξης της, μια και οι αξιωματούχοι της Επιτροπής εμφανίζουν έλλειψη γνώσης για τα διαφορετικά συστήματα που επικρατούν εντός των κρατών μελών⁹². Έτσι δημιουργήθηκαν κατάλληλες δομές σχέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τις ομάδες συμφερόντων, με τις οποίες η πρώτη αντάλλαξε πληροφορίες και διαπραγματευόταν αμοιβαία αποδεκτές λύσεις. Η πρακτική όμως αυτή μείωνε τις πιθανότητες δημιουργίας «ευρέων» δημόσιων διαβουλεύσεων και την συμμετοχή άλλων θεσμικών παικτών του κοινοτικού περιγύρου π.χ. του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁹³. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν είναι σύμφωνο με την συμμετοχή στην προνομοθετική συζήτηση όλο και περισσότερων παραγόντων της κοινωνίας, μια και αυτό όπως υποστηρίχτηκε προηγουμένως θα μειώνει τις πιθανότητες συμμετοχής του. Η έκρηξη όμως του αριθμού των «λομπύστων» (lobbysts) και η χρησιμοποίηση πολλές φορές ανέντιμων μέσων για την απόκτηση πληροφοριών αύξησαν την πίεση για την χρησιμοποίηση πιο διάφανων διαδικασιών και την δημιουργία μιας πιο ξεκάθαρης δομής μεταξύ των σχέσεων της Ευρωπαϊκής

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1997) «Πρόσβαση στα έγγραφα της Επιτροπής - Οδηγός για τους πολίτες».

⁹¹ 93/ C 63/03 και 93/ C 63/02.

⁹² Mazey Sonia - Richardson Jeremy (1996) «EU policy making. A garbage can or an anticipatory and consensual policy style?», στο Meny Yves - Muller Pierre - Quermone Jean -Louis (eds.) (1996) «Adjusting to Europe», Routledge, σελ. 45-46.

⁹³ Mazey Sonia - Richardson Jeremy (1997) «The Commission and the Lobby», στο Edwards Geoffrey - Spence David (eds.) (1997) «European Commission», Catermill, σελ.190.

Επιτροπής και των ομάδων συμφερόντων⁹⁴. Η ανακοίνωση απαριθμούσε έναν αριθμό κατευθυντήριων αρχών που θα όριζαν τις σχέσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των ομάδων συμφερόντων ενώ ακόμα κατέγραφε μια λίστα ελάχιστων προϋποθέσεων που θα διευκόλυναν την δημιουργία ενός κώδικα συμπεριφοράς μεταξύ των δύο πλευρών⁹⁵. Επιπλέον η Επιτροπή καλούσε για την δημιουργία ενός ή περισσότερων οργανισμών (ανοικτούς στους εκπροσώπους όλων των ομάδων συμφερόντων) δια μέσω των οποίων, οι ομάδες θα μπορέσουν να επικοινωνούν με την Επιτροπή. Η ουσία είναι ότι καμία απ' αυτές τις ενέργειες δεν είχαν σκοπό τον περιορισμό της πρόσβασης, αντιθέτως η διαφάνεια θα αποτελούσε ένα μέτρο για την αύξηση των ευκαιριών συμμετοχής⁹⁶.

Ως προς την δεύτερη ανακοίνωση η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε συγκεκριμένους τρόπους για δημιουργία διαφανέστερων διαδικασιών κατά την εκτέλεση των εργασιών της. Μεταξύ αυτών πρότεινε να δημοσιεύει το ετήσιο πρόγραμμα εργασίας της από τον Οκτώβριο, ενώ εκφράζει την επιθυμία της για την μεγαλύτερη συμμετοχή της κοινωνίας στις διαδικασίες προετοιμασίας των νομοθετικών της προτάσεων. Παράλληλα, αποφασίζει να δημοσιεύει τους καταλόγους COM στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κάθε εβδομάδα και να επισυνάπτει δημόσια έγγραφα που δεν έχουν εκδοθεί. Δημοσιεύει στα νομοθετικά της προγράμματα τον κατάλογο των Λευκών και Πράσινων

⁹⁴ Mazey Sonia - Richardson Jeremy (1997) «The Commission and the Lobby» ό.π. σελ.191.

⁹⁵ Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο και το Ευρ. Κοινοβούλιο διατηρούν ξεχωριστούς κώδικες συμπεριφοράς με τις ομάδες συμφερόντων. Οι παραπάνω κώδικες επιχειρούν να διασφαλίσουν ότι οι «λομπύστες» είναι ειλικρινείς όσον αφορά την δουλειά τους και δεν χρησιμοποιούν δόλιες μεθόδους για την απόκτηση αυτών που επιθυμούν. Οι ίδιες οι ομάδες συμφερόντων επιθυμούν την διατήρηση καλών και εποικοδομητικών σχέσεων με τους παραπάνω κοινοτικούς θεσμούς. Ένας εκπρόσωπος τους αναφέρει: «Στις Βρυξέλλες αν κάποιος σου κλείσει την πόρτα είναι πολύ δύσκολο να την ξανανοίξουν.» European Voice (2000) «Codes of conduct aim to ensure that the battle for influence is waged fairly», 3-9/2.

⁹⁶ Κατά τον Brian Harvey «διαφάνεια σε σχέση με τις ομάδες συμφερόντων σημαίνει:

- i. Μια όσο το δυνατό μεγαλύτερη πρόσβαση των ομάδων συμφερόντων στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- ii. Ανοικτές διαβουλεύσεις με τις ομάδες συμφερόντων. Οι ομάδες συμφερόντων έχουν δικαίωμα να γνωρίζουν με ποιες άλλες ομάδες συμφερόντων έρχεται σε επαφή η Ευρ. Επιτροπή.
- iii. Η προηγούμενη πληροφόρηση των ομάδων συμφερόντων για τις επικείμενες πρωτοβουλίες. Οι προτάσεις να μην αιφνιδιάζουν, ώστε οι ομάδες να έχουν την δυνατότητα αντίδρασης.
- iv. Οι ανακοινώσεις, οι αποφάσεις τα προγράμματα και η νομοθεσία είναι ότι προβλέπουν ότι είναι χωρίς άλλο σκοπό».

Harvey Brian (1993) «Lobbying in Europe: The experience of voluntary organisations» στο Mazey Sonia - Richardson Jeremy (eds.) (1993) «Lobbying in the European Community», Oxford University Press, σελ. 192.

Βιβλίων που προτίθεται να ανακοινώσει καθώς και τα σχέδιά της για την ενοποίηση και κωδικοποίηση της κοινοτικής νομοθεσίας. Μέσω του τελευταίου μέτρου η Επιτροπή θεωρεί ότι η νομοθεσία θα μπορέσει να γίνει πιο προσιτή στο κοινό⁹⁷.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μέσω της αρμόδιας Γενικής Διεύθυνσης για την πληροφόρηση και του Γραφείου Τύπου της, προωθεί ενέργειες που σκοπό έχουν την βελτίωση της πληροφόρησης. Οι υπηρεσίες του διαδικτύου (Internet) έχουν αποτελέσει σημαντικό μέσο διάδοσης πληροφοριών, ενώ αυτή τη στιγμή τα περισσότερα έγγραφα της Επιτροπής διατίθενται μέσω των ηλεκτρονικών της υπηρεσιών (EUROPA). Το EUROPA αποτελεί την πύλη πρόσβασης στο Internet για όλα τα κοινοτικά θεσμικά όργανα και συγκεντρώνει δεκάδες διευδύνσεις με θέματα πρωταρχικού ενδιαφέροντος, για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Ουσιαστικά, μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι η Επιτροπή χρησιμοποιεί το EUROPA, υπό τη μορφή ενός μητρώου εγγράφων της Commission⁹⁸. Την σημασία που η Ευρωπαϊκή Ένωση δίδει στην χρήση του διαδικτύου διαπιστώνεται και στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Κάρντιφ της 15^{ης} και 16^{ης} Ιουνίου του 1998⁹⁹, όπου στο κεφάλαιο 4 «Φέρνοντας την Ένωση πιο κοντά στους πολίτες», η παράγραφος 28 αναφέρει ότι:

«Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι δεσμευμένη να επιτρέπει την μεγαλύτερη δυνατή πρόσβαση στις πληροφορίες για τις ενέργειες της. Το Internet χρησιμοποιείται για την παροχή όλο και περισσότερο πληροφοριών για την Ευρωπαϊκή Ένωση, το οποίο με τον καιρό θα μπορέσει να αποτελέσει έναν δημόσιο κατάλογο για τα έγγραφα του Συμβουλίου».

⁹⁷ Ένα από τα μέτρα που έχει λάβει η Επιτροπή, για την κωδικοποίηση της κοινοτικής νομοθεσίας είναι και το CELEX (Communis Europae Lex): πρόκειται περί αυτόματης τεκμηρίωσης που δημιουργήθηκε το 1971 για τα κοινοτικά όργανα, ενώ από το 1981 έγινε διαθέσιμο και στο κοινό. Το 1991 με απόφαση του Συμβουλίου συμφωνήθηκε, η αναδιοργάνωση των δομών και βελτίωση της αποτελεσματικότητας του CELEX, ΕΕ C 308/2 της 28^{ης}/11/1991. Ακόμα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με το ψήφισμά του σχετικά με την διαφάνεια του κοινοτικού δικαίου και την ανάγκη κωδικοποίησής του στις 6 Μαΐου του 1994, θεωρεί ότι «είναι ώριμες οι συνθήκες για την ενεργοποίηση της βάσης δεδομένων CELEX με κοινή δράσης ώθησης εκ μέρους του Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής ...», έγγραφο A3-266/94. Για τη συνολική συμβολή των ευρωπαϊκών βάσεων δεδομένων στην αύξηση της διαφάνειας βλ. την πολύ ενδιαφέρουσα συνέντευξη της Προέδρου της διοργανικής ομάδας EUR-Lex, κας Eva - Maria Maurer στο EUR-oP NEWS, Vol.2, 2001, σελ.1.

⁹⁸ βλ. για παράδειγμα την απάντηση της Επιτροπής στην Καταγγελία 633/97/PD στον Ευρωπαίο Διαμεσολαβητή, στην Ετήσια Έκθεση του Διαμεσολαβητή της Ε.Ε. για το έτος 1999, σελ. 246.

⁹⁹ SN 150/98, Δελτίο ΕΕ 6-1998, σημ. Ι.10.28.

Μέσα σε αυτά τα πλαίσια, ο Πρόεδρος της Επιτροπής, Romano Prodi, με προσωπική του πρωτοβουλία θα αποφασίσει τη δημοσίευση του πρωτοκόλλου της αλληλογραφίας του με σκοπό τη βελτίωση της διαφάνειας, όπως άλλωστε είχε δεσμευτεί ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις 14 Σεπτεμβρίου 1999. Κατόπιν αυτής της απόφασης δημοσιεύεται μέσω διαδικτύου όλη η απευθυνόμενη στον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αλληλογραφία, η απάντηση σε αυτή, καθώς και η αλληλογραφία κατόπιν πρωτοβουλίας του Προέδρου, οι οποίες και καταχωρίζονται σε πρωτόκολλο το οποίο δημοσιεύεται συστηματικά στις ηλεκτρονικές σελίδες της Commission¹⁰⁰. Παράλληλα, και συγκεκριμένα τον Νοέμβριο του 2000, η Επιτροπή αποφάσισε επίσης να θέσει στη διάθεση του κοινού την ημερήσια διάταξη των εβδομαδιαίων συνεδριάσεων της¹⁰¹.

Επιπλέον έχουν γίνει προσπάθειες για την βελτίωση του συντονισμού μεταξύ των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών, προκειμένου η παροχή πληροφοριών να γίνει περισσότερο αποτελεσματική και συνεκτική. Ο σχεδιαζόμενος μηχανισμός επαφών και συνεργασίας θα επιτρέψει σε όσους παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση στα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να καθορίσουν προτεραιότητες και να ανταλλάξουν εμπειρίες. Οι πληροφορίες παρέχονται κυρίως από την Γενική Διεύθυνση Πληροφόρησης της Επιτροπής στις Βρυξέλλες, η οποία έχει αντιπροσωπεΐες σε όλα τα κράτη μέλη. Η αποκεντρωμένη αυτή προσέγγιση αποδεικνύεται αποτελεσματική, καθόσον οι φορείς πληροφόρησης μπορούν να προσαρμόσουν τις πληροφορίες σχετικά με τα θέματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (π.χ. εκστρατείες, ενημερωτικό φυλλάδια, CD-ROM, βιντεοταινίες, δικτυακοί τόποι στο web) στις εθνικές αγορές ανάλογα με τις διαφορετικές απόψεις και προτιμήσεις. Ανεξάρτητες από την Γενική Διεύθυνση είναι οι υπηρεσίες ενημέρωσης του εθνικού εκπροσώπου ή οι υπηρεσίες κυβερνητικού εκπροσώπου τύπου στα κράτη μέλη, που συχνά παρέχουν παρόμοιες πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σε συνέντευξη του προηγούμενου Γενικού Διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης πληροφόρησης του Κου Παππά, είχε υπογραμμιστεί «ότι η νέα οργάνωση των ενεργειών προβολής θα αντικατοπτρίζει τις αρχές του συντονισμού,

¹⁰⁰ ΕΕ C 91 της 30^{ης}/3/2000.

¹⁰¹ Γενική Έκθεση επί της Δραστηριότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2000, σημ. 1105.

της εταιρικής σχέσης, της αποκέντρωσης και της επικουρικότητας. Ο συντονισμός θα είναι τόσο διυπηρεσιακός όσο και διοργανικός, ενώ η εταιρική σχέση θα ανάπτυχθεί κυρίως σε διοργανικό πλαίσιο και θα αφορά ορισμένο αριθμό πρωτοβουλιών που αναπτύσσονται από κοινού με την κοινωνία των πολιτών»¹⁰².

Προτού ολοκληρώσουμε την εξέταση των εσωτερικών κανόνων της Commission, δεν θα πρέπει να λησμονήσουμε και τη σημαντική εξέλιξη που προήλθε όταν μέσα στα πλαίσια του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Επιτροπή θα υιοθετήσει τον Δεκέμβριο του 2000 ένα **«Κώδικα Ορθής Διοικητικής Συμπεριφοράς του Προσωπικού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις σχέσεις του με το Κοινό»**¹⁰³.

Ο εν λόγω Κώδικας είναι δεσμευτικός για όλα τα μέλη του προσωπικού που καλύπτονται από τον Κανονισμό Υπηρεσιακής Κατάστασης και τις άλλες διατάξεις που διέπουν τις σχέσεις μεταξύ της Επιτροπής και του προσωπικού της και εφαρμόζονται στους υπαλλήλους και το λοιπό προσωπικό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων¹⁰⁴.

Οι σχέσεις μεταξύ της Επιτροπής και του προσωπικού της διέπονται αποκλειστικά από τον Κανονισμό Υπηρεσιακής Κατάστασης και από το καθεστώς που εφαρμόζεται επί του λοιπού προσωπικού των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Μέσα στα πλαίσια του συγκεκριμένου κειμένου υπάρχει και η ανάληψη της δέσμευσης από την πλευρά της Commission να απαντά σε κάθε αίτημα του κοινού κατά τρόπο ενδεδειγμένο και το ταχύτερο δυνατόν. Στην περίπτωση που ένα έγγραφο έχει ήδη δημοσιευθεί, ο αιτών παραπέμπεται στα πρακτορεία πωλήσεων της Υπηρεσίας Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή στα κέντρα τεκμηρίωσης και ενημέρωσης που παρέχουν ελεύθερη πρόσβαση σε έγγραφα, όπως είναι τα Κέντρα Πληροφοριών, τα Κέντρα Ευρωπαϊκής Τεκμηρίωσης κ.λπ. Υπογραμμίζεται, βεβαίως, ότι οι κανόνες ως προς την πρόσβαση σε έγγραφα θεσπίζονται με ειδικές διατάξεις.

¹⁰² EUR-oP NEWS, Vol.2, 1999, σελ.3

¹⁰³ Εσωτερικός κανονισμός της Επιτροπής [E(2000) 3614] (ΕΕ L 308/26 της 8^{ης}/12/2000).

¹⁰⁴ Ωστόσο, άτομα που απασχολούνται με συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου, εμπειρογνώμονες με απόσπαση από εθνικές δημόσιες υπηρεσίες, ασκούμενοι κ.λπ. που εργάζονται για την Επιτροπή, επίσης πρέπει να καθοδηγούνται από τον κώδικα στην καθημερινή τους εργασία.

Βάσει του άρθρου 21 ΣυνθΕΚ, η Επιτροπή οφείλει να απαντά στις επιστολές που λαμβάνει στη γλώσσα στην οποία έχει συνταχθεί αρχικά η επιστολή, εφόσον πρόκειται για μία από τις επίσημες γλώσσες της Κοινότητας. Η απάντηση σε επιστολή προς την Επιτροπή αποστέλλεται μέσα σε 15 εργάσιμες ημέρες από την ημερομηνία παραλαβής της επιστολής από την αρμόδια υπηρεσία της Επιτροπής. Η απάντηση πρέπει να αναφέρει το ονοματεπώνυμο του αρμόδιου επί του σχετικού θέματος προσώπου και τα στοιχεία του. Εάν διαπιστωθεί ότι η απάντηση δεν μπορεί να σταλεί εντός 15 εργάσιμων ημερών, και σε όλες τις περιπτώσεις που η απάντηση απαιτεί προηγούμενη επεξεργασία, όπως π.χ. διυπηρεσιακές διαβουλεύσεις ή μετάφραση, το αρμόδιο μέλος του προσωπικού αποστέλλει ενδιάμεση απάντηση, στην οποία αναφέρεται η ημερομηνία κατά την οποία αναμένεται ότι θα σταλεί η οριστική απάντηση υπό το πρίσμα των συμπληρωματικών εργασιών, ανάλογα με το επείγον του θέματος και την πολυπλοκότητα του περιεχομένου. Εάν, τώρα, η απάντηση πρέπει να δοθεί από άλλη υπηρεσία, διαφορετική από εκείνη στην οποία απευθυνόταν η αρχική επιστολή, αποστέλλεται στον αιτούντα το ονοματεπώνυμο και η διεύθυνση του γραφείου του αρμόδιου στον οποίο διαβιβάστηκε η επιστολή.

Οι παραπάνω κανόνες δεν ισχύουν βεβαίως για εκείνη την αλληλογραφία που μπορεί δικαίως να θεωρηθεί ως απaráδεκτη, όπως είναι π.χ. οι επαναλαμβανόμενες, προκλητικές ή και χωρίς συγκεκριμένο αντικείμενο επιστολές. Σε αυτή την περίπτωση, η Επιτροπή διατηρεί το δικαίωμα να διακόψει κάθε ανταλλαγή αλληλογραφίας.

Μέσα στο κείμενο του Κώδικα προβλέπεται και η εξυπηρέτηση του κοινού μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας. Σε αυτές τις περιπτώσεις, όταν ο υπάλληλος απαντά στο τηλέφωνο, αναφέρει το όνομά του ή την υπηρεσία του. Ανταποκρίνεται στα τηλεφωνικά μηνύματα το ταχύτερο δυνατόν. Ο υπάλληλος που απαντά σε ερωτήματα παρέχει πληροφορίες για θέματα της άμεσης αρμοδιότητάς του ενώ, σε άλλες περιπτώσεις, παραπέμπει τον καλούντα στο κατάλληλο άτομο. Αν αυτό είναι αναγκαίο, παραπέμπει τον καλούντα σε προϊστάμενό του ή συνεργάζεται με τον προϊστάμενο πριν απαντήσει.

Αν τα ερωτήματα αφορούν τομείς της άμεσης αρμοδιότητας του υπαλλήλου, ο υπάλληλος καταγράφει τα στοιχεία του καλούντα και ελέγχει αν η πληροφορία έχει

δημοσιοποιηθεί πριν απαντήσει σχετικά. Αν όχι, ο υπάλληλος μπορεί να θεωρήσει ότι δεν είναι προς το κοινοτικό συμφέρον να αποκαλύψει τη σχετική πληροφορία. Στην περίπτωση αυτή, ο υπάλληλος πρέπει να εξηγεί τους λόγους για τους οποίους δεν είναι σε θέση να απαντήσει και αναφέρεται ενδεχομένως στην υποχρέωση εχεμύθειας που καθορίζεται στο άρθρο 17 του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης. Παρέχεται, επίσης, το δικαίωμα στον υπάλληλο να ζητήσει να υποβληθούν και εγγράφως τα ερωτήματα που ήδη υποβλήθηκαν τηλεφωνικά.

Ακολουθώντας η Επιτροπή τις τελευταίες τεχνολογικές εξελίξεις, σημειώνει μεταξύ άλλων ότι το προσωπικό απαντά αμέσως στα ηλεκτρονικά μηνύματα, σύμφωνα με τις οδηγίες που ισχύουν και για τις τηλεφωνικές επικοινωνίες. Ωστόσο, σε περιπτώσεις που το ηλεκτρονικό μήνυμα, από τη φύση του, ισοδυναμεί με επιστολή, αυτό τυγχάνει χειρισμού αντίστοιχου προς εκείνον που περιγράφεται στις οδηγίες περί αλληλογραφίας και υπόκειται στις ίδιες προθεσμίες.

Όταν η Επιτροπή παραλαμβάνει αιτήματα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τότε μόνη αρμόδια είναι η Υπηρεσία Τύπου και Επικοινωνίας. Ωστόσο, όταν αιτήματα για πληροφορίες αφορούν τεχνικά θέματα που εμπίπτουν σε συγκεκριμένους τομείς αρμοδιότητας, αυτά μπορούν να απαντώνται από άλλα μέλη του προσωπικού.

Θα πρέπει, τέλος, να γίνει σαφές ότι σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις η Επιτροπή και το προσωπικό της τηρούν, μεταξύ άλλων:

- τους κανόνες προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων,
- τις υποχρεώσεις που ορίζονται στο άρθρο 287 ΣυνθΕΚ και ειδικότερα εκείνους που έχουν σχέση με το επαγγελματικό απόρρητο,
- τους κανόνες περί απορρήτου ανακρίσεων,
- τον εμπιστευτικό χαρακτήρα θεμάτων που εμπίπτουν στη δραστηριότητα διαφόρων επιτροπών όπως προβλέπεται στο άρθρο 9 και τα Παραρτήματα II και III του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης.

4.3 Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Το πρόβλημα της πρόσβασης στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι ασφαλώς διαφορετικής φύσεως από των άλλων θεσμικών οργάνων και οργανισμών της Ε.Ε., καθόσον τα πολιτικά κείμενα του ΕΚ αυτομάτως δημοσιοποιούνται, συνήθως, στο πρωταρχικό στάδιο εξέτασης τους. Επί πλέον, το Ε.Κ. είναι ένας κατ' εξοχήν ανοικτός οργανισμός και στις άλλες εκδηλώσεις του, όπως για παράδειγμα, το γεγονός ότι οι συνεδριάσεις τόσο της ολομελείας του όσο και των επιτροπών του είναι δημόσιες, σε αντίθεση με την κατάσταση που επικρατεί σε πολλά εθνικά κοινοβούλια των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων και αυτών των Βορείων χωρών.

Ο ανοικτός χαρακτήρας αποτελούσε ανέκαθεν θέμα προβληματισμού του ίδιου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου¹⁰⁵. Όπως είδαμε και παραπάνω το Κοινοβούλιο συμμετείχε στη διοργανική συμφωνία με το Συμβούλιο και την Επιτροπή. Αλλά και από την εποχή της Διακυβερνητικής Διάσκεψης του 1996, οι τρεις «εξερευνητές» της Επιτροπής Θεσμικών Θεμάτων, B. Donnelly, St. Pierre, και Δ. Τσάτσος¹⁰⁶, άσκησαν έντονες πιέσεις για την επίτευξη μιας νέας ευρύτερης διοργανικής συμφωνίας για τον ανοικτό χαρακτήρα, αλλά συνάντησαν τη χλιαρή αντίδραση του Συμβουλίου. Κατά τη διάρκεια των εργασιών της Δ.Δ., η προαναφερθείσα Επιτροπή όρισε τον κ. Bonde να παρακολουθήσει την πρόοδο του θέματος, ο οποίος με τη σειρά του εκπόνησε σειρά εγγράφων εργασίας σχετικά με το ζήτημα¹⁰⁷. Ο πρόεδρος της Επιτροπής Θεσμικών Θεμάτων απέστειλε επίσης επιστολή στα προεδρεία των επιτροπών ευρωπαϊκών υποθέσεων των εθνικών κοινοβουλίων, όπου συμπεριλαμβανόταν και το σχέδιο συστάσεων του κ. Bonde στη Δ.Δ.. Πέρα των ανωτέρω, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο περιέλαβε στα ψηφίσματά του για την προετοιμασία της ΔΔ και αποσπάσματα για το θέμα του ανοικτού χαρακτήρα¹⁰⁸. Η λεπτομερής εξέταση των αποτελεσμάτων της Συνθήκης

¹⁰⁵ βλ. π.χ. το Ψήφισμα Α3-153/94 σχετικά με τη διαφάνεια στη Κοινότητα, ΕΕ C 128/475 της 9^{ης}/5/1994.

¹⁰⁶ Τα συμπεράσματά τους περιλαμβάνονται σε έγγραφο εργασίας με τίτλο «Διαφάνεια και Δημοκρατία» του Νοεμβρίου 1994 (PE 210.692/A&B/αναθ.).

¹⁰⁷ Έγγραφο εργασίας με συστάσεις σχετικά με τον ανοικτό χαρακτήρα στην Ε.Ε. (PE 227.237), έγγραφο εργασίας σχετικά με τις πρωτοβουλίες που ανελήφθησαν για τον ανοικτό χαρακτήρα της Ε.Ε. στην περίοδο ακριβώς πριν από και κατά τη διάρκεια της Δ.Δ. (PE 222.239), και έγγραφο εργασίας για την τρέχουσα κατάσταση του ανοικτού χαρακτήρα στα θεσμικά όργανα και οργανισμούς της Ε.Ε. (PE 222.240), άπαντα με ημερομηνία 30 Απριλίου 1997.

¹⁰⁸ Ψήφισμα Martin/Bourlanges, ΕΕ C 151 της 16^{ης}/6/1995 και Ψήφισμα Dury/Maij-Weggen, ΕΕ C 96 της 1^{ης}/4/1996.

του Άμστερνταμ στην Έκθεση Mendez de Vigo/Τσάτσου¹⁰⁹ περιλαμβάνει επίσης εκτίμηση του εν λόγω θέματος¹¹⁰.

Πάντως, το 1997 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα εκδώσει την πρώτη του Απόφαση που αφορά στην πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του **(97/632/ΕΚ, ΕΚΑΧ, Ευρατόμ)**¹¹¹. Θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι το εν λόγω κείμενο ακολουθεί σε γενικές γραμμές τα όσα έχουν ειπωθεί τόσο από το Συμβούλιο όσο και από την Επιτροπή. Και εδώ η αίτηση πρέπει να είναι διατυπωμένη με επαρκώς ακριβή τρόπο και να περιέχει ειδικότερα τα στοιχεία που επιτρέπουν τον εντοπισμό του ζητουμένου ή των ζητουμένων εγγράφων¹¹², καθώς και το ακριβές ονοματεπώνυμο και τη διεύθυνση του αιτούντος (άρθρο 2). Στην περίπτωση που ο συντάκτης του ζητουμένου από το Κοινοβούλιο εγγράφου είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο, κράτος μέλος, άλλο θεσμικό όργανο ή άλλο κοινοτικό όργανο, ή οποιοσδήποτε άλλος εθνικός ή διεθνής οργανισμός, η αίτηση δεν πρέπει να απευθύνεται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αλλά απευθείας στο συντάκτη του εγγράφου.

Σύμφωνα με την Απόφαση, λοιπόν, η πρόσβαση στα έγγραφα μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε με εξέτασή τους επί τόπου ή στα γραφεία πληροφοριών του Κοινοβουλίου, είτε με χορήγηση αντιγράφου. Ταυτόχρονα, παρέχεται στο Κοινοβούλιο η δυνατότητα να προβλέψει ότι άτομο στο οποίο κοινοποιείται έγγραφο δεν θα δικαιούται να αναπαραγάγει ή να διανείμει το εν λόγω έγγραφο για εμπορικούς ή διαφημιστικούς σκοπούς χωρίς να λάβει προηγουμένως σχετική άδεια (άρθρο 3§2). Η αρμόδια υπηρεσία του θεσμικού οργάνου οφείλει να πληροφορεί γραπτώς τον αιτούντα, εντός προθεσμίας 45 ημερών από την παραλαβή της αίτησης, είτε για τη θεσμική συνέχεια που δόθηκε στην αίτησή του, είτε για την πρόθεση να προταθεί στο θεσμικό όργανο να του δώσει αρνητική απάντηση. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, ο αιτών ενημερώνεται επίσης για τους

¹⁰⁹ Έκθεση Α4-0347/97 σχετικά με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, CONF 4007/97 - C4-0538/97, Επιτροπή Θεσμικών Θεμάτων.

¹¹⁰ βλ. τις παραγράφους 128-136 της αιτιολογικής έκθεσης.

¹¹¹ Απόφαση 97/632/ΕΚ, ΕΚΑΧ, Ευρατόμ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 10^{ης} Ιουλίου 1997 «σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου» (ΕΕ L 263/27 της 25^{ης}/09/1997).

¹¹² Βάσει του άρθρου 1§2 της Απόφασης, ως «έγγραφο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου» νοείται κάθε γραπτό κείμενο που περιλαμβάνει υφιστάμενα δεδομένα, που συντάσσεται από το Όργανο,

λόγους αυτής της αρνητικής απάντησης, καθώς και ότι διαθέτει προθεσμία 45 ημερών για να υποβάλει επιβεβαιωτική αίτηση στο θεσμικό όργανο με σκοπό την αναθεώρηση της πρόθεσης του τελευταίου και ότι αν δεν υποβάλλει την αίτηση αυτή θα θεωρηθεί ότι έχει παραιτηθεί από την αρχική του αίτηση.

Τέλος, το άρθρο 5 θα επαναλάβει για άλλη μια φορά τις περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν μπορεί να εγκριθεί η πρόσβαση του κοινού στα έγγραφά του (δηλ. η προστασία του δημοσίου συμφέροντος, του απορρήτου σε εμπορικά και βιομηχανικά θέματα, της προστασίας του ατόμου και της ιδιωτικής ζωής κ.λπ.), και προσθέτει και την περίπτωση κατά την οποία η πρόσβαση μπορεί να απορριφθεί για την προστασία του απορρήτου των συζητήσεων των πολιτικών ομάδων, των οργάνων του θεσμικού οργάνου, όταν αυτές πραγματοποιούνται κεκλεισμένων των θυρών, καθώς και οι συζητήσεις των αρμοδίων υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας του (άρθρο 5§2).

Στηριζόμενο στα αναγραφόμενα στο άρθρο 3§1 της Απόφασης¹¹³, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα εκδώσει μια δεύτερη συμπληρωματική της πρώτης Απόφαση του Προεδρείου, με την οποία ρυθμίζεται και το ζήτημα της διάθεσης των ογκωδών εγγράφων¹¹⁴.

Κλείνοντας, αξίζει να σημειώσουμε ότι το Κοινοβούλιο έχει συμπεριλάβει και στον Κανονισμό Λειτουργίας¹¹⁵ του διατάξεις σχετικά με την αρχή της διαφάνειας. Συγκεκριμένα, στο Κεφάλαιο XXII που τιτλοφορείται «Δημοσιότητα και Διαφάνεια», σημειώνεται ότι **«Το Κοινοβούλιο μεριμνά για τη μεγαλύτερη δυνατή διαφάνεια των δραστηριοτήτων του, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι συζητήσεις του Κοινοβουλίου**

ανεξάρτητα από το υλικό μέσο επί του οποίου είναι καταγεγραμμένο, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 2§3.

¹¹³ «Η πρόσβαση στα έγγραφα μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε με εξέτασή τους επί τόπου ή στα γραφεία πληροφοριών του Κοινοβουλίου, είτε με χορήγηση αντιγράφου τα έξοδα του οποίου βαρύνουν τον αιτούντα, χωρίς τα έξοδα αυτά να υπερβαίνουν ένα λογικό ποσό. Το ποσό αυτό και τα τέλη για αντίγραφα ογκωδών εγγράφων τυπωμένων σε χαρτί ή τα έξοδα που προκύπτουν από άλλα μέσα διαβίβασης ορίζονται με απόφαση του Προεδρείου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου η οποία δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα».

¹¹⁴ **Απόφαση 98/306/ΕΚ, ΕΚΑΧ, Ευρατόμ** του Προεδρείου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 17^{ης} Απριλίου 1998 «σχετικά με την εκτέλεση, όσον αφορά το σύστημα καταβολής εξόδων για τη χορήγηση ογκωδών εγγράφων, της απόφασης 97/632/ΕΚΑΧ, ΕΚ, Ευρατόμ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και συγκεκριμένα του άρθρου 3 παράγραφος 1» (ΕΕ L 135/46 της 8^{ης}/5/1998).

¹¹⁵ Για την τελευταία (14^η) αναθεωρημένη έκδοση του Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου βλ. ΕΕ L 202 της 02/08/1999 σ.σ. 1 - 108.

διεξάγονται δημοσίως. Οι επιτροπές του Κοινοβουλίου συνεδριάζουν κατά κανόνα δημοσίως. Ωστόσο οι επιτροπές μπορούν να αποφασίσουν, το αργότερο κατά την έγκριση της ημερήσιας διάταξης της σχετικής συνεδρίασης, να χωρίσουν την ημερήσια διάταξη μιας συγκεκριμένης συνεδρίασης σε θέματα εξεταζόμενα δημοσίως και σε θέματα εξεταζόμενα **κεκλεισμένων των θυρών**»¹¹⁶.

Παράλληλα, τονίζεται ότι «**το Κοινοβούλιο εγκρίνει, ύστερα από πρόταση του Προεδρείου, τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλισθεί η πρόσβαση του κοινού στα έγγραφά του, σύμφωνα με το άρθρο 255 της Συνθήκης ΕΚ και τις πράξεις που εκδίδονται δυνάμει του άρθρου αυτού. Τα έγγραφα των επιτροπών δίδονται στη δημοσιότητα, εκτός αν η οικεία επιτροπή αποφασίσει διαφορετικά. Το καθεστώς των εγγράφων προσδιορίζεται σαφώς**»¹¹⁷. Δεν λησμονεί, όμως, να αναφέρει ότι «**βάσει προτάσεως της αρμόδιας επιτροπής, και με την επιφύλαξη των άρθρων 28, 151 και 179 και των Παραρτημάτων VII και VIII του παρόντος Κανονισμού, το Κοινοβούλιο θεσπίζει κριτήρια για τον ορισμό των εμπιστευτικών πληροφοριών και εγγράφων**»¹¹⁸.

4.4 Ευρωπαϊός Διαμεσολαβητής

Στην ανάλυσή μας κρίνεται σκόπιμο να σταθούμε λίγο περισσότερο στον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή, μια που ο ενεργός του ρόλος, όσον αφορά τόσο στην πρόσβαση στα έγγραφα όσο και την ανάγκη για ανοικτή διοίκηση είναι άκρως σημαντική¹¹⁹.

Τα παραπάνω τα επιβεβαιώνει άλλωστε και η συνολική δραστηριότητα του Διαμεσολαβητή, όχι μόνο στο εσωτερικό της υπηρεσίας του, αλλά και ως

¹¹⁶ Άρθρο 171 του Κανονισμού με τον τίτλο «Διαφάνεια των δραστηριοτήτων του Κοινοβουλίου».

¹¹⁷ Άρθρο 172 «Πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα».

¹¹⁸ Άρθρο 173 «Εμπιστευτικότητα»

¹¹⁹ Βεβαίως, στο περιορισμένο χώρο της παρούσας εργασίας δεν θα ήταν δυνατή η παρουσίαση του συνόλου της σημαντικότητας της δραστηριότητας του Ευρωπαϊού Διαμεσολαβητή στον τομέα της πρόσβασης του κοινού στα έγγραφα, κάτι που θα μπορούσε να αποτελέσει το αντικείμενο ξεχωριστής εργασίας.

«σταυροφόρος» της διαφάνειας¹²⁰. Δεν θα πρέπει να λησμονούμε ότι τον Ιανουάριο του 1997 πρότεινε σε 15 θεσμικά όργανα και οργανισμούς των Ε.Κ. - εκτός του Συμβουλίου και της Επιτροπής που είχαν είδη υιοθετήσει κανόνες σχετικά με τη δημόσια πρόσβαση στα έγγραφά τους, όπως έχουμε είδη εξετάσει - ότι θα έπρεπε να υιοθετήσουν κανόνες σχετικά με τη δημόσια πρόσβαση στα έγγραφά τους. Οι συστάσεις αυτές ήταν αποτέλεσμα μιας έρευνας ίδια πρωτοβουλία του διαμεσολαβητή, η οποία είχε ξεκινήσει τον Ιούνιο του '96, αφότου είχε λάβει μια σειρά από καταγγελίες σχετικά με το θέμα¹²¹. Η εξέταση περατώθηκε με την απόφαση του Διαμεσολαβητή της 20^{ης} Δεκεμβρίου 1996, η οποία περιείχε σχέδιο συστάσεων κατ' εφαρμογή του άρθρου 3§6 της Απόφασης περί του καθεστώτος του Διαμεσολαβητή. Η Απόφαση αυτή θεωρούσε ότι η μη έγκριση κανόνων που διέπουν την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα, οι οποίοι και να διατίθενται ευχερώς στο κοινό, θα μπορούσε να συνιστά κρούσμα κακής διοίκησης. Ζητούσε, επομένως, από τα όργανα και υπηρεσίες της ΕΚ να παράσχουν πληροφορίες περί του πώς έχει η κατάσταση όσον αφορά στην πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα και συγκεκριμένα, να δηλώσουν εάν έχουν εισαγάγει γενικούς κανόνες οι οποίοι να διατίθενται ευχερώς στο κοινό ή απευθύνει εσωτερικές κατευθυντήριες γραμμές προς το προσωπικό με θέμα την πρόσβαση του κοινού ή τον εμπιστευτικό χαρακτήρα. Τελικά στις 15 Δεκεμβρίου 1997, ο Διαμεσολαβητής θα παρουσιάσει την Ειδική Έκθεσή του για το αποτέλεσμα της έρευνας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο¹²².

Όπως, άλλωστε, τονίζει και ο ίδιος ο Söderman «είναι σημαντικό ο Διαμεσολαβητής να ενεργεί με όσο το δυνατόν ευρύτερο και διαφανέστερο τρόπο, έτσι ώστε αφενός οι ευρωπαίοι πολίτες να μπορούν να παρακολουθούν και να κατανοούν το έργο του και, αφετέρου, να αποτελέσει καλό παράδειγμα για άλλους». Οι εκθέσεις του Διαμεσολαβητή προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

¹²⁰ βλ. π.χ. Linton Leyla (1997) «Boost for EU Officials right to speak out», European Voice 13-19/11.

¹²¹ βλ. π.χ. Έκθεση του Ευρωπαίου Διαμεσολαβητή 1996, σελ. 31: Καταγγελία 180/13.10.1995/JPB/PD-B-dk κατά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Πρόσβαση σε έγγραφο της Επιτροπής).

¹²² ΕΕ C 44/9 της 10^{ης}/2/1998, - ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ (Έρευνα ίδια πρωτοβουλία 616/PUBAC/F/JH) σχετικά με τις εμπειριστατωμένες γνώμες που υπέβαλαν τα θεσμικά όργανα και οργανισμοί προς τους οποίους απευθυνόταν το σχέδιο συστάσεων, Στρασβούργο 15 Δεκεμβρίου 1997. Το εν λόγω

συμπεριλαμβανομένων και των ετήσιων εκθέσεων, δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα. Το κοινό μπορεί να έχει πρόσβαση στον κατάλογο των προσφυγών καθώς επίσης και στην απόφαση βάσει της οποίας περατώνεται οριστικά η εξέταση κάθε καταγγελίας. Οι έρευνες μετά την «πρώτη γνώμη» που διατυπώνει ένα θεσμικό όργανο ή οργανισμός, διεξάγονται ωστόσο κατά ιδίαν, ούτως ώστε να διασφαλίζεται η πλήρης συνεργασία και να προάγεται η δυνατότητα φιλικής διευθέτησης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Διαμεσολαβητή απαιτεί εμπιστευτικότητα. Το καταστατικό προβλέπει:

- ότι ο καταγγέλλων μπορεί να ζητήσει η καταγγελία του να παραμείνει εμπιστευτική·
- τη διαβίβαση στο Διαμεσολαβητή εγγράφων που θεωρούνται από κοινοτικά θεσμικά όργανα ή οργανισμούς ή από κράτη μέλη ως εμπιστευτικά.

Στις περιπτώσεις αυτές, ούτε ο Διαμεσολαβητής ούτε το προσωπικό του μπορούν να δημοσιοποιήσουν το περιεχόμενο των εν λόγω εγγράφων. Πληροφορίες και έγγραφα που παρελήφθησαν κατά τη διάρκεια των ερευνών που διενήργησε ο Διαμεσολαβητής δεν δημοσιοποιούνται. Ο Διαμεσολαβητής και το προσωπικό του είναι υποχρεωμένοι να χειρίζονται με εμπιστευτικότητα κάθε πληροφορία που θα μπορούσε να ζημιώσει τον καταγγέλοντα ή οιοδήποτε άλλο εμπλεκόμενο άτομο.

Στην πράξη, οι διατάξεις αυτές σημαίνουν ότι οι καταγγελίες δεν θεωρούνται εμπιστευτικές εκτός και αν ο καταγγέλλων ζητήσει εμπιστευτικότητα. Αν ζητηθεί εμπιστευτικότητα, τότε όλα τα έγγραφα που έχουν σχέση με την προσφυγή αντιμετωπίζονται ως εμπιστευτικά. Όλες οι εκθέσεις ή οι συστάσεις προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο που έχουν σχέση με την καταγγελία αυτή, καθώς και η προσιτή στο κοινό απόφαση του Διαμεσολαβητή που τελικώς περατώνει τη διαδικασία της καταγγελίας, θα διέπονται από την αρχή της ανωνυμίας ώστε να μην μπορεί να προσδιοριστεί ο καταγγέλλων.

Ο Διαμεσολαβητής μπορεί επίσης να αποφασίσει ότι η καταγγελία πρέπει να εξεταστεί εμπιστευτικά αν αυτό κριθεί απαραίτητο για την προστασία προσωπικής

κείμενο αποτέλεσε, άλλωστε, και την πρώτη Ειδική Έκθεση που απευθύνει ο Διαμεσολαβητής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

φύσεως πληροφοριών που έχουν σχέση με τον καταγγέλοντα ή οιοδήποτε άλλο πρόσωπο.

4.5 Λοιπά Όργανα και Υπηρεσίες

Σ' ό,τι αφορά, όμως, στο **Ευρωπαϊκό Δικαστήριο**, εξακολουθούν να παρατηρούνται ορισμένες ελλείψεις και εκκρεμούνται ζητήματα. Κατ' αρχάς, εξακολουθεί να αντιμετωπίζει πραγματικά προβλήματα όσον αφορά τον διαχωρισμό των νομικών από τα διοικητικά του έγγραφα, αλλά σε καμία περίπτωση οι δυσκολίες αυτές δεν είναι ανυπέρβλητες και το Δικαστήριο πρέπει να θεσπίσει κώδικα πρόσβασης στα έγγραφά του το ταχύτερο δυνατόν.

Διαφορετικό, μάλλον, πρόβλημα είναι αυτό των κανόνων περί της πρόσβασης του κοινού στα έγγραφα¹²³ που εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο της **Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων** στις 26 Μαρτίου 1997. Αυτός ο κώδικας αφίσταται περισσότερο αυτών του Συμβουλίου και της Επιτροπής, όντας πολύ λεπτομερέστερος αλλά, πάνω απ' όλα πιο περιοριστικός. Για παράδειγμα, ο κώδικας περιλαμβάνει, μέρος (άρθρο 9) σχετικά με «αθέμιτους λόγους» αναφέροντας ότι μια αίτηση δεν γίνεται δεκτή «αν η Τράπεζα έχει την εντύπωση» ότι «η αίτηση υπεβλήθη για εμπορικούς ή άλλους λόγους που δεν συνάδουν με τους στόχους της αρχής της διαφάνειας». Ίσως το πιο περιοριστικό απ' όλα είναι το ότι η ΕΤΕπ επιμένει (στο άρθρο 3) ότι όσοι ζητούν έγγραφα πρέπει να αναφέρουν τους λόγους για τους οποίους τα ζητούν, πράγμα που φαίνεται να αντιφάσκει με τη νομολογία περί πρόσβασης του κοινού στα έγγραφα που έχει εκδώσει το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο.

Είναι επίσης σημαντικό ο ανοικτός χαρακτήρας που προωθήθηκε και στην **Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα**. Μετά τη δημοσίευση απόφασης του **Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος**¹²⁴ σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα διοικητικά έγγραφα, η Ε.Κ.Τ. θα εκδώσει Απόφαση την 3^η Νοεμβρίου 1998

¹²³ ΕΕ C243/13 της 9^{ης}/8/1997.

¹²⁴ 9-97, που δημοσιεύτηκε στην ΕΕ L 90/43 της 25^{ης}/3/1998.

σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα και τα αρχεία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας¹²⁵.

Στις υπηρεσίες, λοιπόν, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και μετά από την πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Διαμεσολαβητή να έλθει σε επαφή με όλα τα όργανα και τους οργανισμούς της Ε.Ε., οι οποίοι δεν είχαν ακόμη θεσπίσει κώδικα περί της πρόσβασης στα έγγραφα, λειτούργησε ως έναυσμα για την προώθηση τέτοιων κωδίκων¹²⁶.

Έτσι, ο **Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Αξιολόγηση των Φαρμακευτικών Προϊόντων** (ΕΜΕΑ) εξέδωσε Απόφαση την 3^η Δεκεμβρίου 1997 σχετικά με τους κανόνες που διέπουν την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφά του. Χαρακτηριστική αποτελεί και η παράθεση ως παράρτημα στην εν λόγω απόφαση καταλόγου, όπου αναγράφονται εκείνες οι θεματικές των εγγράφων της Υπηρεσίας, στις οποίες ο κοινοτικός πολίτης έχει ελεύθερη πρόσβαση¹²⁷.

Ενδιαφέρουσα θα πρέπει να θεωρηθεί και η προσπάθεια του **Ευρωπαϊκού Ιδρύματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης** (European Training Foundation), το οποίο όχι μόνο εξέδωσε Απόφαση του Διοικητικού του Συμβουλίου στις 27 Οκτωβρίου 1997, για την ελεύθερη πρόσβαση των πολιτών στα έγγραφα της Υπηρεσίας¹²⁸, αλλά δημοσίευσε με Απόφαση του Διευθυντή της Υπηρεσίας «Κώδικα Ορθής Διοικητικής Συμπεριφοράς», για τις σχέσεις του ETF με το κοινό¹²⁹.

Ο **Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία** έχει ήδη από το 1998 εκδώσει την Απόφαση ADM/98/1, όπου περιλαμβάνονται όλοι οι κανόνες για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Οργανισμού. Το μοναδικό - ίσως - πρόβλημα έγκειται στο ότι η εν λόγω Απόφαση

¹²⁵ Απόφαση 1999/284/ΕΚ (ΕΚΤ/1998/12), ΕΕ L 110/30 της 28^{ης}/4/1999.

¹²⁶ Η πρωτοβουλία του Διαμεσολαβητή αποτέλεσε αντικείμενο προσφάτου ψηφίσματος του ΕΚ (ψήφισμα της 16.7.98 σχετικά με την ειδική έκθεση του Ευρωπαϊκού Διαμεσολαβητή προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, μετά την εξέταση ιδίας πρωτοβουλίας για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα. Το εν λόγω ψήφισμα βασιζόταν στην έκθεση (Α4-0265/98) της κ. Thors εξ ονόματος της Επιτροπής Αναφορών, επί της οποίας ο εισηγητής σας ήταν συντάκτης γνωμοδότησης.

¹²⁷ Μάλιστα, το άρθρο 5 των κανόνων που ενέκρινε ο ΕΜΕΑ προβλέπει τη διάθεση των κανόνων στο κοινό, συγκεκριμένα μέσω της ιστοσελίδας της ΕΜΕΑ στο Internet (<http://www.eudra.org/emea.html>).

¹²⁸ ΕΕ C 369/11 της 6^{ης}/12/1997.

¹²⁹ Απόφαση του Διευθυντή της 7^{ης} Ιουνίου 2001, όπου στην ουσία - όντας εμπνευσμένο από τον αντίστοιχο Κώδικα της Commission - επαναλαμβάνει το πνεύμα των διατάξεων αυτών.

δεν έχει προς το παρόν δημοσιευτεί στην Επίσημη Εφημερίδα, αλλά φιλοξενείται μόνο στην ηλεκτρονική διεύθυνση του Οργανισμού στο διαδίκτυο.

Επίσης, ο **Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος** έχει προβεί στη δημοσίευση όλων των κανόνων του σε όλες τις γλώσσες στην Επίσημη Εφημερίδα των Ε.Κ¹³⁰.

Τέλος, η περίπτωση της **Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Europol)** συνάντησε αρκετά προβλήματα και οδήγησε μάλιστα στην παρέμβαση και του ίδιου του Ευρωπαϊκού Διαμεσολαβητή. Αρχικά, η Europol είχε θεσπίσει ένα γενικό πλαίσιο κανόνων σχετικά με την εμπιστευτικότητα των πληροφοριών που επεξεργάζεται η ίδια, είτε μετά από πράξη του Συμβουλίου¹³¹, είτε σύμφωνα με το άρθρο 19 της Σύμβασης Europol, όπου παρέχεται το δικαίωμα πρόσβασης σε δεδομένα που αφορούν τους πολίτες της Ένωσης και τα οποία έχει αποθηκεύσει η Υπηρεσία. Μετά από έρευνα ιδίας πρωτοβουλίας, ο Διαμεσολαβητής συνέστησε στην Europol την ανάγκη άμεσης έγκρισης κανόνων πρόσβασης του κοινού στα έγγραφα μέσα σε διάστημα τριών μηνών (δηλ. μέχρι την 31^η Μαρτίου 2000)¹³².

Όπως ήταν αναμενόμενο, ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής θα επιστρέψει στο θέμα και θα ζητήσει από την Europol να τον πληροφορήσει για τις όποιες εξελίξεις έχουν επέλθει για το θέμα της πρόσβασης στην Υπηρεσία. Έτσι, σε αναλυτική γνώμη με ημερομηνία 6 Ιουλίου 2000, η Europol πληροφόρησε τον Διαμεσολαβητή ότι το Διοικητικό Συμβούλιο «επιθυμεί να επαναλάβει τις διαβουλεύσεις σχετικά με το θέμα της πρόσβασης του κοινού στα έγγραφα της Europol μόλις οι διαβουλεύσεις με θέμα τις πρόσφατες προτάσεις της Επιτροπής καταλήξουν σε συγκεκριμένους νέους κανονισμούς για τα άλλα ευρωπαϊκά όργανα (σημ. αναφέρεται στην πρόταση της Επιτροπής που θα οδηγήσει στον Κανονισμό 1049/2001). Στο μεταξύ η Europol θα χειρίζεται τα αιτήματα για πρόσβαση του κοινού στα έγγραφά της εφαρμόζοντας κατ' αναλογία την Απόφαση 93/731 του Συμβουλίου. Το κοινό θα ενημερωθεί επί του θέματος μέσω δημοσίευσης στην ηλεκτρονική σελίδα της Europol». Κατά συνέπεια ο Διαμεσολαβητής έκρινε ότι η

¹³⁰ ΕΕ C 282/5 της 18^{ης}/9/1997.

¹³¹ Πράξη του Συμβουλίου της 3^{ης} Νοεμβρίου 1998, ΕΕ C 26/10.

¹³² βλ. Σχέδιο συστάσεων προς την Europol στο πλαίσιο της έρευνας ιδίας πρωτοβουλίας OI/1/99/IJH, στην Ετήσια Έκθεση του Ευρωπαϊκού Διαμεσολαβητή για το 1999, σελ. 269.

αναλυτική γνώμη της Europol αποδεχόταν τα σχέδια συστάσεως, ακόμη δε ότι η Europol είχε προβεί στη λήψη ικανοποιητικών μέτρων για την εφαρμογή τους^{133 134}.

Ενδιαφέρον, επίσης, παρουσιάζουν και οι απόψεις που καταγράφονται στο άρθρο Shelley John (2000) «Europol bows to Ombudsman's calls for more openness», European Voice 27/7-2/8.

¹³³ βλ. Απόφαση για την περάτωση της έρευνας ιδίας πρωτοβουλίας ΟΙ/1/99/IJH σχετικά με την Europol, στην Ετήσια Έκθεση του Ευρωπαϊκού Διαμεσολαβητή για το 2000, σελ. 212.

¹³⁴ Βέβαια, αξίζει να σημειωθεί ότι το θέμα της διαφάνειας στη Europol δεν είναι τόσο απλό, μια που σχετίζεται άμεσα με τη Σύμβαση Schengen και τη - μέσω αυτής - θέσπιση του Συστήματος Πληροφοριών (SIS). Μολονότι, η σχέση του δικαιώματος της πρόσβασης των πολιτών στα έγγραφα και η Σύμβαση Schengen θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο εξέτασης ξεχωριστής εργασίας, αξίζει να σημειώσουμε ότι η ίδια η Σύμβαση στα άρθρα 109-111 παρέχει το δικαίωμα στους πολίτες των συμβαλλομένων μερών να έχουν πρόσβαση στα δεδομένα που τους αφορούν (άρθρο 109), αλλά και να επιτύχουν την υπό όρους και περιορισμούς διόρθωση αυτών (άρθρα 110 και 111). Για περισσότερα βλ. τον Νόμο 2514/1997, ΦΕΚ Α' τ.140, 27/6/1997 για την κύρωση της Συμφωνίας Σένγκεν (κατάργηση ελέγχου στα σύνορα κ.λπ.), τον Νόμο 2472/1997, ΦΕΚ Α' τ.50, 10/4/1997 για την «Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» άρθρο 12, όπως επίσης και «Η Συμφωνία του Σένγκεν» (1997), β' έκδοση, εκδ. Το Ποντίκι, σελ. 90-91, Τουμασάτος Κώστας (2000) «Σύμβαση Σένγκεν», εκδ. Σύγχρονη Εποχή, σελ. 66-67 και Σακελλαρίου Νικόλαος (1995) «Το Σύστημα Πληροφοριών Schengen», εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλας, σελ. 123-124.

Κεφάλαιο 5

Η Συμβολή του Δ.Ε.Κ. και του Π.Ε.Κ.

Τόσο το Δικαστήριο όσο και το Πρωτοδικείο συνέβαλαν καταλυτικά στην προαγωγή της δημόσιας πρόσβασης στα έγγραφα της Ε.Ε., μολονότι δεν υπάρχει ρητή βάση στο πρωτογενές κοινοτικό δίκαιο για το θέμα αυτό¹³⁵. Ο αριθμός των υποθέσεων που εξέτασαν τα δικαστικά όργανα της Ένωσης συνέβαλαν στην αποσαφήνιση των βασικών κανόνων όσον αφορά στην πρόσβαση στα έγγραφα, περιορίζοντας κυρίως το ευρύ φάσμα της εξαιρετικά ασαφούς ερμηνείας των δύο γενικότερων εξαιρέσεων, δηλ. της προστασίας της εμπιστευτικότητας των διαδικασιών των θεσμικών οργάνων και η προστασία του δημοσίου συμφέροντος, απαιτώντας από το θεσμικό όργανο να αποδείξει ότι στάθμισε πραγματικά την ανάγκη επίκλησης των δύο αυτών εξαιρέσεων κατά περίπτωση, έναντι του εν δυνάμει αντικρουόμενου κριτηρίου που αναφέρεται στο δικαίωμα ενημέρωσης του κοινού.

Δυστυχώς, η «νεαρή» ηλικία του νέου Κανονισμού, δεν του επιτρέπουν προς το παρόν να έχει συμπεριληφθεί στη νομολογία είτε του Δικαστηρίου είτε του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ως εκ τούτου, οι Αποφάσεις 93/731 του Συμβουλίου και 94/90 της Επιτροπής καλύπτουν τη μερίδα του λέοντος στις προσφυγές των πολιτών κατά των κοινοτικών θεσμικών οργάνων.

¹³⁵ Στόχος του παρόντος κεφαλαίου αποτελεί η παρουσίαση της νομολογίας του ΔΕΚ και του ΠΕΚ κατά τρόπο συγκεντρωτικό και όχι διακρινόμενο ανάλογα με τις αποφάσεις που ελήφθησαν από το ένα ή το άλλο όργανο. Ακολουθούμε, λοιπόν, το κριτήριο της θεματικής αναφοράς, το οποίο πιστεύουμε ότι θα βοηθήσει πολύ περισσότερο τον αναγνώστη στο να αντιληφθεί καλύτερα τους κανόνες που διέπουν την πρόσβαση των πολιτών στα κοινοτικά έγγραφα.

5.1 Η Νομική Βάση της Απόφασης 93/731

Κι, όμως, στην πρώτη προσφυγή κατά του Συμβουλίου για την εν λόγω Απόφαση προέβη η Ολλανδία¹³⁶. Στην Υπόθεση **C-58/94 Βασίλειο των Κάτω Χωρών κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως** της 30^{ης} Απριλίου 1996¹³⁷, η Ολλανδία προσέφυγε υποστηρίζοντας ότι ένα ζήτημα διαφάνειας άμεσα συνδεδεμένο με την ουσία της δημοκρατίας, λύθηκε βάση των προβλεπομένων διατάξεων για την εσωτερική λειτουργία των οργάνων. Ως εκ τούτου προσέφυγε στο Δ.Ε.Κ. εναντίον του Συμβουλίου, ζητώντας την ακύρωση της απόφασης 93/731, με το επιχείρημα ότι το Συμβούλιο ενήργησε κατά κατάχρηση εξουσίας, ρυθμίζοντας ένα ζήτημα διαφάνειας βάση του άρθρου 151§3.

Κατ' αρχήν αξίζει να σημειώσουμε ότι το ΔΕΚ στη νομολογία του έχει αρκετές φορές εμπνευστεί από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, ως γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου (άρθρο 6§2, π.α. ΣΤ ΣυνθΕΕ), όπως επίσης και από τις γενικές κατευθύνσεις των διεθνών Συνθηκών για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τις οποίες τα κράτη μέλη έχουν συνάψει κατά καιρούς.

Γι' αυτό δεν θα πρέπει να μας ξαφνιάζει ότι ο Γενικός Εισαγγελέας του ΔΕΚ, Tesaurο, στις Προτάσεις του της 28^{ης} Νοεμβρίου 1995 στην Ολλανδία, θεώρησε ότι «η βάση του δικαιώματος αυτού πρέπει μάλλον να αναζητηθεί στη δημοκρατική αρχή, η οποία αποτελεί ένα από τα θεμελιακά στοιχεία του κοινοτικού οικοδομήματος και έχει πλέον καθιερωθεί με το προοίμιο της Συνθήκης του Μάαστριχτ (21) και το άρθρο ΣΤ των κοινών διατάξεων. Επομένως, αν ληφθεί υπόψη η διαπιστωθείσα εξέλιξη των εννόμων τάξεων των κρατών μελών, ουσιώδες στοιχείο της αρχής αυτής αποτελεί πλέον το δικαίωμα προσβάσεως στα επίσημα έγγραφα».

Στην απόφασή του το ΔΕΚ, υποστήριξε ότι στα περισσότερα κράτη μέλη η εσωτερική ρύθμιση καθιερώνει πλέον κατά τρόπο γενικό, ως συνταγματική ή νομοθετική αρχή, το δικαίωμα προσβάσεως του κοινού στα έγγραφα που κατέχουν

¹³⁶ Agence Europe (1995b) «Court of Justice: Netherlands challenges Council Decision on access to documents for legal reasons», 4 July.

¹³⁷ Συλλογή 1996 σελ. I-2169.

οι δημόσιες αρχές. Το ΔΕΚ θεώρησε ότι η εξέλιξη αυτή «αφήνει να φανεί μια προοδευτική επιβεβαίωση του δικαιώματος προσβάσεως των ιδιωτών στα έγγραφα που κατέχουν οι δημόσιες αρχές, καθώς και ότι κατά συνέπεια αυτής της εξέλιξης, το Συμβούλιο έκρινε αναγκαίο να τροποποιήσει τους κανόνες της εσωτερικής του οργανώσεως, οι οποίοι μέχρι τότε βασιζόνταν στην αρχή του απορρήτου. Παράλληλα, πρόσθεσε ότι «επί όσο χρόνο ο κοινοτικός νομοθέτης δεν έχει θεσπίσει γενική ρύθμιση ως προς το δικαίωμα προσβάσεως του κοινού στα έγγραφα που κατέχουν τα κοινοτικά θεσμικά όργανα, αυτά οφείλουν να θεσπίζουν τα μέτρα που έχουν ως αντικείμενο την αντιμετώπιση τέτοιων αιτήσεων δυνάμει της εξουσίας τους περί εσωτερικής οργανώσεως, η οποία τους παρέχει τη δυνατότητα να θεσπίζουν τα κατάλληλα μέτρα προς διασφάλιση της χρηστής διοικήσεως κατά την εσωτερική τους λειτουργία». Τελικά, το ΔΕΚ έκρινε ότι στην παρούσα φάση που βρίσκεται το κοινοτικό δίκαιο «το Συμβούλιο έχει τη δυνατότητα να θεσπίζει μέτρα έχοντα προορισμό να αντιμετωπίζουν τις αιτήσεις προσβάσεως στα έγγραφα που κατέχει», και κατά συνέπεια απέρριψε την προσφυγή.

Αξίζει, πάντως να σημειωθεί ότι στην περίπτωση που το Δικαστήριο αρνείται την ύπαρξη ενός γενικού κανόνα στο κοινοτικό δίκαιο για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα, όπως υποστήριξε στην παραπάνω υπόθεση, η νομική βάση θα έπρεπε να εξευρεθεί σε άλλο σημείο, όπως για παράδειγμα στους εσωτερικούς κανονισμούς λειτουργίας των θεσμικών οργάνων. Όπως, άλλωστε σημείωσε και το ίδιο το ΔΕΚ στην απόφασή του «τίποτε δεν κωλύει μια ρύθμιση σχετικά με την εσωτερική οργάνωση των εργασιών ενός θεσμικού οργάνου να παραγάγει τέτοια αποτελέσματα» (σκ. 38)¹³⁸.

Ο Γενικός Εισαγγελέας Tesauro, στις προτάσεις, έκανε σαφές ότι «κάθε φορά που θεσπίζονται κανόνες συμπεριφοράς, τα όργανα δεν μπορούν στη συνέχεια να παρεκκλίνουν από αυτούς χωρίς να διευκρινίζουν τους σχετικούς λόγους και ότι,

¹³⁸ Ως προς το θέμα αυτό θα μπορούσαμε να παραπέμψουμε στις αποφάσεις της 7^{ης} Μαΐου 1991, C-69/89, Nakajima κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1991, σελ. I-2069, σκέψεις 49 και 50, και της 15^{ης} Ιουνίου 1994, C-137/92 P, Επιτροπή κατά BASF κ.λπ., Συλλογή 1994, σελ. I - 2555, σκέψεις 75 και 76).

αν πράξουν αυτό, παραβιάζεται η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως»¹³⁹. Κατά συνέπεια, παρέχεται η δυνατότητα στους ενδιαφερομένους «να αξιώσουν από το Συμβούλιο την τήρηση των κανόνων που επέβαλε στον εαυτό του για την εξέταση των αιτήσεων προσβάσεως στα έγγραφα· εντούτοις, η δυνατότητα επικλήσεως των ως άνω κανόνων καθόλου δεν σημαίνει ότι οι κανόνες αυτοί είναι εκείνοι επί των οποίων στηρίζεται το δικαίωμα πληροφόρησης των πολιτών», μια που το εν λόγω δικαίωμα προϋπήρχε της εκδόσεως του νέου εσωτερικού κανονισμού του Συμβουλίου, όπως επίσης και της Αποφάσεως 93/731. Και ο Εισαγγελέας καταλήγει υπογραμμίζοντας ότι «οι βαλλόμενες πράξεις περιορίζονται να οργανώσουν τη λειτουργία του οργάνου λαμβάνοντας υπόψη το δικαίωμα αυτό· εξάλλου, ούτε θα μπορούσε να είναι διαφορετικό το περιεχόμενο των πράξεων αυτών, καθότι ακριβώς η προεπιλεγείσα για την έκδοσή τους νομική βάση αποδεικνύει ότι αυτός ήταν ο επιδιωκόμενος στόχος και όχι κανένας άλλος» (σκ. 20). Εύκολα, επομένως, διαπιστώνουμε ότι το Δικαστήριο ακολούθησε την παραπάνω αιτιολόγηση και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η επίδικη Απόφαση θα πρέπει να θεωρηθεί ως μέτρο που ως προορισμό του έχει να αντιμετωπίσει τις αιτήσεις πρόσβασης στα έγγραφα του Συμβουλίου, και κατ' επέκταση να συμβάλει στην ορθή διοίκηση.

5.2 Οι Εξαιρέσεις του 4§1 και τα θέματα Νομικής Υπηρεσίας

Το ζήτημα των **γνωματεύσεων της Νομικής Υπηρεσίας** αποτέλεσε επίσης ενδιαφέρον θέμα που απασχόλησε το Π.Ε.Κ., στην Υπόθεση T-610/97, **Hanne Norup Carlsen κατά Συμβουλίου**¹⁴⁰, στα πλαίσια της διαδικασίας λήψεως ασφαλιστικών μέτρων με την οποία ζητείται από το Συμβούλιο να κοινοποιήσει στο Højesteret (Ανώτατο Δικαστήριο της Δανίας) και στους διαδίκους σε υπόθεση ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, έγγραφα στα οποία περιέχονται γνώμες της

¹³⁹ Για την εν λόγω αρχή ο ενδιαφερόμενος μπορεί να ανατρέξει στις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 30^{ης} Ιανουαρίου 1974 στην Υπόθεση 148/73, Louwage κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1974, σελ. 63, σκέψη 12), και της 10^{ης} Δεκεμβρίου 1987 στις συνεκδικασθείσες Υποθέσεις 181/86 έως 184/86, Del Plato κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1987, σελ. 4991, σκέψη 10)· το Πρωτοδικείο επανέλαβε την αρχή αυτή με την απόφαση της 24^{ης} Ιανουαρίου 1991 στην Υπόθεση T-63/89, Latham κατά Επιτροπής (Συλλογή 1991, σελ. II-19, σκέψη 25).

¹⁴⁰ Συλλογή 1998, σελ. II-485.

Νομικής Υπηρεσίας του Συμβουλίου και της Νομικής Υπηρεσίας της Επιτροπής χρονολογούμενες από το 1997.

Σε διάταξη του Προέδρου του Πρωτοδικείου της 4^{ης} Μαρτίου 1998 (παράγραφοι 45 και 46), επισημαίνεται πως, δεδομένου ότι η κοινολόγηση γνωμοδοτήσεων των νομικών υπηρεσιών των θεσμικών οργάνων, οι οποίες δίνουν γνώμη για νομικά ζητήματα, «θα είχε ως αποτέλεσμα να καταστήσει δημόσια γνωστές τη συζήτηση και τις ανταλλαγές απόψεων εντός του οργάνου σχετικά με τη νομιμότητα και το περιεχόμενο της νομικής πράξεως που επρόκειτο να εκδοθεί και, επομένως, όπως επεσήμανε το Συμβούλιο, θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα να χάσει το όργανο κάθε ενδιαφέρον να ζητεί έγγραφες γνωμοδοτήσεις από τις νομικές υπηρεσίες. Με άλλα λόγια, πιθανολογείται, τουλάχιστον μετά από μια πρώτη εξέταση, ότι η κοινολόγηση των εγγράφων αυτών θα μπορούσε να δημιουργήσει αβεβαιότητα ως προς τη νομιμότητα των κοινοτικών πράξεων και να έχει επιπτώσεις στη λειτουργία των κοινοτικών οργάνων. Επομένως, θα απέβαινε εις βάρος της σταθερότητας της κοινοτικής έννομης τάξης και της εύρυθμης λειτουργίας των οργάνων, που αποτελούν δημόσια συμφέροντα των οποίων η προστασία πρέπει αναμφίβολα να διασφαλίζεται».

Εξάλλου, ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου παρατηρεί ότι «δεδομένου του ιδιαίτερου χαρακτήρα των γνωμών που εκδίδουν οι νομικές υπηρεσίες, δεν θεωρείται ότι, τα έγγραφα αυτά, με την πάροδο του χρόνου, χάνουν τον εμπιστευτικό χαρακτήρα τους. Πράγματι η κοινολόγησή τους θα μπορούσε πάντα να θίξει τα δημόσια συμφέροντα της σταθερότητας της κοινοτικής έννομης τάξης καθώς και την ορθή λειτουργία των κοινοτικών θεσμικών οργάνων στο βαθμό που κρίνεται ότι ο χρόνος δεν μεταβάλλει τους προαναφερόμενους λόγους οι οποίοι δικαιολογούν παρόμοια εξαίρεση από το δικαίωμα πρόσβασης» (παράγραφος 5 της διάταξης).

Η διάταξη αυτή επικυρώθηκε πρόσφατα με την απόφαση του Πρωτοδικείου της 8 Νοεμβρίου 2000 στην **Υπόθεση T-44/97, Ghignone κ.ά κατά Συμβουλίου**, σκ. 47¹⁴¹.

Αξίζει, πάντως κλείνοντας να σημειωθεί ότι το εν λόγω θέμα είχε απασχολήσει και κατά το παρελθόν το Δ.Ε.Κ.. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της

Υπόθεσης C-350/92¹⁴², στην οποία μια γνωμοδότηση της Νομικής Υπηρεσίας είχε χρησιμοποιηθεί χωρίς την άδειά της κατά του Συμβουλίου στο πλαίσιο διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου, ο Γενικός Εισαγγελέας Jacobs στις 9 Μαρτίου 1995 υπογράμμισε μεταξύ άλλων ότι: «Είναι προφανές ότι σε οιαδήποτε περίπτωση, εάν δεν δοθεί ρητή συγκατάθεση του Συμβουλίου, δεν είναι δυνατή η επίκληση γνωμοδότησης της Νομικής Υπηρεσίας ενώπιον του Δικαστηρίου. Η ενέργεια αυτή παραβιάζει οπωσδήποτε το δημόσιο συμφέρον το οποίο συνίσταται στην ανεξαρτησία της γνωμοδότησης της Νομικής Υπηρεσίας».

Για τους λόγους αυτούς, τα έγγραφα που περιέχουν γνωματεύσεις της Νομικής Υπηρεσίας του Συμβουλίου δεν πρέπει να καθίστανται προσιτά στο κοινό, επειδή, εν ή περιπτώσει το Συμβούλιο δεν ακολουθήσει τη γνώμη της Νομικής του Υπηρεσίας, η τυχόν υπεράσπισή του σε επίδικη διαφορά θα αποβεί δυσχερής, αφού την υπεράσπιση αναλαμβάνει ακριβώς η Νομική Υπηρεσία. Η σχέση της Νομικής Υπηρεσίας του Συμβουλίου είναι παραπλήσια προς τη σχέση του δικηγόρου ή του νομικού συμβούλου με τον πελάτη του, σχέση η οποία καλύπτεται από το επαγγελματικό απόρρητο. Για να κατοχυρωθεί η ανεξαρτησία της Νομικής Υπηρεσίας στα πλαίσια του λειτουργήματος του Νομικού Συμβούλου του Συμβουλίου, δεν πρέπει να είναι προσιτά στο κοινό όσα έγγραφα περιέχουν νομικές γνωματεύσεις.

5.3 Το Απόρρητο των Συνεδριάσεων του Συμβουλίου

Καθόσον αφορά στην **Υπόθεση T-194/94 John Carvel και Guardian Newspaper κατά Συμβουλίου**¹⁴³, το Πρωτοδικείο εξέδωσε απόφαση στις 27 Οκτωβρίου 1995, ακυρώνοντας τη σιωπηρή απόφαση του Συμβουλίου, δια της οποίας απορρίπτεται το αίτημα πρόσβασης σε προπαρασκευαστικές εργασίες και πάσης φύσεως πρακτικά που αναφέρονται στους συνέδρους και στις ψηφοφορίες του Συμβουλίου Δικαιοσύνης της 29^{ης} και 30^{ης} Νοεμβρίου 1993¹⁴⁴. Ακυρώνεται,

¹⁴¹ Συλλογή - Υπαλληλικές Υποθέσεις 2000, ΙΑ-223, ΙΙ-1023.

¹⁴² Συλλογή 1995, Ι-1988, σκ. 35.

¹⁴³ Συλλογή 1995, σελ. ΙΙ-2765.

¹⁴⁴ Agence Europe (1995a) «Court of First Instance, hearing of parties on "Guardian" requirements for access to documents refused by Council», 4 July.

επίσης, η απόφαση που περιέχεται στην επιστολή του Συμβουλίου της 17^{ης} Μαΐου 1994 και αρνείται την πρόσβαση στα πρακτικά του Συμβουλίου Γεωργίας της 24^{ης} και 25^{ης} Ιανουαρίου 1994.

Στην απόφαση αυτή δόθηκε μεγάλη δημοσιότητα από τα μέσα ενημερώσεως, τα οποία όμως δεν μετέφεραν σωστά το συλλογισμό του Δικαστηρίου. Συγκεκριμένα, το Πρωτοδικείο ακύρωσε τις αποφάσεις του Συμβουλίου για το λόγο και μόνο ότι το Συμβούλιο, όταν άσκησε την εξουσία εκτιμήσεως που του παρέχει το άρθρο 4 παράγραφος 2 της αποφάσεως, όφειλε πράγματι να σταθμίσει αφενός το συμφέρον του πολίτη να έχει πρόσβαση σ' αυτά τα έγγραφα και αφετέρου το τυχόν συμφέρον του ιδίου του Συμβουλίου να διαφυλάξει το απόρρητο των συνεδριάσεών του. Έκρινε λοιπόν το Πρωτοδικείο ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση οι αποφάσεις έπρεπε να ακυρωθούν, επειδή το Συμβούλιο δεν προέβη σε αυτή τη στάθμιση συμφερόντων, έννοια κεφαλαιώδους σημασίας, αφού αποτελεί συγκερασμό του συμφέροντος του πολίτη και του τυχόν συμφέροντος του Συμβουλίου¹⁴⁵. Η έννοια αυτή είναι επίσης στενά συνδεδεμένη με την κατά το μάλλον ή ήττον διεξοδική εξέταση των αιτήσεων πρόσβασης στα έγγραφα. Μ' άλλα λόγια η στάθμιση συμφερόντων απαιτεί επιμελή εξέταση κάθε περίπτωσης χωριστά για όλες τις υποβαλλόμενες αιτήσεις¹⁴⁶.

Στις αρχές του έτους 1996, η Υπόθεση *Carvel and Guardian* είχε συνέχεια ενώπιον του Πρωτοδικείου ως **Υπόθεση T-19/96 John Carvel and Guardian Newspapers κατά Συμβουλίου**¹⁴⁷. Μετά την απόφαση του Δικαστηρίου της 19^{ης} Οκτωβρίου 1995 στην υπόθεση T-194/94, με την οποία είχε ακυρωθεί η απόφαση του Συμβουλίου να απορρίψει την επιβεβαιωτική αίτηση των προσφευγόντων, το Συμβούλιο επανεξέτασε την αίτηση αυτή και, με επιστολή του από 27 Νοεμβρίου 1995, διαβίβασε διάφορα έγγραφα στους προσφεύγοντες. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την υποβολή νέας προσφυγής των αιτούντων στην κύρια υπόθεση, οι οποίοι έκριναν ότι το Συμβούλιο παρέλειψε να τους διαβιβάσει ορισμένα έγγραφα που περιελάμβανε η αίτησή τους. Αφού το Συμβούλιο διαβίβασε και τα

¹⁴⁵ Campbell Kenneth (1997) «Access to European Community official information», *International and Comparative Law Quarterly*, Vol. 46.

¹⁴⁶ Chiti Edoardo (1996) «Scrutiny. The right of access to community information under the Code of Practice: the implications for Administrative Development», *European Public Law*, Vol. 2 Issue: 3.

¹⁴⁷ Συλλογή 1996, σελ. II-1519.

συμπληρωματικά έγγραφα, οι προσφεύγοντες ζήτησαν από το Πρωτοδικείο να διαγραφεί η υπόθεση από το Πρωτόκολλο και να καταδικασθεί το Συμβούλιο στην καταβολή των δικαστικών εξόδων.

Το Πρωτοδικείο, με τη διάταξή του της 22^{ας} Οκτωβρίου 1996 στην υπόθεση T-19/96, αποφάσισε να διαγραφεί η Υπόθεση και καταδίκασε τους προσφεύγοντες στην καταβολή των δικαστικών εξόδων, κυρίως με το σκεπτικό ότι το Συμβούλιο δεν είχε ερμηνεύσει κατά μη εύλογο τρόπο το αντικείμενο της αίτησης των προσφευγόντων. Επομένως, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι στην προκειμένη περίπτωση η στάση του Συμβουλίου δεν ανάγκασε τους προσφεύγοντες σε άσκοπη άσκηση της προσφυγής¹⁴⁸.

5.4 Η περίπτωση των εγγράφων της ΚΕΠΠΑ

Μια από τις πιο αξιοπρόσεκτες αποφάσεις που εξετάστηκε από το Π.Ε.Κ. είναι αυτή της 19^{ης} Ιουλίου 1999 στην **Υπόθεση T-14/98 Hautala κατά Συμβουλίου**¹⁴⁹.

Η Hautala, μέλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, προσέφυγε στα δικαστικά όργανα της Κοινότητας, με στόχο την ακύρωση απόφασης του Συμβουλίου της 4^{ης} Νοεμβρίου 1997 με την οποία το Συμβούλιο αρνήθηκε την πρόσβαση σε έγγραφο το οποίο συντάχθηκε στα πλαίσια της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας, και συγκεκριμένα μια έκθεση της Ομάδας «Εξαγωγές συμβατικών όπλων» που απευθύνεται στην Πολιτική Επιτροπή. Το Συμβούλιο αποφάσισε ότι η κοινοποίηση της εν λόγω εκθέσεως θα μπορούσε να βλάψει τις σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τρίτες χώρες και συνεπώς αρνήθηκε την πρόσβαση στο έγγραφο αυτό.

Το ενδιαφέρον στην υπόθεσή αυτή είναι ότι το Πρωτοδικείο προβαίνει σε μια νέα τύπου ερμηνεία της 93/731/EK, καθώς και της έκτασης του δικαστικού ελέγχου στον τομέα αυτό. Το Πρωτοδικείο αρχικά υπενθύμισε ότι η εξουσία εκτιμήσεως του Συμβουλίου εμπίπτει στις πολιτικές αρμοδιότητες που του απονέμουν οι διατάξεις

¹⁴⁸ Armstrong Kenneth A. (1996) «Lessons from Carvel and the Guardian», The Modern Law Review.

¹⁴⁹ Συλλογή 1999, σελ. II-2489.

του Τίτλου V της ΣυνθΕΕ. Όντως, βάσει των αρμοδιοτήτων αυτών το Συμβούλιο πρέπει να καθορίσει τις ενδεχόμενες συνέπειες της κοινοποιήσεως της επίδικης εκθέσεως επί των διεθνών σχέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Πρωτοδικείο έκρινε έπειτα ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, ο έλεγχος που ασκεί «πρέπει να περιοριστεί στην επαλήθευση της τηρήσεως των κανόνων σχετικά με τη διαδικασία και την αιτιολογία της προσβαλλόμενης αποφάσεως, της υλικής ακρίβειας των πραγματικών περιστατικών, της απουσίας προφανούς πλάνης κατά την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και της καταχρήσεως εξουσίας» (παρ. 72). Κατόπιν κατέληξε ότι, εν προκειμένω, τίποτε δεν δικαιολογεί να τεθεί υπό αμφισβήτηση η εκτίμηση του Συμβουλίου.

Συνεχίζοντας, σημειώθηκε ότι το άρθρο 4§1 της εν λόγω Απόφασης για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Συμβουλίου πρέπει να ερμηνευθεί «υπό το φως της αρχής του δικαιώματος στην πληροφόρηση και της αρχής της αναλογικότητας, από τις οποίες προκύπτει ότι το Συμβούλιο έχει την υποχρέωση να εξετάζει αν πρέπει να επιτρέψει τη μερική πρόσβαση στα στοιχεία που δεν καλύπτονται από τις εξαιρέσεις» (παρ. 87). Δεδομένου ότι το Συμβούλιο προφανώς δεν είχε πραγματοποιήσει μια τέτοια εξέταση - υποστήριξε ότι δεν όφειλε να το πράξει - το Πρωτοδικείο κατέληξε ότι «η προσβαλλόμενη απόφαση πάσχει νομικής πλάνης και πρέπει συνεπώς να ακυρωθεί».

Το Συμβούλιο άσκησε ανακοπή κατά της απόφασης αυτής, διότι έκρινε ότι το Πρωτοδικείο βρίσκεται σε νομική πλάνη όταν δίδει στο άρθρο 4§1 της 93/731/ΕΚ την ερμηνεία ότι υποχρεώνει νομικώς το Συμβούλιο να εξετάζει εάν πρέπει να δεχθεί τη μερική πρόσβαση στα έγγραφά του, υποστηρίζοντας ότι η εν λόγω απόφαση δίδει δικαίωμα πληροφόρησης και ότι το ζήτημα της μερικής πρόσβασης είναι θέμα εφαρμογής της αρχής της αναλογικότητας (παρ. 86). Η ανακοπή αυτή επί του παρόντος εκκρεμεί ενώπιον του Δικαστηρίου (Υπόθεση C-353/ 99 P)¹⁵⁰.

5.5 Περί διευκρίνησης της άρνησης πρόσβασης

Αναπόφευκτα, βεβαίως, οι κανόνες που διέπουν την πρόσβαση στα αρχεία έχουν χρησιμοποιηθεί με μεγάλη προσοχή για να «δοκιμάσουν» ολόκληρο το

σύστημα, και μέσα σε αυτά τα πλαίσια εγέρθηκαν και κάποιες ενδιαφέρουσες προσφυγές. Αυτό, άλλωστε, φάνηκε στην Υπόθεση **T-174/95 Svenska Journalistförbundet κατά Συμβουλίου**¹⁵¹ όπου ένας δημοσιογράφος είχε ζητήσει από το Συμβούλιο 20 έγγραφα σχετικά με την Europol, καθ' όσον χρόνο συνεχίζονταν οι διαπραγματεύσεις για τη Σύμβαση. Μετά διεξοδική εξέταση της αιτήσεώς του το Συμβούλιο, αποφαινόμενο σύμφωνα με τους κανόνες της Απόφασης 93/731/EΚ του παρέσχε 4 από τα έγγραφα αυτά. Ο αιτών όμως είχε ήδη λάβει 18 από τα 20 έγγραφα μέσω των διοικητικών υπηρεσιών της Σουηδίας.

Η εν λόγω απόφαση αρχικώς αποσαφήνισε δύο ζητήματα σχετικά με το παραδεκτό της προσφυγής στον τομέα της πρόσβασης σε έγγραφα. Αφ' ενός, το Πρωτοδικείο απέρριψε το επιχείρημα του Συμβουλίου κατά το οποίο η προσφεύγουσα δεν είχε συμφέρον να προσβάλει την άρνηση της πρόσβασης σε έγγραφα, τα οποία είχε ήδη λάβει από τις σουηδικές αρχές. Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι «πρόσωπο στο οποίο δεν έχει επιτραπεί η πρόσβαση σε έγγραφο ή σε ένα τμήμα του εγγράφου έχει ήδη, εκ του γεγονότος αυτού και μόνον, συμφέρον για την ακύρωση της αρνητικής αυτής αποφάσεως» (παρ. 67). Μάλιστα, «το γεγονός ότι τα ζητηθέντα έγγραφα δημοσιοποιήθηκαν δεν ασκεί συναφώς επιρροή» (παρ. 69). Αφετέρου, το Πρωτοδικείο επιβεβαίωσε ότι η Απόφαση 93/731/EΚ εφαρμόζεται σε όλα τα έγγραφα του Συμβουλίου, ανεξάρτητα από το θέμα τους, άρα και στα έγγραφα που εμπίπτουν στον Τίτλο VI της ΣυνθΕΕ. Το γεγονός ότι το Πρωτοδικείο, δυνάμει του άρθρου 46 ΣυνθΕΕ, δεν είναι αρμόδιο να κρίνει τη νομιμότητα των πράξεων που εμπίπτουν στον Τίτλο VI της Συνθήκης αυτής, δεν αντίκειται στην αρμοδιότητά του να αποφαινεται σε θέματα προσβάσεως του κοινού στις εν λόγω πράξεις (παρ. 85).

Επί της ουσίας, πάντως, το Πρωτοδικείο ακύρωσε την προσβαλλόμενη απόφαση του Συμβουλίου, διότι δεν πληροί την υποχρέωση αιτιολογήσεως του άρθρου 190 ΣυνθΕΚ. Το Συμβούλιο είχε επικαλεσθεί τόσο την επιτακτική εξαίρεση, η οποία αντλείται από την προστασία του δημοσίου συμφέροντος (δημόσια ασφάλεια), όσο και την προαιρετική εξαίρεση, η οποία αντλείται από την προστασία του απορρήτου των διασκέψεών του. Ωστόσο, δεν διευκρίνισε αν

¹⁵⁰ βλ. άρθρο «Στοπ στο απόρρητο», στήλη ΕΥΡΩαποφάσεις, Κυριακάτικη 7/10/2001, σελ. 44.

¹⁵¹ Συλλογή 1998, σελ. II-2289.

επικαλείται σωρευτικά τις δύο εξαιρέσεις όσον αφορά όλα τα έγγραφα στα οποία αρνήθηκε την πρόσβαση ή αναθεωρεί ότι ορισμένα έγγραφα καλύπτονται από την πρώτη εξαίρεση και άλλα από τη δεύτερη (παρ. 119). Τέλος, όσον αφορά στην εξαίρεση που αντλείται από την προστασία του απορρήτου των διασκέψεων, το Συμβούλιο δεν επισήμανε συγκεκριμένα στην επίδικη απόφαση ότι όλα τα έγγραφα που αφορούσε η αίτηση προσβάσεως καλύπτονταν από την εξαίρεση που αντλείται από την προστασία του δημοσίου συμφέροντος. Κατά συνέπεια, η προσφεύγουσα δεν μπορεί να αποκλείσει ότι δεν της επιτράπηκε η πρόσβαση σε ένα μέρος των επιδίκων εγγράφων επειδή καλύπτονταν μόνο από την εξαίρεση που αντλείται από την προστασία του απορρήτου των διασκέψεων (παρ. 124).

Οπότε, το Πρωτοδικείο κατέληξε ότι «το περιεχόμενο της επίδικης αποφάσεως δεν επιτρέπει εντούτοις στην προσφεύγουσα, και κατά συνέπεια στο Πρωτοδικείο, να εξακριβώσει αν το Συμβούλιο τήρησε την υποχρέωσή του να σταθμίσει όντως τα εν λόγω συμφέροντα, που προκύπτουν από το άρθρο 4, παράγραφος 2, της αποφάσεως 93/731. Πράγματι, η επίδικη απόφαση αναφέρεται μόνο στο γεγονός ότι τα ζητηθέντα έγγραφα αφορούν διασκέψεις του Συμβουλίου, συμπεριλαμβανομένων των θέσεων που έχουν λάβει τα μέλη του Συμβουλίου, χωρίς να αναφέρει αν προέβη σε συγκριτική εξέταση σταθμίζοντας, αφενός, τα συμφέροντα των πολιτών που ζητούν πληροφορίες και, αφετέρου, τα κριτήρια τηρήσεως του απορρήτου των διασκέψεων του Συμβουλίου»¹⁵².¹⁵³

5.6 Τα έγγραφα της Επιτροπής και η Απόφαση 94/90

Αντικείμενο διαφοράς, όμως, ενώπιον του Πρωτοδικείου αποτέλεσε και η Απόφαση 94/90 της Επιτροπής, που διέπει το καθεστώς της πρόσβασης των πολιτών στα έγγραφα του οργάνου.

¹⁵² Κάτι που το Π.Ε.Κ. είχε ήδη σημειώσει στην απόφαση Carvel και Guardian Newspapers κατά Συμβουλίου, σκ. 74.

¹⁵³ Πάντως, αξίζει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με την άποψη του Συμβουλίου, έτσι όπως αυτή διατυπώθηκε και στη Δεύτερή της Έκθεση περί της εφαρμογής της απόφασης 93/731/EK, σημειώνει μεταξύ άλλων ότι «Η απόφαση 93/731/EK αποβαίνει άχρηστη, εάν ο αιτών έχει τη δυνατότητα να λάβει γνώση του εγγράφου μέσω μιας εθνικής διοικήσεως παρά την αντίθετη απόφαση του Συμβουλίου», όπως αυτή φάνηκε από την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-58/94, όπου έδειξε ότι η 93/731/EK είναι νομικά ορθή και παράγει έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων σε ό,τι αφορά την πρόσβαση στα έγγραφα του Συμβουλίου.

Μια από τις πρώτες αποφάσεις που ασχολήθηκαν με την 94/90 υπήρξε η **Υπόθεση T-105/95 WWF κατά Επιτροπής**¹⁵⁴, όπου το Πρωτοδικείο σημείωσε μεταξύ άλλων πως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεσπίζοντας την Απόφαση 94/90 κατέστησε γνωστό στους πολίτες που επιδιώκουν πρόσβαση στα έγγραφα που κατέχει ότι οι αιτήσεις τους θα εξετάζονται βάσει των προβλεπόμενων διαδικασιών, προϋποθέσεων και εξαιρέσεων. Μολονότι, όμως, η Απόφαση αυτή συνεπάγεται πράγματι μια σειρά υποχρεώσεων που η Επιτροπή έχει εκουσίως αναλάβει ως μέτρα εσωτερικής οργάνωσης, το εν λόγω κείμενο «αποτελεί πράξη ικανή να απονέμει σε τρίτους δικαιώματα που η Επιτροπή υποχρεούται να σέβεται» (σκ. 55).

Το Πρωτοδικείο θα προχωρήσει ένα βήμα παραπάνω τον Φεβρουάριο του '98 στην **Υπόθεση T-124/96 Interporc Im- und Export GmbH κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**¹⁵⁵. Το Π.Ε.Κ. θα υπενθυμίσει ότι η 94/90 είναι πράξη απονέμουσα στους ιδιώτες δικαίωμα προσβάσεως στα έγγραφα που κατέχει η Επιτροπή (§46), αλλά και ότι - όπως προκύπτει από την οικονομία της - προορίζεται να έχει εφαρμογή γενικά στα αιτήματα προσβάσεως σε έγγραφα. Δυνάμει της αποφάσεως αυτής, κάθε πρόσωπο μπορεί να ζητήσει να έχει πρόσβαση σε οποιοδήποτε μη δημοσιευθέν έγγραφο της Επιτροπής, χωρίς να απαιτείται να αιτιολογεί το αίτημά του¹⁵⁶.

Παράλληλα, το Πρωτοδικείο σημείωσε ότι σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα συμπεριφοράς, προβλέπονται εξαιρέσεις από το δικαίωμα προσβάσεως στα έγγραφα. Οι εξαιρέσεις, όμως, αυτές πρέπει να ερμηνεύονται στενά, ώστε να μη διακυβεύεται η εφαρμογή της γενικής αρχής που συνίσταται στο να παρέχεται στο κοινό «η ευρύτερη δυνατή πρόσβαση στα έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή της Επιτροπής»¹⁵⁷.

Αντίθετα, όμως, από τα παραπάνω, η αβεβαιότητα του Π.Ε.Κ. διαφάνηκε ιδιαίτερα στην **Υπόθεση T-83/96 Gerard van der Wal κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**¹⁵⁸, η οποία εκδόθηκε ένα μήνα αργότερα από την

¹⁵⁴ Συλλογή 1997, σελ. II-313.

¹⁵⁵ Συλλογή 1998, σελ. II-231.

¹⁵⁶ βλ. επ' αυτού την ανακοίνωση του 1993 (ΕΕ C 156/6) και την ανακοίνωση του 1994 (ΕΕ C 67/5).

¹⁵⁷ βλ. και στην προαναφερθείσα απόφαση WWF UK κατά Επιτροπής σκ. 56.

¹⁵⁸ Συλλογή 1998, σελ. II-545.

Interporc. Η όλη υπόθεση ασχολείται με την εξαίρεση που παρουσιάζεται από την 94/90 στη γενική αρχή της προσβάσεως στα έγγραφα, όπου προβλέπεται ότι τα θεσμικά όργανα αρνούνται την πρόσβαση σε έγγραφο, του οποίου η επίδειξη είναι δυνατό να αποβεί εις βάρος, μεταξύ άλλων, «**της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος** [(...) δικαστικές διαδικασίες (...)]». Η εξαίρεση αυτή αποσκοπεί, κατά το Π.Ε.Κ., στην εξασφάλιση του σεβασμού γενικά του θεμελιώδους δικαιώματος κάθε ατόμου να τυγχάνει ευθυδικίας από ανεξάρτητο δικαστήριο, πράγμα το οποίο σημαίνει, ιδίως, ότι τα δικαστήρια, τόσο τα εθνικά όσο και τα κοινοτικά, πρέπει να είναι ελεύθερα να εφαρμόζουν τους δικούς τους κανόνες διαδικασίας όσον αφορά τις εξουσίες του δικαστή, την εξέλιξη της διαδικασίας εν γένει και το απόρρητο των διαδικαστικών εγγράφων, ειδικότερα. Επομένως, το περιεχόμενο της εξαιρέσεως αυτής δεν μπορεί να περιορίζεται μόνο στην προστασία των συμφερόντων των διαδίκων στο πλαίσιο συγκεκριμένης δικαστικής διαδικασίας, αλλά καλύπτει επίσης την προαναφερθείσα διαδικαστική αυτονομία των εθνικών και των κοινοτικών δικαστηρίων, ώστε να παράσχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να επικαλείται την εξαίρεση ακόμη και όταν η ίδια δεν είναι διάδικος σε δικαστική διαδικασία η οποία δικαιολογεί εν προκειμένω την προστασία του δημοσίου συμφέροντος.

Παρ' όλα' αυτά, όμως, με έμφαση σημειώνεται ότι η εφαρμογή της συγκεκριμένης εξαιρέσεως δεν μπορεί να δικαιολογείται παρά μόνο όσον αφορά στην κατηγορία των εγγράφων τα οποία η Επιτροπή καταρτίζει αποκλειστικά για μια συγκεκριμένη δικαστική διαδικασία, αποκλεισμένου κάθε άλλου εγγράφου που υφίσταται ανεξαρτήτως μιας τέτοιας διαδικασίας, καθόσον η απόφαση περί επιδείξεως ή όχι εγγράφων της πρώτης κατηγορίας εναπόκειται μόνο στο οικείο εθνικό δικαστήριο, σύμφωνα με την εγγενή δικαιολογία της υπάρξεως της σχετικής εξαιρέσεως. Κατά συνέπεια, λοιπόν, όσον αφορά έγγραφα τα οποία η Επιτροπή απηύθυνε σε εθνικό δικαστήριο απαντώντας σε αίτημα παροχής πληροφοριών που του υπέβαλε το δικαστήριο αυτό στο πλαίσιο της συνεργασίας που βασίζεται στην ανακοίνωση 93/C 39/05 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης, η προστασία του δημοσίου συμφέροντος επιτάσσει να αρνείται η Επιτροπή την κοινολόγηση των στοιχείων αυτών και, επομένως, την επίδειξη των εγγράφων στα οποία περιλαμβάνονται τα στοιχεία αυτά, δεδομένου ότι εναπόκειται αποκλειστικά στο οικείο εθνικό δικαστήριο να αποφασίσει σχετικά με την

πρόσβαση σε τέτοια στοιχεία, βάσει του εθνικού δικονομικού του δικαίου, εφόσον εκκρεμεί ακόμη η δικαστική διαδικασία που έδωσε την αφορμή για να περιληφθούν τα στοιχεία αυτά σε έγγραφο της Επιτροπής

Από τα παραπάνω, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι στην *van der Wal* υπήρξε από την πλευρά του Πρωτοδικείου σύγχυση ως προς την επιλογή της νομικής βάσης για την πρόσβαση των πολιτών στα έγγραφα και / ή ως προς την ύπαρξη μιας γενικής αρχής στο κοινοτικό δίκαιο, κάτι που διαφάνηκε από το γεγονός ότι το Π.Ε.Κ. για πρώτη φορά σημειώνει ότι θα ήταν αντίθετη στις παραδόσεις για την πρόσβαση του κοινού, της δυνατότητας ελέγχου της διοικήσεως και των αρχών περί της διακρίσεως των εξουσιών στην περίπτωση που οι απαντήσεις τις οποίες η Επιτροπή δίδει σε εθνικά δικαστήρια στο πλαίσιο της ανακοινώσεως δεν μπορούν να κοινοποιηθούν κατόπιν απλής αιτήσεως απευθυνόμενης στην Επιτροπή. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο κατέληξε ότι ο προσφεύγων δεν προσδιόρισε με ποιον τρόπο προσβάλλονται οι αρχές αυτές και ως εκ τούτου «ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος».

Στην **Υπόθεση T-309/97 The Bavarian Lager Company Ltd κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**¹⁵⁹, περί πρόσβασης σε έγγραφο της Commission που χαρακτηρίζεται ως «αιτιολογημένη γνώμη», βάσει της διαδικασίας του άρθρου 169 της Συνθήκης, και η οποία όμως δεν είχε κοινοποιηθεί στην Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, το Π.Ε.Κ. υποστήριξε ότι «λαμβανομένης υπόψη της προπαρασκευαστικής φύσεως του επίμαχου εγγράφου και του γεγονότος ότι, κατά τον χρόνο που ζητήθηκε η πρόσβαση στο έγγραφο αυτό, η Επιτροπή είχε αναστείλει την απόφασή της να διατυπώσει την αιτιολογημένη γνώμη, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η διαδικασία του άρθρου 169 της Συνθήκης βρισκόταν ακόμα στη φάση της επιθεωρήσεως και της έρευνας». Επαναλαμβάνοντας, λοιπόν τα όσα σημείωσε στην απόφασή του στην Υπόθεση της WWF, σύμφωνα με τα οποία τα κράτη μέλη δικαιούνται να αναμένουν εχεμύθεια από την Επιτροπή όσον αφορά στις έρευνες που θα μπορούσαν ενδεχομένως να καταλήξουν σε διαδικασία λόγω παραβάσεως (σκ. 63), κατέληξε στο ότι «η κοινολόγηση των σχετικών με τη φάση της έρευνας εγγράφων, κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων μεταξύ της Επιτροπής και του εμπλεκόμενου

κράτους μέλους, θα μπορούσε να βλάψει την καλή διεξαγωγή της διαδικασίας λόγω παραβάσεως, στον βαθμό που ο σκοπός της διαδικασίας αυτής, που είναι να παράσχει στο κράτος μέλος τη δυνατότητα να συμμορφωθεί οικειοθελώς προς τις επιταγές της Συνθήκης ή, ενδεχομένως, να του δώσει την ευκαιρία να δικαιολογήσει τη θέση του¹⁶⁰, θα μπορούσε να διακυβευθεί. Η διαφύλαξη του σκοπού αυτού δικαιολογεί, στο πλαίσιο της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος, την άρνηση να επιτραπεί η πρόσβαση σε προπαρασκευαστικό έγγραφο που αφορά τη φάση της έρευνας στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 169 της Συνθήκης» (σκ. 46).

Δεν θα πρέπει να λησμονήσουμε να αναφερθούμε και σε μια υπόθεση που συνδέει την πρόσβαση των πολιτών στα έγγραφα με την «επιτροπολογία». Η προσφεύγουσα στην **Υπόθεση T-188/97 Rothmans International BV κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**¹⁶¹, ζήτησε από την Επιτροπή να της επιτρέψει την πρόσβαση σε ορισμένα έγγραφα, μεταξύ των οποίων τα πρακτικά της Επιτροπής Τελωνειακού Κώδικα, η οποία συνεπικουρεί την Commission στη διαχείριση του Κοινού Τελωνειακού Κώδικα. Η Επιτροπή κοινοποίησε ορισμένα έγγραφά της, αλλά αρνήθηκε να διαβιβάσει τα πρακτικά της Ε.Τ.Κ., με την αιτιολογία ότι η Επιτροπή δεν ήταν ο συντάκτης των σχετικών εγγράφων.

Σε μια άλλη Υπόθεση την **T-188/98 Aldo Kuijer κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης**¹⁶², ο προσφεύγων, ο οποίος είναι πανεπιστημιακός στον τομέα του δικαιώματος ασύλου και μεταναστεύσεως, ζήτησε με επιστολή του από τον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου να του επιτραπεί η πρόσβαση σε ορισμένα έγγραφα που συνδέονται με τη δραστηριότητα του Κέντρου Ενημερώσεως, Μελετών και Ανταλλαγών σε θέματα ασύλου (ΚΕΜΑ). Η αίτηση αφορούσε κοινές εκθέσεις, αναλύσεις ή εκτιμήσεις οι οποίες καταρτίστηκαν από το ΚΕΜΑ, εκθέσεις κοινών αποστολών κ.λπ.

Ο Γ.Γ., από τη μεριά του, θα ενημερώσει τον Kuijer ότι κατόπιν ενδελεχούς εξετάσεως, το Συμβούλιο αποφάσισε να μην του κοινοποιήσει τα ζητούμενα

¹⁵⁹ Συλλογή 1999, σελ. II-3217.

¹⁶⁰ βλ. επίσης την απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Σεπτεμβρίου 1998, C-191/95, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1998, σελ. I-5449, σκ. 44.

¹⁶¹ Συλλογή 1999, σελ. II-2463.

¹⁶² Συλλογή 2000 σελ. II-1959.

έγγραφα, επειδή στα εν λόγω κείμενα περιλαμβάνονται πολύ κρίσιμες πληροφορίες ως προς την πολιτική, οικονομική και κοινωνική κατάσταση [των τρίτων χωρών], οι οποίες παρασχέθηκαν από τους προϊσταμένους αποστολής των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις χώρες αυτές. Το Συμβούλιο, κατά συνέπεια θεωρεί ότι η κοινοποίηση των πληροφοριών αυτών μπορεί να βλάψει τις σχέσεις μεταξύ Ευρωπαϊκής Ενώσεως και των τρίτων χωρών, καθώς και των διμερών σχέσεων μεταξύ του κράτους μέλους οι υπηρεσίες του οποίου πραγματοποίησαν την αποστολή και των χωρών αυτών. Συνεπώς, το Συμβούλιο αποφάσισε να αρνηθεί την πρόσβαση στα έγγραφα αυτά κατ' εφαρμογή του άρθρου 4, παράγραφος 1, της Αποφάσεως 93/731 (διεθνείς σχέσεις) (σκ. 12 και 13).

Το Πρωτοδικείο θα επαναλάβει, όπως έχει ήδη κρίνει κατά το παρελθόν¹⁶³, ότι η ερμηνεία του άρθρου 4§1 της Απόφασης 93/731 πρέπει να γίνει ενόψει της αρχής του δικαιώματος στην πληροφόρηση και της αρχής της αναλογικότητας. Επομένως, το Συμβούλιο έχει την υποχρέωση να εξετάζει αν πρέπει να επιτρέψει τη μερική πρόσβαση στα στοιχεία που δεν καλύπτονται από τις εξαιρέσεις. Επιπλέον σημείωσε πως η αρχή της αναλογικότητας επιτρέπει στο Συμβούλιο, σε ειδικές περιπτώσεις που ο όγκος του εγγράφου ή των υπό εξέταση χωρίων συνεπάγεται δυσανάλογη διοικητική προσπάθεια, να σταθμίσει, αφενός, το συμφέρον της προσβάσεως του κοινού στα χωρία αυτά και, αφετέρου, τον φόρτο της απαιτούμενης εργασίας. Το Συμβούλιο θα μπορούσε έτσι, στις ειδικές αυτές περιπτώσεις, να διασφαλίζει το συμφέρον της χρηστής διοικήσεως (σκ. 55)¹⁶⁴. Κατά συνέπεια, το Π.Ε.Κ. θεώρησε ότι το Συμβούλιο έχει την υποχρέωση να προβαίνει σε συγκεκριμένη εκτίμηση του κινδύνου που μπορεί να έχει για το δημόσιο συμφέρον η δημοσιοποίηση των εγγράφων στα οποία έχει ζητηθεί η πρόσβαση. Υπό τις συνθήκες αυτές, η διαγραφή των κρίσιμων αποσπασμάτων των εγγράφων δεν πρέπει οπωσδήποτε να συνιστά αφόρητο φόρτο εργασίας για το κοινοτικό όργανο (σκ. 56).

Τέλος, το θέμα των εγγράφων που άπτονται με τα έγγραφα της Κ.Ε.Π.Π.Α. και το δικαίωμα πρόσβασης σε αυτά, εξετάζεται και σε μια απόφαση του Π.Ε.Κ. της

¹⁶³ Απόφαση Τ-14/98, Hautala κατά Συμβουλίου, ό.π., σκ. 87.

¹⁶⁴ βλ. Hautala κατά Συμβουλίου, ό.π., σκ. 86.

12^{ης} Ιουλίου 2001, στην **Υπόθεση T-204/99 Olli Mattila κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**¹⁶⁵. Τον Μάρτιο του '99, ο προσφεύγων απευθύνθηκε στη Γενική Διεύθυνση «Εξωτερικές σχέσεις: Ευρώπη και νέα ανεξάρτητα κράτη, κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτικής ασφαλείας, εξωτερική υπηρεσία» της Επιτροπής και στο Συμβούλιο για να του επιτραπεί η πρόσβαση σε έντεκα συνολικά έγγραφα.

Με έγγραφό του τόσο το Συμβούλιο όσο και η Επιτροπή του γνωστοποίησαν την απόφασή τους να του επιτρέψουν την πρόσβαση σε ένα μόνο έγγραφο που βρισκόταν στην κατοχή του Συμβουλίου. Όσον αφορά στα υπόλοιπα έγγραφα στα οποία ζητήθηκε πρόσβαση, το Συμβούλιο αφ' ενός απέρριψε την αίτηση του προσφεύγοντος τονίζοντας τα ακόλουθα: «[Κ]άθε ένα από τα έγγραφα αυτά αφορά διαπραγματεύσεις με τρίτες χώρες. Η κοινολόγηση των κειμένων αυτών θα μπορούσε να πλήξει τη θέση της ΕΕ στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων αυτών ή, ενδεχομένως, κάθε μελλοντική διαπραγμάτευση μεταξύ της ΕΕ και των εν λόγω χωρών ή άλλων τρίτων χωρών». Σημείωσε επίσης ότι τα εν λόγω έγγραφα δεν μπορούσαν, με βάση το άρθρο 4§1 της Απόφασης 93/731, να τεθούν στη διάθεση του προσφεύγοντος. Αφ' ετέρου η Επιτροπή απέρριψε την αίτηση προσβάσεως σε έγγραφα του προσφεύγοντος. Συναφώς, επικαλέστηκε την προβλεπόμενη από τον κώδικα συμπεριφοράς εξαίρεση λόγω δημοσίου συμφέροντος και αναφέρθηκε στην ανάγκη προστασίας του απορρήτου των συζητήσεων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και των τρίτων χωρών.

Οι απαντήσεις που δόθηκαν στον προσφεύγοντα στις επαναληπτικές του αιτήσεις στα δύο κοινοτικά όργανα δεν θα μεταβάλλουν τίποτα. Πιο συγκεκριμένα, ο Γενικός Γραμματέας της Επιτροπής θα διευκρινίσει πως «κατόπιν μελέτης της αιτήσεώς σας σχετικά με τα υπόλοιπα έγγραφα, είμαι υποχρεωμένος να επιβεβαιώσω ότι δεν μπορώ να σας κοινοποιήσω τα έγγραφα αυτά, διότι καλύπτονται από την υποχρεωτική εξαίρεση που αντλείται από την προστασία του δημοσίου συμφέροντος και, ειδικότερα, των διεθνών σχέσεων. Η εξαίρεση αυτή προβλέπεται ρητώς στον κώδικα συμπεριφοράς όσον αφορά την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα της Επιτροπής και του Συμβουλίου, που θεσπίστηκε από την Επιτροπή στις 4 Φεβρουαρίου 1994.

¹⁶⁵ Δεν έχει δημοσιευθεί ακόμα.

Καθένα από τα αιτούμενα έγγραφα περιλαμβάνει λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τη θέση που πρόκειται να λάβει η Ευρωπαϊκή Ένωση στις σχέσεις της με τη Ρωσία. Συνεπώς, η κοινολόγηση των εγγράφων αυτών θα μπορούσε να πλήξει τη θέση της ΕΕ στις παρούσες και μέλλουσες διαπραγματεύσεις με την τρίτη αυτή χώρα. Επομένως, τα έγγραφα αυτά δεν μπορούν να σας κοινοποιηθούν.

Τα έγγραφα αυτά καταρτίστηκαν από τις υπηρεσίες της Επιτροπής για τις αντίστοιχες υπηρεσίες του Συμβουλίου. Αφού το Συμβούλιο αρνήθηκε την πρόσβαση σε παρόμοια έγγραφα για τους προεκτεθέντες λόγους, η Επιτροπή δεν δύναται, για τον ίδιο λόγο, να σας επιτρέψει την πρόσβαση στα έγγραφα αυτά» (σκ. 15).

Στην απόφασή του Π.Ε.Κ. διευκρίνισε κατ' αρχήν ότι ο προσφεύγων δεν μπορεί παραδεκτώς να ζητήσει από το Πρωτοδικείο, αφενός, να υποχρεώσει το Συμβούλιο και την Επιτροπή να του επιτρέψουν την πρόσβαση στα αιτούμενα έγγραφα και, αφετέρου, να του επιτρέψει τη μερική τουλάχιστον πρόσβαση στα έγγραφα, κατόπιν απαλείψεως των χωρίων που θα μπορούσαν να βλάψουν τις διεθνείς σχέσεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (σκ. 27).

Από την πλευρά τους, πάντως, το Συμβούλιο και η Επιτροπή διαβεβαίωσαν, στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, ότι η μερική πρόσβαση δεν ήταν δυνατή, εν προκειμένω, διότι τα αποσπάσματα των εγγράφων στα οποία θα μπορούσε να επιτραπεί η πρόσβαση περιλάμβαναν τόσο λίγες πληροφορίες ώστε στερούνταν οποιαδήποτε χρησιμότητα για τον προσφεύγοντα, σημειώνοντας παράλληλα ότι γενικώς τα εν λόγω έγγραφα δεν μπορούν να κατατμηθούν ευχερώς και δεν περιλαμβάνουν τμήματα που μπορούν εύκολα να αποσπασθούν (σκ. 70).

Αποδεχόμενο, τελικά, το Π.Ε.Κ. την παραπάνω αιτιολόγηση της άρνησης στην πρόσβαση θα απορρίψει την προσφυγή του Mattila.

Ως γενική αρχή, πάντως, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι είναι η εξής: Η Απόφαση 94/90 αποτελεί πράξη απονέμουσα στους πολίτες δικαίωμα προσβάσεως στα έγγραφα που κατέχει η Επιτροπή¹⁶⁶. Σκοπός της εν λόγω

¹⁶⁶ βλ. την προπαρατεθείσα απόφαση WWF, σκ. 55, όπως επίσης και τις αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 19^{ης} Μαρτίου 1998, T-83/96, Van der Wal κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σελ.

Απόφασης είναι η υλοποίηση της αρχής της πληρέστερης δυνατής προσβάσεως των πολιτών στην πληροφόρηση, προκειμένου να ενισχυθεί ο δημοκρατικός χαρακτήρας των θεσμικών οργάνων και η εμπιστοσύνη του κοινού στη διοίκηση¹⁶⁷.

II-545, σκ. 41, και της 6^{ης} Φεβρουαρίου 1998, T-124/96, Interporc κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σελ. II-231, σκ. 46.

¹⁶⁷ Απόφαση του Πρωτοδικείου της 17^{ης} Ιουνίου 1998, T-174/95, Svenska Journalistförbundet κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1998, σελ. II-2289, σκ. 66 και Lager σκ. 36.

Κεφάλαιο 6

Διαφάνεια στο πεδίο του Ανταγωνισμού

Στην πλειονότητα των κειμένων που ασχολούνται με το ζήτημα της διαφάνειας και της πρόσβασης των πολιτών στα έγγραφα της Κοινότητας, απουσιάζει παντελώς η οποιαδήποτε αναφορά σε μια σημαντική πτυχή του όλου θέματος. Αυτή δεν είναι άλλη από τη σχέση της διαφάνειας με την κοινοτική πολιτική περί ανταγωνισμού.

6.1 Γιατί διαφάνεια στον Ανταγωνισμό;

Διάφοροι τομείς της οικονομίας που χαρακτηρίζονταν στο παρελθόν από την ύπαρξη εθνικών, περιφερειακών ή τοπικών μονοπωλίων έχουν ανοίξει ή ανοίγουν, πλήρως ή εν μέρει, στον ανταγωνισμό κατ' εφαρμογή της Συνθήκης ή με κανόνες που έχουν θεσπίσει τα κράτη μέλη και η Κοινότητα. Η διαδικασία αυτή κατέστησε επιτακτικότερη την ανάγκη να εξασφαλιστεί ότι οι κανόνες ανταγωνισμού που περιέχονται στη Συνθήκη εφαρμόζονται ορθά και αποτελεσματικά στους τομείς αυτούς, και ιδίως ότι δεν υπάρχει κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης κατά την έννοια του άρθρου 82 ΣυνθΕΚ και δεν χορηγούνται κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87 ΣυνθΕΚ, παρά μόνον εφόσον συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, με την επιφύλαξη της δυνατότητας εφαρμογής του άρθρου 86§2 ΣυνθΕΚ.

Στους εν λόγω τομείς τα κράτη μέλη συνήθως χορηγούν ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα σε ορισμένες επιχειρήσεις, ή πραγματοποιούν πληρωμές ή παρέχουν άλλης μορφής αντισταθμίσεις στις επιχειρήσεις που είναι επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος. Οι επιχειρήσεις αυτές βρίσκονται συχνά σε ανταγωνισμό με άλλες επιχειρήσεις.

Σύμφωνα με το άρθρο 86§2,3 της Συνθήκης, τα κράτη μέλη είναι αυτά που, καταρχήν, αναθέτουν σε ορισμένες επιχειρήσεις τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού

οικονομικού συμφέροντος τις οποίες αυτά ορίζουν, ενώ η Επιτροπή οφείλει να μεριμνά για την ορθή εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού. Η Επιτροπή, λοιπόν, για να εξασφαλίσει την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 86 ΣυνθΕΚ, πρέπει να διαθέτει τις απαιτούμενες πληροφορίες. Αυτό συνεπάγεται τον ορισμό των προϋποθέσεων για την επίτευξη διαφάνειας.

Οι πολύπλοκες καταστάσεις που συνδέονται με τις διάφορες μορφές δημοσίων και ιδιωτικών επιχειρήσεων στις οποίες παρέχονται ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα ή που είναι επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος, καθώς και το φάσμα των δραστηριοτήτων που μπορούν να ασκούνται από μία και μόνο επιχείρηση και ο διαφορετικός βαθμός ελευθέρωσης των αγορών στα διάφορα κράτη μέλη θα μπορούσαν να καταστήσουν πιο δυσχερή την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού, και ιδίως του άρθρου 86 ΣυνθΕΚ. Για το λόγο αυτό, τα κράτη μέλη και η Επιτροπή πρέπει να διαθέτουν λεπτομερείς πληροφορίες για την εσωτερική χρηματοοικονομική και οργανωτική διάρθρωση των επιχειρήσεων αυτών, και ιδίως χωριστούς και αξιόπιστους λογαριασμούς για τις διάφορες δραστηριότητες που ασκεί κάθε επιχείρηση. Οι πληροφορίες αυτές δεν είναι πάντοτε διαθέσιμες ή δεν είναι πάντοτε επαρκώς λεπτομερείς ή αξιόπιστες.

6.2 Το Νομοθετικό πλαίσιο

Η αρχή έγινε με τον **Κανονισμό 17** ¹⁶⁸, τον πρώτο Κανονισμό για την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 (π.α. 85 και 86) ΣυνθΕΚ. Στο εν λόγω κείμενο στο άρθρο 11 αναγράφονταν μεταξύ άλλων ότι «**η Επιτροπή, κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων που της έχουν ανατεθεί βάσει του άρθρου 89, και των διατάξεων, οι οποίες θεσπίζονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 87 της Συνθήκης, δύναται να συγκεντρώνει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες από τις κυβερνήσεις και τις αρμόδιες αρχές των Κρατών μελών, καθώς και από τις επιχειρήσεις και τις ενώσεις επιχειρήσεων**». Κατά συνέπεια, όταν η Επιτροπή απευθύνει αίτηση παροχής πληροφοριών προς μία επιχείρηση ή ένωση

¹⁶⁸ Κανονισμός αριθ. 17 του Συμβουλίου της 6^{ης} Φεβρουαρίου 1962 (πρώτος κανονισμός εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της συνθήκης), ΕΕ 13/204 της 21^{ης}/2/1962.

επιχειρήσεων, οι τελευταίοι υποχρεούνται να διαβιβάσουν τις ζητούμενες από την Commission πληροφορίες (άρθρο 11§4).

Στην περίπτωση, όμως, που μία επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων δεν παρέχει τις αιτούμενες πληροφορίες εντός της καθορισμένης από την Επιτροπή προθεσμίας ή τις παρέχει κατά τρόπο ελλιπή, η Επιτροπή τις ζητεί με απόφαση. Η απόφαση καθορίζει ακριβώς τις αιτούμενες πληροφορίες, ορίζει εύλογη προθεσμία εντός της οποίας οι πληροφορίες πρέπει να παρασχεθούν και αναφέρει τις κυρώσεις, καθώς και το δικαίωμα προσφυγής στο Δικαστήριο κατά της αποφάσεως (§5)¹⁶⁹.

Παράλληλα, με τα παραπάνω, και συγκεκριμένα το άρθρο 20 του Κανονισμού, αναφέρεται στο άκρως ενδιαφέρον θέμα του επαγγελματικού απορρήτου, ενός ζητήματος καθοριστικού στον τομέα του ανταγωνισμού.

Κατά πρώτον προβλέπεται ότι οι οποίες συλεγήςες πληροφορίες, δύνανται να χρησιμοποιηθούν μόνον για το σκοπό, για τον οποίο ζητήθηκαν. Επιπλέον, τόσο η Επιτροπή όσο και οι αρμόδιες αρχές των Κρατών μελών, καθώς επίσης και οι υπάλληλοί τους και τα άλλα όργανα υποχρεούνται να μη κάνουν χρήση των πληροφοριών, τις οποίες συνέλεξαν κατ' εφαρμογή του εν λόγω κανονισμού και οι οποίες, λόγω της φύσεώς τους, καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο.

Σε άμεση σχέση με το άρθρο 19, περί ακρόασης των ενδιαφερομένων και των τρίτων, θα εκδοθεί το 1963 ο **Κανονισμός 99/63**¹⁷⁰, όπου στο άρθρο 2 σημειώνεται πως «η Επιτροπή ανακοινώνει γραπτώς στις επιχειρήσεις και στις ενώσεις επιχειρήσεων τις αιτιάσεις που τους προσάπτονται». Παράλληλα, τονίζεται ότι «κατά την ανακοίνωση των αιτιάσεων η Επιτροπή τάσσει προθεσμία, εντός της

¹⁶⁹ Πάντως, κατά πάγια νομολογία, η Επιτροπή δικαιούται, για να διαφυλάξει την πρακτική αποτελεσματικότητα του άρθρου 11, παράγραφοι 2 και 5, του Κανονισμού 17, να υποχρεώνει τις επιχειρήσεις να παρέχουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες που αναφέρονται σε πραγματικά περιστατικά των οποίων έχει λάβει γνώση και να της προσκομίζουν, εν ανάγκη, τα σχετικά έγγραφα που κατέχουν, έστω και αν αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να αποδειχθεί, σε βάρος των ιδίων ή άλλων επιχειρήσεων, συμπεριφορά που προσβάλλει τον ελεύθερο ανταγωνισμό (απόφαση Orkem, σκέψη 34, απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Οκτωβρίου 1989, 27/88, Solvay κατά Επιτροπής, Συλλογή 1989, σελ. 3355).

¹⁷⁰ Κανονισμός 99/63/ΕΟΚ της Επιτροπής της 25^{ης} Ιουλίου 1963 «περί των ακροάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 19 παράγραφοι 1 και 2 του Κανονισμού αριθ. 17 του Συμβουλίου», ΕΕ 127/2268 της 20^{ης}/8/1963 (Ειδική Έκδοση ΕΕ στα Ελληνικά: Κεφάλαιο 8, Τόμος 1, σελ. 37).

οποίας οι επιχειρήσεις και οι ενώσεις επιχειρήσεων δύνανται να της καταστήσουν γνωστή την άποψή τους».

Η πιο σημαντική εξέλιξη θα επέλθει αρκετά χρόνια αργότερα, όταν το 1980 θα θεσπιστεί η **Οδηγία 80/723/ΕΟΚ** της Επιτροπής της 25^{ης} Ιουνίου 1980 «περί της διαφάνειας των οικονομικών σχέσεων μεταξύ των κρατών μελών και των δημοσίων επιχειρήσεων»¹⁷¹, η πρώτη ουσιαστικά οδηγία για τη διαφάνεια στον τομέα του ανταγωνισμού¹⁷². Η Οδηγία 80/723/ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την **Οδηγία 2000/52/ΕΚ**¹⁷³, επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να εξασφαλίζουν διαφάνεια στις οικονομικές σχέσεις μεταξύ των αρχών και των δημόσιων επιχειρήσεων. Παράλληλα, απαιτεί από τα κράτη μέλη να διατηρούν ορισμένες χρηματοοικονομικές πληροφορίες και να τις γνωστοποιούν στην Επιτροπή εφόσον το ζητήσει, ενώ άλλες πληροφορίες πρέπει να γνωστοποιούνται υπό μορφή ετήσιων εκθέσεων.

6.3 Η Νομολογιακή προσέγγιση του θέματος

Και στο συγκεκριμένο πεδίο, η συμβολή του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων υπήρξε καταλυτική ως προς την ερμηνεία της διαφάνειας στον τομέα των κανόνων περί ανταγωνισμού.

Χαρακτηριστική περίπτωση υπήρξε η υπόθεση **SA Hercules Chemicals NV**¹⁷⁴.

Η υπόθεση αυτή υπήρξε η κορωνίδα του όλου θέματος, μια που το ζήτημα της πρόσβασης στον συγκεκριμένο τομέα στηρίζεται κατ' αποκλειστικότητα στην ερμηνευτική ικανότητα του Π.Ε.Κ..

¹⁷¹ ΕΕ L 195/35 της 29^{ης}/7/1980 (Ελληνική ειδική έκδοση: Κεφάλαιο 8, τόμος 1, σελ. 205).

¹⁷² Η συγκεκριμένη Οδηγία αποτελεί μάλιστα αποτέλεσμα της εφαρμογής για πρώτη φορά του άρθρου 86§3 (π.α. 90§3) ΣυνθΕΚ, βλ. Cini Michelle - McGowan Lee (1998) «Competition Policy in the European Union», MacMillan Press LTD, σελ. 166.

¹⁷³ Η 80/723 έχει υποστεί τροποποιήσεις από την Οδηγία 85/413/ΕΟΚ της Επιτροπής της 24^{ης} Ιουλίου 1985 (ΕΕ L 229/20 της 28^{ης}/8/1985), από την Οδηγία 93/84/ΕΟΚ της Επιτροπής της 30^{ης} Σεπτεμβρίου 1993 (ΕΕ L 254/16 της 12^{ης}/10/1993) και τέλος από την Οδηγία 2000/52/ΕΚ της Επιτροπής, της 26^{ης} Ιουλίου 2000 (ΕΕ L 193/75 της 29^{ης}/7/2000).

¹⁷⁴ T-7/89 Συλλογή 1991 σελ. II-1711.

Στην εν λόγω υπόθεση, η προσφεύγουσα επεσήμανε μεταξύ άλλων πως, παρά το γεγονός ότι μετά την ανακοίνωση των αιτιάσεων η Επιτροπή επέτρεψε στους αποδέκτες να εξετάσουν το φάκελο της υποθέσεως, στην περίπτωση της προσφεύγουσας, ορισμένα ευνοϊκά γι' αυτήν έγγραφα δεν περιλαμβάνονταν στον φάκελο αυτόν. Ματαίως ζήτησε από την Επιτροπή, με επιστολή της να της επιτραπεί να λάβει γνώση των εγγράφων αυτών, βάσει των οποίων θα μπορούσε να στηρίξει τα επιχειρήματά της ενώπιον του Π.Ε.Κ.. Η Commission, όμως, της αρνήθηκε και δεύτερη φορά το δικαίωμα να λάβει γνώση των απαντήσεων των άλλων παραγωγών στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, οι οποίες μπορεί να περιείχαν ευνοϊκά για την Hercules στοιχεία και να της έδιναν τη δυνατότητα να προετοιμαστεί για τις ακροάσεις και ίσως για μια ενδεχόμενη προσφυγή.

Η Επιτροπή για να δικαιολογήσει την άρνησή της, υποστήριξε ότι με τα παραρτήματα της ανακοινώσεως των αιτιάσεων είχε γνωστοποιήσει όλα τα αναγκαία και ικανά στοιχεία, που αρκούσαν στην Hercules για να προετοιμάσει την άμυνά της, ότι είχε καθήκον να λάβει υπόψη όλα τα αποδεικτικά στοιχεία, περιλαμβανομένων και των ευνοϊκών για την Hercules, και ότι, συνεπώς, δεν χρειαζόταν αυτή να έχει πρόσβαση στα έγγραφα που ζητούσε.

Η πάγια, πάντως, νομολογία του Δικαστηρίου¹⁷⁵, συνηγορεί υπέρ της Hercules, μια που κατ' επανάληψη έχει υπογραμμιστεί ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων του αμυνομένου επιτάσσει να ενημερώνονται οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις για τα ουσιώδη πραγματικά στοιχεία, επί των οποίων η Επιτροπή θεμελιώνει τις αιτιάσεις της, και να τους δίδεται η ευκαιρία να γνωστοποιήσουν λυσιτελώς την άποψή τους. Οι αιτιάσεις, όμως, στηρίζονται, εν προκειμένω, όχι μόνο στα έγγραφα που είναι προσαρτημένα στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, αλλά και σε έγγραφα τα οποία ο συντάκτης αυτής της ανακοινώσεως αποφάσισε να αφήσει κατά μέρος. Είναι, επομένως, αναγκαίο για την άμυνά της να τονίσει τη σημασία κάθε ευνοϊκού γι' αυτήν στοιχείου, που βρίσκεται στην κατοχή της Επιτροπής, η οποία όμως ενδεχομένως το παρέβλεψε ή το υποτίμησε (σκ. 47).

¹⁷⁵ Απόφαση της 13^{ης} Ιουλίου 1966 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 56/64 και 58/64, Consten και Grundig κατά Επιτροπής, ECR 1966, σελ. 429, απόφαση της 14^{ης} Ιουλίου 1972 στην υπόθεση 48/69, ICI κατά Επιτροπής, ECR 1972, σελ. 619, απόφαση της 23^{ης} Οκτωβρίου 1974 στην υπόθεση 17/74, Transocean Marine Paint Association κατά Επιτροπής, ECR 1974, σελ. 1063, απόφαση της 13^{ης} Φεβρουαρίου στην υπόθεση 85/76, Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, ECR 1979, σελ. 461.

Από τη δική της την πλευρά, η Επιτροπή, παρατηρεί ότι, επίσης κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου¹⁷⁶, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να φέρει τους φακέλους της εις γνώση των διαδίκων. Προσθέτει ότι, εν πάση περιπτώσει, τα μόνα έγγραφα που δεν έθεσε στη διάθεση της προσφεύγουσας κατά τη διαδικασία προσβάσεως στον φάκελο ήσαν, εν προκειμένω, εκείνα που απεκάλυπταν στοιχεία εμπíπτοντα πράγματι στο επαγγελματικό απόρρητο, τα εσωτερικά της έγγραφα και τις απαντήσεις των άλλων παραγωγών στις ανακοινώσεις των αιτιάσεων που τους είχε απευθύνει. Αποκρούει, επομένως, τον ισχυρισμό ότι αρνήθηκε να καταστήσει προσιτά τα έγγραφα που δεν συνηγορούσαν υπέρ εκείνου που αυτή ήθελε να αποδείξει. Η Hercules δεν είναι άλλωστε καν εις θέση να κατονομάσει έστω και ένα έγγραφο προς στήριξη του ισχυρισμού της ότι η Επιτροπή επέλεξε εκείνα τα έγγραφα που εξυπηρετούσαν καλύτερα την απόδειξη της απόψεώς της, ενώ παρέλειψε να χρησιμοποιήσει ή να γνωστοποιήσει τα άλλα. Φρονεί, εξ άλλου, ότι δεν υποχρεούται να καθιστά προσιτές τις απαντήσεις των άλλων παραγωγών στις ανακοινώσεις των αιτιάσεων (σκ. 50).

Από τα παραπάνω, το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων του αμυνομένου επιτάσσει να έχει δοθεί στην προσφεύγουσα η δυνατότητα να προβάλει, όπως ήθελε, την άποψή της εφ' όλων των αιτιάσεων που είχε διατυπώσει εις βάρος της η Επιτροπή με τις ανακοινώσεις των αιτιάσεων που της απηύθυνε, καθώς και επί των αποδεικτικών στοιχείων τα οποία προέβαλε η Επιτροπή προς απόδειξη αυτών των αιτιάσεων και τα οποία μνημόνευε στις ανακοινώσεις των αιτιάσεών της ή στα παραρτήματα αυτών (σκ. 51).

Αντιθέτως, ο σεβασμός των δικαιωμάτων του αμυνομένου δεν απαιτεί το να μπορεί μια επιχείρηση που εμπλέκεται σε διαδικασία του άρθρου 85§1 ΣυνθΕΟΚ να σχολιάζει όλα τα έγγραφα που ανήκουν στον φάκελο της Επιτροπής, εφόσον δεν υφίστανται διατάξεις που να επιβάλλουν στην Επιτροπή την υποχρέωση να γνωστοποιεί τους φακέλους της στα ενδιαφερόμενα μέρη¹⁷⁷ (σκ. 52).

Πρέπει, πάντως, να σημειωθεί ότι, καθιερώνοντας διαδικασία προσβάσεως στους φακέλους στις υποθέσεις ανταγωνισμού, η Επιτροπή αυτοδεσμεύτηκε με

¹⁷⁶ απόφαση της 17^{ης} Ιανουαρίου 1984, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 43/82 και 63/82, VBVB και VBBB κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σελ. 19, σκ. 25.

¹⁷⁷ προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 17^{ης} Ιανουαρίου 1984, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 43/82 και 63/82, σκ. 25.

κανόνες που έβαιναν πέραν των επιταγών που έχει διατυπώσει το Δικαστήριο. Κατά τους κανόνες αυτούς, που διατυπώνονται στη Δωδέκατη Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού (σελ. 40 και 41): «Η Επιτροπή παρέχει στις επιχειρήσεις που εμπλέκονται σε μια διαδικασία την ευχέρεια να λαμβάνουν γνώση του φακέλου που τις αφορά. Οι επιχειρήσεις ενημερώνονται για το περιεχόμενο του φακέλου της Επιτροπής με την προσθήκη, στην ανακοίνωση των αιτιάσεων ή στην επιστολή απόρριψης της καταγγελίας, πίνακα με όλα τα έγγραφα που συνθέτουν τον φάκελο, με την ένδειξη των εγγράφων ή των μερών των εγγράφων στα οποία είναι δυνατόν να έχουν πρόσβαση. Οι επιχειρήσεις καλούνται να εξετάσουν επί τόπου τα έγγραφα στα οποία έχουν πρόσβαση. Εάν επιχείρηση διατυπώσει την επιθυμία να εξετάσει ορισμένα μόνο από αυτά, η Επιτροπή δύναται να φροντίσει να της περιέλθουν τα σχετικά αντίγραφα. Η Επιτροπή θεωρεί σαν εμπιστευτικά και στα οποία, επομένως, συγκεκριμένη επιχείρηση δεν είναι δυνατόν να έχει πρόσβαση, τα ακόλουθα έγγραφα: τα έγγραφα ή τα μέρη των εγγράφων που περιέχουν επαγγελματικά απόρρητα άλλων επιχειρήσεων τα εσωτερικά έγγραφα της Επιτροπής όπως σημειώματα, σχέδια ή άλλα έγγραφα εργασίας όλες τις λοιπές εμπιστευτικές πληροφορίες, όπως αυτές που επιτρέπουν την αναγνώριση των καταγγελλόντων που δεν επιθυμούν να αποκαλυφθεί η ταυτότητά τους καθώς και τις πληροφορίες που ανακοινώνονται στην Επιτροπή με την επιφύλαξη της τήρησης του εμπιστευτικού τους χαρακτήρα.»¹⁷⁸

Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν είναι δυνατόν να αποστεί από τους κανόνες με τους οποίους η ίδια έχει αυτοδεσμευτεί¹⁷⁹.

Και το Π.Ε.Κ. θα καταλήξει: «Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η Επιτροπή έχει την υποχρέωση να καθιστά προσιτά στις επιχειρήσεις που εμπλέκονται σε διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85§1 ΣυνθΕΟΚ, όλα τα έγγραφα, είτε προς απόδειξη είτε προς απόκρουση της κατηγορίας, τα οποία έχει συλλέξει κατά τη διοικητική εξέταση, με εξαίρεση τα καλυπτόμενα από το επιχειρηματικό απόρρητο άλλων επιχειρήσεων, τα εσωτερικά έγγραφα της Επιτροπής και άλλες εμπιστευτικές πληροφορίες» (σκ. 54).

¹⁷⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1983) «Δωδέκατη Έκθεση επί της Πολιτικής Ανταγωνισμού».

¹⁷⁹ Αποφάσεις του Δικαστηρίου της 5^{ης} Ιουνίου 1973, στην υπόθεση 81/72, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, ECR 1973, σελ. 575, σκ. 9, και της 30^{ης} Ιανουαρίου 1974, στην υπόθεση 148/73, Louwage κατά Επιτροπής, ECR 1974, σελ. 81.

Τα ίδια θα επαναληφθούν και στην σε άλλες αποφάσεις του Π.Ε.Κ., όπως στη **Cimenteries CBR SA κ.α. κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**¹⁸⁰, όπου το δικαίωμα της πρόσβασης στηρίχθηκε στο «δικαίωμα της άμυνας» (σκέψη 39), στη **Solvay & CIE SA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**¹⁸¹ και στη **BPB Industries PLC και British Gypsum LTD κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**¹⁸².

Ιδίως, μάλιστα, στην Cimenteries CBR το Πρωτοδικείο σημείωσε ότι «στις υποθέσεις ανταγωνισμού η διαδικασία προσβάσεως στον φάκελο αποσκοπεί στο να καταστήσει δυνατό στους αποδέκτες μιας ανακοινώσεως αιτιάσεων να λάβουν γνώση των αποδεικτικών στοιχείων που περιλαμβάνονται στον φάκελο της Επιτροπής, προκειμένου να μπορέσουν να εκφέρουν λυσιτελώς γνώμη επί των συμπερασμάτων στα οποία κατέληξε η Επιτροπή με την ανακοίνωση των αιτιάσεων, βάσει των στοιχείων αυτών. Η πρόσβαση στον φάκελο εντάσσεται, επομένως, στις διαδικαστικές εγγυήσεις που αποσκοπούν στην προστασία των δικαιωμάτων άμυνας και στην εξασφάλιση, ειδικότερα, της αποτελεσματικής ασκήσεως του δικαιώματος ακροάσεως, το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 19, παράγραφοι 1 και 2, του Κανονισμού 17 και στο άρθρο 2 του κανονισμού 99/63. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το δικαίωμα προσβάσεως στον φάκελο που κατάρτισε η Επιτροπή δικαιολογείται από την ανάγκη να εξασφαλιστεί στις επιχειρήσεις η δυνατότητα να αμυνθούν λυσιτελώς κατά των αιτιάσεων που διατυπώθηκαν εις βάρος τους με την ανακοίνωση αιτιάσεων» (σκ. 38).

Επίσης, στην Υπόθεση Solvey, ο Δικαστής Bo Vesterdorf θα σημειώσει ότι η Solvey αντανακλά το γεγονός ότι η διαφάνεια αποτελεί μια νέα έννοια για τα κοινοτικά θεσμικά όργανα, και για προφανείς λόγους, θα πάρει χρόνο για να καθιερωθούν αυτές οι νέες πρακτικές. Αποφάσεις όπως η συγκεκριμένη θα μπορούσαν να θεωρηθούν άκρως σημαντικές και καθοριστικές στην πορεία προς την καθιέρωση και εδραίωση αυτών των νέων πρακτικών από τα όργανα¹⁸³.

¹⁸⁰ Συνεκδικασθείσες Υποθέσεις T-10/92, T-11/92, T-12/92 και T-15/92 Συλλογή 1992 σελ. II-2667.

¹⁸¹ T-12/89 Συλλογή 1992 σελ. II-0907.

¹⁸² T-65/89. Συλλογή 1993 σελ. II-0389.

¹⁸³ Bo Vesterdorf (1999) «Transparency - not just a vogue word», Fordham International Law Journal, Vol. 22, No. 3, σελ. 913.

Θα πρέπει, πάντως, να επισημάνουμε, ότι εξετάζοντας τη νομολογία του Π.Ε.Κ. παρατηρούμε ότι προβαίνει σε μια λειτουργική προσέγγιση υπέρ του δικαιώματος της άμυνας, με αποτέλεσμα να εξετάζει πάντοτε εις βάθος το αν και κατά πόσο η άρνηση στην πρόσβαση σε έγγραφα που άπτονται σε θέματα περί ανταγωνισμού, εμπόδισε να αναλάβει την εγκαθίδρυση μιας αποτελεσματικής άμυνας. Επίσης, οι όποιες διαφορές άπτονται του θέματος της πρόσβασης στα έγγραφα μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο μέσα στα πλαίσια μιας τελικής απόφασης εναντίον της Απόφασης της Επιτροπής να απαγορεύσει την πρόσβαση.

Περί του εμπιστευτικού χαρακτήρα των πληροφοριών, σημαντική είναι και η Υπόθεση **SEP T-39/90**¹⁸⁴. Στην εν λόγω υπόθεση το Π.Ε.Κ. απέρριψε την εφαρμογή μιας απόφασης της Επιτροπής, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 11, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 - το οποίο και παρέχει στην Επιτροπή την εξουσία να συγκεντρώνει, στο πλαίσιο εκπληρώσεως της αποστολής της που συνίσταται στην επίβλεψη της τηρήσεως των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης, «όλες τις απαραίτητες πληροφορίες», από επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων - να της κοινοποιήσει μεταξύ άλλων και την αρχική σύμβαση προμήθειας αερίου, που είχε συναφθεί μεταξύ της SEP και της Statoil, και τα έγγραφα που αντηλλάγησαν σχετικά με τη συμφωνία αυτή. Η SEP, όμως, θα αρνηθεί να χορηγήσει αντίγραφο στην Επιτροπή, φοβούμενη ότι η δεύτερη, σύμφωνα με το άρθρο 10§1 του Κανονισμού 17, θα διαβιβάσει «αμελλητί στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών αντίγραφο (...) των σπουδαιότερων εγγράφων, τα οποία της απευθύνονται για τη διαπίστωση παραβάσεων των διατάξεων του άρθρου 85 ή του άρθρου 86 της Συνθήκης, για τη χορήγηση αρνητικής πιστοποίησης ή για την έκδοση αποφάσεως εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 3». Η διαβίβαση της συμβάσεως στις ολλανδικές αρχές θα έθιγε τα συμφέροντα της προσφεύγουσας, λόγω των ειδικών περιστάσεων της υποθέσεως, χαρακτηριστικό στοιχείο των οποίων αποτελεί το γεγονός ότι οι ολλανδικές κρατικές αρχές εμπλέκονται στη διαφορά λόγω της ιδιότητάς τους ως κυριότερου προμηθευτή αερίου της SEP, μέσω της εταιρίας Gasunie, η οποία ελέγχεται από το ολλανδικό δημόσιο. Η εκ μέρους των ολλανδικών αρχών γνώση του περιεχομένου

¹⁸⁴ Samenwerkende Elektriciteits-Productiebedrijven κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. T-39/90, Συλλογή Νομολογίας 1991 σελ. II-1497.

της συμβάσεως Statoil θα περιόριζε τόσο το περιθώριο ελιγμών της SEP στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεών της με την Gasunie όσο και την αξιοπιστία της, ως αγοράστριας, έναντι άλλων προμηθευτών που θα μάθαιναν ότι οι ολλανδικές αρχές έχουν στη διάθεσή τους τη σύμβαση Statoil. Παράλληλα, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι τα κράτη μέλη έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν αντίγραφο των αποστέλλομένων στην Επιτροπή εγγράφων, χωρίς η τελευταία να μπορεί να επικαλείται έναντι αυτών τις διατάξεις του άρθρου 20 του Κανονισμού 17 περί επαγγελματικού απορρήτου, προκειμένου να αρνηθεί να τους διαβιβάσει το σύνολο της συμβάσεως Statoil.

Το Πρωτοδικείο θα προβεί σε μια άκρως ενδιαφέρουσα ερμηνευτική προσέγγιση πάνω στο θέμα της κοινολόγησης προς την Επιτροπή πληροφοριών εμπιστευτικού χαρακτήρα. Κατά το Π.Ε.Κ. στην περίπτωση διαβίβασης της συμβάσεως Statoil στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, «οι διατάξεις του άρθρου 20 θα εμποδίζουν όχι μόνο την κοινολόγηση πληροφοριών σχετικών με την εν λόγω σύμβαση εκτός του τομέα της οικείας διοικητικής αρχής, αλλά και την κυκλοφορία των εν λόγω πληροφοριών και εντός του ιδίου του τομέα. Πράγματι, τόσο οι υψηλότερα ιστάμενοι υπεύθυνοι όσο και το προσωπικό των αρμοδίων υπηρεσιών στον τομέα του ανταγωνισμού, οι οποίοι, υπό την ιδιότητα των αρμοδίων αρχών κατά την έννοια του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, θα ελάμβαναν γνώση του περιεχομένου της συμβάσεως Statoil μετά τη διαβίβασή της από την Επιτροπή, θα ήταν υποχρεωμένοι να μη το κοινολογήσουν, ιδίως έναντι των υπηρεσιών που είναι επιφορτισμένες με τη διαχείριση των σχετικών με την ενέργεια ζητημάτων εντός του συγκεκριμένου διοικητικού τομέα. Οι ίδιες αυτές διατάξεις καθιστούν δυνατή την αποτροπή, στην παρούσα υπόθεση, του ειδικού κινδύνου που θα προέκυπτε, κατά την άποψη της προσφεύγουσας, από τη σύγχυση αρμοδιοτήτων περί ανταγωνισμού και ενέργειας στο πλαίσιο των ολλανδικών διοικητικών αρχών. Πράγματι, οι διατάξεις αυτές απαγορεύουν στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, κατά την έννοια του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, στις οποίες θα μπορούσε να διαβιβαστεί η σύμβαση Statoil, να χρησιμοποιήσουν τις πληροφορίες που η σύμβαση αυτή περιέχει, προκειμένου να καθορίσουν την εμπορική πολιτική που ακολουθούν ορισμένες δημόσιες επιχειρήσεις» (σκ. 56).

Και συνεχίζει τονίζοντας ότι «τα κράτη μέλη υποχρεούνται, δυνάμει της υποχρεώσεως συνεργασίας που τους επιβάλλει το άρθρο 5 της Συνθήκης, να λαμβάνουν όλα τα απαιτούμενα μέτρα ώστε να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν, στη συγκεκριμένη περίπτωση, από το άρθρο 20. Κατά συνέπεια, σε περίπτωση διαβιβάσεως της συμβάσεως Statoil στα κράτη μέλη, σ' αυτά εναπόκειται να διασφαλίσουν την πλήρη αποτελεσματικότητα των διατάξεων του εν λόγω άρθρου, λαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα ώστε να μην αγνοηθούν οι διατάξεις αυτές προς όφελος ή επί ζημία οποιασδήποτε επιχειρήσεως, ιδίως δε των επιχειρήσεων που τα κράτη μέλη ελέγχουν. Επιβάλλεται σχετικώς να τονιστεί, όσον αφορά στη σημασία που αποδίδει η προσφεύγουσα στην ιδιομορφία της παρούσας διαφοράς, ότι το ζήτημα που ανέκυψε στην παρούσα υπόθεση μπορεί να ανακύπτει κάθε φορά που μια έρευνα της Επιτροπής θίγει εμπορικές σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ ιδιωτικής επιχειρήσεως και δημοσίας επιχειρήσεως ή μιας εταιρίας μικτής οικονομίας. Ένα τέτοιο στοιχείο που συχνά ανακύπτει στην πράξη δεν προσδίδει ιδιομορφία στην έρευνα της Επιτροπής και, κατά συνέπεια, δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα μια ειδική αντιμετώπιση στο πλαίσιο της εφαρμογής του κανονισμού 17. Πράγματι, οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται στα κράτη μέλη, και οι οποίες διατυπώνονται κατά τρόπο γενικό και απόλυτο στο άρθρο 20, δεν επιτρέπουν καμία παρέκκλιση» (σκ. 56).

Σύμφωνα, λοιπόν με τα παραπάνω «η προσβαλλόμενη απόφαση, με την οποία η Επιτροπή της ζητεί να διαβιβάσει τη σύμβαση Statoil δεν συνεπάγεται τον υπέρμετρο κίνδυνο που προβάλλει η προσφεύγουσα και, κατά συνέπεια, δεν παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας» (σκ. 60).

Προτού κλείσουμε θα πρέπει να προβούμε σε έναν σχολιασμό της σχέσης του ανταγωνισμού και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων υπό το πρίσμα της διαφάνειας. Όσο και αν φαντάζει παράξενα τα παραπάνω, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι συγκεκριμένο θέμα απασχόλησε το Π.Ε.Κ. σε δύο περιπτώσεις.

Κατ' αρχήν στην **Υπόθεση 374/87 Orkem κατά Επιτροπής**¹⁸⁵ αναγνωρίστηκε ρητώς ότι όχι μόνον τα φυσικά πρόσωπα, αλλά και οι επιχειρήσεις για τις οποίες διεξάγεται έρευνα στον τομέα του δικαίου του ανταγωνισμού μπορούν να επικαλούνται τα θεμελιώδη δικαιώματα που εγγυάται το άρθρο 6,

παράγραφος 1, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Το Δικαστήριο αναγνώρισε επίσης σιωπηρά ότι η αιτιολογία ότι η Επιτροπή δεν έχει την ιδιότητα «δικαστηρίου» δεν δικαιολογεί τη μη εφαρμογή του άρθρου αυτού.

Παράλληλα, στην **Υπόθεση T-112/98 Mannesmannrhren-Werke AG κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**¹⁸⁶, υποστηρίχθηκε ότι, βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 1, της Ε.Σ.Δ.Α., μια επιχείρηση μπορεί νομίμως να αρνηθεί να προβεί σε οποιαδήποτε πράξη που θα την υποχρέωνε να καταθέσει ευθέως εις βάρος της στο πλαίσιο διαδικασίας έρευνας, ανεξάρτητα από το αν, λαμβανομένων υπόψη ορισμένων μερικώς ξεπερασμένων αρχών που αναγνώρισε το Δικαστήριο με την παραπάνω απόφαση Orkem, η πράξη αυτή θα είχε ως αποτέλεσμα να ανακοινωθούν επιβαρυντικά στοιχεία ή να αναγνωριστούν παράνομοι σκοποί ή προθέσεις αντίθετες προς τον ανταγωνισμό (σκ. 39).

¹⁸⁵ Συλλογή 1989, σελ. 3283.

¹⁸⁶ Συλλογή 2001 σελ. II-0729.

Κεφάλαιο 7

Τα όρια της διαφάνειας και η Κ.Ε.Π.Π.Α. / Κ.Ε.Π.Α.Α.

Ήδη από τη συζήτηση που διεξήχθη στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τον πρώτο Κανονισμό για την πρόσβαση στα έγγραφα, αλλά και από τη νομολογία του Πρωτοδικείου, και ιδίως από την υπόθεση Hautala και όχι μόνο, διαπιστώνουμε την πολύ στενή σχέση που έχει αποκτήσει η διαφάνεια με την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας. Είναι πλέον φανερό, ότι στην παρούσα φάση εκδηλώνεται από μια μεγάλη μερίδα ατόμων, κυρίως από Ευρωβουλευτές και δημοσιογράφους, το ενδιαφέρον για πρόσβαση σε έγγραφα που άπτονται με την Κ.Ε.Π.Π.Α. και τα οποία - κατά την άποψή τους - καλύπτονται από ένα πλαίσιο μυστηρίου.

Σε προηγούμενο κεφάλαιο είδαμε τις αντιδράσεις ενός μεγάλου μέρους μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις αποκαλούμενες «αποφάσεις Solana», χαρακτηρίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την κίνηση του Συμβουλίου να τροποποιήσει, στις 14 Αυγούστου, την Απόφασή του 93/731/ΕΚ σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφά του καθώς και την Απόφασή του 2000/23/ΕΚ για τη βελτίωση της ενημέρωσης σχετικά με τις εργασίες του και το δημόσιο μητρώο των εγγράφων του, ως προσπάθεια στρέβλωσης του δικαιώματος της διαφάνειας. Με τις νέες διατάξεις που προστέθηκαν, στοχεύεται να αποκλειστούν από τη δημόσια πρόσβαση καθώς και από το μητρώο εγγράφων του Συμβουλίου όλα τα έγγραφα και όλες τις αναφορές που ταξινομούνται ως «απολύτως εμπιστευτικό, απόρρητο και εμπιστευτικό», σχετικά με ζητήματα ασφάλειας και άμυνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή ενός ή περισσότερων από τα κράτη μέλη της ή τη στρατιωτική και μη στρατιωτική διαχείριση κρίσεων.

7.1 Η Καταγγελία του Statewatch στον Διαμεσολαβητή

Από τα παραπάνω, λοιπόν, διαπιστώνουμε το συνολικό μέγεθος που έχει αποκτήσει το όλο πρόβλημα. Ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής, μάλιστα, έμελλε να μεγεθύνει το όλο θέμα, με αφορμή μια ενδιαφέρουσα καταγγελία¹⁸⁷.

Ο καταγγέλων υπήρξε ο Tony Bunyan, εκδότης του γνωστού περιοδικού Statewatch, ενός περιοδικού που ασχολείται με τα θέματα διαφάνειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και το οποίο έχει απασχολήσει κατά το παρελθόν και τα δικαιοδοτικά όργανα της Κοινότητας¹⁸⁸. Η καταγγελία κατατέθηκε στον Διαμεσολαβητή τον Ιούλιο του 2000, μετά από την άρνηση του Συμβουλίου να του επιτρέψει την πρόσβαση στις ημερήσιες διατάξεις του «Senior Level Group» και του «EU - US Task Force». Το ενδιαφέρον στοιχείο έγκειται στο γεγονός ότι το επιχείρημα της άρνησης από την πλευρά του Συμβουλίου στοιχειοθετούνταν στο γεγονός ότι οι δύο αυτές ομάδες λειτουργούν μέσα στα πλαίσια της Γενικής Γραμματείας του Συμβουλίου, ενός οργάνου «διάφορου» από το Συμβούλιο. Ως εκ τούτου τα έγγραφα «δεν κατέχονται από το Συμβούλιο». Οι υπάλληλοι της Γενικής Γραμματείας κατέχουν αντίγραφα για τους σκοπούς της εργασίας τους, τα οποία όμως δεν είναι πρωτοκολλημένα ή καταγεγραμμένα συστηματικά στα αρχεία του Συμβουλίου¹⁸⁹. Τα ζητούμενα έγγραφα, επομένως, δεν εμπίπτουν στο πεδίο των κανόνων της πρόσβασης, όπως αυτοί καταγράφονται στην Απόφαση 93/731.

Ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής, όμως, απέρριψε το επιχείρημα του Συμβουλίου. Ουδμία διάταξη στις Συνθήκες ή εν γένει στο κοινοτικό δίκαιο προβλέπει κάτι τέτοιο. Κατά συνέπεια, έγγραφα τα οποία κατέχονται από τη Γενική

¹⁸⁷ Καταγγελία 1056/25.11.96/Statewatch/UK/IJH.

¹⁸⁸ βλ. Agence Europe (1997) «Ombudsman rejects Council's argument in "Statewatch" magazine case, as he considers that right of access to documents covers all the aspects of the Maastricht Treaty», 29 April.

¹⁸⁹ Παράλληλα, το Συμβούλιο υποστήριξε ότι το ερώτημα για το αν και κατά πόσο η Γενική Γραμματεία αποτελεί διακριτό όργανο σε σχέση με το Συμβούλιο αποτελεί το αντικείμενο εκκρεμούσας Υπόθεσης ενώπιον του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, της T-205/00 Spa Renco κατά Συμβουλίου (EE C 285/19 της 7^{ης}/10/2000). Σύμφωνα με το άρθρο 1§2 του Καταστατικού του Ευρωπαϊκού Διαμεσολαβητή, σημειώνεται ότι ο Διαμεσολαβητής δεν μπορεί μεσολαβεί σε υποθέσεις προς των Δικαστηρίων της Κοινότητας. Ως εκ τούτου θα έπρεπε η έρευνα να σταματήσει σε αυτό το σημείο μέχρι να εκδοθεί απόφαση από το Π.Ε.Κ.. Ο Διαμεσολαβητής απάντησε, πάντως, ότι μετά από έρευνα την εκκρεμούσας υπόθεσης διαπίστωσε ότι τα πραγματικά περιστατικά είναι τελείως διαφορετικά με αυτά της καταγγελίας, οπότε του παρέχεται το δικαίωμα της εξέτασης της καταγγελίας.

Γραμματεία του Συμβουλίου θα πρέπει να θεωρούνται έγγραφα του ιδίου του Συμβουλίου, οπότε και να εφαρμόζονται οι όποιοι κανόνες περί πρόσβασης. Ο Διαμεσολαβητής, επίσης, επεσήμανε ότι ο στόχος του Κώδικα Συμπεριφοράς για την πρόσβαση των πολιτών στα έγγραφα υφίσταται για να επιτρέψει τη μέγιστη δυνατή πρόσβαση του κοινού στις πληροφορίες που κατέχονται από τα όργανα της Κοινότητας. Αυτό ο στόχος δεν θα ήταν δυνατόν να επιτευχθεί στην περίπτωση που το Συμβούλιο θα απέρριπτε τις αιτήσεις πρόσβασης¹⁹⁰.

Τελικά, τον Ιούλιο του 2001 το Συμβούλιο θα αποδεχθεί να επιτρέψει την πρόσβαση στο περιοδικό Statewatch.

7.2 Η γέννηση ενός ερωτήματος

Από τα παραπάνω γεννάται, ουσιαστικά, ένα ερώτημα: Είναι συμβατό το δικαίωμα της διαφάνειας και της πρόσβασης των πολιτών στα έγγραφα με την οργάνωση και τη θεμελίωση μιας Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας;

Το θέμα αυτό έχει απασχολήσει αρκετούς, μεταξύ των οποίων και τον ίδιο τον «κ. Κ.Ε.Π.Π.Α.», Xavier Solana, με τις πιέσεις του οποίου οδηγήθηκε το Συμβούλιο στη απόφαση για την τροποποίηση της 93/731.

Το όλο ζήτημα, πάντως, δεν είναι τόσο απλό. Στην παρούσα φάση, η Κ.Ε.Π.Π.Α. κινείται σε μια πορεία αρκετά διαφοροποιημένη από το διακηρυκτικό χαρακτήρα που τη διείπε κατά το παρελθόν, απέχουσα όμως σημαντικά και από την οργάνωσή της ανάλογης με την εξωτερική πολιτική ενός κράτους.

Στην παρούσα φάση της η Κ.Ε.Π.Π.Α. θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι θεμελιώνεται με βάση τη νέα θεωρία περί της «**Μη - Απειλητικής Άμυνας**» (Non - Threatening Defense / NTD), η οποία λειτουργεί στην αντίθετη τελείως κατεύθυνση από την θεωρία της αποτρεπτικής στρατηγικής, που εκφράζεται από τους «εκπροσώπους» της (νέο-)ρεαλιστικής σχολής¹⁹¹.

¹⁹⁰ Decision of the European Ombudsman on complaint 916/2000/GG against the Council of the European Union.

¹⁹¹ Σε παρουσίαση της συγκεκριμένης θεωρίας προβαίνει ο Butfooy Andrew στο έργο του «Common Security and Strategic Reform - A Critical Analysis», MacMillan Press LTD, 1997.

Εξετάζοντας τα πράγματα υπό το πρίσμα αυτής της θεωρίας, είναι πολύ σημαντικό να αντιληφθούμε ότι στην προσπάθεια να οικοδομηθεί από την πλευρά της Ένωσης κλίμα εμπιστοσύνη και ενός καθησυχαστικού πνεύματος, η διαφάνεια αποτελεί κοινώς δίκοπη λεπίδα. Είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα παρουσιαστούν περιπτώσεις όπου μέσα στα πλαίσια της Κ.Ε.Π.Π.Α. και στην προσπάθεια θεμελίωσης μια εξωτερικής πολιτικής θα απαιτείται η απομάκρυνση κάποιων φόβων που δημιουργήθηκαν προφανώς από εσφαλμένες αναλύσεις για τις σχέσεις τις Ε.Ε. με τρίτες χώρες. Σε αυτόν τον τομέα η διαφάνεια μπορεί ουσιαστικά να επιβεβαιώσει ή ακόμα και να μεγεθύνει αυτές τις φοβίες.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα σε αυτήν την κατεύθυνση μπορεί να αποτελέσει ότι ένα καθεστώς διαφάνειας είναι δυνατόν να φέρει στο φως της δημοσιότητας π.χ. το γεγονός ότι κάποια γειτονική προς την Ένωση χώρα κατέχει μεγαλύτερο όγκο αντιπυραυλικών συστημάτων παρά τις αντίθετες προσδοκίες ή τις αντιλήψεις που μέχρι τότε υπήρχαν. Αυτό το γεγονός μπορεί να οδηγήσει στην ανάπτυξη μιας αβεβαιότητας και μιας καχυποψίας απέναντι σε αυτήν τη χώρα ως προς τις προθέσεις της, κάτι που δύναται να οδηγήσει στο να κάνουν την εμφάνισή τους συνεχώς αυξανόμενες φωνές που θα υποστηρίζουν τον χαρακτηρισμό της τρίτης αυτής χώρας ως εχθρικής.

Το παραπάνω παράδειγμα είναι αποκαλυπτικό για το πόσο ευμετάβλητη είναι η κοινή γνώμη, αλλά και με πια ταχύτητα μετατρέπεται σε «υπερεθνικιστική». Κάτι που ασφαλώς σε καμία περίπτωση δεν ταιριάζει με τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει ασκείται μια εξωτερική ή μια αμυντική πολιτική, πόσο μάλλον όταν αυτή έχει μετατραπεί σε κοινή. Ορισμένες φορές η άγνοια, ή καλύτερα η έλλειψη δημοσιοποίησης, μπορεί να βοηθήσει στο να αποφευχθούν αυτές οι πιέσεις. Παράλληλα, έχοντας όλη τη στρατιωτική σου δύναμη σε κοινή θέα μπορεί να υπονομεύσει την καθησυχαστική κοινή γνώμη η οποία είχε δημιουργηθεί ως αποτέλεσμα ενός ορθού αμυντικού σχεδιασμού. Ο συμβιβασμός των αμυντικών σχεδίων με τις απόψεις και τις πιέσεις της κοινής γνώμης, δεν πρόκειται σε καμία περίπτωση να ωφελήσει ούτε στον καθησυχασμό ούτε στην επίτευξη στρατηγικής σταθερότητας.

7.3 Το ζήτημα των δημοσίων συνεδριάσεων

Στο ίδιο πνεύμα με τα παραπάνω βρίσκεται και η απάντηση στην άποψη περί της δημόσιας διεξαγωγής των συνεδριάσεων του Συμβουλίου. Και αυτό αποτελεί αναμφίβολα ένα αρκετά πολύπλοκο ζήτημα. Και εδώ η διαφάνεια θα πρέπει να θεωρηθεί ασυμβίβαστη με την άσκηση μυστικής διπλωματίας και συνακόλουθα με τις διπλωματικές πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται στα πλαίσια της Κ.Ε.Π.Π.Α. Η διαφάνεια μπορεί να υπονομεύσει την αποτελεσματική λειτουργία του Συμβουλίου, με την έννοια ότι κάτω από το φως της δημοσιότητας οι κυβερνήσεις θα είναι λιγότερο διατεθειμένες να προβαίνουν σε παραχωρήσεις. Ουσιαστικά δηλαδή, η εφαρμογή της διαφάνειας στο Συμβούλιο μπορεί ν' αναιρέσει ή να περιστείλει μια από τις βασικές λειτουργίες του κοινοτικού συστήματος, την μετάθεση του πολιτικού κόστους των «αντιλαϊκών» αποφάσεων από το εθνικό στο υπερεθνικό επίπεδο¹⁹². Από την άλλη πλευρά εφόσον το Συμβούλιο διατηρήσει τις νομοθετικές του αρμοδιότητες δεν μπορούν να προβληθούν θεμελιακές αντιρρήσεις στη δημοσιοποίηση των πρακτικών των συνεδριάσεων μετά από μια εύλογη προθεσμία.

7.4 Ένα πρώτο Συμπέρασμα

Πάντως, κοινή κατάληξη όλων των προαναφερθέντων αποτελεί η εμφάνιση της ανάγκης οροθέτησης του επιπέδου διαφάνειας στην εξωτερική και την αμυντική πολιτική, κάτι που πλέον θα πρέπει πλέον να θεωρείται αναμενόμενο. Αποφασίζοντας, βέβαια, για το ποια είναι αυτά ακριβώς τα όρια, αυτό προϋποθέτει την έναρξη μια μακράς και αμφιβόλου κατάληξης συζήτησης.

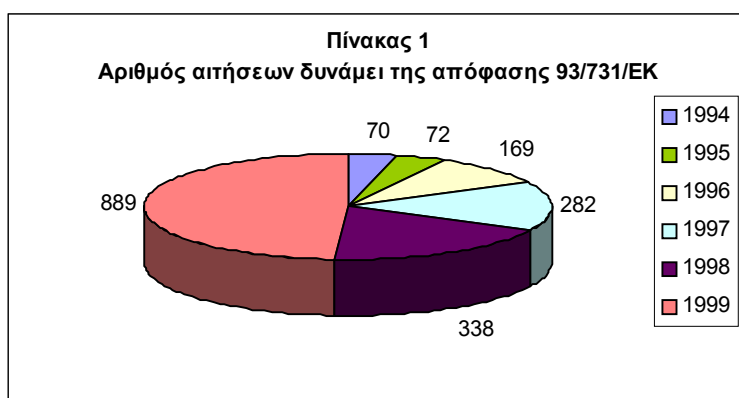
¹⁹² Στεφάνου Κωνσταντίνος (1994) «Η συμμετοχή του πολίτη στον ευρωπαϊκό δημόσιο χώρο», Κοινοβουλευτική Επιθεώρηση, σ.σ. 11-23, σελ. 14.

Κεφάλαιο 8

Κάποια Στατιστικά Στοιχεία για τη Διαφάνεια

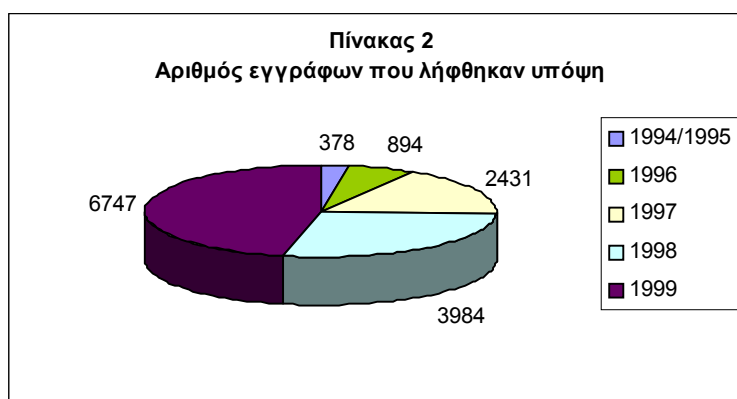
8.1 Στοιχεία για το Συμβούλιο¹⁹³

Σε ό,τι αφορά στην πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα, και μετά από μια πρώτη περίοδο (1994 - 1995), η οποία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως περίοδος «εκκίνησης», από τη στιγμή κατά την οποία οι διάφορες δομές του Συμβουλίου χρειάστηκαν να προσαρμοστούν σε απαιτήσεις που ήταν άγνωστες μέχρι τότε, η περίοδος 1996 - 1997 ήταν η περίοδος της «απογείωσης» από την άποψη του αριθμού των φακέλων που εξετάστηκαν καθώς και όσον αφορά μια κάποια τυποποίηση των πρακτικών στα πλαίσια του Συμβουλίου. Επιπλέον, στην περίοδο 1998 - 1999 παρατηρούμε την «εκτίναξη» του αριθμού των αιτήσεων, διαπιστώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την ολοένα και αυξανόμενη ευαισθητοποίηση των διαφόρων εμπλεκομένων παραγόντων, με αποτέλεσμα την αύξηση της διαφάνειας.

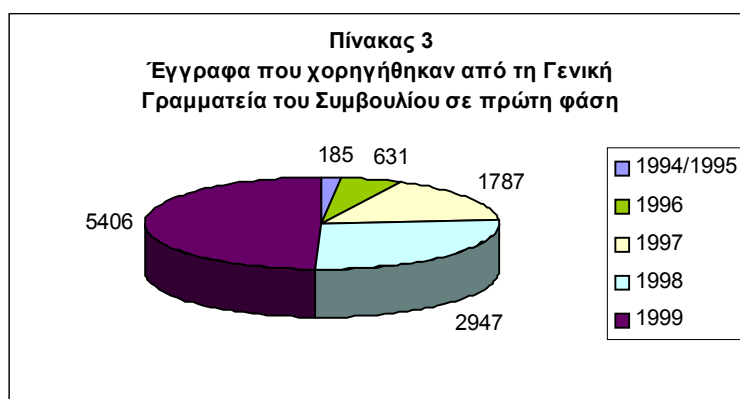

¹⁹³ Πηγή των στοιχείων που παρουσιάζονται, αποτέλεσαν οι τρεις εκθέσεις για την εφαρμογή της Απόφασης 93/731/EK για τις περιόδους 1994-1995 (έγγρ. 8330/96), 1996-1997 (έγγρ. 6715/2/98 REV 2 COR 1) και 1998-1999 (13275/00), όπως επίσης και η έκθεση σχετικά με τη λειτουργία του δημόσιου μητρώου των εγγράφων του Συμβουλίου (έγγρ. 9862/99).

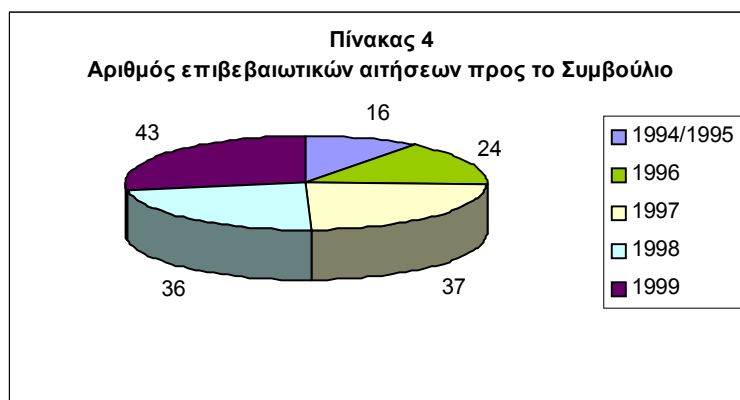
Η ανοδική πορεία αυτής της πολιτικής αποδεικνύεται, επίσης, και από το γεγονός ότι ο αριθμός των εγγράφων που λήφθηκαν υπόψη στα πλαίσια της Απόφασης 93/731 σχεδόν εικοσαπλασιάστηκε μέσα σε μια πενταετία, μια που το 1999 χρειάστηκε να εξεταστούν 6.747 έγγραφα, έναντι 378 κατά την διετία 1994 - 1995.

Από τη στιγμή που πρωτοκολλούνται οι αιτήσεις για πρόσβαση σε έγγραφα του Συμβουλίου, εξετάζονται από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας, η οποία ενημερώνει τον ενδιαφερόμενο για τη συνέχεια που δόθηκε στην αίτησή του, και στην περίπτωση που θεωρηθεί ότι πληροί στις προϋποθέσεις του χορηγείται το έγγραφο.

Σε περίπτωση, όμως, αρνητικής απάντησης, ο ενδιαφερόμενος ενημερώνεται για τους λόγους της άρνησης. Στην περίπτωση αυτή διαθέτει προθεσμία ενός μηνός για να συντάξει επιβεβαιωτική αίτηση προκειμένου να επιτύχει την αναθεώρηση της θέσης που έλαβε η Γενική Γραμματεία.

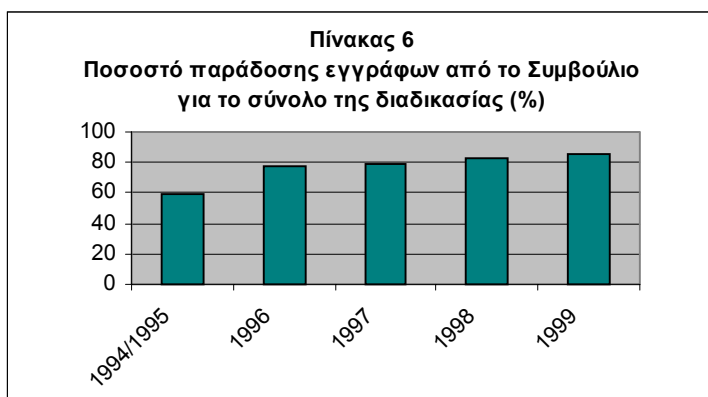

Στη συνέχεια, οι επιβεβαιωτικές αιτήσεις εξετάζονται από τα προπαρασκευαστικά όργανα του Συμβουλίου (Ομάδα Πληροφόρησης και Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων) προτού το Συμβούλιο εγκρίνει την απάντηση που πρέπει να δοθεί.

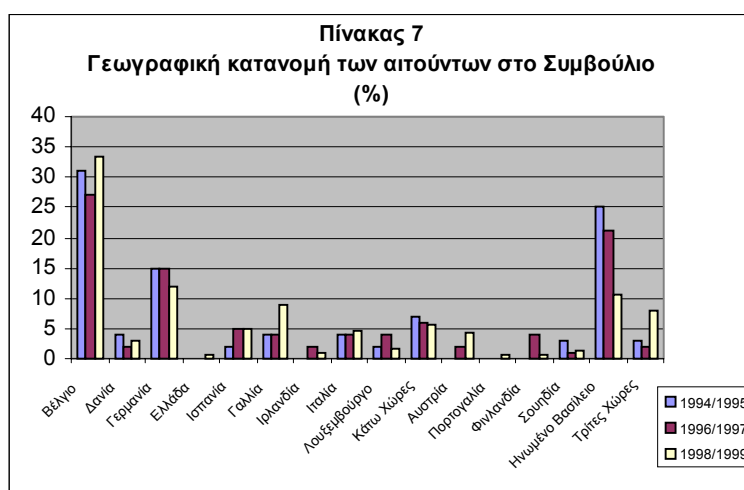

Για το σύνολο της διαδικασίας αυτής (αρχικές αιτήσεις και επιβεβαιωτικές αιτήσεις) οι στατιστικές δείχνουν ότι το ποσοστό παράδοσης εγγράφων έχει αυξηθεί κατά πολύ. Αυτή η θετική για τους αιτούντες εξέλιξη εξηγείται από την

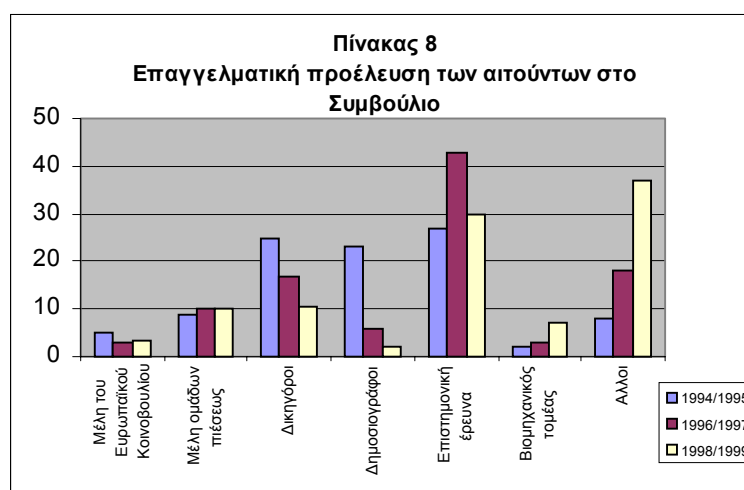
αύξηση του ποσοστού παράδοσης εγγράφων από τη Γενική Γραμματεία εξ ονόματος του Συμβουλίου, δηλαδή κατά την πρώτη φάση της διαδικασίας. Πράγματι, το ποσοστό αυτό αυξήθηκε από 48,9% κατά την περίοδο 1994-1995 σε 85,6% το 1999. Τούτο οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην εμπειρία που αποκτήθηκε από τη Γενική Γραμματεία όσον αφορά την ερμηνεία της Απόφασης 93/731/ΕΚ, μια που ενεργεί εξ ονόματος του Συμβουλίου όταν δίνει τις πρώτες απαντήσεις στους αιτούντες.

Ένα άλλο στοιχείο το οποίο αξίζει να υπογραμμισθεί είναι η γεωγραφική κατανομή των ατόμων που ζητούν έγγραφα του Συμβουλίου. Την πρωτοκαθεδρία την έχει το Βέλγιο, το οποίο όμως είναι πλασματικό γιατί στο συγκεκριμένο ποσοστό συμπεριλαμβάνονται πολλά όργανα και υπηρεσίες που έχουν την έδρα τους στην «ευρωπαϊκή Πρωτεύουσα». Ωστόσο, αξιοπρόσεκτο είναι το ποσοστό που συγκεντρώνει το Ηνωμένο Βασίλειο, κυρίως μάλιστα την περίοδο που βρίσκονταν εν εξελίξει οι υποθέσεις της Guardian. Αντίθετα, μόνο απογοητευτικό θα μπορούσε να χαρακτηριστεί το ποσοστό της χώρας μας, το οποίο ήταν μηδενικό για τις πρώτες περιόδους και μόλις 0,5% για το 1998 - 1999, πράγμα που σημαίνει ότι μόνο ένας Έλληνας ζήτησε να έχει πρόσβαση στα έγγραφα του Συμβουλίου.

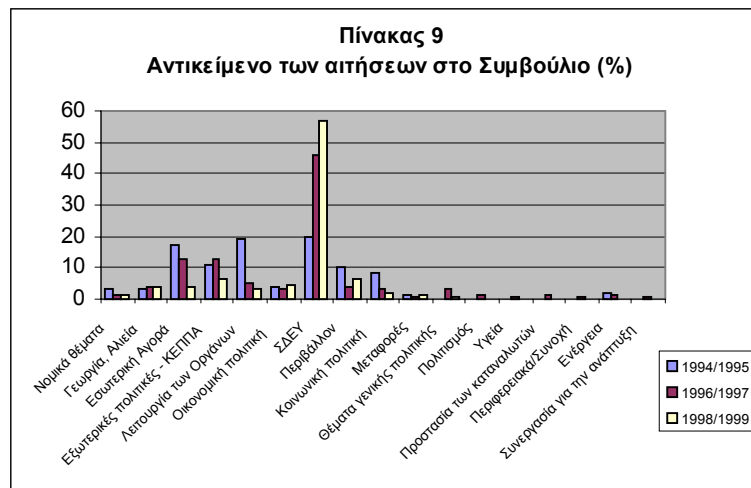

Ενδιαφέρον, επίσης παρουσιάζει και το τι επαγγέλλονται όσοι επικαλούνται την Απόφαση 93/731/ΕΚ. Από τα στοιχεία του Πίνακα 8 παρατηρείται, πάντως, μια πτώση των αιτήσεων των νομικών στο επάγγελμα, ενώ αυξανόμενο θα ήταν δυνατόν να χαρακτηριστεί το ενδιαφέρον για επιστημονική έρευνα. Οι αιτήσεις των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, είναι δυστυχώς αρκετά χαμηλές.

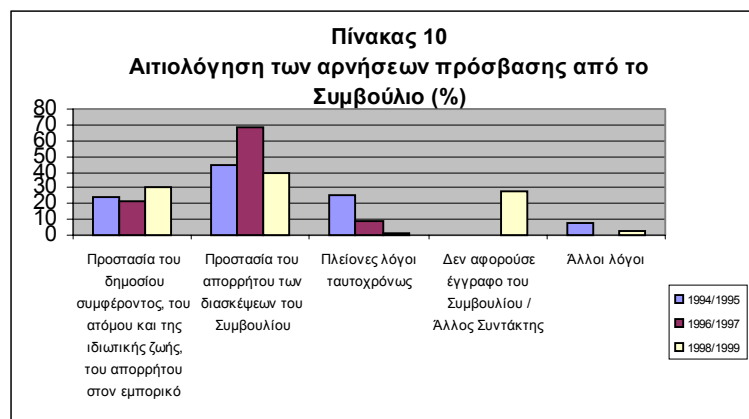

Ποιο, όμως, είναι το αντικείμενο των αιτήσεων; Το εντυπωσιακό στοιχείο έγκειται στο γεγονός ότι το ενδιαφέρον του κοινού το προσελκύουν τα θέματα του τρίτου πυλώνα, ακολουθούμενα από αυτά που άπτονται στη λειτουργία των

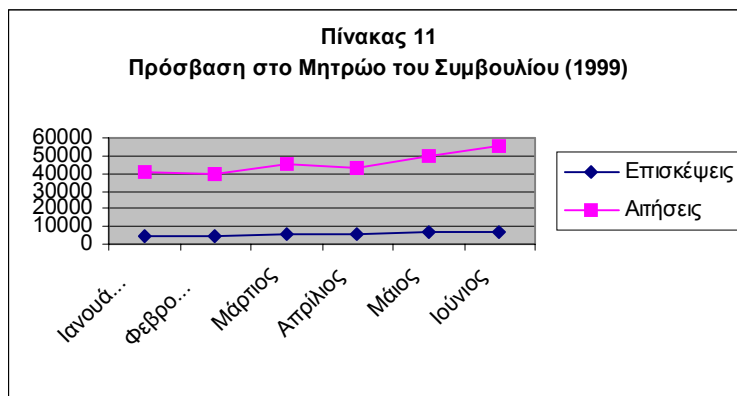
θεσμικών οργάνων και της εσωτερικής αγοράς. Τα θέματα Κ.Ε.Π.Α. καταλαμβάνουν την τέταρτη θέση στα ενδιαφέροντα του κοινού, που ίσως να οφείλεται και στην αποτρεπτική συνεισφορά της νομολογία του Πρωτοδικείου. Αξίζει, πάντως, να σημειωθεί ότι ορισμένες από τις υποβληθείσες αιτήσεις στο Συμβούλιο αφορούσαν περισσότερους του ενός τομείς.

Ένα άλλο θέμα είναι και αυτό της αιτιολόγησης της άρνησης στην πρόσβαση που προβάλλονται. Μολονότι, πάλι, το μεγαλύτερο μέρος της ευρωπαϊκής νομολογίας σχετίζεται κατά κύριο λόγο στην ερμηνεία του άρθρο 4§1 της απόφασης, οι περισσότερες απορρίψεις των αιτήσεων πρόσβασης έχουν να κάνουν με την προστασία του απορρήτου των διασκέψεων του Συμβουλίου.

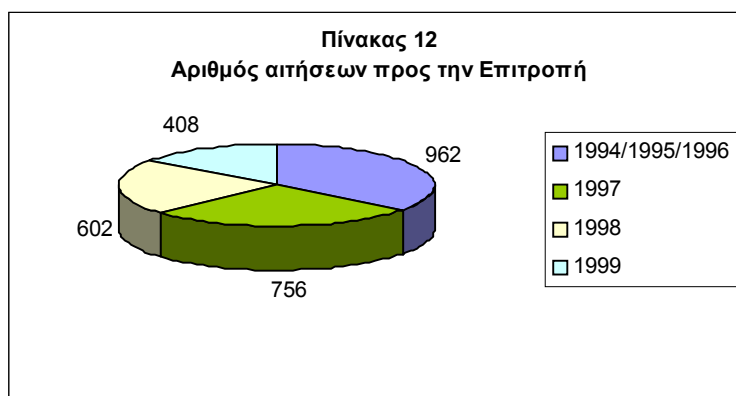

Τέλος, μια που αναφερθήκαμε και στη δημιουργία του μητρώου εγγράφων του Συμβουλίου, ας δούμε κάποια πρώτα στοιχεία για την πρόσβαση του κοινού στις ηλεκτρονικές σελίδες του θεσμικού αυτού οργάνου.

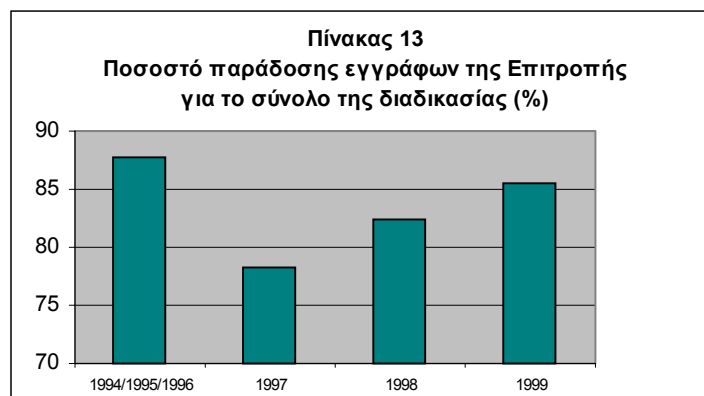
8.2 Στοιχεία για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή¹⁹⁴

Τα στοιχεία που έχουμε για την εφαρμογή της 94/90, δεν διαφέρουν κατά πολύ από αυτά του Συμβουλίου, παρά το γεγονός ότι οι αιτήσεις για πρόσβαση στα έγγραφα της Commission είναι ιδιαιτέρως χαμηλά κα με φθίνουσα πορεία.

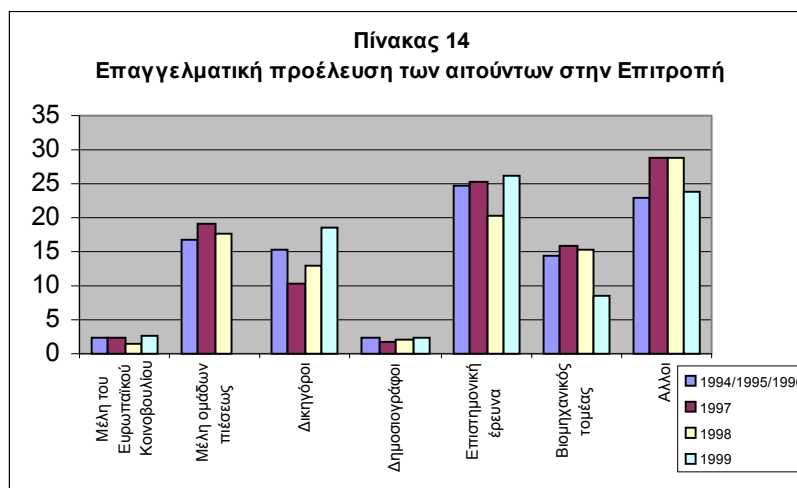

¹⁹⁴ Τα στοιχεία που παρουσιάζονται αποτελούν ενημερωτικά έγγραφα της Γενικής Γραμματείας της Επιτροπής, και ειδικότερα της Διεύθυνσης C, βλ. Directorate C «Co-ordination II: Transparency and access to documents; grants; relations with interest groups» D(2000), 26/7/2000.

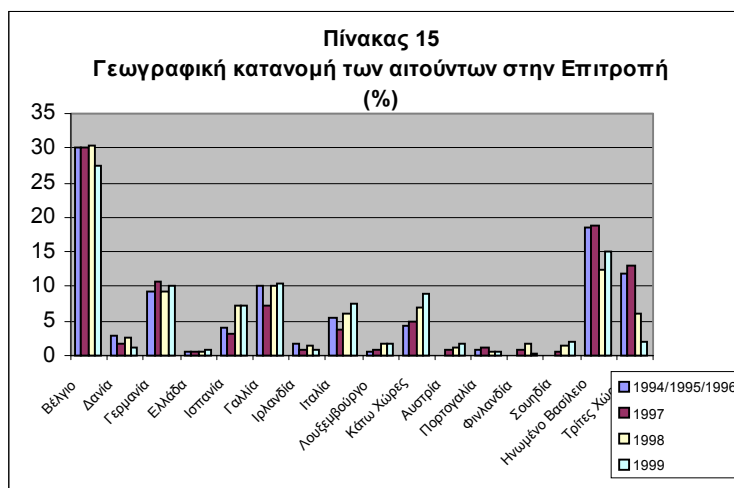
Σε αντίθεση προς το παραπάνω βρίσκεται η συνεχής αύξησης του ποσοστού παράδοσης των εγγράφων από την Επιτροπή στο σύνολο της διαδικασίας, που αποδεικνύει ότι η Γ.Γ. της Επιτροπής πλέον λειτουργεί καλύτερα και ανταποκρίνεται ταχύτερα στα αιτήματα του κοινού.

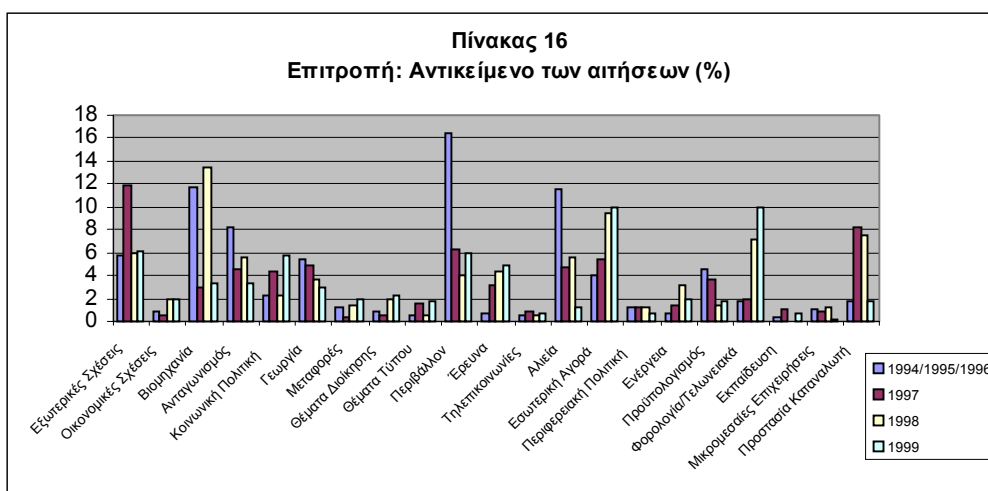
Πάντως, και στα στοιχεία της Επιτροπής το μεγαλύτερο ενδιαφέρον για πρόσβαση στα έγγραφα της εκδηλώνεται από επιστημονικούς φορείς, με εντυπωσιακό όμως και το ποσοστό των «λομπυστών».

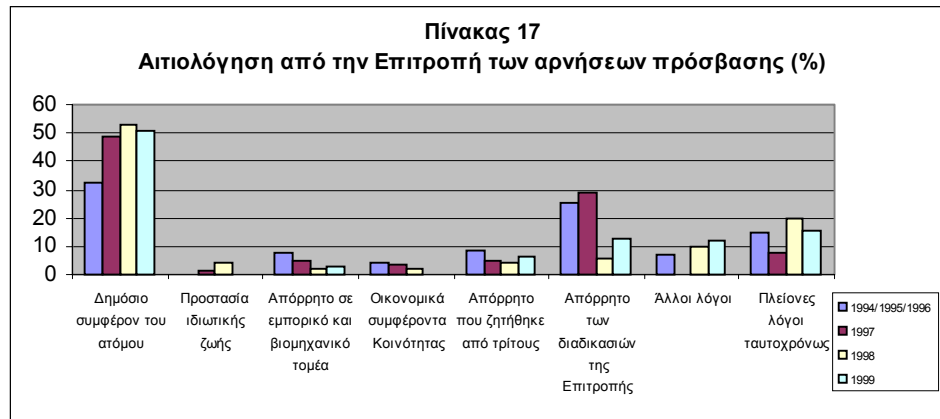
Σχεδόν ανάλογα στοιχεία ισχύουν και στην περίπτωση της γεωγραφικής κατανομής των αιτούντων, όπου κι εδώ η θέση της χώρας μας είναι απογοητευτική.

Άκρως ενδιαφέρον στοιχείο αποτελεί και η θεματολογία των ζητούμενων εγγράφων. Στα στοιχεία της Επιτροπής θα διαπιστώσουμε ότι το ενδιαφέρον το συγκεντρώνουν τομείς όπως το περιβάλλον, η φορολογία και τα τελωνειακά θέματα, οι εξωτερικές σχέσεις κ.τ.λ.

Προτού κλείσουμε, ας δούμε ποιοι είναι οι λόγοι για τους οποίους αρνείται η Επιτροπή την πρόσβαση στα έγγραφά της. Εδώ τον πρώτο λόγο δεν το έχει το απόρρητο των διαδικασιών της Commission, όπως συνέβαινε στο Συμβούλιο, αλλά η προστασία του δημοσίου συμφέροντος του ατόμου.

Αντί Επιλόγου

Η Διαφάνεια στη νέα εποχή της Ε.Ε.

Αυτή τη στιγμή, και μετά τη θέση σε ισχύ του νέου Κανονισμού, το δικαίωμα της διαφάνειας εισέρχεται σε μια νέα εποχή.

Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο η Ευρωπαϊκή Ένωση, αντιλαμβανόμενη το σημαντικότερο ρόλο που διαδραματίζει η πολιτική υπέρ της πρόσβασης του κοινού στα έγγραφα, προβαίνει σε στήριξη του όλου θεσμού. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ως προς τα παραπάνω αποτελούν τα αναγραφόμενα της Λευκής Βίβλου για την «Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση»¹⁹⁵.

ι) Νέες μορφές Διακυβέρνησης και Διαφάνεια

Στο εν λόγω κείμενο η Επιτροπή θεωρεί ότι η νέα μορφή ευρωπαϊκής διακυβέρνησης θα πρέπει να στηρίζεται και στον τομέα της διαφάνειας.

Δεν έχει σημασία για την Commission τόσο ο τρόπος προετοιμασίας και έγκρισης της πολιτικής της Ε.Ε. όσο για ότι πρέπει να γίνεται με μεγαλύτερη διαφάνεια και να είναι ευκολότερα προσιτός και κατανοητός.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή προτίθεται στο μέλλον να παράσχει μια ενημερωμένη, ηλεκτρονική πληροφόρηση για την προετοιμασία της πολιτικής σε όλα τα στάδια της λήψης αποφάσεων, αντιλαμβανόμενη κατ' αυτόν τον τρόπο ότι θα πρέπει να υπάρξει στενότερη αλληλεπίδραση με τις περιφερειακές και τοπικές κυβερνήσεις και την κοινωνία των πολιτών. Στα κράτη μέλη εναπόκειται κυρίως η ευθύνη για την επίτευξη των προαναφερομένων. Όμως, η Επιτροπή, από τη δική της πλευρά:

¹⁹⁵ COM(2001)428 τελικό «Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση - Μια Λευκή Βίβλος» της 25^{ης}/7/2001.

- ✓ θα θεσπίσει συστηματικότερο διάλογο με τους αντιπροσώπους περιφερειακών και τοπικών κυβερνήσεων μέσω εθνικών και ευρωπαϊκών οργανώσεων στα πρώτα στάδια της χάραξης πολιτικής,
- ✓ θα προσδώσει μεγαλύτερη ευελιξία στον τρόπο εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας, ενώ θα λαμβάνει υπόψη της τις περιφερειακές και τοπικές προϋποθέσεις,
- ✓ θα θεσπίσει και θα δημοσιεύει ελάχιστες προδιαγραφές διαβούλευσης όσον αφορά την πολιτική της Ε.Ε.,
- ✓ ενώ, τέλος, θα θεσπίσει ρυθμίσεις για εταιρικές σχέσεις που θα υπερβαίνουν τις ελάχιστες προδιαγραφές σε επιλεγμένους τομείς και θα υποχρεώνουν την Επιτροπή σε πρόσθετες διαβουλεύσεις με αντάλλαγμα περισσότερες εγγυήσεις διαφάνειας και αντιπροσωπευτικότητας εκ μέρους των συμμετεχουσών οργανώσεων.

Γίνεται κατά συνέπεια αντιληπτό ότι λαμβανομένου υπ' όψιν των νέων μεθόδων διακυβέρνησης, εμφανίζεται έντονα η ύπαρξη μιας ανάγκης πρώτα απ' όλα τα κοινοτικά θεσμικά όργανα να εξετάσουν την θέσπιση μιας γενικότερης πολιτικής υπέρ της διαφάνειας, με μια πιο μεθοδική χρήση ενός ευρύτατου πεδίου μέσων, ιδίως της τεχνολογίας στον τομέα της πληροφόρησης, για να εγγυηθούν ότι οι ακριβείς λεπτομέρειες σχετικά με την πορεία της ευρωπαϊκής πολιτικής να διατίθεται με εύκολο τρόπο στην κοινωνία των πολιτών¹⁹⁶.

Πιο συγκεκριμένα, η εγγύηση του δικαιώματος της πρόσβαση στα έγγραφα θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ως μια ανοιχτή διαδικασία, βασιζόμενη στο διάλογο με την κοινωνία των πολιτών, ανταποκρινόμενη έτσι στις νέες προκλήσεις της εποχής. Από αυτής της άποψης, η Σύμβαση του Aarhus¹⁹⁷, θα μπορούσε να παράσχει ένα πολύ σημαντικό βάθρο για την οικοδόμηση μιας συνολικής πολιτικής υπέρ των

¹⁹⁶ Lebessis Notis - Paterson John (2001) «Developing new modes of governance», στο De Schutter (ed.) «Governance in the European Union», "Cahiers" of the forward studies unit, European Commission, σ.σ. 259-294, σελ. 283.

¹⁹⁷ «Σύμβαση της Οικονομικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη σχετικά με την πρόσβαση στις πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη στον τομέα του περιβάλλοντος», Δανία, 25 Ιουνίου 1998. Για την πορεία της εφαρμογής της Σύμβασης στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, βλ. ΔελτίοΕΕ 5-2001, σημ. 1.4.50.

δικαιωμάτων που συνδέονται με την πρόσβαση στις πληροφορίες, τη συμμετοχή στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων κ.λπ..

ii) Η διαφάνεια ως Ανθρώπινο Δικαίωμα

Ένα άκρως ενδιαφέρον ερώτημα που μπορεί να τεθεί από κάποιους εξετάζοντας την ως τώρα πορεία της διαφάνειας αλλά και την νομολογία του Δ.Ε.Κ. και του Π.Ε.Κ., έγκειται στο αν και κατά πόσο η πρόσβαση στα έγγραφα θα είναι δυνατόν να θεωρείται ως ανθρώπινο δικαίωμα.

Μια εύκολη απάντηση στο παραπάνω ερώτημα θα είχε να κάνει με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹⁹⁸. Στο εν λόγω κείμενο φιλοξενείται διάταξη όπου κάνει λόγο για το δικαίωμα στη διαφάνεια. Για την ακρίβεια αναφέρεται ότι:

«Άρθρο 42

Δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα

Κάθε πολίτης της Ένωσης ή κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατοικεί ή έχει την καταστατική έδρα του σε ένα κράτος μέλος έχει δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής.»

Κατά την άποψή μας, και στηριζόμενοι στο προαναφερθείσα διάταξη, το δικαίωμα της πρόσβασης στις πληροφορίες αποτελεί αναμφισβήτητα ένα θεμελιώδες δικαίωμα κατά το κοινοτικό δίκαιο, αλλά θα πρέπει να εκφράσουμε την αμφιβολία μας για το αν θα μπορούσαμε να το εντάξουμε και στην κατηγορία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, το οποίο συνεπάγεται ότι αποτελεί ένα γενικό δικαίωμα, το οποίο θα μπορεί να το επικαλεστεί ο οποιοσδήποτε ανά την υφήλιο. Μέχρι σήμερα, παραμένει αβέβαιο το αν η ελευθερία της έκφρασης που προβλέπεται

¹⁹⁸ ΕΕ C 364/1 της 18^{ης}/12/2000.

από το άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου εμπερικλείει και το δικαίωμα της πρόσβασης σε δημόσια έγγραφα. Οι συντάκτες της Ε.Σ.Δ.Α. είναι βέβαιο ότι θα αντιμετώπισαν τις πιέσεις των Σουηδών για να συνδέσουν το δικαίωμα της πρόσβασης με αυτό της ελεύθερης έκφρασης. Παράλληλα, η Υπόθεση Leander¹⁹⁹, όπου το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου υποστήριξε ότι η άρνηση των Σουηδικών (!) αρχών να παράσχουν πρόσβαση στον αιτούντα σε έγγραφα των μυστικών υπηρεσιών δεν ήταν αντίθετη στο άρθρο 10 Ε.Σ.Δ.Α., αποτελεί μια ένδειξη ότι το δικαίωμα της πρόσβασης του κοινού στα δημόσια έγγραφα δεν αποτελεί ανθρώπινο δικαίωμα²⁰⁰.

Πραγματικά ελπίζουμε ότι οι εξελίξεις μέσα στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα μπορούσαν να ενθαρρύνουν μια περαιτέρω ανάπτυξη της αναγνώρισης του δικαιώματος της πρόσβασης ως ανθρώπινου δικαιώματος.

iii) Το Νομικό καθεστώς της διαφάνειας στην Ελλάδα

Για να μπορέσουμε, όμως, να διαπιστώσουμε καλύτερα το αν αντιμετωπίζει προβλήματα το υπάρχον νομικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως προσπαθήσουμε να δούμε σε ποιες ενέργειες έχουν προβεί τα κράτη μέλη προς τη κατεύθυνση της διαφάνειας για τα έγγραφα εσωτερικής φύσεως.

Αν επιλέξουμε για τις ανάγκες της ανάλυσής μας τη χώρα μας, το συμπέρασμα που θα εξαγάγουμε θα είναι μάλλον απογοητευτικό. Στην Ελλάδα το όλο θέμα της πρόσβασης των πολιτών στα διοικητικά έγγραφα ρυθμίζεται αποκλειστικά και μόνο από το **άρθρο 16 του Νόμου 1599/1986**²⁰¹, με το οποίο καθιερώθηκε ένα νέο δικαίωμα για κάθε πολίτη, το δικαίωμα γνώσης των διοικητικών εγγράφων. Οι ρυθμίσεις του άρθρου 16 του νόμου 1599 του 1986 για τη γνώση των διοικητικών εγγράφων καθορίζουν κατ' αρχήν ότι δικαίωμα γνώσης των διοικητικών εγγράφων έχουν όλοι οι Έλληνες πολίτες, οι αλλοδαποί, οι

¹⁹⁹ Case of Leander v. Sweden, Application Number 00009248/81, της 26^{ης}/3/1987.

²⁰⁰ Ωστόσο θα πρέπει να εκφράσουμε την αμφιβολία μας για το αν και κατά πόσο η Υπόθεση Leander θα μπορούσε να θεωρηθεί δεδικασμένο.

²⁰¹ Φ.Ε.Κ. Α'75, της 11^{ης}/6/1986.

ενώσεις προσώπων, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ν.π.δ.δ.), τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (ν.π.ι.δ.), εταιρείες, σωματεία κ.λ.π.

Τα διοικητικά έγγραφα για την εφαρμογή του νόμου αυτού είναι όλα τα έγγραφα που συντάσσονται από όργανα του δημόσιου τομέα, ιδίως εκθέσεις, μελέτες,

πρακτικά, στατιστικά στοιχεία, εγκύκλιοι, οδηγίες, απαντήσεις της διοίκησης, γνωμοδοτήσεις, αποφάσεις κ.λπ. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση του Ν. 1599/1986 με τον όρο διοικητικό έγγραφο εννοείται όχι μόνο το έγγραφο με τη στενή έννοια του όρου αλλά ό,τι υπάρχει μέσα στο αρχείο της διοίκησης.

Στο καθεστώς των εξαιρέσεων υπάγονται τα έγγραφα ή στοιχεία που αναφέρονται στην ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή τρίτων προσώπων, τα έγγραφα που η γνωστοποίησή τους θα μπορούσε να βλάψει το απόρρητο των συζητήσεων βασικών κυβερνητικών οργάνων, όπως του Υπουργικού Συμβουλίου ή του Κυβερνητικού Συμβουλίου Εξωτερικών και Άμυνας (ΚΥΣΕΑ) κ.λ.π., καθώς και το απόρρητο της Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικής πολιτικής κ.λ.π.. Επίσης, από το ίδιο καθεστώς διέπονται και τα έγγραφα που η γνωστοποίησή τους θα μπορούσε να βλάψει το απόρρητο της δημόσιας πίστης και του νομίσματος, της ασφάλειας του κράτους και της δημόσιας τάξης, τα έγγραφα που η γνωστοποίησή τους θα μπορούσε να δυσχεράνει την έρευνα δικαστικών, αστυνομικών, στρατιωτικών ή διοικητικών αρχών σχετικά με την τέλεση εγκλήματος ή διοικητικής παράβασης, όπως επίσης και τα έγγραφα που η γνωστοποίησή τους θα μπορούσε να βλάψει το τραπεζικό ή το βιομηχανικό ή εμπορικό ή ιατρικό απόρρητο. Τέλος, παρέχεται στη διοίκηση το δικαίωμα να αρνηθεί την ικανοποίηση του δικαιώματος γνώσης και σε όσες άλλες περιπτώσεις το απόρρητο προβλέπεται από ειδικές διατάξεις τυπικού ή ουσιαστικού νόμου.

Οι υπηρεσίες του δημόσιου τομέα δεν μπορούν να αρνηθούν τη γνώση διοικητικών εγγράφων, επικαλούμενες το απόρρητο του ιδιωτικού βίου, το ιατρικό απόρρητο, καθώς και το βιομηχανικό ή εμπορικό απόρρητο, εφόσον αυτά τα έγγραφα αναφέρονται αποκλειστικά στους ζητούντες τα έγγραφα. Ειδικά, πληροφορίες ιατρικού χαρακτήρα, ακόμη και στην περίπτωση που σας αφορούν

προσωπικά, μπορούν να σας γίνουν γνωστές μόνο με τη βοήθεια γιατρού, που ορίζεται για το σκοπό αυτό.

Ο πολίτης έχει το δικαίωμα να ζητάει τη γνωστοποίηση διοικητικών εγγράφων από όλες τις υπηρεσίες του δημόσιου τομέα, δηλαδή από όλες τις δημόσιες υπηρεσίες (π.χ. εφορίες, επιθεωρήσεις εργασίας κ.λ.π.), τις υπηρεσίες των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (ν.π.δ.δ.) (π.χ. Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα κ.λ.π.), τις υπηρεσίες των οργανισμών και των δημοσίων επιχειρήσεων που λειτουργούν με τη μορφή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου (ν.π.ι.δ.) κ.λπ..

Στην περίπτωση που η διοίκηση αρνηθεί να γνωστοποιήσει τα ζητούμενα έγγραφα, παρέχεται το δικαίωμα στον πολίτη να απευθυνθεί στη Διεύθυνση Σχέσεων Κράτους - Πολίτη του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, όπου και θα αναφέρει την υπηρεσία και το έγγραφο που αρνείται να του χορηγηθεί. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η πρόβλεψη ότι η Δ/ση Σχέσεων Κράτους - Πολίτη μπορεί να παρέμβει διευκρινιστικά, αλλά σε καμία περίπτωση δεν δύναται να υποχρεώσει την άλλη υπηρεσία. Μόνο δικαστική απόφαση υποχρεώνει την υπηρεσία να χορηγήσει τα ζητούμενα έγγραφα.

Κατά συνέπεια, διαπιστώνουμε ότι αν μη τι άλλο το κοινοτικό νομοθετικό πλαίσιο βρίσκεται κατά πολύ πιο κοντά στον πολίτη απ' ότι το ελληνικό. Αυτό αποτελεί μια καταφανή ένδειξη για όσους απαιτούν από την Ένωση να απελευθερώσει το σύνολο των εγγράφων της, ότι κάτι τέτοιο φαντάζει απίθανο και για τα λογικά πλαίσια ενός κράτους μέλους.

Το χρήσιμο της κοινοτικής νομοθεσίας στον τομέα της διαφάνειας αποτελεί η έμμεση πίεση που ασκείται στα κράτη μέλη να «εναρμονιστούν» με τα κοινοτικά πρότυπα, κάτι που θα λειτουργούσε ασφαλώς υπέρ των συμφερόντων των Ευρωπαίων πολιτών.

iv) Ποια η χρησιμότητα της διαφάνειας;

Έχουμε προχωρήσει στην ανάλυση του θέματος της πρόσβασης του κοινού στα έγγραφα των κοινοτικών οργάνων και ουσιαστικά το ερώτημα παραμένει: Για ποιο λόγο χρειαζόμαστε τη διαφάνεια;

Τρεις - τουλάχιστον - είναι οι θεμελιώδεις λόγοι που δικαιολογούν την ανάγκη της ύπαρξης της διαφάνειας. Κατά πρώτον, **η διαφάνεια διευκολύνει τον έλεγχο των πράξεων αλλά και ελέγχει την αδράνεια των κοινοτικών «αρχών»**. Η άποψη αυτή στηρίζεται στο λογικό επιχείρημα ότι η ισχύς διαφθείρει, και αποτελεί το πιο παραδοσιακό - θα μπορούσαμε να πούμε - επιχείρημα υπέρ της διαφάνειας. Ο έλεγχος απαιτεί πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα και τις πληροφορίες της «διοίκησης» για να μπορεί κατ' αυτόν τον τρόπο να διαπιστώσει την ενδεχόμενη κατάχρησή τους. Το Δ.Ε.Κ. για παράδειγμα αναγνώρισε το δικαίωμα της πρόσβασης στον τομέα του ανταγωνισμού και υποστήριξε ότι ή πρόσβαση αποτελεί μια απολύτως αναγκαία συνέπεια του δικαιώματος για άμυνα.

Κατά δεύτερον, πίσω από τη διαφάνεια κρύβεται **η επιθυμία για την αύξηση της λογικής, σχεδιασμένης και της αποτελεσματικής διαδικασίας λήψης των αποφάσεων**. Δυστυχώς, ορισμένες φορές στην παραπάνω επιθυμία κρύβεται και η λανθασμένη απαίτηση για το «άνοιγμα» των εργασιών του Συμβουλίου. Η πλήρης διαφάνεια μπορεί να μην είναι εφικτή, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι η διαφάνεια ενοχλεί. Απλώς, ορισμένες φορές είναι προς το συμφέρον της Ένωσης η οροθέτηση του δικαιώματος αυτού.

Τέλος, **η διαφάνεια συνδέεται σαφώς με την ενεργή συμμετοχή των Ευρωπαίων πολιτών στα πολιτικά δρώμενα**. Θεωρείται, ουσιαστικά, η διαφάνεια ως μια αναγκαία προϋπόθεση απαραίτητη για μια δημοκρατική κοινωνία. Αυτό οδηγεί σε αυτό που αποκαλείται σχεδιασμένη δημοκρατία. Υπό αυτήν την άποψη, η διαφάνεια δεν είναι δυνατόν να περιοριστεί σε μορφές αποκλειστικά και μόνο κοινοβουλευτικού ελέγχου, αλλά θα πρέπει να συμπεριλαμβάνουν και ένα ευρύ πεδίο μηχανισμών επιτρέποντας τη συμμετοχή των πολιτών στην πολιτική

διαδικασία με μέσα μιας αποτελεσματικής πρόσβασης μεταφέροντας εκεί και την άποψη της κοινωνίας των πολιτών²⁰².

ν) Οι μελλοντικές προκλήσεις

Η πρόσβαση σε έγγραφα και πληροφορίες που αφορούν στις δραστηριότητες των θεσμικών οργάνων επιτρέπει στους πολίτες να ασκούν έλεγχο στα όργανα της Ε.Ε. και εγγυάται μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και πραγματοποίηση μεταρρυθμίσεων εντός των θεσμικών οργάνων. Για το λόγο αυτό, το δικαίωμα του πολίτη δεν μπορεί να συρρικνωθεί στην απόκτηση «ενός χαρτιού» (εγγράφου) – είναι δικαίωμα πρόσβασης στις πληροφορίες που περιέχονται στο συγκεκριμένο έγγραφο. Όπως συμβαίνει σε πολλά κράτη μέλη και όπως αποδεικνύεται από την τριακονταετή εμπειρία που έχει αποκομισθεί από την πολιτική των Η.Π.Α. στον τομέα της πρόσβασης σε έγγραφα, **το δικαίωμα πρόσβασης δεν μπορεί να αποσυνδεθεί από το δικαίωμα απόκτησης πληροφοριών σχετικά με τις δραστηριότητες των θεσμικών οργάνων.**

Τούτο σημαίνει ότι πρωταρχικό καθήκον των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε. είναι να παρουσιάζουν κατά τρόπο σαφή και αντικειμενικό τις δραστηριότητές τους, τις μεθόδους εργασίας τους, τις εσωτερικές αρμοδιότητες και τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται για τη λήψη αποφάσεων. Πτυχές μιας περισσότερο ενεργού προσέγγισης περιλαμβάνουν την απαίτηση να δημοσιεύουν τα θεσμικά όργανα τους εσωτερικούς τους κανονισμούς (όπως συμβαίνει στην περίπτωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της Επιτροπής και του Συμβουλίου) καθώς και πληροφορίες φιλικές προς τον χρήστη σχετικά με τη διάρθρωσή τους.

Η σχέση μεταξύ του δικαιώματος απόκτησης πληροφοριών και του δικαιώματος πρόσβασης σε έγγραφα έχει ήδη τονισθεί από το Κοινοβούλιο στην έκθεση Lööw²⁰³. **Το δικαίωμα της ζήτησης πληροφοριών δεν είναι αρκετό· το αιτούμενο είναι να παρέχονται πληροφορίες οικειοθελώς.**

²⁰² Verhoeven Amaryllis (2000) «The Right to Information: A Fundamental Right?», Lecture at EIPA, 29 May.

²⁰³ Έκθεση A4-0476/98 της 3^{ης} Δεκεμβρίου 1998 «σχετικά με τον ανοικτό χαρακτήρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση», Εισηγήτρια: Maj - Lis Lööw, Επιτροπή Θεσμικών Θεμάτων.

Το δικαίωμα πληροφόρησης καλύπτει όλες τις δραστηριότητες της Ένωσης ανεξαρτήτως του «πυλώνα» στον οποίο ανήκουν. Τούτο επισημαίνεται στα άρθρα 28§1 και 41§1 ΣυνθΕΕ, όπου προβλέπεται ρητά ότι το δικαίωμα πρόσβασης ισχύει επίσης για έγγραφα που αφορούν την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας καθώς και την αστυνομική και δικαστική συνεργασία επί ποινικών υποθέσεων²⁰⁴.

Το δικαίωμα πρόσβασης αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα όλων των πολιτών που θίγονται από τις δραστηριότητες των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε. και, συνεπώς, δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο στους πολίτες που κατέχουν την ιθαγένεια της Ένωσης ή εκείνους που είναι νόμιμοι κάτοικοι της Ένωσης. Σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες, τα θεσμικά όργανα πρέπει να έχουν τη διακριτική ευχέρεια να αντιμετωπίζουν τους πολίτες που δεν έχουν τη νόμιμη κατοικία τους στην Ε.Ε. κατά τον ίδιο τρόπο με εκείνους που είναι νόμιμοι κάτοικοι της Ε.Ε.. Στην πράξη, τούτο αντιπροσωπεύει ένα πολύ μικρό ποσοστό των αιτήσεων. (Δεδομένου ότι το άρθρο 255 δεν καλύπτει πολίτες που δεν είναι νόμιμοι κάτοικοι, η παραχώρηση του δικαιώματος πρόσβασης σε πολίτες που δεν είναι νόμιμοι κάτοικοι της ΕΕ μπορεί να απαιτεί επιπλέον νομική βάση· η προσέγγιση αυτή δεν έχει ληφθεί υπόψη).

Το άρθρο 255 είναι δεσμευτικό για το Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή· ωστόσο, δεν θα ήταν συνεπές από θεσμικής απόψεως εάν για τις υπηρεσίες και τους οργανισμούς που έχουν συσταθεί από αυτά τα θεσμικά όργανα ή τα επικουρούν στο έργο τους, δεν ισχύουν επίσης οι δεσμευτικές αυτές διατάξεις και, επομένως, μπορούν να παρακάμπτονται οι υποχρεώσεις για τήρηση της διαφάνειας. Τούτο σημαίνει ότι το άρθρο πρέπει να καλύπτει όχι μόνον τις επιτροπές και τις ομάδες εργασίας που έχουν συσταθεί από τα θεσμικά όργανα, αλλά και τους μονιμότερους και ανεξάρτητους οργανισμούς, όπως είναι ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Αξιολόγηση των Φαρμακευτικών Προϊόντων και η Υπηρεσία Εναρμόνισης για την Εσωτερική Αγορά (εμπορικά σήματα και σχέδια). Συνεπώς, **ο ορισμός για την**

²⁰⁴ Όπως αναφέρεται από την Επιτροπή, σύμφωνα με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, ο κανονισμός πρέπει να εφαρμόζεται επίσης σε έγγραφα που αφορούν τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται δυνάμει των Συνθηκών ΕΚΑΧ και Ευρατόμ (**Υπόθεση 328/85 Deutsche Babcock**, Συλλογή 1987, σελ. 5119 (απόφαση της 15^{ης} Δεκεμβρίου 1987)).

πρόσβαση σε έγγραφα των θεσμικών οργάνων θα έπρεπε να περιλαμβάνει και την πρόσβαση σε έγγραφα των υπηρεσιών και των οργανισμών που έχουν συσταθεί από το Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή και που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των οργάνων αυτών.

Επίσης, όπως έγινες σαφές από την πάγια νομολογία κυρίως του Πρωτοδικείου, όλα τα έγγραφα πρέπει να είναι προσβάσιμα, και εξαιρέσεις από το δικαίωμα πρόσβασης πρέπει να είναι όσο το δυνατό πιο περιορισμένες. Ο έλεγχος σκοπιμότητας πρέπει να εφαρμόζεται κατά περίπτωση.

Παράλληλα, ο όρος «έγγραφο» πρέπει να ερμηνεύεται ευρέως και να περιλαμβάνει τα εσωτερικά έγγραφα των θεσμικών οργάνων, μολοντί μπορούν να αποκλείονται ανεπίσημα έγγραφα (π.χ. προσωπικές απόψεις και ελεύθερη ανταλλαγή ιδεών, κείμενα «brain-storming»).

Σύμφωνα με το στόχο του άρθρου 255 και τη θέση του στις Συνθήκες, ο όρος «έγγραφο» σημαίνει:

α) τη φυσική του μορφή (γραπτή, ηλεκτρονική, ακουστική, οπτική, οπτικοακουστική) και τα στοιχεία που είναι καθοριστικά για τη διάκρισή του (προσωρινές και τελικές εκδόσεις). Τα μηνύματα που διαβιβάζονται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mails) πρέπει να θεωρούνται «έγγραφα» όταν το περιεχόμενό τους έχει σημασία για τη θεσμική διαδικασία,

β) την πληροφορία που περιέχει (και, εάν είναι απαραίτητο, ο συντάκτης του εγγράφου πρέπει να κάνει διάκριση μεταξύ των πληροφοριών στις οποίες μπορεί να υπάρξει πρόσβαση και εκείνων στις οποίες δεν είναι δυνατή η πρόσβαση)·

γ) ανεξαρτήτως του εάν το έγγραφο είναι «νομοθετικού» ή «διοικητικού» χαρακτήρα, τουλάχιστον μέχρις ότου η ίδια η Συνθήκη να προβλέπει τέτοια διάκριση·

δ) ανεξαρτήτως του εάν πρόκειται για προκαταρκτικό ή τελικό έγγραφο (εκτός ένα υπάρχει αιτιολόγηση που προκύπτει από το γενικότερο πλαίσιο και το ιστορικό του, π.χ. το στάδιο της διαδικασίας, αλλά δεδομένου ότι οι εσωτερικοί κανόνες πρέπει να δημοσιεύονται, είναι σαφές σε ποιο στάδιο τα έγγραφα καθίστανται δημόσια.

Αρμόδιο για το έγγραφο (και για την χορήγηση πρόσβασης σε αυτό) είναι το θεσμικό όργανο το οποίο έχει στην κατοχή του το συγκεκριμένο έγγραφο (ακόμη

και εάν το έγγραφο δεν έχει εκπονηθεί από αυτό). Για το λόγο αυτό, τα θεσμικά όργανα πρέπει να συμφωνήσουν διαδικασίες, επί παραδείγματι για την επίλυση των διαφορών μεταξύ των θεσμικών οργάνων σχετικά με τον χαρακτηρισμό εγγράφων. (Κάθε έγγραφο πρέπει να έχει αναγνωρίσιμο συντάκτη (πρόσωπο ή διοικητική υπηρεσία). Ο συντάκτης έχει την ευθύνη για την ακρίβεια του κειμένου).

Ταυτόχρονα με τα παραπάνω, **οι τρόποι πρόσβασης** πρέπει να είναι όσο το δυνατόν ευκολότεροι και ευρύτεροι και, όπου είναι δυνατό, (ιδιαίτερα στην περίπτωση νομοθετικών εγγράφων) τα έγγραφα πρέπει να είναι άμεσα προσβάσιμα σε ηλεκτρονική μορφή. Η πρόσβαση σε έγγραφα πρέπει να πραγματοποιείται χωρίς διακρίσεις (ώστε να αποφεύγεται η προτιμησιακή μεταχείριση) και δωρεάν ή σε λογική τιμή που δεν υπερβαίνει το πραγματικό κόστος. Σε περίπτωση που τα έγγραφα είναι ήδη διαθέσιμα υπό εναλλακτικές μορφές, π.χ. με μεγάλα τυπογραφικά στοιχεία ή με σύστημα γραφής Braille, πρέπει να διατίθενται υπό τη μορφή υπό την οποία τα ζητούν οι ενδιαφερόμενοι.

Η απόφαση να δημιουργηθεί **μητρώο εγγράφων** υπήρξε πέρα για πέρα σωστή. Το μητρώο πρέπει να περιλαμβάνει τα έγγραφα εκείνα που πρέπει να είναι άμεσα προσβάσιμα μέσω του μητρώου, κυρίως τα έγγραφα που αφορούν νομοθετικές διαδικασίες και περιλαμβάνουν όλες τις προτάσεις, τις γνωμοδοτήσεις, τα έγγραφα εργασίας, τις ημερήσιες διατάξεις, τα έγγραφα προς συζήτηση σε επίσημες συνεδριάσεις, τα πρακτικά, τις δηλώσεις και τις θέσεις κρατών μελών. Πρέπει να περιλαμβάνει επίσης έγγραφα που έχουν χαρακτηριστεί μη δημόσια καθώς και την εξαίρεση στην οποία εμπίπτουν ώστε το κοινό να είναι ενημερωμένο για τα έγγραφα και να μπορεί να εξετάζει τον χαρακτηρισμό τους ως μη δημοσίων. Το μητρώο μπορεί να ολοκληρωθεί εντός μεταβατικής περιόδου.

Το σύστημα δεν πρέπει να καταστεί συγκεντρωτικό σε μεγαλύτερο βαθμό απ' ό,τι είναι αναγκαίο. Επομένως, κάθε υπάλληλος πρέπει να μπορεί να αποκαλύπτει δημόσια έγγραφα. Κάθε θεσμικό όργανο πρέπει να ορίσει ένα ή περισσότερους υπεύθυνους πληροφοριών, που θα διαθέτουν επαρκείς αρμοδιότητες ώστε να λαμβάνουν τελική απόφαση σχετικά με την απάντηση σε επιβεβαιωτικές αιτήσεις. Κάτι που μέχρι σήμερα πραγματώνεται από τους Γενικούς Γραμματείς.

Οι εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές στα κράτη μέλη πρέπει να **συνεργάζονται για την παροχή πληροφοριών για τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα**. Επί παραδείγματι, θα μπορούσε να προβλεφθεί η πρόσβαση σε ηλεκτρονικές μορφές της Επίσημης Εφημερίδας και του εσωτερικού καταλόγου των θεσμικών οργάνων σε χώρους αντίστοιχους των Κέντρων Ευρωπαϊκής Τεκμηρίωσης ή των Κέντρων Πληροφόρησης σε όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης. Μπορεί να ζητηθεί από τις τοπικές αρχές να διαθέσουν τέτοιους χώρους ώστε τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα να μπορέσουν να επιτύχουν το στόχο της διαφάνειας, μέσα στα πλαίσια του άρθρου 10 ΣυνθΕΚ. Επιπλέον, η πρόσβαση σε έγγραφα πρέπει να διασφαλίζεται κατά τρόπο φιλικό προς το χρήστη με ηλεκτρονικά μέσα (π.χ. με τη δημιουργία κοινής αρχικής σελίδας όπως συμβαίνει για τις αμερικανικές υπηρεσίες) ή με παραδοσιακά μέσα (π.χ. σε διοργανικό πλαίσιο όπως συμβαίνει στην περίπτωση της Υπηρεσίας Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων). Τέτοια μέτρα θα μπορούσαν να συμφωνηθούν από τα θεσμικά όργανα στο πλαίσιο μιας νέας διοργανικής συμφωνίας.

Επίσης, θα πρέπει να τονίσουμε ότι σε καμία περίπτωση **δεν θα πρέπει να περιορισθούν τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται βάσει εθνικού και διεθνούς δικαίου**. Όταν ζητείται από κράτος μέλος έγγραφο θεσμικού οργάνου, το κράτος μέλος πρέπει να λαμβάνει την τελική απόφαση σύμφωνα με την εθνική του νομοθεσία (ή το διεθνές δίκαιο) και κάτι βάσει των όσων αναγράφονται στον κανονισμό. Ωστόσο, σύμφωνα με το πνεύμα ειλικρινούς συνεργασίας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενημερώνουν τα θεσμικά όργανα σχετικά με τις αιτήσεις για πρόσβαση σε έγγραφα που έχουν καταρτισθεί από αυτά και να λαμβάνουν πλήρως υπόψη τις απόψεις τους. Τούτο μπορεί να είναι σημαντικό όταν η προτεινόμενη αποκάλυψη μπορεί να ζημιώσει την ανάπτυξη της κοινοτικής πολιτικής.

Κλείνοντας, αξίζει να κάνουμε λόγω και ασφαλώς να συνταχθούμε με τα όσα ανέφερε ο Πρόεδρος της Επιτροπής Prodi ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις 14 Σεπτεμβρίου 1999, ενόψει της ψηφοφορίας του Κοινοβουλίου για την νέα

Επιτροπή. Εκεί ο κ. Prodi θα τονίσει ότι «η Επιτροπή σκοπεύει να επιτύχει με κάθε τρόπο πολύ μεγαλύτερη διαφάνεια: είναι καιρός να υπάρξει και σε μας λίγη *glasnot*. Θέλουμε να βγάλουμε την Ευρώπη από τις κλειστές πόρτες της για να αποκαλυφθεί η πραγματική της εικόνα και να τεθεί στον απόλυτο έλεγχο των πολιτών. Προσωπικά επιθυμώ να μπορούν οι ίδιοι οι πολίτες να παρακολουθούν από κοντά τις ενέργειές μας για να διαπιστώσουν πως η Επιτροπή ασχολείται πραγματικά με τα προβλήματα που τους απασχολούν». Και θα προσθέσει με μεγαλύτερη έμφαση:

«Η διαφάνεια έχει ζωτική σημασία για την υγιή δημοκρατία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και για την ανάγκη της να ανταποκρίνεται με τις ενέργειές της στα αιτήματα όλων των πολιτών».

Ευρετήριο Πινάκων

α/α	Θέμα	σελ.
1.	Αριθμός αιτήσεων δυνάμει της απόφασης 93/731/ΕΚ	108
2.	Αριθμός εγγράφων που λήφθηκαν υπόψη (από το Συμβούλιο)	109
3.	Έγγραφα που χορηγήθηκαν από τη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου σε πρώτη φάση	109
4.	Αριθμός επιβεβαιωτικών αιτήσεων προς το Συμβούλιο	110
5.	Έγγραφα που παραδόθηκαν από το Συμβούλιο έπειτα από επιβεβαιωτικές αιτήσεις	110
6.	Ποσοστό παράδοσης εγγράφων από το Συμβούλιο για το σύνολο της διαδικασίας (%)	111
7.	Γεωγραφική κατανομή των αιτούντων στο Συμβούλιο (%)	112
8.	Επαγγελματική προέλευση των αιτούντων στο Συμβούλιο	112
9.	Αντικείμενο των αιτήσεων στο Συμβούλιο (%)	113
10.	Αιτιολόγηση των αρνήσεων πρόσβασης από το Συμβούλιο (%)	113
11.	Πρόσβαση στο Μητρώο του Συμβουλίου (1999)	114
12.	Αριθμός αιτήσεων προς την Επιτροπή	114
13.	Ποσοστό παράδοσης εγγράφων της Επιτροπής για το σύνολο της διαδικασίας (%)	115
14.	Επαγγελματική προέλευση των αιτούντων στην Επιτροπή	116
15.	Γεωγραφική κατανομή των αιτούντων στην Επιτροπή (%)	116
16.	Επιτροπή: Αντικείμενο των αιτήσεων (%)	117
17.	Αιτιολόγηση από την Επιτροπή των αρνήσεων πρόσβασης (%)	117

Βιβλιογραφία

1. Εργογραφία - Αρθρογραφία

- Agence Europe (1995a) «Court of First Instance, hearing of parties on "Guardian" requirements for access to documents refused by Council», 4 July.
- Agence Europe (1995b) «Court of Justice: Netherlands challenges Council Decision on access to documents for legal reasons», 4 July.
- Agence Europe (1997) «Ombudsman rejects Council's argument in "Statewatch" magazine case, as he considers that right of access to documents covers all the aspects of the Maastricht Treaty», 29 April.
- Armstrong Kenneth A. (1996) «Lessons from Carvel and the Guardian», The Modern Law Review.
- Black Ian (2001) «EU strikes new deal on freedom of information», The Guardian 26/4/2001.
- Butfoy Andrew (1997) «Common Security and Strategic Reform - A Critical Analysis», MacMillan Press LTD.
- Campbell Kenneth (1997) «Access to European Community official information», International and Comparative Law Quarterly, Vol. 46.
- Castle Stephen (2001) «EU agrees new rules on public access to documents», Independent 26/4/2001.
- Chiti Edoardo (1996) «Scrutiny. The right of access to community information under the Code of Practice: the implications for Administrative Development», European Public Law, Vol. 2 Issue: 3.
- Cini Michelle - McGowan Lee (1998) «Competition Policy in the European Union», MacMillan Press LTD.
- Curtin Deirdre «Betwixt and between: Democracy and Transparency in the Governance of the European Union», στο Jan A. Winter, Deirdre Curtin, Alfea Kellerman, Bruno de Witte (eds.) (1996), «Reforming the Treaty on European Union - The Legal debate», T.M.C. Asser Institut, Kluwer Law International.
- Davis Roy W. (1999) «Public access to community documents: a fundamental human right?», European Integration online Papers (EIoP) Vol. 3 (1999) No 8.
- De Schutter (ed.) «Governance in the European Union», "Cahiers" of the forward studies unit, European Commission.
- Dempsey Judy - George Nicholas (2001) «EU states in dispute over draft code on openness», Financial Times 24/4/2001.
- Duke Simon (2000) «From Feira to Nice: more *bonnes paroles*?», Eipascope 3000/3, σ.σ. 14-18.

- Edwards Geoffrey - Spence David (eds.) (1997) «European Commission», Catermill.
- European Voice (2000) «Codes of conduct aim to ensure that the battle for influence is waged fairly», 3-9/2.
- Harding Gareth (1999) «Finns open up EU decision - making», European Voice 1-7/7.
- Harvey Brian (1993) «Lobbying in Europe: The experience of voluntary organisations» στο Mazey Sonia - Richardson Jeremy (eds.) (1993) «Lobbying in the European Community» Oxford University Press.
- Ιωακειμίδης Π.Κ. (1998) «Η Συνθήκη του Άμστερνταμ. Νέο πρότυπο ολοκλήρωσης ή σύμπτωμα από-ολοκλήρωσης;», εκδ. Θεμέλιο.
- Kaiser K. (1972) «Transnational Relations as a Threat to the Democratic Process», στο συλλογικό έργο των Keohane Robert / Nye Joseph (eds.) (1972): «Transnational Relations and World Politics», Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Keohane Robert - Nye Joseph (eds.) (1972): «Transnational Relations and World Politics», Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Lawler Peter: «Scandinavian exceptionalism and European Union», JCMS, Vol. 35, No. 4, December 1997, σ.σ. 564 - 594.
- Lebessis Notis - Paterson John (2001) «Developing new modes of governance», στο De Schutter (ed.) «Governance in the European Union», “Cahiers” of the forward studies unit, European Commission, σ.σ. 259-294.
- Linton Leyla (1997) «Boost for EU Officials right to speak out», European Voice 13-19/11.
- Lodge Juliet (1994) «Transparency and Democratic Legitimacy», JCMS, Vol. 32, No. 3, σ.σ. 343-368.
- Μαριάς Νότης (1997) «Για μια Ευρωπαϊκή Ένωση των Πολιτών και της Αλληλεγγύης - Η πορεία προς το Άμστερνταμ», εκδ. Τυπωθήτω Γιώργος Δαρδάνος.
- Μαριάς Νότης - Πολυχρονάκη Κατερίνα (1999) «Η Διακυβερνητική Διάσκεψη και η Συνθήκη του Άμστερνταμ - Ανάλυση Διατάξεων - Συλλογή Κειμένων», εκδ. Τυπωθήτω Γιώργος Δαρδάνος.
- Mazey Sonia - Richardson Jeremy (1996) «EU policy making. A garbage can or an anticipatory and consensual policy style?», στο Meny Yves - Muller Pierre - Quermone Jean -Louis (eds.) (1996) «Adjusting to Europe», Routledge.
- Mazey Sonia - Richardson Jeremy (1997) «The Commission and the Lobby», στο Edwards Geoffrey - Spence David (eds.) (1997) «European Commission», Catermill.
- Meny Yves - Muller Pierre - Quermone Jean -Louis (eds.) (1996) «Adjusting to Europe», Routledge.

- Ντάλης Σωτήρης (επιμ.) (1997) «Από το Μάαστριχτ στο Άμστερνταμ - Αποτίμηση της Διακυβερνητικής Διάσκεψης και Ανάλυση της Νέας Συνθήκης της Ε.Ε.», εκδ. Ι. Σιδέρης.
- Nugent Neill (1999) «The Government and Politics of the European Union», 4th edit., MacMillan Press LTD.
- Öberg Ulf (1998) «Public Access to Documents after the entry into force of the Amsterdam Treaty: Much Ado About Nothing?», European Integration online Papers (EIoP) Vol. 2 (1998) No 8.
- Παπαδημητρίου Γεώργιος: «Διακυβερνητική Διάσκεψη και “Πολιτευματικά” Ελλείμματα», στο συλλογικό έργο Σ. Ντάλης (επιμ.) (1997) «Από το Μάαστριχτ στο Άμστερνταμ - Αποτίμηση της Διακυβερνητικής Διάσκεψης και Ανάλυση της Νέας Συνθήκης της Ε.Ε.», εκδ. Ι. Σιδέρης, σ.σ. 368-379.
- Prodi Romano (2000) «Let's Be Crystal Clear», The Wall Street Journal, 9/3.
- Σακελλαρίου Νικόλαος (1995) «Το Σύστημα Πληροφοριών Schengen», εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλας.
- Shelley John (2000) «Europol bows to Ombudsman's calls for more openness», European Voice 27/7-2/8.
- Show Jo (2000): «Law of the European Union», 3rd edit., Palgrave.
- Söderman Jacob (1998) «The Citizen, the Administration and Community Law», General report prepared by the European Ombudsman for the 1998 FIDE Congress, Stockholm, Sweden, June 3-6, 1998, 18/05/1998.
- Söderman Jacob (2000) «The EU's Transparent Bid for Opacity», The Wall Street Journal, 24/2.
- Στεφάνου Κωνσταντίνος (1994) «Η συμμετοχή του πολίτη στον ευρωπαϊκό δημόσιο χώρο», Κοινοβουλευτική Επιθεώρηση, σ.σ. 11-23.
- Στεφάνου Κωνσταντίνος (1999): «Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση», τόμος Γ' Πολιτικές και Δυναμική της Ολοκλήρωσης, 4^η εκδ., Αντ. Ν. Σάκκουλας.
- Τουμασάτος Κώστας (2000) «Σύμβαση Σένγκεν», εκδ. Σύγχρονη Εποχή.
- Τσινισιζέλης Μιχάλης (επιμ.) (1996) «Σκέψεις για την Ευρωπαϊκή Ένωση», Ι. Σιδέρης.
- Verhoeven Amaryllis (2000) «The Right to Information: A Fundamental Right?», Lecture at EIPA, 29 May.
- Vesterdorf Bo (1999) «Transparency - not just a vogue word», Fordham International Law Journal, Vol. 22, No. 3.
- Watson J.S. (1991): «Case 2/88 Imm., J.J. Zwartveld et al., Orders of the Court of 13 July 1990 and of 6 December 1990, not yet reported», CMLR (1991) 28, σ.σ. 428 - 443.
- Weatherill Stephen - Beaumont Paul (1999) «EU Law, the essential guide to the legal workings of the European Union», 3rd edit., Penguin books.

Winter Jan A., Curtin Deirdre, Kellerman Alfea, de Witte Bruno (eds.) (1996), «Reforming the Treaty on European Union - The Legal debate», T.M.C. Asser Institut, Kluwer Law International.

«Η Συμφωνία του Σένγκεν» (1997), β' έκδοση, εκδ. Το Ποντίκι.

«Στοπ στο απόρρητο», στήλη ΕΥΡΩαποφάσεις, Κυριακάτικη 7/10/2001.

2. Νομοθεσία

A. Κανονισμοί

Κανονισμός αριθ. 17 του Συμβουλίου της 6^{ης} Φεβρουαρίου 1962 για την εφαρμογή των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης, ΕΕ 13/204 της 21^{ης}/2/1962.

Κανονισμός (ΕΟΚ, Ευρατόμ) 354/83 του Συμβουλίου της 1^{ης} Φεβρουαρίου 1983 «για το άνοιγμα στο κοινό των ιστορικών αρχείων της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας», ΕΕ L 43/1 της 15^{ης}/2/1983.

Κανονισμός 99/63/ΕΟΚ της Επιτροπής της 25^{ης} Ιουλίου 1963 «περί των ακροάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 19 παράγραφοι 1 και 2 του Κανονισμού αριθ. 17 του Συμβουλίου», ΕΕ 127/2268 της 20^{ης}/8/1963 (Ειδική Έκδοση ΕΕ στα Ελληνικά: Κεφάλαιο 8, Τόμος 1, σελ. 37).

Κανονισμός 1049/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30^{ης} Μαΐου 2001 «για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής», ΕΕ L 145/43 της 31^{ης}/5/2001.

B. Οδηγίες

Οδηγία 80/723/ΕΟΚ της Επιτροπής «περί της διαφάνειας των οικονομικών σχέσεων μεταξύ των κρατών μελών και των δημοσίων επιχειρήσεων», ΕΕ L 195/35 της 29^{ης}/7/1980 (Ελληνική ειδική έκδοση: Κεφάλαιο 8, τόμος 1, σελ. 205).

Οδηγία 85/413/ΕΟΚ της Επιτροπής, ΕΕ L 229/20 της 28^{ης}/8/1985.

Οδηγία 93/84/ΕΟΚ της Επιτροπής, ΕΕ L 254/16 της 12^{ης}/10/1993.

Οδηγία 2000/52/ΕΚ της Επιτροπής, ΕΕ L 193/75 της 29^{ης}/7/2000.

Γ. Αποφάσεις

- Απόφαση 93/662/EK του Συμβουλίου «για τη θέσπιση του εσωτερικού του κανονισμού», ΕΕ L 304/1 της 10^{ης}/12/1993.
- Απόφαση 93/730/EK «Κώδικα Συμπεριφοράς όσον αφορά την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα», ΕΕ L 340/41 της 31^{ης}/12/1993.
- Απόφαση 93/731/EK «σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Συμβουλίου», ΕΕ L 340/43 της 31^{ης}/12/1993.
- Απόφαση 94/90/EKAX, ΕΚ, Ευρατόμ της Επιτροπής της 8^{ης} Φεβρουαρίου 1994 σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα της Επιτροπής, ΕΕ L 46/58 της 18^{ης}/2/1994.
- Απόφαση 95/24 του Γενικού Γραμματέα του Συμβουλίου, ΕΕ L 31/14 της 10^{ης}/2/1995.
- Απόφαση 96/567/Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΚ, της Επιτροπής της 19^{ης} Σεπτεμβρίου 1996 για την τροποποίηση της απόφασης 94/90/EKAX, ΕΟΚ, Ευρατόμ σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα της Επιτροπής, ΕΕ L 247/45 της 28^{ης}/9/1996.
- Απόφαση 96/705/Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, του Συμβουλίου της 6^{ης} Δεκεμβρίου 1996 για την τροποποίηση της απόφασης 93/731/EK όσον αφορά την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Συμβουλίου, ΕΕ L 325/19 της 14^{ης}/12/1996.
- Απόφαση 97/632/EK, ΕΚΑΧ, Ευρατόμ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 10^{ης} Ιουλίου 1997 «σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου», ΕΕ L 263/27 της 25^{ης}/09/1997.
- Απόφαση 9-97 του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος «σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα διοικητικά έγγραφα», ΕΕ L 90/43 της 25^{ης}/3/1998.
- Απόφαση 98/306/EK, ΕΚΑΧ, Ευρατόμ του Προεδρείου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου «σχετικά με την εκτέλεση, όσον αφορά το σύστημα καταβολής εξόδων για τη χορήγηση ογκωδών εγγράφων, της απόφασης 97/632/EKAX, ΕΚ, Ευρατόμ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και συγκεκριμένα του άρθρου 3 παράγραφος 1», ΕΕ L 135/46 της 8^{ης}/5/1998.
- Απόφαση 99/284/EK (ΕΚΤ/1998/12) «σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα και τα αρχεία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας», ΕΕ L 110/30 της 28^{ης}/4/1999.
- Απόφαση 99/385/EK, ΕΚΑΧ, Ευρατόμ, του Συμβουλίου, της 31^{ης} Μαΐου 1999, περί εγκρίσεως του εσωτερικού του κανονισμού, ΕΕ L 147/13 της 12^{ης}/6/1999.
- Απόφαση 2000/23/EK του Συμβουλίου, της 6^{ης} Δεκεμβρίου 1999, «για βελτίωση της πληροφόρησης σχετικά με τις νομοθετικές δραστηριότητες και το δημόσιο μητρώο των εγγράφων του Συμβουλίου», ΕΕ L 9/22 της 13^{ης}/1/2000.
- Απόφαση 2000/390/EK, ΕΚΑΧ, Ευρατόμ, 2000/396/EK, ΕΚΑΧ, Ευρατόμ: Απόφαση του Συμβουλίου, της 5^{ης} Ιουνίου 2000, περί εγκρίσεως του εσωτερικού του κανονισμού, ΕΕ L 149/21 της 5^{ης}/6/2000.

Απόφαση 2000/527/EK, Απόφαση του Συμβουλίου, της 14ης Αυγούστου 2000, για τροποποίηση της απόφασης 93/731/EK σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Συμβουλίου και της απόφασης 2000/23/EK για βελτίωση της πληροφόρησης σχετικά με τις νομοθετικές δραστηριότητες και το δημόσιο μητρώο των εγγράφων του Συμβουλίου, ΕΕ L 212/9 της 23^{ης}/8/2000.

Απόφαση 2000/823 του Γενικού Γραμματέα του Συμβουλίου / Υπάτου Εκπροσώπου για την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας, της 27^{ης} Ιουλίου 2000, ΕΕ C 239/1 της 23^{ης}/8/2000.

Απόφαση 2001/320/EK «σχετικά με τη δημοσιοποίηση ορισμένων κατηγοριών εγγράφων του Συμβουλίου», ΕΕ L 111/29 της 20^{ης}/4/2001.

Απόφαση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Αξιολόγηση των Φαρμακευτικών Προϊόντων της 3^{ης} Δεκεμβρίου 1997 «σχετικά με τους κανόνες που διέπουν την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφά του».

Απόφαση ADM/98/1 του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία «για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Οργανισμού».

Απόφαση της 21ης Μαρτίου 1997 σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος, ΕΕ C 282/5 της 18^{ης}/9/1997.

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 13ης Νοεμβρίου 1991 σχετικά με την αναδιοργάνωση των λειτουργικών δομών του συστήματος Celex (αυτοματοποιημένη τεκμηρίωση σχετικά με το κοινοτικό δίκαιο), ΕΕ C 308/2 της 28^{ης}/11/1991.

Δ. Ανακοινώσεις - Προτάσεις

COM(88)0484 τελικό «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με τη ελεύθερη πληροφόρηση για τα θέματα του περιβάλλοντος», ΕΕ C 335/5 της 30^{ης}/12/1988.

COM(93)191 τελικό, Ανακοίνωση προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με την «Πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα των κοινοτικών οργάνων», της 5^{ης} Μαΐου 1993.

COM(93)258 τελικό, Ανακοίνωση προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με την «Διαφάνεια στην Κοινότητα», της 2^{ας} Ιουνίου 1993, βλ. και ΕΕ C 166 της 17/06/1993 σελ. 4.

COM(2000)30 τελικό (2000/0032/COD), ΕΕ CE 177/70, της 27^{ης}/6/2000, ΔελτίοΕΕ 1/2-2000, σημ.1.9.2.

COM(2001)299 τελικό (2000/0032/COD), ΕΕ CE 240/165, της 28^{ης}/8/2001, ΔελτίοΕΕ 5-2001, σημ.1.1.2.

Ε. Άλλα κείμενα

Διοργανική δήλωση σχετικά με τη δημοκρατία, τη διαφάνεια και την επικουρικότητα (25 Οκτωβρίου 1993), Δελτίο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αριθ. 10-1993, σελ. 128-129, σημείο 2.2.1, και ΕΕ C 329/133 της 6^{ης}/12/1993.

Νόμος 1599/1986, ΦΕΚ Α' τ.75, 11/6/1986.

Νόμος 2514/1997, ΦΕΚ Α' τ.140, 27/6/1997 για την κύρωση της Συμφωνίας Σένγκεν (κατάργηση ελέγχου στα σύνορα κ.λπ.).

Νόμος 2472/1997, ΦΕΚ Α' τ.50, 10/4/1997 για την «Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα»

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΕΕ C 364/1 της 18^{ης}/12/2000.

Κώδικας της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα, ΕΕ C 243/13 της 9^{ης}/8/1997.

Σύμβαση του Aarhus «Σύμβαση της Οικονομικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη σχετικά με την πρόσβαση στις πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη στον τομέα του περιβάλλοντος», Δανία, 25 Ιουνίου 1998.

3. Νομολογία

A. Δικαστηρίου Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

Υπόθεση 81/72, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, ECR 1973, σελ. 575.

Υπόθεση 148/73, Louwage κατά Επιτροπής, ECR 1974, σελ. 81.

Συνεκδικασθείσες Υποθέσεις 43/82 και 63/82, VBVB και VBBB κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σελ. 19.

Υπόθεση 328/85 Deutsche Babcock, Συλλογή 1987, σελ. 5119.

Συνεκδικασθείσες Υποθέσεις 181/86 - 184/86, Del Plato κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σελ. 4991.

Υπόθεση 374/87 Orkem κατά Επιτροπής, Συλλογή 1989, σελ. 3283.

Υπόθεση C-2/88 Imm. J.J. Zwartveld Διάταξη του Δ.Ε.Κ., Συλλογή 1990, I-3365.

Υπόθεση C-2/88 Imm. J.J. Zwartveld Διάταξη του Δ.Ε.Κ., Συλλογή 1990, I-4405.

Υπόθεση 27/88, Solvay κατά Επιτροπής, Συλλογή 1989, σελ. 3355.

Υπόθεση C-69/89, Nakajima κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1991, σελ. I-2069.

Υπόθεση C-137/92 P, Επιτροπή κατά BASF κ.λπ., Συλλογή 1994, σελ. I - 2555.

Υπόθεση C-350/92, Βασίλειο της Ισπανίας κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, Συλλογή 1995, I-1988.

Υπόθεση C-58/94 Βασίλειο των Κάτω Χωρών κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, Συλλογή 1996 σελ. I-2169.

Υπόθεση C-353/99 P Council / Hautala and others.

B. Πρωτοδικείου Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

Υπόθεση T-7/89 SA Hercules Chemicals NV, Συλλογή 1991 σελ. II-1711.

Υπόθεση T-12/89 Solvay & CIE SA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Συλλογή 1992 σελ. II-0907.

Υπόθεση T-63/89, Latham κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σελ. II-19.

Υπόθεση T-65/89 BPB Industries PLC και British Gypsum LTD κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Συλλογή 1993 σελ. II-0389.

Υπόθεση T-39/90 Samenwerkende Elektriciteits-Productiebedrijven κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Συλλογή 1991 σελ. II-1497.

Συνεκδικασθείσες Υποθέσεις T-10/92, T-11/92, T-12/92 και T-15/92 Cimenteries CBR SA κ.α. κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Συλλογή 1992 σελ. II-2667.

Υπόθεση T-194/94 John Carvel και Guardian Newspaper κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1995, σελ. II-2765.

Υπόθεση T-105/95 WWF κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σελ. II-313.

Υπόθεση T-174/95 Svenska Journalistförbundet κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1998, σελ. II-2289.

Υπόθεση T-83/96 Gerard van der Wal κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Συλλογή 1998, σελ. II-545.

Υπόθεση T-124/96 Interporc Im- und Export GmbH κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Συλλογή 1998, σελ. II-231.

Υπόθεση T-19/96 John Carvel and Guardian Newspapers κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1996, σελ. II-1519. Υπόθεση T-610/97, Hanne Norup Carlsen κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1998, σελ. II-485.

Υπόθεση T-44/97, Ghignone κ.ά. κατά Συμβουλίου, Συλλογή - Υπαλληλικές Υποθέσεις 2000, ΙΑ-223, ΙΙ-1023.

Υπόθεση T-188/97 Rothmans International BV κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Συλλογή 1999, σελ. II-2463.

Υπόθεση T-309/97 The Bavarian Lager Company Ltd κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Συλλογή 1999, σελ. II-3217.

Υπόθεση T-112/98 Mannesmannröhren-Werke AG κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Συλλογή 2001 σελ. II-0729.

Υπόθεση T-14/98 Hautala κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1999, σελ. II-2489.

Υπόθεση T-188/98 Aldo Kuijer κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Συλλογή 2000 σελ. II-1959.

Υπόθεση T-204/99 Olli Mattila κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Δεν έχει δημοσιευθεί ακόμα).

Υπόθεση T-205/00 Spa Renco κατά Συμβουλίου, ΕΕ C 285/19 της 7^{ης}/10/2000.

Γ. Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Υπόθεση Leander v. Sweden, Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Application Number 00009248/81, της 26^{ης}/3/1987.

4. Κείμενα Θεσμικών Οργάνων και Υπηρεσιών

A. Έγγραφα Συμβουλίου

Έγγρ. SN 520/2/95 (REFLEX 21) Έκθεση της Ομάδας Προβληματισμού.

Γενική Γραμματεία Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης: «Διακυβερνητική Διάσκεψη του 1996 (ΔΔ '96) - Έκθεση της Ομάδας Προβληματισμού και άλλα στοιχεία Τεκμηρίωσης», Βρυξέλλες, Δεκέμβριος 1995.

Έγγρ. 8330/96 «Πρώτη έκθεση για την εφαρμογή της Απόφασης 93/731/EK του Συμβουλίου όσον αφορά την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Συμβουλίου» (Ιούλιος 1996).

Έγγρ. 11974/96 + COR 1 REV 1, σημ.2.3.

Έγγρ. 6715/2/98 REV 2 COR 1 «Δεύτερη έκθεση για την εφαρμογή της Απόφασης 93/731/EK του Συμβουλίου όσον αφορά την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Συμβουλίου».

Πράξη του Συμβουλίου της 3^{ης} Νοεμβρίου 1998, ΕΕ C 26/10.

SN 150/98, ΔελτίοΕΕ 6-1998, σημ. I.10.28.

Έγγρ. 9862/99 «Έκθεση σχετικά με τη λειτουργία του δημόσιου μητρώου των εγγράφων του Συμβουλίου».

Έγγρ. 13275/00 «Τρίτη έκθεση για την εφαρμογή της Απόφασης 93/731/EK του Συμβουλίου όσον αφορά την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Συμβουλίου».

Έγγρ. 8441/01 (Presse 169), 2346th Council meeting - GENERAL AFFAIRS - Brussels, 14/15 May 2001, C/01/169, XIII.

Έγγρ. 10205/01 «Συμπεράσματα του Συμβουλίου για τη Δημοσιότητα, τη Διαφάνεια και την Ορθή Διοικητική Συμπεριφορά».

Έγγρ. 10228/01 (Presse 250), 2362η σύνοδος του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων, Λουξεμβούργο, 25 Ιουνίου 2001.

Β. Έγγραφα Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Εσωτερικός κανονισμός της Επιτροπής [E(2000) 3614], ΕΕ L 308/26 της 8^{ης}/12/2000.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1983) «Δωδέκατη Έκθεση επί της Πολιτικής Ανταγωνισμού».

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1997) «Πρόσβαση στα έγγραφα της Επιτροπής - Οδηγός για τους πολίτες».

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2001) Γενική Έκθεση επί της Δραστηριότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2000.

Γενική Γραμματεία της Επιτροπής, Directorate C «Co-ordination II: Transparency and access to documents; grants; relations with interest groups» D(2000), 26/7/2000.

Γενική Γραμματεία της Επιτροπής, Information Memo, Directorate B SG.B.2: Transparency, access to documents, relations with civil society, 11/6/2001.

Δελτίο Τύπου IP/01/639.

EUR-oP NEWS, Vol.2, 1999.

EUR-oP NEWS, Vol.2, 2001.

Γ. Έγγραφα Κοινοβουλίου

Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, 14^η αναθεωρημένη έκδοση, ΕΕ L 202 της 2^{ας}/8/1999.

PE 166.171., E.P., Secretariat Working Party, Task Force on Intergovernmental Conference.

PE 210.692/A&B/αναθ., Έγγραφο εργασίας με τίτλο «Διαφάνεια και Δημοκρατία» του Νοεμβρίου 1994.

PE 222.239 Έγγραφο εργασίας σχετικά με τις πρωτοβουλίες που ανελήφθησαν για τον ανοικτό χαρακτήρα της Ε.Ε. στην περίοδο ακριβώς πριν από και κατά τη διάρκεια της Δ.Δ.

PE 222.240, Έγγραφο εργασίας για την τρέχουσα κατάσταση του ανοικτού χαρακτήρα στα θεσμικά όργανα και οργανισμούς της Ε.Ε., με ημερομηνία 30 Απριλίου 1997.

PE 227.237, Έγγραφο εργασίας με συστάσεις σχετικά με τον ανοικτό χαρακτήρα στην Ε.Ε.

E-0886/98 Γραπτή Ερώτηση, υποβολή: Bill Miller (PSE) προς την Επιτροπή (26 Μαρτίου 1998) (EE C 323/91 της 21^{ης}/10/1998) και απάντηση J. Santer εξ ονόματος της Επιτροπής (22 Απριλίου 1998) (EE C 310/144 της 9^{ης}/10/1998).

E-2168/98 Γραπτή Ερώτηση, υποβολή Astrid Thors προς την Επιτροπή (13 Ιουλίου 1998) (EE C 50/131 της 22^{ας}/2/1999) και απάντηση J. Santer εξ ονόματος της Επιτροπής (31 Ιουλίου 1998).

Ψήφισμα A3-153/94 σχετικά με τη διαφάνεια στη Κοινότητα, EE C 128/475 της 9^{ης}/5/1994.

Ψήφισμα Martin/Bourlanges, EE C 151 της 16^{ης}/6/1995

Ψήφισμα Dury/Maij-Weggen, EE C 96 της 1^{ης}/4/1996.

Έκθεση A4-0347/97 σχετικά με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, CONF 4007/97 - C4-0538/97, Επιτροπή Θεσμικών Θεμάτων.

Έκθεση A4-0476/98 της 3^{ης} Δεκεμβρίου 1998 «σχετικά με τον ανοικτό χαρακτήρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση», Εισηγήτρια: Maj - Lis Lööw, Επιτροπή Θεσμικών Θεμάτων.

Έκθεση A5-0318/2000 «σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που αφορά την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής» (COM(2000)0030 – C5-0057/2000 – 2000/0032(COD)), της 27^{ης} Οκτωβρίου 2000, Εισηγητής Michael Cashman της Επιτροπής Ελευθεριών και Δικαιωμάτων των Πολιτών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων.

Δ. Έγγραφα Ευρωπαίου Διαμεσολαβητή

Söderman Jacob (1998) «The Citizen, the Administration and Community Law», General report prepared by the European Ombudsman for the 1998 FIDE Congress, Stockholm, Sweden, June 3-6, 18.05.1998.

Καταγγελία 180/13.10.1995/JPB/PD-B-dk κατά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Πρόσβαση σε έγγραφο της Επιτροπής).

Καταγγελία 1056/25.11.96/Statewatch/UK/IJH.

Καταγγελία 633/97/PD στον Ευρωπαίο Διαμεσολαβητή.

Complaint 916/2000/GG Decision of the European Ombudsman against the Council of the European Union.

Έγγρ. 616/PUBAC/F/JH Έρευνα ιδία πρωτοβουλία σχετικά με τις εμπειριστατωμένες γνώμες που υπέβαλαν τα θεσμικά όργανα και οργανισμοί προς τους οποίους απευθυνόταν το σχέδιο συστάσεων, Στρασβούργο 15 Δεκεμβρίου 1997.

Έγγρ. OI/1/99/IJH Έρευνας ιδίας πρωτοβουλίας σχετικά με την Europol.

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ Ευρωπαίου Διαμεσολαβητή, EE C 44/9 της 10^{ης}/2/1998.

Ετήσια Έκθεση του Διαμεσολαβητή της Ε.Ε. για το έτος 1996.
Ετήσια Έκθεση του Διαμεσολαβητή της Ε.Ε. για το έτος 1997.
Ετήσια Έκθεση του Διαμεσολαβητή της Ε.Ε. για το έτος 1998.
Ετήσια Έκθεση του Διαμεσολαβητή της Ε.Ε. για το έτος 1999.
Ετήσια Έκθεση του Διαμεσολαβητή της Ε.Ε. για το έτος 2000.

Ε. Συμπεράσματα Ευρωπαϊκών Συμβουλίων

Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβώνας (26-27 Ιουνίου 1992), Δελτίο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αριθ. 6-1992, σελ. 12, σημείο I.6, και SN 3321/1/92, REV. 1.

Παράρτημα 1 Δήλωση του Μπέρμιγχαμ - Μία Κοινότητα κοντά στους πολίτες της (16 Οκτωβρίου 1992), Δελτίο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αριθ. 10-1992, σελ. 19, σημείο 1.8.

Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Εδιμβούργου για τη διαφάνεια και την εφαρμογή της δήλωσης του Μπέρμιγχαμ (12 Δεκεμβρίου 1992), Δελτίο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αριθ. 12-1992, σελ. 19-21, Παράρτημα 3 του τμήματος Α.

Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Κοπεγχάγης για την πρόσβαση στις πληροφορίες (21-22 Ιουνίου 1993), εγγρ. SN 180/1/93, κεφ. 15.

Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ελσίνκι (10-11 Δεκεμβρίου 1999), SN 300/99.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) 1049/2001

του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου
της 30ής Μαΐου 2001
για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,
του Συμβουλίου και της Επιτροπής *

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ
ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο της
255 παράγραφος 2,

την πρόταση της Επιτροπής⁽²⁰⁵⁾,

αποφασίζοντας σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251 της συνθήκης⁽²⁰⁶⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση καθιερώνει την έννοια της διαφάνειας στο άρθρο 1, δεύτερο εδάφιο, σύμφωνα με το οποίο η συνθήκη διανοίγει νέα φάση στη διαδικασία μιας διαρκώς στενότερης ένωσης των λαών της Ευρώπης, στην οποία οι αποφάσεις λαμβάνονται όσο το δυνατόν πιο ανοικτά και όσο το δυνατόν εγγύτερα στους πολίτες.

(2) Η διαφάνεια εξασφαλίζει μεγαλύτερη συμμετοχή των πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και, παράλληλα, εγγυάται μεγαλύτερη νομιμότητα, αποτελεσματικότητα και υπευθυνότητα της διοίκησης έναντι του πολίτη σε ένα δημοκρατικό σύστημα. Η διαφάνεια συμβάλλει στην ενίσχυση των αρχών της δημοκρατίας και του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως θεσπίζονται από το άρθρο 6 της συνθήκης ΕΕ και στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

(3) Τα συμπεράσματα των Ευρωπαϊκών Συμβουλίων του Μπέρμιγχαμ, του Εδιμβούργου και της Κοπεγχάγης τόνισαν την ανάγκη να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη διαφάνεια στο έργο των θεσμικών οργάνων της Ένωσης. Ο παρών κανονισμός

* Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 145 της 31/05/2001 σ.σ. 43-48.

²⁰⁵ ΕΕ C 177 Ε της 27.6.2000, σελ. 70.

²⁰⁶ Γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 3ης Μαΐου 2001 (δεν δημοσιεύθηκε ακόμα στην Επίσημη Εφημερίδα) και απόφαση του Συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001.

ενοποιεί τις πρωτοβουλίες που έχουν ήδη αναληφθεί από τα θεσμικά όργανα εν όψει της βελτίωσης της διαφάνειας της διαδικασίας λήψης αποφάσεων.

(4) Ο παρών κανονισμός αποσκοπεί να προσδώσει όσο το δυνατόν πληρέστερη πρακτική ισχύ στο δικαίωμα της πρόσβασης του κοινού στα έγγραφα και να θεσπίσει τις γενικές αρχές και τα όρια της πρόσβασης αυτής σύμφωνα με το άρθρο 225 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ.

(5) Καθώς το ζήτημα της πρόσβασης στα έγγραφα δεν αποτελεί το αντικείμενο διατάξεων στις συνθήκες για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενεργείας, σύμφωνα με τη δήλωση αριθ. 41 που αποτελεί παράρτημα της τελικής πράξης στη συνθήκη του Άμστερνταμ, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή θα πρέπει να καθοδηγούνται από τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού προκειμένου για έγγραφα που αφορούν δραστηριότητες καλυπτόμενες από τις εν λόγω δύο συνθήκες.

(6) Θα πρέπει να εξασφαλισθεί ευρύτερη πρόσβαση σε έγγραφα όταν τα θεσμικά όργανα ενεργούν ως νομοθέτες, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων κατά τις οποίες ενεργούν κατόπιν εκχωρήσεως εξουσιών, ενώ συγχρόνως θα πρέπει να διαφυλαχθεί η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας λήψης αποφάσεων του οικείου οργάνου. Αυτά τα έγγραφα θα πρέπει να είναι άμεσα προσβάσιμα στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό.

(7) Σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 1 και το άρθρο 41 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΕ, το δικαίωμα πρόσβασης εφαρμόζεται επίσης στα έγγραφα που έχουν σχέση με την κοινή εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας και με την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις. Κάθε όργανο θα πρέπει να τηρεί τους περί ασφαλείας κανόνες του.

(8) Για τη διασφάλιση της πλήρους εφαρμογής του παρόντος κανονισμού σε όλες τις δραστηριότητες της Ένωσης, όλοι οι οργανισμοί που δημιουργούνται από τα θεσμικά όργανα θα πρέπει να εφαρμόζουν τις αρχές που θεσπίζει ο παρών κανονισμός.

(9) Λαμβανομένου υπόψη του άκρως ευαίσθητου περιεχομένου τους, ορισμένα έγγραφα θα πρέπει να τυγχάνουν ειδικής μεταχείρισης. Οι διακανονισμοί για την ενημέρωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σε ό,τι αφορά το περιεχόμενο παρόμοιων εγγράφων θα πρέπει να τεθούν μέσω διοργανικής συμφωνίας.

(10) Προκειμένου να βελτιωθεί η διαφάνεια των εργασιών των θεσμικών οργάνων, το δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα θα πρέπει να χορηγείται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή όχι μόνο για έγγραφα που συντάσσονται από τα θεσμικά όργανα αλλά και για έγγραφα που παραλαμβάνονται από αυτά. Στο πλαίσιο αυτό υπενθυμίζονται τα προβλεπόμενα στη δήλωση αριθ. 35, που επισυνάπτεται στη συνθήκη του Άμστερνταμ, σύμφωνα με τα οποία ένα κράτος μέλος δύναται να ζητήσει από την Επιτροπή ή το Συμβούλιο να μην κοινοποιήσει ένα έγγραφο προς τρίτους όταν το εν λόγω

έγγραφο προέρχεται από το κράτος μέλος αυτό, χωρίς την προηγούμενη συγκατάθεσή του.

(11) Κατ' αρχήν, θα πρέπει να δοθεί στο κοινό πρόσβαση σε όλα τα έγγραφα των θεσμικών οργάνων. Εντούτοις, ορισμένα δημόσια και ιδιωτικά συμφέροντα θα πρέπει να προστατεύονται μέσω εξαιρέσεων. Θα πρέπει να επιτραπεί στα θεσμικά όργανα να προστατεύουν τις εσωτερικές γνωμοδοτήσεις και διαβουλεύσεις τους όταν κρίνεται απαραίτητο να προστατευθεί η δυνατότητα λειτουργίας τους. Για τον καθορισμό των εξαιρέσεων, τα θεσμικά όργανα θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις αρχές της κοινοτικής νομοθεσίας σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων σε όλους τους τομείς δραστηριοτήτων της Ένωσης.

(12) Όλοι οι κανόνες που αφορούν την πρόσβαση στα έγγραφα των θεσμικών οργάνων θα πρέπει να τηρούν τον παρόντα κανονισμό.

(13) Για να εξασφαλισθεί η πλήρης πραγμάτωση του δικαιώματος πρόσβασης, θα πρέπει να εφαρμοσθεί μια διοικητική διαδικασία σε δύο στάδια, με πρόσθετη δυνατότητα δικαστικής προσφυγής ή καταγγελίας στον ευρωπαϊό διαμεσολαβητή.

(14) Κάθε θεσμικό όργανο θα πρέπει να λάβει τα αναγκαία μέτρα ώστε να ενημερώσει το κοινό για τις νέες διατάξεις που τίθενται σε ισχύ και να εκπαιδεύει το προσωπικό του που καλείται να βοηθήσει τους πολίτες που ασκούν τα εκ του παρόντος κανονισμού δικαιώματά τους. Για να διευκολυνθούν οι πολίτες στην άσκηση των δικαιωμάτων τους, κάθε θεσμικό όργανο θα πρέπει να χορηγεί πρόσβαση σε μητρώο εγγράφων.

(15) Ο παρών κανονισμός δεν έχει ούτε ως αντικείμενο ούτε ως αποτέλεσμα την τροποποίηση των εθνικών νομοθεσιών όσον αφορά την πρόσβαση στα έγγραφα. Ωστόσο εξυπακούεται ότι δυνάμει της αρχής της εντίμου συνεργασίας που διέπει τις σχέσεις των θεσμικών οργάνων με τα κράτη μέλη, τα τελευταία αυτά θα πρέπει να μεριμνούν ώστε να μην θίγεται η ορθή εφαρμογή του παρόντος κανονισμού και να τηρούνται οι κανόνες ασφαλείας των οργάνων.

(16) Ο παρών κανονισμός δεν πρέπει να θίγει τα υπάρχοντα δικαιώματα πρόσβασης σε έγγραφα για τα κράτη μέλη, τις δικαστικές ή τις ερευνητικές αρχές.

(17) Δυνάμει του άρθρου 255 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ το κάθε θεσμικό όργανο θεσπίζει στον εσωτερικό κανονισμό του ειδικές διατάξεις σχετικά με την πρόσβαση στα έγγραφά του. Η απόφαση 93/731/ΕΚ του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Συμβουλίου ⁽²⁰⁷⁾, η απόφαση 94/90/ΕΚ, ΕΚΑΧ, Ευρατόμ της Επιτροπής, της 8ης Φεβρουαρίου 1994, σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα της Επιτροπής ⁽²⁰⁸⁾, η απόφαση 97/632/ΕΚ, ΕΚΑΧ, Ευρατόμ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 10ης Ιουλίου 1997, σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα

²⁰⁷ ΕΕ L 340 της 31.12.1993, σελ. 43· απόφαση όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την απόφαση 2000/527/ΕΚ (ΕΕ L 212 της 23.8.2000, σελ. 9).

²⁰⁸ ΕΕ L 46 της 18.2.1994, σελ. 58· απόφαση όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την απόφαση 96/567/ΕΚ, ΕΚΑΧ, Ευρατόμ (ΕΕ L 247 της 28.9.1996, σελ. 45).

έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ⁽²⁰⁹⁾ και οι κανόνες που αφορούν την εμπιστευτικότητα των εγγράφων του Σένγκεν θα πρέπει, επομένως, εάν χρειάζεται, να τροποποιηθούν ή να καταργηθούν,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1 Σκοπός

Σκοπός του παρόντος κανονισμού είναι:

- α) να καθορίσει τις αρχές, τους όρους και τους περιορισμούς, για λόγους δημοσίου ή ιδιωτικού συμφέροντος, που διέπουν το δικαίωμα πρόσβασης σε έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής (εφεξής "τα θεσμικά όργανα"), όπως προβλέπεται στο άρθρο 255 της συνθήκης ΕΚ, ώστε να εξασφαλίζεται όσο το δυνατόν ευρύτερη πρόσβαση στα έγγραφα,
- β) να θεσπίσει κανόνες διασφαλίζοντας την ευχερέστερη δυνατή άσκηση του εν λόγω δικαιώματος, και
- γ) να προωθήσει ορθή διοικητική πρακτική ως προς την πρόσβαση στα έγγραφα.

Άρθρο 2 Δικαιούχοι και πεδίο εφαρμογής

1. Κάθε πολίτης της Ένωσης και κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατοικεί ή έχει την έδρα του σε ένα κράτος μέλος έχει δικαίωμα πρόσβασης σε έγγραφα των θεσμικών οργάνων, υπό την επιφύλαξη των αρχών, όρων και περιορισμών που καθορίζονται στον παρόντα κανονισμό.
2. Τα θεσμικά όργανα μπορούν, υπό την επιφύλαξη των ιδίων αρχών, όρων και περιορισμών, να παραχωρήσουν πρόσβαση στα έγγραφα σε κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που δεν κατοικεί ή δεν έχει την έδρα του σε ένα κράτος μέλος.
3. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται σε όλα τα έγγραφα εις χείρας θεσμικού οργάνου, δηλαδή σε όσα συντάσσονται ή παραλαμβάνονται από αυτό και βρίσκονται στην κατοχή του, σε όλους τους τομείς δραστηριότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
4. Με την επιφύλαξη των άρθρων 4 και 9 παρέχεται στο κοινό πρόσβαση στα έγγραφα είτε ύστερα από γραπτή αίτηση, είτε απευθείας σε ηλεκτρονική μορφή ή μέσω μητρώου εγγράφων. Ειδικότερα, η πρόσβαση σε έγγραφα που συντάχθηκαν

²⁰⁹ ΕΕ L 263 της 25.9.1997, σελ. 27.

ή παρελήφθησαν κατά τη διάρκεια νομοθετικής διαδικασίας είναι δυνατή απευθείας σύμφωνα με το άρθρο 12.

5. Τα ευαίσθητα έγγραφα κατ' άρθρο 9 παράγραφος 1 υφίστανται ειδική μεταχείριση, σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο.

6. Ο παρών κανονισμός δεν θίγει τα δικαιώματα πρόσβασης του κοινού σε έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή των θεσμικών οργάνων τα οποία ενδεχομένως απορρέουν από πράξεις διεθνούς δικαίου ή από πράξεις που θεσπίζονται από τα θεσμικά όργανα προς εφαρμογή τους.

Άρθρο 3 Ορισμοί

Για το σκοπό του παρόντος κανονισμού, νοείται ως:

α) "έγγραφο": οποιοδήποτε περιεχόμενο ανεξάρτητα από το χρησιμοποιηθέν υπόθεμα (γραμμένο σε χαρτί ή αποθηκευμένο υπό ηλεκτρονική μορφή, ή με ηχητική, οπτική ή οπτικοακουστική εγγραφή) που αφορά τις πολιτικές, τις δράσεις και τις αποφάσεις αρμοδιότητας του θεσμικού οργάνου,

β) "τρίτος": κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή οντότητα εκτός του αρμόδιου θεσμικού οργάνου, περιλαμβανομένων των κρατών μελών, άλλων κοινοτικών ή εξωκοινοτικών θεσμών και φορέων και των τρίτων κρατών.

Άρθρο 4 Εξαιρέσεις

1. Τα θεσμικά όργανα αρνούνται την πρόσβαση σε ένα έγγραφο, η γνωστοποίηση του οποίου θα έθιγε την προστασία:

α) του δημόσιου συμφέροντος, όσον αφορά:

- τη δημόσια ασφάλεια,
- την άμυνα και τις στρατιωτικές υποθέσεις,
- τις διεθνείς σχέσεις,
- τη δημοσιονομική, νομισματική ή οικονομική πολιτική της Κοινότητας ή ενός κράτους μέλους,

β) της ιδιωτικής ζωής και της ακεραιότητας του ατόμου, ιδίως σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

2. Τα θεσμικά όργανα αρνούνται την πρόσβαση σ' ένα έγγραφο, η γνωστοποίηση του οποίου θα έθιγε την προστασία:

- των εμπορικών συμφερόντων ενός συγκεκριμένου φυσικού ή νομικού προσώπου, συμπεριλαμβανομένης της πνευματικής ιδιοκτησίας,

- των δικαστικών διαδικασιών και της παροχής νομικών συμβουλών,
- του σκοπού επιθεώρησης, έρευνας και οικονομικού ελέγχου, εκτός εάν για τη γνωστοποίηση του εγγράφου υπάρχει υπερισχύον δημόσιο συμφέρον.

3. Προκειμένου περί εγγράφου που συντάχθηκε από ένα θεσμικό όργανο για εσωτερική χρήση ή που έχει παραληφθεί από ένα θεσμικό όργανο, και το οποίο σχετίζεται με θέμα επί του οποίου δεν έχει αποφασίσει, το εν λόγω θεσμικό όργανο αρνείται την πρόσβαση εάν η γνωστοποίηση του εγγράφου θα έθιγε σοβαρά την οικεία διαδικασία λήψης αποφάσεων, εκτός εάν για τη γνωστοποίηση του εγγράφου υπάρχει υπερισχύον δημόσιο συμφέρον.

Ένα θεσμικό όργανο αρνείται την πρόσβαση σε έγγραφα που περιέχουν απόψεις για εσωτερική χρήση, ως μέρος συζητήσεων και προκαταρκτικών διαβουλεύσεων εντός του σχετικού θεσμικού οργάνου, ακόμη και αφού έχει ληφθεί η απόφαση, εάν η γνωστοποίηση του εγγράφου θα έθιγε σοβαρά την οικεία διαδικασία λήψης αποφάσεων, εκτός εάν για τη γνωστοποίηση του εγγράφου υπάρχει υπερισχύον δημόσιο συμφέρον.

4. Στην περίπτωση εγγράφων τρίτων, το θεσμικό όργανο διαβουλεύεται με τον τρίτο προκειμένου να εκτιμήσει κατά πόσον μπορεί να εφαρμοσθεί η εξαίρεση που προβλέπεται στην παράγραφο 1 ή 2, εκτός εάν είναι σαφές ότι το έγγραφο θα δημοσιοποιηθεί ή όχι.

5. Ένα κράτος μέλος μπορεί να ζητήσει από το θεσμικό όργανο να μην δημοσιοποιήσει ένα έγγραφο προερχόμενο από αυτό χωρίς προηγούμενη συμφωνία του.

6. Εάν μόνον μέρη του ζητουμένου εγγράφου καλύπτονται από οιαδήποτε εξαίρεση, τα υπόλοιπα μέρη του εγγράφου δίδονται στη δημοσιότητα.

7. Οι εξαιρέσεις που περιέχονται στις παραγράφους 1 έως 3 εφαρμόζονται μόνον ενόσω η προστασία δικαιολογείται ως εκ του περιεχομένου του εγγράφου. Οι εξαιρέσεις μπορούν να εφαρμοστούν για μέγιστη περίοδο 30 ετών. Στην περίπτωση εγγράφων που καλύπτονται από τις εξαιρέσεις οι οποίες σχετίζονται με το σεβασμό της ιδιωτικής ζωής ή τα εμπορικά συμφέροντα, και στην περίπτωση ευαίσθητων εγγράφων, οι εξαιρέσεις μπορούν εν ανάγκη να εξακολουθήσουν και μετά την περίοδο αυτή.

Άρθρο 5

Έγγραφα στα κράτη μέλη

Όταν ένα κράτος μέλος παραλαμβάνει αίτηση για έγγραφο που βρίσκεται στην κατοχή του, προερχόμενο από θεσμικό όργανο, εκτός εάν είναι σαφές ότι το έγγραφο θα δοθεί ή όχι, διαβουλεύεται με το σχετικό θεσμικό όργανο προκειμένου να ληφθεί απόφαση η οποία δεν θα θέτει σε κίνδυνο την επίτευξη των στόχων του παρόντος κανονισμού.

Ένα κράτος μέλος μπορεί αντ' αυτού να παραπέμψει το αίτημα στο θεσμικό όργανο.

Άρθρο 6 Αιτήσεις

1. Η αίτηση πρόσβασης σε ένα έγγραφο διατυπώνεται με οιαδήποτε γραπτή μορφή, συμπεριλαμβανομένης της ηλεκτρονικής, σε μία από τις γλώσσες που μνημονεύονται στο άρθρο 314 της συνθήκης ΕΚ και με επαρκή ακρίβεια ούτως ώστε το θεσμικό όργανο να μπορέσει να προσδιορίσει το έγγραφο. Ο αιτών δεν υποχρεούται να δικαιολογήσει την αίτηση.
2. Εάν η αίτηση δεν είναι επαρκώς σαφής, το θεσμικό όργανο ζητεί από τον αιτούντα να διευκρινίσει την αίτησή του βοηθώντας τον, π.χ. παρέχοντας πληροφορίες σχετικά με τη χρήση του δημόσιου μητρώου εγγράφων.
3. Στην περίπτωση αίτησης που αφορά πολύ ογκώδη έγγραφα ή πολύ μεγάλο αριθμό εγγράφων, το ενδιαφερόμενο θεσμικό όργανο μπορεί να συνεννοηθεί ανεπισημώς, με τον αιτούντα, για να βρεθεί μία λογική λύση.
4. Τα θεσμικά όργανα παρέχουν πληροφορίες και βοήθεια στους πολίτες ως προς το πως και που μπορούν να υποβάλλονται αιτήσεις για πρόσβαση σε έγγραφα.

Άρθρο 7 Επεξεργασία των αρχικών αιτήσεων

1. Οι αιτήσεις για πρόσβαση σε έγγραφο υφίστανται ταχεία επεξεργασία. Στον αιτούντα αποστέλλεται απόδειξη παραλαβής. Εντός 15 εργάσιμων ημερών από την καταχώριση της αίτησης, το θεσμικό όργανο είτε καθιστά διαθέσιμο το ζητούμενο έγγραφο και παρέχει πρόσβαση σύμφωνα με το άρθρο 10 εντός της περιόδου αυτής, είτε, με γραπτή απάντηση, καθορίζει τους λόγους της ολικής ή μερικής άρνησης και πληροφορεί τον αιτούντα ότι δικαιούται να υποβάλει επιβεβαιωτική αίτηση σύμφωνα με την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου.
2. Στην περίπτωση ολικής ή μερικής άρνησης, ο αιτών μπορεί, εντός 15 εργάσιμων ημερών από την παραλαβή της απάντησης του θεσμικού οργάνου, να υποβάλει επιβεβαιωτική αίτηση ζητώντας από το θεσμικό όργανο να αναθεωρήσει τη θέση του.
3. Κατ' εξαίρεση, όπως π.χ. στην περίπτωση αίτησης που αφορά πολύ ογκώδη έγγραφα ή πολύ μεγάλο αριθμό εγγράφων, η προβλεπόμενη στην παράγραφο 1 προθεσμία μπορεί, μετά από ενημέρωση του αιτούντος και λεπτομερή αιτιολόγηση, να παραταθεί κατά 15 εργάσιμες ημέρες.
4. Η απουσία απάντησης εκ μέρους του θεσμικού οργάνου εντός της καθορισμένης προθεσμίας παρέχει στον αιτούντα το δικαίωμα να υποβάλει επιβεβαιωτική αίτηση.

Άρθρο 8 Επεξεργασία επιβεβαιωτικής αίτησης

1. Η επιβεβαιωτική αίτηση υφίσταται ταχεία επεξεργασία. Εντός 15 εργάσιμων ημερών από την καταχώριση της εν λόγω αίτησης, το όργανο είτε δέχεται την πρόσβαση του αιτούντος στο ζητούμενο έγγραφο και παρέχει πρόσβαση εντός της εν λόγω περιόδου, σύμφωνα με το άρθρο 10, είτε εκθέτει τους λόγους της ολικής ή μερικής άρνησης, με γραπτή απάντηση. Αν το θεσμικό όργανο αρνηθεί την πρόσβαση εν όλω ή εν μέρει, ενημερώνει τον αιτούντα για τα ένδικα μέσα που διαθέτει, δηλαδή τη δικαστική προσφυγή κατά του θεσμικού οργάνου και/ή την καταγγελία στον ευρωπαϊό διαμεσολαβητή, υπό τους όρους που προβλέπονται αντίστοιχα στα άρθρα 230 και 195 της συνθήκης ΕΚ.

2. Κατ' εξαίρεση, όπως π.χ. στην περίπτωση αίτησης που αφορά πολύ ογκώδη έγγραφα ή πολύ μεγάλο αριθμό εγγράφων, η προβλεπόμενη στην παράγραφο 1 προθεσμία μπορεί, μετά από ενημέρωση του αιτούντα και λεπτομερή αιτιολόγηση, να παραταθεί κατά 15 εργάσιμες ημέρες.

3. Η απουσία απάντησης εκ μέρους του θεσμικού οργάνου εντός της προθεσμίας θεωρείται ως αρνητική απάντηση και ο αιτών έχει το δικαίωμα να ασκήσει δικαστική προσφυγή κατά του θεσμικού οργάνου και/ή να καταγγείλει το ζήτημα στον ευρωπαϊό διαμεσολαβητή, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις της συνθήκης ΕΚ.

Άρθρο 9

Επεξεργασία ευαίσθητων εγγράφων

1. Ευαίσθητα έγγραφα είναι τα έγγραφα που προέρχονται από τα θεσμικά όργανα ή τους οργανισμούς που ιδρύουν, από τα κράτη μέλη, τις τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς, τα οποία διαβαθμίζονται ως "TRES SECRET / TOP SECRET", "SECRET" ή "CONFIDENTIEL" σύμφωνα με τους κανόνες των σχετικών οργάνων οι οποίοι προστατεύουν βασικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή ενός ή περισσότερων κρατών μελών της στους τομείς που προβλέπονται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο α), και κυρίως στους τομείς της δημόσιας ασφάλειας, της άμυνας και των στρατιωτικών υποθέσεων.

2. Τις αιτήσεις για πρόσβαση σε ευαίσθητα έγγραφα, στο πλαίσιο των διαδικασιών που προβλέπονται στα άρθρα 7 και 8, χειρίζονται μόνον πρόσωπα που έχουν δικαίωμα να λάβουν γνώση των εγγράφων αυτών. Τα εν λόγω πρόσωπα αξιολογούν επίσης, τηρουμένων των διατάξεων του άρθρου 11 παράγραφος 2, ποιες αναφορές σε ευαίσθητα έγγραφα θα μπορούσαν να καταχωρισθούν στο δημόσιο μητρώο.

3. Τα ευαίσθητα έγγραφα καταχωρίζονται στο μητρώο ή δίδονται στη δημοσιότητα μόνον μετά από σύμφωνη γνώμη του συντάκτη τους.

4. Το θεσμικό όργανο που αποφασίζει να αρνηθεί την πρόσβαση σε ευαίσθητο έγγραφο αιτιολογεί την απόφασή του κατά τρόπον ώστε να μη θίγονται τα συμφέροντα που προστατεύονται από το άρθρο 4.

5. Κατά την επεξεργασία αιτήσεων για ευαίσθητα έγγραφα, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να διασφαλισθεί η τήρηση των αρχών του παρόντος άρθρου και του άρθρου 4.

6. Οι κανόνες που θεσπίζουν τα θεσμικά όργανα σχετικά με τα ευαίσθητα έγγραφα δημοσιοποιούνται.

7. Η Επιτροπή και το Συμβούλιο ενημερώνουν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τα ευαίσθητα έγγραφα σύμφωνα με τους διακανονισμούς που συμφωνούνται μεταξύ των θεσμικών οργάνων.

Άρθρο 10

Πρόσβαση κατόπιν αιτήσεως

1. Η πρόσβαση στα έγγραφα ασκείται είτε με επιτόπια εξέταση, είτε με χορήγηση αντιγράφου, συμπεριλαμβανομένου, εφόσον διατίθεται, του ηλεκτρονικού αντιγράφου, ανάλογα με την προτίμηση του αιτούντος. Το κόστος της παραγωγής και της αποστολής αντιγράφων δύναται να χρεωθεί στον αιτούντα. Η επιβάρυνση αυτή δεν υπερβαίνει το πραγματικό κόστος της παραγωγής και της αποστολής αντιγράφων. Η εξέταση επί τόπου, τα αντίγραφα με λιγότερες από 20 σελίδες A4 και η άμεση πρόσβαση με ηλεκτρονική μορφή ή μέσω του μητρώου εγγράφων είναι δωρεάν.

2. Εάν ένα έγγραφο έχει ήδη δοθεί στη δημοσιότητα από το σχετικό θεσμικό όργανο και ο αιτών έχει εύκολη πρόσβαση σ' αυτό, το θεσμικό όργανο μπορεί να εκπληρώσει την υποχρέωσή του ως προς την παροχή πρόσβασης σε έγγραφα, ενημερώνοντας τον αιτούντα με ποιον τρόπο μπορεί να αποκτήσει το ζητούμενο έγγραφο.

3. Τα έγγραφα χορηγούνται σε υπάρχουσα διατύπωση και μορφή (μεταξύ άλλων ηλεκτρονικά ή σε εναλλακτική μορφή όπως σύστημα Braille, με μεγάλα τυπογραφικά στοιχεία ή σε ταινία μαγνητοφώνου) λαμβάνοντας πλήρως υπόψη την προτίμηση του αιτούντος.

Άρθρο 11

Μητρώα

1. Προκειμένου να πραγματοποιθούν τα δικαιώματα των πολιτών στο πλαίσιο του παρόντος κανονισμού, κάθε θεσμικό όργανο προσφέρει πρόσβαση σε μητρώο εγγράφων. Η πρόσβαση στο μητρώο πρέπει να παρέχεται με ηλεκτρονική μορφή. Τα στοιχεία αναφοράς των εγγράφων καταχωρούνται στο μητρώο χωρίς καθυστέρηση.

2. Για κάθε έγγραφο, το μητρώο περιέχει μνεία του αριθμού εγγράφου (συμπεριλαμβανομένου, κατά περίπτωση, του διοργανικού αριθμού αναφοράς), το θέμα ή/και σύντομη περιγραφή του περιεχομένου του εγγράφου, και την ημερομηνία της παραλαβής ή σύνταξης του εγγράφου και της καταχώρισής του στο μητρώο. Τα στοιχεία αναφοράς παρέχονται κατά τρόπον ώστε να μην υπονομεύεται η προστασία των συμφερόντων σύμφωνα με το άρθρο 4.

3. Τα θεσμικά όργανα λαμβάνουν αμέσως τα μέτρα που απαιτούνται για τη δημιουργία μητρώου το οποίο θα βρίσκεται σε λειτουργία το αργότερο στις 3 Ιουνίου 2002.

Άρθρο 12

Άμεση πρόσβαση με ηλεκτρονική μορφή ή μέσω μητρώου

1. Τα θεσμικά όργανα παρέχουν όσο το δυνατόν ευρύτερη άμεση πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα, με ηλεκτρονική μορφή ή μέσω μητρώου, σύμφωνα με τους οικείους κανόνες τους.
2. Ειδικότερα, με την επιφύλαξη των άρθρων 4 και 9, παρέχεται άμεση πρόσβαση στα νομοθετικά έγγραφα, ήτοι τα έγγραφα που συντάχθηκαν ή παραλήφθηκαν στο πλαίσιο διαδικασιών για την έγκριση πράξεων που είναι δεσμευτικές στα ή για τα κράτη μέλη.
3. Όπου είναι δυνατόν θα πρέπει να παρέχεται άμεση πρόσβαση και σε άλλα έγγραφα, κυρίως σχετιζόμενα με την ανάπτυξη πολιτικών ή στρατηγικών.
4. Όταν δεν παρέχεται άμεση πρόσβαση μέσω του μητρώου, το μητρώο πρέπει να υποδεικνύει, κατά το δυνατόν, που βρίσκεται το έγγραφο.

Άρθρο 13

Δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα

1. Εκτός από τις πράξεις που αναφέρονται στο άρθρο 254 παράγραφοι 1 και 2 της συνθήκης ΕΚ και το άρθρο 163 πρώτη παράγραφος της συνθήκης Ευρατόμ, τα ακόλουθα έγγραφα δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα, λαμβανομένων υπόψη των άρθρων 4 και 9 του παρόντος κανονισμού:

α) οι προτάσεις της Επιτροπής,

β) οι κοινές θέσεις που καθορίζονται από το Συμβούλιο σύμφωνα με τις διαδικασίες που αναφέρονται στα άρθρα 251 και 252 της συνθήκης ΕΚ και οι αιτιολογικές εκθέσεις αυτών των κοινών θέσεων, καθώς και η θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις εν λόγω διαδικασίες,

γ) οι αποφάσεις-πλαίσια και οι αποφάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 34 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΕ,

δ) οι συμβάσεις που καταρτίζονται από το Συμβούλιο σύμφωνα με το άρθρο 34 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΕ,

ε) οι συμβάσεις που υπογράφονται μεταξύ κρατών μελών βάσει του άρθρου 293 της συνθήκης ΕΚ,

στ) οι διεθνείς συμφωνίες που συνάπτονται από την Κοινότητα ή σύμφωνα με το άρθρο 24 της συνθήκης ΕΕ.

2. Τα ακόλουθα έγγραφα δημοσιεύονται, κατά το δυνατόν, στην Επίσημη Εφημερίδα:

α) οι πρωτοβουλίες τις οποίες υποβάλλουν τα κράτη μέλη στο Συμβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 67 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ ή σύμφωνα με το άρθρο 34 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΕ,

β) οι κοινές θέσεις που αναφέρονται στο άρθρο 34 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΕ,

γ) οι οδηγίες εκτός εκείνων που αναφέρονται στο άρθρο 254 παράγραφοι 1 και 2 της συνθήκης ΕΚ, οι αποφάσεις εκτός εκείνων που αναφέρονται στο άρθρο 254 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ, οι συστάσεις και οι γνωμοδοτήσεις.

3. Κάθε θεσμικό όργανο μπορεί, στον εσωτερικό κανονισμό του, να καθορίσει ποια επιπρόσθετα έγγραφα δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα.

Άρθρο 14 Ενημέρωση

1. Κάθε θεσμικό όργανο λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα ενημέρωσης του κοινού για τα δικαιώματα που διαθέτει στο πλαίσιο του παρόντος κανονισμού.

2. Τα κράτη μέλη συνεργάζονται με τα θεσμικά όργανα για την παροχή πληροφοριών στους πολίτες.

Άρθρο 15 Διοικητικές πρακτικές εντός των θεσμικών οργάνων

1. Τα θεσμικά όργανα αναπτύσσουν ορθές διοικητικές πρακτικές προκειμένου να διευκολυνθεί η άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης στα έγγραφα, που εγγυάται ο παρών κανονισμός.

2. Τα θεσμικά όργανα συγκροτούν διοργανική επιτροπή με στόχο τη διερεύνηση της βέλτιστης πρακτικής, την εξέταση ενδεχόμενων διαφορών και τη συζήτηση των μελλοντικών εξελίξεων περί την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα.

Άρθρο 16 Αναπαραγωγή των εγγράφων

Ο παρών κανονισμός δεν θίγει τυχόν υπάρχοντες κανόνες περί δικαιώματος δημιουργού οι οποίοι ενδεχομένως περιορίζουν το δικαίωμα τρίτου να αναπαραγάγει ή να χρησιμοποιήσει τα γνωστοποιηθέντα έγγραφα.

Άρθρο 17 Εκθέσεις

1. Κάθε θεσμικό όργανο δημοσιεύει ετησίως έκθεση για το προηγούμενο έτος, που περιλαμβάνει τον αριθμό των περιπτώσεων στις οποίες το θεσμικό όργανο

αρνήθηκε την πρόσβαση σε έγγραφα, καθώς και τους λόγους για τις αρνήσεις αυτές και τον αριθμό των ευαίσθητων εγγράφων που δεν καταχωρήθηκαν στο μητρώο.

2. Έως τις 31 Ιανουαρίου 2004 το αργότερο, η Επιτροπή δημοσιεύει έκθεση για την εφαρμογή των αρχών του παρόντος κανονισμού και διατυπώνει συστάσεις, συμπεριλαμβανομένων, εάν χρειάζεται, προτάσεων για την αναθεώρηση του παρόντος κανονισμού καθώς και προγράμματος δράσης για τα μέτρα που πρέπει να λάβουν τα θεσμικά όργανα.

Άρθρο 18 Μέτρα εφαρμογής

1. Κάθε θεσμικό όργανο προσαρμόζει τον εσωτερικό κανονισμό του στις διατάξεις του παρόντος κανονισμού. Οι εν λόγω προσαρμογές εφαρμόζονται από τις 3 Δεκεμβρίου 2001.

2. Εντός έξι μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού, η Επιτροπή εξετάζει κατά πόσον ο κανονισμός (ΕΟΚ, Ευρατόμ) αριθ. 354/83 του Συμβουλίου, της 1ης Φεβρουαρίου 1983, σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα ιστορικά αρχεία της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (²¹⁰) είναι σύμφωνος προς τον παρόντα κανονισμό, προκειμένου να εξασφαλίσει την πληρέστερη δυνατή διατήρηση και αρχειοθέτηση των εγγράφων.

3. Εντός έξι μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού, η Επιτροπή εξετάζει κατά πόσον οι υπάρχοντες κανόνες σχετικά με την πρόσβαση στα έγγραφα είναι σύμφωνοι προς τον παρόντα κανονισμό.

Άρθρο 19 Έναρξη ισχύος

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την τρίτη ημέρα από τη δημοσίευσή του στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Εφαρμόζεται από τις 3 Δεκεμβρίου 2001.

²¹⁰ ΕΕ L 43 της 15.2.1983, σελ. 1.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες, 30 Μαΐου 2001.

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Η Πρόεδρος
N. Fontaine

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος
B. Lejon

Παράρτημα 2

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 20ής Δεκεμβρίου 1993

**σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Συμβουλίου
(93/731/ΕΚ)**

[Κωδικοποιημένη Απόδοση] *

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ,

Έχοντας υπόψη:

τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 151 παράγραφος 3,

τον εσωτερικό του κανονισμό, και ιδίως το άρθρο 22,

Εκτιμώντας:

ότι το Συμβούλιο και η Επιτροπή ενέκριναν στις 6 Δεκεμβρίου του 1993 κώδικα συμπεριφοράς σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Συμβουλίου και της Επιτροπής θεσπίζοντας με κοινή συμφωνία τις αρχές που πρέπει να διέπουν μια τέτοια πρόσβαση·

ότι πρέπει να εγκριθούν διατάξεις για την εφαρμογή των εν λόγω αρχών από το Συμβούλιο·

ότι οι διατάξεις αυτές θα ισχύουν για όλα τα έγγραφα του Συμβουλίου ανεξάρτητα από τον χρησιμοποιούμενο υλικό φορέα, εκτός από τα έγγραφα που έχουν συνταχθεί από πρόσωπο, οργανισμό ή όργανο εκτός Συμβουλίου·

* Κωδικοποιημένη Απόδοση της Απόφασης 93/731/ΕΚ (ΕΕ L 340 της 31^{ης}/12/1993 σ.σ. 43-44), όπως αυτή τροποποιήθηκε από την Απόφαση 96/705/Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΚ (ΕΕ L 325 της 14^{ης}/12/1996, σελ. 19) και την Απόφαση 2000/527/ΕΚ (ΕΕ L 212 της 23^{ης}/8/2000 σ.σ. 9-10).

ότι η αρχή της ευρείας πρόσβασης του κοινού στα έγγραφα του Συμβουλίου, η οποία εντάσσεται στο πλαίσιο μιας αυξημένης διαφάνειας των εργασιών του, πρέπει ωστόσο να συνοδεύεται από παρεκκλίσεις που θα αφορούν ιδίως την προστασία του δημοσίου συμφέροντος, του ατόμου και της ιδιωτικής ζωής·

ότι πρέπει να προβλεφθεί, για λόγους ορθολογικής οργάνωσης και αποτελεσματικότητας, ότι ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου θα υπογράφει εξ ονόματος του Συμβουλίου και κατόπιν εξουσιοδοτήσεώς του τις απαντήσεις στις αιτήσεις πρόσβασης στα έγγραφα, εκτός από την περίπτωση που το Συμβούλιο θα καλείται να αποφασίσει για μια επιβεβαιωτική αίτηση·

ότι οι διατάξεις της παρούσας απόφασης ισχύουν μέσα στα πλαίσια των διατάξεων περί προστασίας των διαβαθμισμένων πληροφοριών,

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ:

Άρθρο 1

1. Το κοινό έχει πρόσβαση στα έγγραφα του Συμβουλίου, εξαιρουμένων των εγγράφων που έχουν διαβαθμισθεί ως ΑΚΡΩΣ ΑΠΟΡΡΗΤΑ, ΑΠΟΡΡΗΤΑ ή ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΑ (TRÉS SECRET / TOP SECRET, SECRET ή CONFIDENTIEL) κατά την έννοια της απόφασης του Γενικού Γραμματέα του Συμβουλίου / Υπάτου Εκπροσώπου για την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας, της 27ης Ιουλίου 2000, περί των μέτρων προστασίας των διαβαθμισμένων πληροφοριών, που ισχύουν στη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου, τα οποία αφορούν ζητήματα ασφαλείας και άμυνας της Ένωσης, ή ενός ή περισσότερων κρατών μελών της, ή τη στρατιωτική και μη στρατιωτική διαχείριση κρίσεων, σύμφωνα με τους όρους που προβλέπει η παρούσα απόφαση.

Όταν η αίτηση πρόσβασης αφορά έγγραφο διαβαθμισμένο κατά την έννοια του πρώτου εδαφίου, στον αιτούντα γνωστοποιείται ότι το έγγραφο αυτό δεν υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας απόφασης.

2. Ως έγγραφο του Συμβουλίου νοείται κάθε γραπτό κείμενο με στοιχεία που έχει στην κατοχή του το Συμβούλιο, ανεξάρτητα από τον χρησιμοποιούμενο υλικό φορέα, στον οποίο έχει καταχωρηθεί, με την επιφύλαξη του άρθρου 2, παράγραφος 2.

Άρθρο 2

1. Η αίτηση πρόσβασης σε έγγραφο του Συμβουλίου απευθύνεται εγγράφως στο Συμβούλιο²¹¹. Πρέπει να διατυπώνεται κατά τρόπο αρκετά ακριβή, ιδίως δε να περιέχει τα στοιχεία που χρειάζονται για τον προσδιορισμό τού ή των εγγράφων που ζητούνται. Ο αιτών ενδέχεται να κληθεί να διευκρινίσει περαιτέρω την αίτησή του.
2. Όταν ο συντάκτης του ζητούμενου εγγράφου είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο, κράτος μέλος, άλλο θεσμικό ή μη θεσμικό όργανο ή οποιοσδήποτε άλλος εθνικός ή διεθνής οργανισμός, η αίτηση δεν πρέπει να απευθύνεται στο Συμβούλιο, αλλά απευθείας στον συντάκτη του εγγράφου.
3. Υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 1 του άρθρου 1, κάθε έγγραφο του Συμβουλίου σχετικό με ζητήματα ασφαλείας και άμυνας της Ένωσης, ή ενός ή περισσότερων κρατών μελών της, ή με τη στρατιωτική και μη στρατιωτική διαχείριση κρίσεων, το οποίο επιτρέπει να συναχθούν συμπεράσματα για το περιεχόμενο διαβαθμισμένων πληροφοριών που προέρχονται από ένα των συντακτών τους οποίους αναφέρει η παράγραφος 2, καθίσταται προσιτό για το κοινό μόνον με την προηγούμενη γραπτή συγκατάθεση του συντάκτη που παρέσχε αυτές τις πληροφορίες.

Όταν η αίτηση για πρόσβαση σε ένα έγγραφο απορρίπτεται κατ' εφαρμογήν της παρούσας παραγράφου, ο αιτών ενημερώνεται σχετικά.

Άρθρο 3

1. Η πρόσβαση σε έγγραφο του Συμβουλίου γίνεται είτε με ανάγνωση επί τόπου, είτε με την παράδοση αντιγράφου με έξοδα του αιτούντος. Το ύψος του οφειλόμενου ποσού ορίζεται από τον Γενικό Γραμματέα / Ύπατο Εκπρόσωπο για την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας (εφεξής αποκαλούμενο «Γενικό Γραμματέα»).
2. Οι αρμόδιες υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας προσπαθούν να βρουν μια δίκαιη λύση για τη συνέχεια που πρέπει να δοθεί στις επαναλαμβανόμενες αιτήσεις ή/και στις αιτήσεις που αφορούν πολυσέλιδα έγγραφα.
3. Το πρόσωπο στο οποίο επιτρέπεται η πρόσβαση σε έγγραφο δεν μπορεί να το ανατυπώσει ή να το διανείμει για εμπορικούς σκοπούς με απ' ευθείας πώληση χωρίς προηγούμενη άδεια του Γενικού Γραμματέα.

Άρθρο 4

1. Δεν επιτρέπεται η πρόσβαση σε έγγραφο του Συμβουλίου του οποίου η κοινολόγηση είναι δυνατόν να αποβεί σε βάρος:
 - της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος (δημόσια ασφάλεια, ασφάλεια και άμυνα της Ένωσης, ή ενός ή περισσότερων κρατών μελών της, στρατιωτική και

²¹¹ Προς τον κ. Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, rue de la Loi 175, B-1048, Brussel.

μη στρατιωτική διαχείριση κρίσεων, διεθνείς σχέσεις, νομισματική σταθερότητα, δικαστικές διαδικασίες, επιθεωρήσεις και έρευνες),

- της προστασίας του ατόμου και της ιδιωτικής ζωής,
 - της προστασίας του απορρήτου στον εμπορικό και βιομηχανικό τομέα,
 - της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας,
 - της προστασίας της εχεμύθειας που ζήτησε το φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο έδωσε μία από τις πληροφορίες τις περιλαμβανόμενες στο έγγραφο ή την οποία απαιτεί η νομοθεσία του κράτους μέλους που έδωσε μία από τις πληροφορίες αυτές.
2. Η πρόσβαση σε έγγραφο του Συμβουλίου μπορεί να μην επιτραπεί για λόγους προστασίας του απορρήτου των διασκέψεων του Συμβουλίου.

Άρθρο 5

Ο Γενικός Γραμματέας απαντά εξ ονόματος του Συμβουλίου στις αιτήσεις πρόσβασης στα έγγραφα του Συμβουλίου, εκτός από τις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 7, παράγραφος 3, στις οποίες την απάντηση δίνει το Συμβούλιο.

Η Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων μεριμνά να λαμβάνονται τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσει ότι η εκπόνηση των απαιτήσεων αυτών ανατίθεται σε πρόσωπα στα οποία έχει δοθεί η άδεια να λαμβάνουν γνώση των εν λόγω εγγράφων.

Άρθρο 6

Κάθε αίτηση πρόσβασης σε έγγραφο του Συμβουλίου εξετάζεται από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας οι οποίες προτείνουν ποια συνέχεια πρέπει να δοθεί στην αίτηση αυτή.

Άρθρο 7

1. Οι αρμόδιες υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας ενημερώνουν γραπτώς τον αιτούντα, μέσα σε προθεσμία ενός μηνός, είτε για τη θετική συνέχεια που επιφυλάχθηκε στην αίτησή του είτε για την πρόθεση αρνητικής απάντησης. Στην τελευταία αυτή περίπτωση ο ενδιαφερόμενος πληροφορείται επίσης τους λόγους της πρόθεσης αυτής καθώς και ότι διαθέτει προθεσμία ενός μηνός για να συντάξει επιβεβαιωτική αίτηση προκειμένου να επιτύχει την αναθεώρηση της θέσης αυτής, ειδάλλως θεωρείται ότι παραιτήθηκε από την αρχική του αίτηση.
2. Η παράλειψη απάντησης σε μία αίτηση, μέσα σε ένα μήνα από την υποβολή της ισοδυναμεί με απόρριψη, εκτός εάν ο αιτών υποβάλει, μέσα στην ίδια προθεσμία, την προαναφερθείσα επιβεβαιωτική αίτηση.

3. Η απόφαση απόρριψης μιας επιβεβαιωτικής αίτησης, η οποία πρέπει να υποβληθεί μέσα σε ένα μήνα από την υποβολή της αρχικής αίτησης, είναι δεόντως αιτιολογημένη. Κοινοποιείται γραπτώς στον αιτούντα το ταχύτερο δυνατόν, αυτός δε ενημερώνεται ταυτόχρονα σχετικά με το περιεχόμενο των διατάξεων των άρθρων 195 και 230 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, οι οποίες αφορούν αντίστοιχα τους όρους υπό τους οποίους τα φυσικά πρόσωπα προσφεύγουν στο διαμεσολαβητή και τον έλεγχο της νομιμότητας των πράξεων του Συμβουλίου από το Δικαστήριο.
4. Η παράλειψη απάντησης μέσα στον επόμενο μήνα από την υποβολή της επιβεβαιωτικής αίτησης ισοδυναμεί με απορριπτική απόφαση.
5. Κατ' εξαίρεση, ο Γενικός Γραμματέας μπορεί, αφού ενημερώσει προηγουμένως τον αιτούντα, να παρατείνει κατά ένα μήνα τις προθεσμίες που προβλέπονται στην παράγραφο 1 πρώτη πρόταση και στην παράγραφο 3.
Η παράταση αυτή μπορεί να είναι δίμηνη όταν πρέπει να ζητηθεί, όπως προβλέπεται στο άρθρο 2, παράγραφος 3, η συγκατάθεση συντάκτη, ο οποίος δεν είναι το Συμβούλιο.

Άρθρο 8

Η παρούσα απόφαση εφαρμόζεται τηρουμένων των διατάξεων που διέπουν την προστασία των ταξινομημένων πληροφοριών.

Άρθρο 9

Ο Γενικός Γραμματέας υποβάλλει το 1996, και εν συνεχεία ανά διετία, έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας απόφασης.

Άρθρο 10

Η παρούσα απόφαση αρχίζει να ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 1994.

Βρυξέλλες, 20 Δεκεμβρίου 1993.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

W. CLAES

Παράρτημα 3

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 8ης Φεβρουαρίου 1994
σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα της Επιτροπής
(94/90/ΕΚΑΧ, ΕΚ, Ευρατόμ)

[Κωδικοποιημένη Απόδοση] *

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τις συνθήκες για την ίδρυση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, και ιδίως το άρθρο 162 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας,

Εκτιμώντας:

ότι σύμφωνα με τη δήλωση για το δικαίωμα πρόσβασης στις πληροφορίες που έχει προσαρτηθεί στην τελική πράξη της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα συμπεράσματα των Ευρωπαϊκών Συμβουλίων του Μπέρμινγχαμ και του Εδιμβούργου για την προώθηση μιας Ευρώπης που θα βρίσκεται πλησιέστερα στους πολίτες της, πρέπει να συμφωνηθεί με το Συμβούλιο κώδικας συμπεριφοράς σχετικά με τις αρχές που διέπουν την πρόσβαση στα έγγραφα της Επιτροπής και του Συμβουλίου·

ότι οι αρχές αυτές βασίζονται στα έγγραφα της Επιτροπής σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα των οργάνων, της 5ης Μαΐου 1993 και τη διαφάνεια στην Κοινότητα, της 2ας Ιουνίου 1993·

ότι για να θέσει η Επιτροπή σε εφαρμογή τον εν λόγω κώδικα πρέπει να θεσπίσει ειδικές διατάξεις,

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ:

Άρθρο 1

Θεσπίζεται ο αναφερόμενος στο παράρτημα κώδικας συμπεριφοράς για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα της Επιτροπής.

Άρθρο 2

Για να εξασφαλισθεί η θέση σε εφαρμογή του κώδικα που αναφέρεται στο άρθρο 1, θεσπίζονται τα ακόλουθα μέτρα:

1. Κάθε αίτηση για πρόσβαση σε έγγραφο υποβάλλεται γραπτώς είτε στις αρμόδιες κεντρικές υπηρεσίες της Επιτροπής, είτε στα γραφεία της στα κράτη μέλη ή στις αντιπροσωπείες της Επιτροπής σε τρίτες χώρες.

* Κωδικοποιημένη Απόδοση της Απόφασης 94/90/ ΕΚΑΧ, ΕΚ, Ευρατόμ (ΕΕ L 46 της 18^{ης}/2/1994 σ.σ. 58-61), όπως αυτή τροποποιήθηκε από την Απόφαση 96/567/Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΚ (ΕΕ L 247 της 28^{ης}/9/1996, σελ. 45).

2. Ο αιτών ενημερώνεται γραπτώς, εντός ενός μηνός, από τον γενικό διευθυντή, το διευθυντή της υπηρεσίας, το διευθυντή που έχει ορισθεί αρμόδιος για τα θέματα αυτά στη Γενική Γραμματεία, ή εξ ονόματός τους, από τον υπάλληλο που τους εκπροσωπεί, σχετικά με τη θετική συνέχεια που πρόκειται να δοθεί στην αίτησή του ή με την πρόθεση παροχής αρνητικής απάντησης. Στη δεύτερη αυτή περίπτωση πρέπει να γνωστοποιείται στον αιτούντα ότι διαθέτει προθεσμία ενός μηνός για να υποβάλει στο Γενικό Γραμματέα της Επιτροπής επαναληπτική αίτηση προκειμένου να επιτύχει την αναθεώρηση της πρόθεσης άρνησης της πρόσβασης, ειδάλλως θεωρείται ότι έχει παραιτηθεί από την αρχική του αίτηση.
3. Ο Πρόεδρος, σε συμφωνία με το μέλος της Επιτροπής που είναι αρμόδιο για τον σχετικό τομέα, εξουσιοδοτείται να λαμβάνει αποφάσεις όσον αφορά τις επαναληπτικές αιτήσεις. Μπορεί ακόμη να παραχωρήσει την άσκηση της εξουσιοδότησης αυτής στο Γενικό Γραμματέα.
4. Η παράλειψη απάντησης, εκ μέρους ενός εκ των υπαλλήλων που αναφέρονται στο σημείο 2, σε αίτηση πρόσβασης σε έγγραφο, εντός ενός μηνός από την υποβολή της, ισοδυναμεί με απόρριψη.
Η παράλειψη απάντησης εντός ενός μηνός από την υποβολή επαναληπτικής αίτησης ισοδυναμεί με απορριπτική απόφαση.
5. Για τη χορήγηση αντιγράφων σε χαρτί μπορεί να ζητηθεί επιβάρυνση 10 Ecu και επιπλέον 0,036 Ecu ανά φύλλο χαρτιού για έγγραφα που υπερβαίνουν τα 30 φύλλα. Η επιβάρυνση για πληροφορίες που παρέχονται υπό άλλη μορφή προσδιορίζεται κατά περίπτωση και σε λογικά πλαίσια.
6. Εάν ο αιτών επιθυμεί να συμβουλευτεί κάποιο έγγραφο εντός των εγκαταστάσεων της Επιτροπής, η αρμόδια υπηρεσία οφείλει να προβεί στις απαιτούμενες ενέργειες για την εξυπηρέτησή του. Εάν η υπηρεσία αυτή δεν μπορεί να παράσχει τις σχετικές διευκολύνσεις, ο ενδιαφερόμενος συμβουλευεται το έγγραφο είτε σε μία από τις κεντρικές βιβλιοθήκες της Επιτροπής, στις Βρυξέλλες και στο Λουξεμβούργο, είτε σε οποιοδήποτε γραφείο της Επιτροπής στα κράτη μέλη ή στις αντιπροσωπείες της στις τρίτες χώρες.

Άρθρο 3

Η παρούσα απόφαση αρχίζει να ισχύει από τις 15 Φεβρουαρίου 1994.
Δημοσιεύεται στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.

Βρυξέλλες, 8 Φεβρουαρίου 1994.

Για την Επιτροπή

Joao PINHEIRO

Μέλος της Επιτροπής

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
Κώδικας συμπεριφοράς όσον αφορά την πρόσβαση του κοινού στα
έγγραφα της Επιτροπής και του Συμβουλίου

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ,

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ:

τη δήλωση για το δικαίωμα πρόσβασης στις πληροφορίες που έχει προσαρτηθεί στην τελική πράξη της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, στην οποία υπογραμμίζεται ότι η διαφάνεια της διαδικασίας λήψης αποφάσεων ενισχύει τη δημοκρατικότητα των οργάνων, καθώς και την εμπιστοσύνη του κοινού προς το διοικητικό μηχανισμό,

ότι τα ευρωπαϊκά συμβούλια του Μπίρμινγχαμ και του Εδιμβούργου καθόρισαν ορισμένες αρχές για την προώθηση μιας Ευρώπης που θα βρίσκεται πλησιέστερα προς του πολίτες της,

ότι τα συμπεράσματα του ευρωπαϊκού συμβουλίου της Κοπεγχάγης, τα οποία επιβεβαιώνουν την αρχή μιας όσον το δυνατόν ευρύτερης πρόσβασης των πολιτών στις πληροφορίες, καλούν την Επιτροπή και το Συμβούλιο να λάβουν σύντομα τα μέτρα που απαιτούνται για την υλοποίηση της αρχής αυτής,

ΘΕΩΡΩΝΤΑΣ επιθυμητή την επίτευξη κοινής συμφωνίας όσον αφορά τις αρχές που πρέπει να διέπουν την πρόσβαση στα έγγραφα της Επιτροπής και του Συμβουλίου, ενώ εξυπακούεται ότι είναι της αρμοδιότητας καθενός από αυτά τα δύο όργανα να θέσει σε εφαρμογή τις αρχές αυτές μέσω ειδικών κανονιστικών διατάξεων,

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ότι οι αρχές αυτές δεν θίγουν τις διατάξεις που ισχύουν όσον αφορά την πρόσβαση στους φακέλους οι οποίοι αφορούν άμεσα πρόσωπα που έχουν ειδικό συμφέρον,

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ότι οι αρχές αυτές θα πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή, τηρουμένων στο ακέραιο των διατάξεων περί απορρήτων πληροφοριών,

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ότι ο παρών κώδικας συμπεριφοράς αποτελεί συμπληρωματικό στοιχείο της πολιτικής τους στους τομείς της πληροφόρησης και της επικοινωνίας,

ΣΥΜΦΩΝΟΥΝ ΟΤΙ:

Γενική αρχή

Το κοινό θα έχει την ευρύτερη δυνατή πρόσβαση στα έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή της Επιτροπής και του Συμβουλίου.

Ως έγγραφο νοείται κάθε γραπτό κείμενο, ανεξάρτητα από το χρησιμοποιούμενο υλικό φορέα, που περιέχει υφιστάμενα στοιχεία και βρίσκεται στην κατοχή της Επιτροπής ή του Συμβουλίου.

Εξέταση των αρχικών αιτήσεων

Η αίτηση πρόσβασης σε ένα έγγραφο πρέπει να διατυπώνεται κατά τρόπο αρκετά ακριβή και εγγράφως, ιδίως δε να περιέχει στοιχεία που να επιτρέπουν τον προσδιορισμό του ή των συγκεκριμένων εγγράφων.

Το θεσμικό όργανο καλεί ενδεχομένως, τον αιτούντα να διευκρινίσει περαιτέρω την αίτησή του.

Όταν το έγγραφο που βρίσκεται στην κατοχή του θεσμικού οργάνου προέρχεται από φυσικό ή νομικό πρόσωπο, κράτος μέλος, άλλο θεσμικό όργανο ή κοινοτική υπηρεσία ή οποιοδήποτε άλλο εθνικό ή διεθνή οργανισμό, η αίτηση πρέπει να απευθύνεται απευθείας στον συντάκτη του εγγράφου.

Το ενδιαφερόμενο θεσμικό όργανο, κατόπιν διαβούλευσης με τους αιτούντες, βρίσκει μια δίκαιη λύση για τη συνέχεια που πρέπει να δοθεί στις επαναλαμβανόμενες αιτήσεις ή/και στις αιτήσεις που αφορούν πολυσέλιδα έγγραφα.

Η πρόσβαση στα έγγραφα πραγματοποιείται είτε με χρήση επί τούτου με την παράδοση αντιγράφου με έξοδα του αιτούντος, τα οποία δεν υπερβαίνουν ορισμένα εύλογα όρια.

Το ενδιαφερόμενο θεσμικό όργανο θα μπορούσε να προβλέψει ότι το πρόσωπο στο οποίο κοινοποιείται το έγγραφο δεν μπορεί να το ανατυπώσει, να το διανείμει ή να το χρησιμοποιήσει για εμπορικούς σκοπούς με απευθείας πώληση χωρίς προηγούμενη άδεια του ενδιαφερόμενου θεσμικού οργάνου.

Οι αρμόδιες υπηρεσίες του ενδιαφερόμενου θεσμικού οργάνου ειδοποιούν εγγράφως τον αιτούντα και εντός προθεσμίας ενός μηνός, είτε για την αποδοχή της αίτησής του είτε για την πρόθεσή τους να εισηγηθούν στο θεσμικό όργανο την απόρριψή της.

Εξέταση των επαναληπτικών αιτήσεων

Σε περίπτωση που οι αρμόδιες υπηρεσίες του εν λόγω θεσμικού οργάνου προτίθενται να εισηγηθούν στο θεσμικό όργανο να απορρίψει την αίτηση του ενδιαφερομένου, τον ενημερώνουν γι' αυτό πληροφορώντας τον συνάμα ότι διαθέτει προθεσμία ενός μηνός για να υποβάλει επαναληπτική αίτηση προς το θεσμικό όργανο με στόχο την αναθεώρηση της θέσης αυτής, ειδάλλως θεωρείται ότι παραιτείται από την αρχική αίτησή του.

Εάν υποβληθεί επαναληπτική αίτηση και αποφασίσει το ενδιαφερόμενο όργανο να μην κοινοποιήσει το έγγραφο, η αρνητική απόφαση η οποία λαμβάνεται εντός ενός μηνός από την υποβολή της αίτησης, γνωστοποιείται εγγράφως στον αιτούντα το ταχύτερο δυνατόν, είναι δε δεόντως αιτιολογημένη και αναφέρει ρητά τα ένδικα μέσα, ήτοι την προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου και την παρέμβαση του διαμεσολαβητή (υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στα άρθρα 173 και 138ε της συνθήκης ΕΟΚ αντιστοίχως).

Καθεστώς εξαιρέσεων

Τα θεσμικά όργανα αρνούνται την πρόσβαση σε έγγραφο του οποίου η κοινολόγηση είναι δυνατόν να αποβεί εις βάρος:

- της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος (δημόσια ασφάλεια, διεθνείς σχέσεις, νομισματική σταθερότητα, δικαστικές διαδικασίες, επιθεωρήσεις και έρευνες),
- της προστασίας του προσώπου και της ιδιωτικής ζωής,
- της προστασίας του απορρήτου στον εμπορικό και βιομηχανικό τομέα,
- της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας,
- της προστασίας της εχεμύθειας που ζητά το φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο παρέσχε την πληροφορία ή που απαιτείται από τη νομοθεσία του κράτους μέλους το οποίο παρέσχε την πληροφορία.

Τα θεσμικά όργανα μπορούν επίσης να αρνηθούν την πρόσβαση για να εξασφαλίσουν προστασία του συμφέροντος του θεσμικού οργάνου σε συνάρτηση με το απόρρητο των διαβουλεύσεών του.

Εφαρμογή

Η Επιτροπή και το Συμβούλιο λαμβάνουν τα μέτρα για την εφαρμογή των προαναφερομένων διατάξεων πριν από την 1η Ιανουαρίου 1994.

Επανεξέταση

Το Συμβούλιο και η Επιτροπή συμφωνούν ότι ο παρών κώδικας συμπεριφοράς θα επανεξετασθεί μετά δύο χρόνια εφαρμογής, επί τη βάσει εκθέσεων των γενικών γραμματέων του Συμβουλίου και της Επιτροπής.

Παράρτημα 4

ΟΔΗΓΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 25ης Ιουνίου 1980

για τη διαφάνεια των χρηματοοικονομικών σχέσεων μεταξύ των κρατών
μελών και των δημοσίων επιχειρήσεων καθώς και για τη χρηματοοικονομική
διαφάνεια εντός ορισμένων επιχειρήσεων
(80/723/ΕΟΚ)

[Κωδικοποιημένη Απόδοση] *

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ιδίως το
άρθρο 90 παράγραφος 3,

Εκτιμώντας:

ότι οι δημόσιες επιχειρήσεις διαδραματίζουν ένα σημαντικό ρόλο στην εθνική
οικονομία των Κρατών Μελών·

ότι η συνθήκη ΕΟΚ δεν θίγει το καθεστώς ιδιοκτησίας στα Κράτη Μέλη και
συνεπώς πρέπει να εξασφαλισθεί η ίση μεταχείριση δημοσίων και ιδιωτικών
επιχειρήσεων·

ότι η συνθήκη επιφορτίζει την Επιτροπή να διασφαλίσει ώστε τα Κράτη Μέλη να μη
χορηγούν ενισχύσεις σε επιχειρήσεις δημόσιες ή ιδιωτικές που δεν συμβιβάζονται
με την κοινή αγορά·

ότι, εν τούτοις, ο πολύπλοκος χαρακτήρας των οικονομικών σχέσεων του
δημοσίου με τις δημόσιες επιχειρήσεις τείνει να εμποδίσει την εκπλήρωση της
αποστολής αυτής·

* Κωδικοποιημένη Απόδοση της Οδηγίας 80/723/ΕΟΚ (ΕΕ L 195 της 29^{ης}/7/1980, σελ. 35), όπως
αυτή τροποποιήθηκε από την Οδηγία 85/413/ΕΟΚ (ΕΕ L 229 της 28^{ης}/8/1985, σελ. 20), την Οδηγία
93/84/ΕΟΚ (ΕΕ L 254 της 12^{ης}/10/1993, σελ. 16) και την Οδηγία 2000/52/ΕΚ (ΕΕ L 193 της
29^{ης}/7/2000, σελ. 75).

ότι η ορθή και αποτελεσματική εφαρμογή των περί ενισχύσεων διατάξεων της συνθήκης στις δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις είναι μόνο δυνατή αν καταστούν διαφανείς αυτές οι οικονομικές σχέσεις·

ότι εξάλλου η διαφάνεια αυτή στον τομέα των δημοσίων επιχειρήσεων πρέπει να επιτρέπει τη σαφή διάκριση μεταξύ της δράσεως του κράτους ως δημοσίου και ως ιδιοκτήτου·

ότι το άρθρο 90 παράγραφος 1 επιβάλλει ορισμένες υποχρεώσεις στα Κράτη Μέλη ως προς τις δημόσιες επιχειρήσεις·

ότι το άρθρο 90 παράγραφος 3 επιφορτίζει την Επιτροπή να διασφαλίσει την τήρηση των υποχρεώσεων αυτών και της παρέχει τα αναγκαία ειδικά μέσα προς το σκοπό αυτόν·

ότι στο πλαίσιο αυτό εμπίπτει ο καθορισμός των όρων υπό τους οποίους θα επιτευχθεί η εν λόγω διαφάνεια·

ότι θα πρέπει να αποσαφηνισθεί τι νοείται υπό τους όρους «δημόσιο» και «δημόσιες επιχειρήσεις»·

ότι το δημόσιο δύναται να ασκήσει καθοριστική επίδραση στη συμπεριφορά των δημοσίων επιχειρήσεων όχι μόνο όταν έχει κυριότητα επ' αυτών ή διαθέτει μια πλειοψηφική συμμετοχή αλλά και λόγω των εξουσιών που διαθέτει στα όργανα διοικήσεως ή εποπτείας δυνάμει του καταστατικού ή του τρόπου επιμερισμού των μετοχών·

ότι η διάθεση δημοσίων πόρων σε δημόσιες επιχειρήσεις δύναται να διενεργείται είτε άμεσα είτε έμμεσα·

ότι πρέπει συνεπώς να διασφαλισθεί η διαφάνεια ανεξαρτήτως του τρόπου διαθέσεως των δημοσίων πόρων·

ότι ενδέχεται επίσης να είναι αναγκαία η διασφάλιση της κατάλληλης πληροφόρησης των λόγων για τους οποίους διατίθενται οι πόροι καθώς και η πραγματική χρησιμοποίησή τους·

ότι τα Κράτη Μέλη δύνανται να επιδιώκουν μέσω των δημοσίων επιχειρήσεών τους σκοπούς μη εμπορικούς·

ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, λαμβάνουν αντιστάθμιση από το κράτος για τα βάρη

που προκύπτουν·

ότι πρέπει να διασφαλίζεται η διαφάνεια και στις περιπτώσεις αυτών των αντισταθμίσεων·

ότι ορισμένες επιχειρήσεις θα έπρεπε να εξαιρεθούν από την εφαρμογή αυτής της οδηγίας είτε λόγω του κλαδικού τους χαρακτήρα είτε λόγω του ύψους του κύκλου εργασιών τους·

ότι πρέπει να εξαιρεθούν ορισμένοι κλάδοι που δεν τελούν υπό ανταγωνιστικές συνθήκες ή που αποτελούν ήδη αντικείμενο ειδικών κοινοτικών ρυθμίσεων που διασφαλίζουν κατάλληλη διαφάνεια, ορισμένοι κλάδοι που, εκ της φύσεώς τους, δικαιολογείται να αποτελέσουν αντικείμενο ειδικών ρυθμίσεων, και τέλος,

δημόσιες επιχειρήσεις στις οποίες, λόγω της μικρής οικονομικής τους σημασίας, δεν δικαιολογείται η διοικητική επιβάρυνση που συνεπάγεται η εξασφάλιση της διαφάνειας·

ότι, με την οδηγία αυτή, δεν θίγονται οι άλλες διατάξεις της συνθήκης, και ιδίως των άρθρων 90 παράγραφος 2, 92 και 223·

ότι, επειδή πρόκειται για επιχειρήσεις που ευρίσκονται σε ανταγωνισμό με άλλες επιχειρήσεις πρέπει να εξασφαλισθεί το επαγγελματικό απόρρητο όσον αφορά τις παρεχόμενες πληροφορίες·

ότι η εφαρμογή της οδηγίας αυτής πρέπει να γίνει σε στενή συνεργασία με τα Κράτη Μέλη και ενδεχομένως η οδηγία θα πρέπει να τροποποιηθεί βάσει της αποκτηθεισομένης εμπειρίας,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας, τη διαφάνεια των χρηματοοικονομικών σχέσεων μεταξύ των αρχών και των δημόσιων επιχειρήσεων, κατά τρόπο ώστε να προκύπτουν σαφώς:

α) οι δημόσιοι πόροι που διατίθενται άμεσα από τις αρχές στις δημόσιες επιχειρήσεις·

β) οι δημόσιοι πόροι που διατίθενται από τις αρχές μέσω δημόσιων επιχειρήσεων ή χρηματοπιστωτικών οργανισμών·

γ) η πραγματική χρησιμοποίηση αυτών των δημόσιων πόρων.

2. Με την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων που θεσπίζονται από την Κοινότητα, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι η χρηματοοικονομική και οργανωτική διάρθρωση κάθε επιχείρησης που υποχρεούται να τηρεί χωριστούς λογαριασμούς αντανakλάται ορθά στους χωριστούς λογαριασμούς, κατά τρόπο ώστε να προκύπτουν σαφώς:

- α) οι δαπάνες και τα έσοδα που συνδέονται με τις διαφορετικές δραστηριότητες·
- β) όλες οι λεπτομέρειες των μεθόδων καταλογισμού ή επιμερισμού των δαπανών και των εσόδων μεταξύ των διαφόρων δραστηριοτήτων.

Άρθρο 2

1. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας νοούνται ως:

- α) «αρχές»: όλες οι δημόσιες αρχές, περιλαμβανομένου του κράτους και των περιφερειακών, των τοπικών και όλων των άλλων εδαφικών διοικητικών αρχών·
- β) «δημόσια επιχείρηση» κάθε επιχείρηση στην οποία οι αρχές μπορούν να ασκούν άμεσα ή έμμεσα αποφασιστική επιρροή λόγω κυριότητας ή χρηματοοικονομικής συμμετοχής τους σε αυτήν ή δυνάμει των κανόνων που την διέπουν·
- γ) «δημόσια επιχείρηση του τομέα της μεταποιητικής βιομηχανίας»: κάθε επιχείρηση της οποίας η κύρια δραστηριότητα, οριζόμενη ως αντιπροσωπεύουσα το 50 % τουλάχιστον του συνολικού ετήσιου κύκλου εργασιών της, είναι μεταποιητική. Πρόκειται για τις επιχειρήσεις των οποίων οι δραστηριότητες περιλαμβάνονται στον τίτλο Δ - Μεταποιητική βιομηχανία (υπότιτλοι ΔΑ έως και ΔΝ) της ταξινόμησης δραστηριοτήτων NACE (αναθ. 1)⁽²¹²⁾·
- δ) «επιχείρηση που υποχρεούται να τηρεί χωριστούς λογαριασμούς»: κάθε επιχείρηση στην οποία έχει χορηγηθεί ειδικό ή αποκλειστικό δικαίωμα από κράτος μέλος σύμφωνα με το άρθρο 86 παράγραφος 1 της συνθήκης ή στην οποία έχει ανατεθεί η διαχείριση υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος σύμφωνα με το άρθρο 86 παράγραφος 2 της συνθήκης και η οποία λαμβάνει κρατική ενίσχυση υπό οποιαδήποτε μορφή, περιλαμβανομένης κάθε επιχορήγησης, στήριξης ή αντιστάθμισης σε σχέση με την εν λόγω υπηρεσία, και η οποία ασκεί επίσης άλλες δραστηριότητες·
- ε) «διάφορες δραστηριότητες»: αφενός όλα τα προϊόντα ή υπηρεσίες για τα οποία χορηγείται σε επιχείρηση ειδικό ή αποκλειστικό δικαίωμα ή όλες οι υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος με τις οποίες είναι επιφορτισμένη μια επιχείρηση και, αφετέρου, κάθε άλλο προϊόν ή υπηρεσία που εμπίπτει στο πεδίο των δραστηριοτήτων της επιχείρησης·
- στ) «αποκλειστικά δικαιώματα»: τα δικαιώματα που χορηγούνται από κράτος μέλος σε μια επιχείρηση με νομοθετική, κανονιστική ή διοικητική πράξη που της απονέμει κατ' αποκλειστικότητα το δικαίωμα να παρέχει μια υπηρεσία ή να αναλάβει μια δραστηριότητα εντός δεδομένης γεωγραφικής περιοχής·

²¹² ΕΕ L 83 της 3^{ης}/4/1993, σελ. 1.

ζ) «ειδικά δικαιώματα»: τα δικαιώματα που χορηγούνται από κράτος μέλος σε περιορισμένο αριθμό επιχειρήσεων με νομοθετική, κανονιστική ή διοικητική πράξη η οποία, εντός δεδομένης γεωγραφικής περιοχής:

- περιορίζει σε δύο ή περισσότερες τις επιχειρήσεις στις οποίες επιτρέπεται να παρέχουν μια υπηρεσία ή να αναλάβουν μια δραστηριότητα, χωρίς να τηρούνται αντικειμενικά κριτήρια που βασίζονται στην αρχή της αναλογικότητας και δεν εισάγουν διακρίσεις, ή
- ορίζει, με κριτήρια άλλα από εκείνα που αναφέρονται ανωτέρω, περισσότερες της μιας ανταγωνιζόμενες μεταξύ τους επιχειρήσεις στις οποίες επιτρέπεται να παρέχουν μια υπηρεσία ή να αναλάβουν μια δραστηριότητα, ή
- παρέχει σε οποιαδήποτε επιχείρηση ή επιχειρήσεις, με κριτήρια άλλα από εκείνα που αναφέρονται ανωτέρω, νομικά ή κανονιστικά πλεονεκτήματα που επηρεάζουν ουσιαστικά την ικανότητα οποιασδήποτε άλλης επιχείρησης να παρέχει την ίδια υπηρεσία ή να ασκεί την ίδια δραστηριότητα στην ίδια γεωγραφική περιοχή με ουσιαστικά ίσους όρους.

2. Η άσκηση αποφασιστικής επιρροής από τις δημόσιες αρχές στην επιχείρηση τεκμαίρεται όταν, άμεσα ή έμμεσα, οι αρχές αυτές:

- α) κατέχουν την πλειοψηφία του εγγεγραμμένου κεφαλαίου της επιχείρησης, ή
- β) ελέγχουν την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου που συνδέονται με τα μερίδια που έχει εκδώσει η επιχείρηση, ή
- γ) μπορούν να διορίζουν περισσότερα από τα μισά μέλη του διοικητικού, διευθυντικού ή εποπτικού οργάνου της επιχείρησης.

Άρθρο 3

Οι μεταξύ δημοσίου και δημοσίων επιχειρήσεων οικονομικές σχέσεις των οποίων πρέπει να εξασφαλισθεί κατά το άρθρο 1 παράγραφος 1 η διαφάνεια αφορούν ιδίως:

- α) συμψηφισμό ζημιών διαχείρισεως·
- β) εισφορά στο κεφάλαιο ή επιχορηγήσεις·
- γ) μη επιστρεπτέες εισφορές ή δάνεια με προνομιακούς όρους·
- δ) χορήγηση οικονομικών ευεργετημάτων δια παραιτήσεως εκ του δικαιώματος επί των κερδών ή δια της μη ασκήσεως ενοχικών απαιτήσεων·
- ε) παραίτηση από την κανονική απόδοση των δεσμευμένων δημοσίων πόρων·
- στ) συμψηφισμό των εκ του δημοσίου επιβληθέντων βαρών.

Άρθρο 3α

1. Για την κατοχύρωση της διαφάνειας που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε για κάθε επιχείρηση που υποχρεούται να τηρεί χωριστούς λογαριασμούς:

α) οι εσωτερικοί λογαριασμοί που αντιστοιχούν στις διάφορες δραστηριότητες να είναι χωριστοί·

β) όλες οι δαπάνες και τα έσοδα να καταλογίζονται ή να κατανέμονται ορθά με βάση αρχές αναλυτικής λογιστικής που εφαρμόζονται με συνέπεια και δικαιολογούνται αντικειμενικά·

γ) να έχουν ορισθεί σαφώς οι αρχές της αναλυτικής λογιστικής με βάση τις οποίες τηρούνται οι χωριστοί λογαριασμοί.

2. Η παράγραφος 1 εφαρμόζεται μόνο στις δραστηριότητες που δεν καλύπτονται από ειδικές κοινοτικές διατάξεις και δεν θίγει τις υποχρεώσεις των κρατών μελών ή των επιχειρήσεων που απορρέουν από τη συνθήκη ή από παρόμοιες ειδικές διατάξεις.

Άρθρο 4

1. Όσον αφορά τη διαφάνεια που αναφέρεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στις χρηματοοικονομικές σχέσεις μεταξύ των αρχών και:

α) των δημόσιων επιχειρήσεων ως προς τις παροχές των οποίων η παροχή δεν ενδέχεται να επηρεάσει αισθητά τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών·

β) των κεντρικών τραπεζών·

γ) των δημόσιων πιστωτικών ιδρυμάτων ως προς τις καταθέσεις δημόσιων πόρων που πραγματοποιούν σε αυτά αρχές με τους κανονικούς όρους της αγοράς·

δ) των δημόσιων επιχειρήσεων των οποίων ο συνολικός καθαρός ετήσιος κύκλος εργασιών στην περίοδο των δύο διαχειριστικών χρήσεων πριν από εκείνη στην οποία διατίθενται ή χρησιμοποιούνται οι πόροι που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 ήταν χαμηλότερος από 40 εκατομμύρια ευρώ. Ωστόσο, για τα δημόσια πιστωτικά ιδρύματα, το αντίστοιχο όριο είναι συνολικός ισολογισμός ύψους 800 εκατομμυρίων ευρώ.

2. Όσον αφορά τη διαφάνεια που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2, η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται:

α) στις επιχειρήσεις ως προς τις υπηρεσίες των οποίων η παροχή δεν ενδέχεται να επηρεάσει αισθητά τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών·

β) στις επιχειρήσεις των οποίων ο συνολικός καθαρός ετήσιος κύκλος εργασιών στην περίοδο των δύο διαχειριστικών χρήσεων πριν από το έτος κατά το οποίο απολαμβάνουν ειδικού ή αποκλειστικού δικαιώματος που τους έχει χορηγήσει κράτος μέλος δυνάμει του άρθρου 86 παράγραφος 1 της συνθήκης, ή κατά το οποίο είναι επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος σύμφωνα με το άρθρο 86 παράγραφος 2 της συνθήκης, είναι χαμηλότερος από 40 εκατομμύρια ευρώ για τα δημόσια πιστωτικά ιδρύματα το αντίστοιχο όριο είναι συνολικός ισολογισμός ύψους 800 εκατομμυρίων ευρώ·

γ) στις επιχειρήσεις που είναι επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος σύμφωνα με το άρθρο 86 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ, εάν η κρατική ενίσχυση την οποία λαμβάνουν με οποιαδήποτε μορφή, περιλαμβανομένης κάθε επιχορήγησης, στήριξης ή αντιστάθμισης, έχει καθοριστεί για κατάλληλη περίοδο με ανοικτή, διαφανή και χωρίς διακρίσεις διαδικασία.

Άρθρο 5

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε οι πληροφορίες για τις χρηματοοικονομικές σχέσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 να παραμένουν στη διάθεση της Επιτροπής επί πέντε έτη από το τέλος της διαχειριστικής χρήσης κατά την οποία οι δημόσιοι πόροι τέθηκαν στη διάθεση των οικείων δημόσιων επιχειρήσεων. Ωστόσο, εάν οι πόροι αυτοί χρησιμοποιούνται σε μεταγενέστερη διαχειριστική χρήση, η πενταετής περίοδος αρχίζει από το τέλος αυτής της διαχειριστικής χρήσης.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε οι πληροφορίες για τη χρηματοοικονομική και οργανωτική διάρθρωση των επιχειρήσεων που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 να παραμένουν στη διάθεση της Επιτροπής επί πέντε έτη από το τέλος της διαχειριστικής χρήσης στην οποία αναφέρονται.

3. Εφόσον το ζητήσει η Επιτροπή στις περιπτώσεις που το κρίνει αναγκαίο, τα κράτη μέλη της γνωστοποιούν τις πληροφορίες που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2, καθώς και τα στοιχεία που είναι ενδεχομένως αναγκαία για την εκτίμησή τους, και ιδίως τους επιδιωκόμενους στόχους.

Άρθρο 5α

1. Τα κράτη μέλη, οι δημόσιες επιχειρήσεις των οποίων ασκούν δραστηριότητες στον μεταποιητικό τομέα παρέχουν ορισμένες οικονομικές πληροφορίες, όπως ορίζονται στην παράγραφο 2, στην Επιτροπή σε ετήσια βάση (εντός των προθεσμιών που αναφέρονται στην παράγραφο 4).

2. Οι οικονομικές πληροφορίες που απαιτούνται για κάθε δημόσια επιχείρηση που να ασκεί δραστηριότητες στον μεταποιητικό τομέα σύμφωνα με την παράγραφο 3 είναι οι ακόλουθες:

- i) η ετήσια έκθεση και οι ετήσιοι λογαριασμοί, σύμφωνα με τον ορισμό της τέταρτης οδηγίας 78/660/ΕΟΚ του Συμβουλίου ⁽²¹³⁾. Οι ετήσιοι λογαριασμοί και η ετήσια έκθεση περιλαμβάνουν τον ισολογισμό, τα αποτελέσματα χρήσεως και το προσάρτημα καθώς και τις λογιστικές αρχές, τη δήλωση του διοικητικού συμβουλίου, τα στοιχεία ανά τομέα και την έκθεση πεπραγμένων. Εξάλλου, πρέπει να κοινοποιούνται, οι συνελεύσεις των μετόχων καθώς και κάθε άλλη σχετική πληροφορία.

Επίσης, στο βαθμό που δεν εμφανίζονται στην έκθεση διαχείρισης και στους ετήσιους λογαριασμούς, πρέπει να παρέχονται για κάθε επιχείρηση οι ακόλουθες πληροφορίες:

- ii) εισφορές σε μετοχικό κεφάλαιο ή οιονεί κεφάλαιο εξομοιούμενο με εταιρικό κεφάλαιο πρέπει να διευκρινίζονται οι όροι τους οποίους πραγματοποιείται η εισφορά (κοινές μετοχές, προνομιούχες, με απόδοση υπό αίρεση ή μετατρέψιμες και επιτόκια, μερίσματα ή σχετικά δικαιώματα μετατροπής),
- iii) μη επιστρεπτές επιχορηγήσεις ή επιστρεπτές μόνον υπό ορισμένους όρους,
- iv) χορήγηση δανείων προς την επιχείρηση, συμπεριλαμβανομένων των υπερβάσεων και των προκαταβολών έναντι των εισφορών κεφαλαίου. Πρέπει να διευκρινίζονται τα επιτόκια και οι όροι του δανείου και, κατά περίπτωση, οι εγγυήσεις που παρέχονται στο δανειστή από την επιχείρηση που λαμβάνει το δάνειο,
- v) εγγυήσεις που παρέχει στην επιχείρηση το δημόσιο για την κάλυψη του χορηγούμενου δανείου (να διευκρινίζονται οι όροι και τα ενδεχόμενα τέλη που καταβάλλει η επιχείρηση για τις εν λόγω εγγυήσεις),
- vi) καταβληθέντα μερίσματα και μη διανεμηθέντα κέρδη,
- vii) κάθε άλλη μορφή κρατικής παρέμβασης, ιδίως την παραίτηση του κράτους από οφειλές των δημοσίων επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων μεταξύ άλλων της επιστροφής δανείων, των επιχορηγήσεων, της καταβολής του φόρου επί των εταιρειών, των κοινωνικών επιβαρύνσεων ή παρομοίων οφειλών.

3. Οι πληροφορίες που απαιτούνται σύμφωνα με την παράγραφο 2 ανωτέρω παρέχονται για όλες τις δημόσιες επιχειρήσεις ο κύκλος εργασιών των οποίων κατά το περασμένο οικονομικό έτος υπερέβη τα 250 εκατομμύρια ευρώ. Οι απαιτούμενες πληροφορίες παρέχονται ξεχωριστά για κάθε δημόσια

²¹³ ΕΕ L 222 της 14^{ης}/8/1978, σελ.11.

επιχείρηση, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που είναι εγκατεστημένες στα άλλα κράτη μέλη οι πληροφορίες περιλαμβάνουν, κατά περίπτωση, στοιχεία σχετικά με όλες τις συναλλαγές που πραγματοποιήθηκαν στο εσωτερικό ενός ομίλου και μεταξύ διαφόρων ομίλων δημοσίων επιχειρήσεων, καθώς και άμεσα μεταξύ του κράτους και των δημοσίων επιχειρήσεων. Στο μετοχικό κεφάλαιο που αναφέρεται στην παράγραφο 2 σημείο ii) περιλαμβάνεται το μετοχικό κεφάλαιο που παρέχει άμεσα το κράτος και το μετοχικό κεφάλαιο από δημόσιες εταιρείες χαρτοφυλακίου και άλλες δημόσιες επιχειρήσεις (συμπεριλαμβανομένων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων) που ανήκουν ή όχι στον ίδιο όμιλο. Πρέπει πάντοτε να διευκρινίζεται η σχέση μεταξύ του χρηματοδότη και του δικαιούχου. Παρομοίως, οι εκθέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 2 υποβάλλονται για κάθε μία δημόσια επιχείρηση ξεχωριστά καθώς και για την (ελεγχόμενη) εταιρεία χαρτοφυλακίου η οποία περιλαμβάνει πολλές δημόσιες επιχειρήσεις, στο βαθμό που η (ελεγχόμενη) εταιρεία χαρτοφυλακίου μπορεί, βάσει των ενοποιημένων πωλήσεων, να ταξινομηθεί ως μεταποιητική, σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρου 2.

Ορισμένες δημόσιες επιχειρήσεις κατανέμουν τις δραστηριότητές τους σε διάφορες επιχειρήσεις ανεξάρτητες μεταξύ τους από νομική άποψη. Για τις επιχειρήσεις αυτές, η Επιτροπή αποδέχεται μια ενοποιημένη έκθεση. Η ενοποίηση αυτή πρέπει να αντικατοπτρίζει την οικονομική πραγματικότητα του ομίλου των επιχειρήσεων που ασκεί δραστηριότητες στον ίδιο ή σε στενά συνδεδεμένους τομείς. Οι ενοποιημένες εκθέσεις από διάφορες εταιρείες χαρτοφυλακίου καθαρά χρηματοπιστωτικού χαρακτήρα δεν επαρκούν.

4. Οι πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 2 ανωτέρω παρέχονται στην Επιτροπή σε ετήσια βάση. Οι πληροφορίες που αφορούν το οικονομικό έτος 1992 κοινοποιούνται στην Επιτροπή εντός προθεσμίας δύο μηνών από την δημοσίευση της παρούσας οδηγίας.

Για το 1993 και τα επόμενα έτη, οι πληροφορίες παρέχονται εντός 15 εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία δημοσίευσης της ετήσιας έκθεσης της ενδιαφερόμενης δημόσιας επιχείρησης. Εν πάση περιπτώσει, και ιδίως για τις επιχειρήσεις που δεν δημοσιεύουν ετήσια έκθεση, οι απαιτούμενες πληροφορίες θα υποβάλλονται το αργότερο εντός εννέα μηνών από την ημερομηνία λήξης της εταιρικής χρήσης.

Τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην Επιτροπή, προκειμένου αυτή να είναι σε θέση να καθορίσει τον αριθμό των εταιρειών που καλύπτονται από το παρόν σύστημα δήλωσης, εντός προθεσμίας δύο μηνών από την ημερομηνία δημοσίευσης της παρούσας οδηγίας, ένα κατάλογο των εταιρειών που καλύπτονται από το παρόν άρθρο, αναφέροντας τον κύκλο εργασιών τους. Ο κατάλογος αυτός θα ενημερώνεται κάθε χρόνο στις 31 Μαρτίου.

5. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται στις εταιρείες που ανήκουν στην Treuhandanstalt ή που ελέγχονται από αυτήν μόνον από την ημερομηνία λήξης του ειδικού συστήματος δήλωσης που έχει θεσπιστεί για τις επενδύσεις του εν λόγω οργανισμού.

6. Τα κράτη μέλη παρέχουν στην Επιτροπή κάθε συμπληρωματική πληροφορία που αυτή κρίνει αναγκαία για την πλήρη εκτίμηση των στοιχείων που της κοινοποιούνται.

Άρθρο 6

1. Η Επιτροπή, δεν επιτρέπεται να διαδίδει τα στοιχεία που περιέχονται σε γνώση της κατά το άρθρο 5 παράγραφος 3 και τα οποία από τη φύση τους καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο.
2. Η διάταξη της παραγράφου 1 δεν εμποδίζει τη δημοσίευση γενικών πληροφοριών ή μελετών, εφ' όσον δεν περιλαμβάνουν στοιχεία για μεμονωμένες δημόσιες επιχειρήσεις κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 7

Η Επιτροπή πληροφορεί τακτικά τα Κράτη Μέλη για τα αποτελέσματα της εφαρμογής της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 8

Τα Κράτη Μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθούν μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1981 προς την παρούσα οδηγία. Ενημερώνουν σχετικά την Επιτροπή.

Άρθρο 9

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα Κράτη Μέλη.

Παράρτημα 5

Δημόσιο μητρώο των εγγράφων του Συμβουλίου

Θεματικό αντικείμενο

Κωδικός

ΑΓΙΟΣ ΜΑΡΙΝΟΣ	SM
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ (εξωτερικές σχέσεις)	AVIATION
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	AER
ΑΘΛΗΤΙΚΑ	SPORT
ΑΛΒΑΝΙΑ	ALB
ΑΛΓΕΡΙΑ	AL
ΑΛΙΕΙΑ	PECHE
ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ	REVTRAT
ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΥΠΟ	PRESSE
ΑΝΑΠΤΥΞΗ (ΓΕΝΙΚΑ)	DEVGEN
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ ΚΑΙ ΑΣΙΑ	AIDALA
ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ	PVD
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ	EUROR
ΑΝΔΟΡΑ	AND
ΑΝΘΡΑΚΑΣ	CHAR
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΕΝΓΚΕΝ	SCH-EVAL
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ	EVAL
ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	ELOIGN
ΑΙΓΥΠΤΟΣ	ET
ΑΣΙΑ	ASIE
ΑΣΦΑΛΕΙΑ	SECUR
ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ	SURE
ΑΤΖΕΝΤΑ 2000	AGENDA
ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ	ENATO
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	AUS
ΒΑΣΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	PROBA
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΣΙΔΗΡΟΥ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑ	SID
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	IND

ΓΕΝΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	FIN
ΓΕΝΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ	AG
ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΔΑΣΜΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟΥ (αντικατεστάθη από τον Π.Ο.Ε.)	GATT
ΓΕΩΡΓΙΑ: ΓΕΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	AGRI
ΓΕΩΡΓΙΑ: ΔΑΣΗ	AGRIFORET
ΓΕΩΡΓΙΑ: ΔΙΑΡΘΡΩΣΕΙΣ	AGRISTR
ΓΕΩΡΓΙΑ: ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΩΝ	AGRILEG
ΓΕΩΡΓΙΑ: ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΑ	AGRIMON
ΓΕΩΡΓΙΑ: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΑΓΟΡΩΝ	AGRIORG
ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ	YU
ΔΑΚΤΥΛΟΣΚΟΠΗΣΗ/ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ ΑΣΥΛΟ	EURODAC
ΔΑΣΗ	FORETS
ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ	MAP
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΝΑΠΟΦΑΣΗΣ	CODEC
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ	PRO COOP
ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ	FSTR
ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ	CONF RGEM
ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΛΙΣΑΒΩΝΑΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΑ ΕΥΡΕΣΙΤΕΧΝΙΑΣ	CONFLISB
ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΟΗΕ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	CNUCED
ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ	CID
ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ	ELARG
ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ	MARE
ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ	JAI
ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΣΥΛΟΥ	ASILE
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ Ε.Κ.	COUR
ΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΠΟΙΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	COPEN
ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΕΠΙ ΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ	JUSTCIV
ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΕΠΙ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ	JUSTPEN
ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	JUST
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ	DIPL
ΕΓΓΡΑΦΟ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΟ ΑΠΟ ΤΟ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟ ΓΡΑΦΕΙΟ	CAB
ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ETS
ΕΕ-ΕΥΡΩΑΣΙΑΤΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ	ASEM
ΕΕ-ΗΠΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ	USA

ΕΙΔΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ	DS
ΕΙΣΔΟΧΗ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	ADMISS
ΕΚΘΕΣΗ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ	RCC
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	EDUC
ΕΛΒΕΤΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ	CH
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ	CMPT
ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	COMER
ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ	EXPO
ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΑΝΘΡΑΚΑ	ENCHAR
ΕΝΕΡΓΕΙΑ: ΓΕΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ENER
ΕΝΕΡΓΕΙΑ: ΥΔΡΟΓΟΝΑΝΘΡΑΚΕΣ	ENOIL
ΕΞΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ	CCG
ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΣΥΝΟΡΑ (JHA)	FRONTEXT
ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΣΥΝΟΡΑ	FRONTEX
ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ	RELEX
ΕΠΙΣΤΙΤΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ	ALIM
ΕΠΙΤΡΟΠΗ Κ4 AGENDA	OJ CK4
ΕΠΙΤΡΟΠΗ Κ4	CK4
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 36	CATS
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ	CDR
ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΔΟΞΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	RAU
ΕΡΓΑ ΤΕΧΝΗΣ	ARTS
ΕΡΕΥΝΑ (ΓΕΝΙΚΑ)	RECH
ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ	MI
ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	DRS
ΕΥΡΩΠΑΡΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ	DEA
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ (έχει αντικατασταθεί από την SE)	SAE
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	EUROPOL
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΓΙΑ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ ΚΑΙ ΤΟ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ	CEDCO
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΙΑΣΚΕΨΗ	CONFEUR
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ (αντικατεστάθη από τον CORDROGUE)	CELAD
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΤΑΠΟΛΗΣΗΣ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ	CORDROGUE
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ (αντικαθιστά την SAE)	SE

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΖΩΝΗ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	AELE
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	CEDH
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ	EJN
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΙΔΡΥΜΑ	FE
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ (ΓΕΝΙΚΑ)	PE
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ: ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ	PEQE
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ: ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΝΕΝΝΟΗΣΗΣ	PEPC
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ: ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	PEL
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ: ΠΡΟΦΟΡΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ	PEQO
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ: ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ	PERE
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ	SOCFO
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ	EEE
ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗΣ	OMBUDS
ΗΔ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 36	OJ CATS
ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ	ENELEC
ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΚΕΨΗΣ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ	OJ RGEM
ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ	OJ CSA
ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΗΣ ΕΜΑ 1ο ΤΜΗΜΑ	OJ CRP1
ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΗΣ ΕΜΑ 2ο ΤΜΗΜΑ	OJ CRP2
ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	OJ CONS
ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	MAR
ΘΕΜΑΤΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	ATO
ΘΕΣΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	INST
ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ	RESPR
ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ	DIP
ΙΡΑΚ	IRAQ
ΙΣΛΑΝΔΙΑ	ISL
ΙΣΡΑΗΛ	ISR
ΚΑΝΟΝΕΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ	RC
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ "Α"	PTS A
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ	CONSOM
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ	PECOS
ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΩΝ/ΑΣΥΛΟ	CIREA
ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΩΝ/ΔΙΕΛΕΥΣΗ ΣΥΝΟΡΩΝ ΚΑΙ	CIREFI

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΩΝ (ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ)	CIREJUD
ΚΕΠΠΑ: (AD HOC) ΑΣΦΑΛΕΙΑ	COSEC
ΚΕΠΠΑ: (AD HOC) ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ	COJUR
ΚΕΠΠΑ: (AD HOC) ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΣΥΜΒΑΤΙΚΩΝ ΟΠΛΩΝ	COARM
ΚΕΠΠΑ: ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΣΙΑ	COEST
ΚΕΠΠΑ: ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	COHOM
ΚΕΠΠΑ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	COHUM
ΚΕΠΠΑ: ΑΠΟΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΟΣΗΣ	CONOP
ΚΕΠΠΑ: ΑΣΙΑ ΚΑΙ ΩΚΕΑΝΙΑ	COASI
ΚΕΠΠΑ: ΑΦΡΙΚΗ	COAFR
ΚΕΠΠΑ: ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ/ΠΟΛΙΤΙΚΗ	COYUG
ΚΕΠΠΑ: ΔΑΣΕ	COCSE
ΚΕΠΠΑ: ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	COSTA
ΚΕΠΠΑ: ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ	COMAR
ΚΕΠΠΑ: ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	COJUD
ΚΕΠΠΑ: ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	COADM
ΚΕΠΠΑ: ΔΥΤΙΚΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ: ΚΡΟΑΤΙΑ, ΠΓΔΜ, ΑΛΒΑΝΙΑ	COWEB
ΚΕΠΠΑ: ΕΙΡΗΝΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΗ ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ	COMEP
ΚΕΠΠΑ: ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	COTEL
ΚΕΠΠΑ: ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ	COPAR
ΚΕΠΠΑ: ΗΝΩΜΕΝΑ ΕΘΝΗ	CONUN
ΚΕΠΠΑ: ΚΑΝΑΔΑΣ, ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ	COTRA
ΚΕΠΠΑ: ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ	COCEN
ΚΕΠΠΑ: ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ	COLAT
ΚΕΠΠΑ: ΛΟΙΠΑ ΘΕΜΑΤΑ	CODIV
ΚΕΠΠΑ: ΜΑΓΚΡΕΜΠ-ΜΑΣΡΕΚ	COMAG
ΚΕΠΠΑ: ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ ΚΑΙ ΚΟΛΠΟΣ	COMEM
ΚΕΠΠΑ: ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ (ΤΟΥΡΚΙΑ, ΚΥΠΡΟΣ, ΜΑΛΤΑ)	COMED
ΚΕΠΠΑ: ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ	CODRO
ΚΕΠΠΑ: ΝΟΤΙΑ ΑΦΡΙΚΗ	COSAF
ΚΕΠΠΑ: ΟΑΣΕ	COSCE
ΚΕΠΠΑ: ΟΗΕ ΑΦΟΠΛΙΣΜΟΣ	CODUN
ΚΕΠΠΑ: ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ	CODIA

ΚΕΠΠΑ: ΠΡΟΞΕΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	COCON
ΚΕΠΠΑ: ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ	COCOP
ΚΕΠΠΑ: ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ	COPRO
ΚΕΠΠΑ: ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ	COPOL
ΚΕΠΠΑ: ΣΥΝΟΔΟΙ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	COEUR
ΚΕΠΠΑ: ΣΥΝΟΔΟΙ ΥΠΟΥΡΓΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ	COMIN
ΚΕΠΠΑ: ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	COPLA
ΚΕΠΠΑ: ΤΟΥΡΚΙΑ, ΚΥΠΡΟΣ, ΜΑΛΤΑ	COSEE
ΚΕΠΠΑ: ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ	COTER
ΚΕΠΠΑ: ΧΩΡΕΣ ΕΖΕΣ	COEFT
ΚΙΝΗΣΗ ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	MDC
ΚΛΩΣΤΟΫΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑ	TEXT
ΚΟΙΝΗ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ (ΣΕΝΓΚΕΝ)	SCHAC
ΚΟΙΝΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	PESC
ΚΟΙΝΟ ΔΑΣΜΟΛΟΓΙΟ	TDC
ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΕΥΡΕΣΙΤΕΧΝΙΑΣ	BC
ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	SOC
ΚΟΡΕΑ	COREE
ΚΡΑΤΗ ΑΦΡΙΚΗΣ, ΚΑΡΑΪΒΙΚΗΣ, ΕΙΡΗΝΙΚΟΥ	ACP
ΚΡΟΑΤΙΑ	CROATIE
ΚΤΙΡΙΑ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ	IMM
ΚΤΙΡΙΟ ΓΕΝΕΥΗΣ	GENEVE
ΚΥΠΡΟΣ	CY
ΚΩΔΙΚΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	CODEX
ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ	CODIF
ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ	STUP
ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ	AMLAT
ΛΙΒΑΝΟΣ	RL
ΛΙΒΥΗ	LIBYE
ΛΙΧΤΕΝΣΤΑΪΝ	FL
ΜΑΚΑΟ	MACAO
ΜΑΛΤΑ	M
ΜΑΡΟΚΟ	MA
ΜΕΙΚΤΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΕ/ΙΣΛΑΝΔΙΑ/ΝΟΡΒΗΓΙΑ	COMIX

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ ΑΦΡΙΚΗ	AFRIAS
ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ	MED
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΣΥΛΟΥ	ASIM
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ	IMMIG
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ	MIGR
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ (ΓΕΝΙΚΑ)	TRANS
ΜΗΝΙΑΙΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΓΡΑΠΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ	RPE
ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ	DRUG
ΝΕΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΚΡΑΤΗ	NIS
ΝΕΟΤΗΤΑ	JEUN
ΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	JUR
ΝΟΜΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	JURINFO
ΝΟΜΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ	JURCONV
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ-ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ	LEX
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	DENLEG
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	N
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ECO
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ECOFIN
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	CES
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ	UEM
ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	PIM
ΟΜΑΔΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΤΗΣ	GAF
ΟΜΑΔΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ	REFLEX
ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	AUDIO
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ	ONUDI
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ	FAO
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ	ONU
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	OCDE
ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ	CRIMORG
ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	DROIPEN
ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	WTO
ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΡΑΤΣΙΣΜΟ	EMCR
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ENV
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	REGIO

ΠΛΑΣΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ	FAUXDOC
ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ	INF
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ	PI
ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ	QUALITE
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΜΥΝΑ	PROCIV
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΩΝ	POLARM
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΘΕΩΡΗΣΕΩΝ	VISA
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	CULT
ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΣΥΝΕΝΝΟΗΣΗΣ ΜΕ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ	PV PEPC
ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	PV CONS
ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ	PV RGEM
ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΟΔΟΥ ΥΠΟΥΡΓΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ	PV AE
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑΣ	PEDIP
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΥΠΕΡΠΟΝΤΙΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	POSEIDOM
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΔΕΡΑ	POSEIMA
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΑΝΑΡΙΕΣ ΝΗΣΟΥΣ	POSEICAN
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ)	PT
ΠΡΟΟΔΟΣ ΓΡΑΠΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ	EPE
ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΣΤΑ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΑ	PUBLIC
ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΣΤΙΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	API
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	BUDGET
ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ	RAXEN
ΣΕΓΚΕΝ	SCHENGEN
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	SI
ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΕΘΝΙΚΕΣ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΕΙΣ (ΣΕΝΓΚΕΝ)	SIRENE
ΣΥΜΦΩΝΟ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ	UEM-PACT
ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΕΕΓ	CRS CSA
ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΕΜΑ	CRS CRP
ΣΥΝΟΡΑ	FRONT
ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ	FR
ΣΥΡΙΑ	SY
ΣΥΣΤΗΜΑ ΓΕΝΙΚΕΥΜΕΝΩΝ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΩΝ	SPG
ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΣΕΝΓΚΕΝ	SIS
SIS, ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΟΜΑΔΑ	SIS TECH

ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗ	AFRICA
ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗΝ ΚΙΝΑ	CHINE
ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΚΟΛΠΟΥ	GOLFE
ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΝΑΔΑ	CDN
ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	FC
ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΗ ΕΝΩΣΗ	UD
ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΜΠΟΔΙΑ	ENT
ΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ/ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ	ENFOPOL
ΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ/ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ	ENFODRUG
ΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ/ΤΕΛΩΝΕΙΑ	ENFOCUSTOM
ΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ	ENFORC
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	TOUR
ΤΟΥΡΚΙΑ (αντικαθιστά το TR)	NT
ΤΟΥΡΚΙΑ (έχει αντικατασταθεί από το NT)	TR
ΤΡΙΜΕΡΗΣ ΔΙΑΣΚΕΨΗ	CONF TRI
ΤΥΝΗΣΙΑ	TU
ΥΓΕΙΑ	SAN
ΥΕΜΕΝΗ	YEMEN
ΥΠΕΡΠΟΝΤΙΕΣ ΧΩΡΕΣ ΚΑΙ ΕΔΑΦΗ	PTOM
ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΛΟΙΠΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ	STAT
ΦΑΡΜΑΚΑ	PHARM
ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	FISC
ΧΑΛΥΒΑΣ	ACIER
ΧΑΣΗΜΙΤΙΚΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΤΗΣ ΙΟΡΔΑΝΙΑΣ	RHJ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ	AGRIFIN
ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	EF